

પ્રથમાવૃત્તિ

પ્રત ૧૦૦૦

સંવત ૨૦૦૩

સને ૧૯૪૭

પુસ્તક મળવાનું ફેકાલુ

- ૧ શિવસદ્ન મુ. મદડા
(શીહોર થઈને) કાઠિયાવાડ.
- ૨ સુલક્ષણા કુટિર
પાલીતાણા કાઠિયાવાડ.
- ૩ શા કુંવરજી દેવસિંહની કું. લી.
હાઈવેર મર્ચન્ટ લુહારચાલ મુંબઈ નં. ૨

: મુદ્રક :

અમરચંદ્ર બહેચરદાસ મહેતા
બહાદુરસિંહજી પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ—પાલીતાણા.

દિવ્ય બાલિકા

૫૮

ભીમપનામ ત્રિનાથ

દિગ્ધિ ગે નજર દિવ્ય બાલિકા,
સુન્દરના હાલી એના તનમા,
દામા, નમના, મમના મનમા—દિગ્ધિ
દેખીડાને પાવન કરનારી,
સુન્દર નામ રતન ધરનારી,
દિવ્યમા બાવ ભક્તિ બરનારી—દિગ્ધિ ૧
વીરના ધરમા પુન્યે આવી,
મૌના અંતરગમા બાવી,
સુવામ ગુણ પુષ્પોની લાવી—દિગ્ધિ ૨
ચક્ષુ, ચતુર ને ચમત્ક્રુ, ગાણી,
વક્તી પ્રિયકર મનહર વાણી,
નિજ સમ જોતી જગના પ્રાણી—દિગ્ધિ ૩
સખિયો મગે રગે રમતી,
વિદ્યા ટળા એને હરમા ગમતી,
વડીલોને શ્રીતિથી નમતી—દિગ્ધિ ૪
માધુ મત નિરખી હરખાતી,
મધુર વહથી વીર ગુણ ગાતી,
શિવપદને ચિત્તમા નિત ચઢાતી—દિગ્ધિ ૫

અહા, ભક્તિ અને ચરણતાની મર્તિ આઝગીલા મ્વ મુપુત્રી રતનને
મપ્રેમ મમર્પણુ ગુણપૂજક શિવબાપુ

ભાતું

ગુણાનુરાગી, જિજ્ઞાસુ, સત્સંગપ્રેમી અને પરોપકારી શ્રી
ડી. જી. શાહ વર્ષો પહેલાં મદરા મુકામે શિવજીભાઈને
મળવા આવ્યા હતા. એ ત્રણ દિવસ તેઓ રહ્યા હતા.
વિદાય થતી વખતે તેમને શિવજીભાઈએ ભાતું આપ્યું હતું
તે તેમણે આજ સુધી સાચવી રાખ્યું છે.

પુનાથી ના. ૧૭-૪-૪૭ ના પત્રમાં તેઓ શિવજીભાઈને
લખે છે કે બહાવા મુરગથી શિવજીભાઈ! મદરા મુકામે
આપેલું ભાતું હજી ખાઈએ છીએ અને રસારવાદ લઈએ છીએ.

ભાતું

પરની ભજાઈ અદ્ય પણુ, આનંદથી કહેતો ફરું,
પરની જુરાઈ કોઈ પાસે. બોલતાં દિવમાં ડરું;
થઈ મારે હાથે ભજાઈ કોની, ઉર વિષે તે નવ ધરું,
જુરાઈ કોની જે કરી મેં, જીવનભર નહિ વિસરું.

શ્રી ડી. જી. શાહની પેઠે જે નરનારી આ ભાતું
ખાશે તેનું જીવન સફળ બનશે એમ, અમે માનીએ છીએ.

સ્વ. બહેનશ્રી રતનબાઈ વીરજીભાઈ લઘા

જન્મ:-

સં. ૧૯૮૮ ના

વૈશાખ સુદી ૧૪

સ્વર્ગવાસ:-

સં. ૨૦૦૦ ના

ભાદરવા વદી ૨

સ્વ૦ સુપુત્રી રતનની જીવન-ઝરમર

અદ્વાની મૂર્તિ,

તાગ કેટકેટલા ઝરમરો આજે જાગી ઉઠે છે. તારા નિર્દોષ આર્જપણ, તારા મીઠા મધુગ બોલ, તારા શ્રુતિકો આત્મા, તારા ભક્તિરસ, તારા મધુગે રૂકે, તારી ક્ષમા, નમ્રતા, સમતા, તારી વિદ્યા અને જ્ઞા તથા મૌથી વિશેષ તારી માધુ મનની ભક્તિ ભાવના અધુય યાદ આવે છે અને માઝ હૃદય હલી જાય છે તુ આટલી વહેલી અમને અધાને છોડીને આવી જાય તે તો કલ્પના જ ગેની હોય.

ખરેનું. તુ ચતુર્જ્યની યાત્રાએ આવી ત્યારે તુ નાની બાલિકા હતી તુ મીઠું મીઠું ગાતી મે તને પ્રથમ દિવસે અને કાલુ જાણે કમ પણ મારા હૃદયમા તારા માટે પુત્રીનો પ્રેમ ઉજળા આવ્યો મે તને 'પ્રેમનો માગર' (સ્ત્રી) પદ સંભળાવ્યું એ પદ તે રૂકે રૂકે લીધું અને એ ગાના ગાના તારા અગેઅગ પ્રેમમય થઈ જતા તે જોઈને હ તને 'પ્રેમનો માગર' કહેતો જાણુ તુ પ્રેમની મર્તિ હતી.

યાદ છે? આપણે તારા પૂ પાલક પિતા શ્રી વીરજીભાઈ, તારા પૂ આ શ્રી લક્ષ્મીબાઈ અને તુ અધા એક વખત મહાબળેશ્વર ગયા હતા તે દિવસે ત્રેવા આનંદ

શ્રી રતનના પિતાશ્રી નરસિંહભાઈ છે પણ રતનને શ્રી વીરજીભાઈએ પોતાની પુત્રી બનાવી હતી અને તે તેના પાલક પિતા છે.

અને શાંતિના હતા. તું અને હું નવનવાં ગીતો ગાતાં
અને કેવાં બધાંને ભક્તિરસમાં તરળોળ બનાવી દેતાં.

એ હેપીહોમનું આંગણું તારા કિલ્લોલથી ગુંજ
ઉઠતું. હીડાળે હીંચતાં બ્યારે તું ‘ચલી રે ચલી મેરી
નાવ ચલી રે’ એ ગીત તું હલકથી ગાતી ત્યારે તે ગાનમાં
તું એવીતો લીન થઈ જતી કે અમે બધાં તે સાંભળીને મુઝ
થઈ જતાં અને તું વારંવાર ગાયા જ કરતી. એ તારૂં
નિર્દોષ હાસ્ય અને પ્રેમભરી નિર્મળ આંખડીઓ બૂલ્યાં
બૂલાય છે કંઈ ?

x

x

x

નલીયાના એ દિવસો, એ ભજનની ધૂનો, તારી
ભક્તિભરી ભાવનાઓ, તારૂં અમૃતભર્યું મુક્ત હાસ્ય
આજે પણ મારી નજર સામે ખડાં થાય છે. આપણે
ભજનનો કાર્યક્રમ રાખેલો. નલીયાના ભાવિક બહેનો, બાળકો
આવતાં. હું ભજનો ગાતો અને તું અમિતેષ નયને મારી
સામે બેઠી રહેતી. તું એ ગીતો ઝીલતી અને ઝીલાવતી. એ
મધુર મીઠો તારો કોકિલ કંઠ આજે પણ યાદ આવે છે
અને તારી મૂર્તિ આંખ સામે ખડી થાય છે. પૂર્વ જન્મના
એવા તો મુસંસકારો ભરીને તું આવી હતી કે તું સૌને
પ્રિય લાગતી.

એક દિવસ ભજનો પૂરાં થયાં, હું ઉઠ્યો અને
આરામ માટે જતો હતો. તું હજીપણ ગીતના લક્ષ્યમાં મગ્ન
હતી. ‘ચલી રે ચલી’ તું તારૂં પ્રિય ગીત તું વારંવાર
ગાતી હતી. તારી દષ્ટિએ હું આવી ગયો. હું ત્યાં જ

ચંબી ગયો તાઝ તે વખતનું નિર્દોષ-નિર્મળ હાથ
અસીરિહ હતું

માગ કમગમા હું પહોંચ્યો, પણ મારા કાન તો
તારી પામેજ દના તાઝ ગાન માગ કાનમા ગુઝ ઉડ્યું
અને મને એક ભક્તિભર્યાં ગાનની 'ધૂન લાગી ' ચલી કે
ચલી મેઝે નાવ ચલી રે ' એ તારા પ્રિય ગીતની ચાન
ઉપર ' પ્રભુ ભક્તિની મગ્નીમા મગ્ન રહો કે ' એ પદ
અનાવ્યું તે માબળી તું નાચી ઉડી તે એ પદ તો ઠે
ક્યું અને નક્ષીયાની ગેરીએ ગેરી એ પદના લલકારવી
ગાઝ ઉડી

પછી તો તારા કંઠે મને પ્રેરણા આપી ' અપને
દિશ પ્રભુ વીર કે ' એ ગાન માગ હૃદયમાથી નીકળ્યું અને
તે પણ તારા કંઠે ઝીલી લીધું પછી ' વીર એક તારો
આધાર ' ગયાયું અને તેને તે અપનાવ્યું માગ હૃદયની
ઉમિએ ઉઝળા અને ગાનના ઝગણા ફૂટ્યા એ બધા
ગાનો ગાઈ ગાઈને નવીયાના સ્ત્રી પુરુષોને તે પેના અનાવ્યા
નક્ષીયાની બહેનો-ગાળાઓ પાળી ભગવા જતા કે રમ્મે જતા
એ ગીતો ગાવા લાગી અને ગીતોની ધૂન મગ્ની રહી

એ પગે આને પણ ન્યાગે ન્યારે હું ગાઉ છું ત્યારે
મોઢેરી રતન તું યાદ આવી જાય છે, આખો મનના ચર્ચ જાય
છે અને અશ્રુમિદ્ સગી પડે કે મારી વિનાયનું દ્રવ્ય
આને પણ મારી આખ મામે ખડું છે હૃદયનપર્યંત એ
દ્રવ્યને હું કેમ બૂલી શકીશ તારા પિના ધી નગ્નીભાર્ગએ
મોને જ્યેશ્વી ખવરાવી, કુધ-ચા પ્રેમથી પીરગવ્યા મો
એલી-નો બ-નો ગાના ગાના બદાર નીકળ્યા રમ્નામા

એ ભજનોની ધૂન સાંભળી લોકો થંભી ગયાં અને આશ્ચર્ય ચક્રિત થઈ એકઠાં મળ્યાં. મોટર સ્ટેન્ડ પાસે મોટા મેજો બમ્પે. શ્રી નરશીભાઈએ વસમી વિદાયનું વ્યાખ્યાન આપ્યું અને સૌની આંખોમાંથી અશ્રુ પિંડુઓ સરી પડ્યાં. પ્રિય પુત્રી રતન ! તારું સ્નેહ ને ભાવભર્યું રૂદન આજે પણ હું સાંભળું છું. તારી વિદાય એ શું છેવટની હતી અને તે માટેજ શું તું મારા આત્માને હલાવી રહી હતી ?

હું કાશ્મીર ને પંજાબના પ્રવાસમાં હતો ને એકાએક તારા પિતાનો તાર મળ્યો. એ તારના અક્ષરોને સાચા માનવા હું તૈયાર નહોતો. મારી મોંઘી પુત્રી-દિવ્ય બાળા અમને બધાંને એકઠાં છોડી કેમ ચાલી જાય ! પણ તું રીસાઈને દિવ્ય લોકમાં કિન્નરોનાં ગાન ગાવા ચાલી ગઈ તેમ ખાતરી થતાં હૃદય હાથમાં ન રહ્યું, અસહ્ય વેદના થઈ. એ આઘાત આજે પણ સાલે છે. તારા ગુણો-આત્માના ગુણો અને તારો આત્મિક પ્રેમ, તેની દિવ્ય સુગંધ આ જીંદગીમાં તો કેમ ભૂલાય ? તારા ગુણોના સ્મરણરૂપે મને ‘દિવ્ય બાલિકા’ કાવ્યની સ્ફુરણા થઈ અને એ કાવ્ય તારે સાંભળવું છે ? એ તો તારા માટે જૂરતા અને તેને હંમેશાંને માટે યાદ કરતા તારા પાલક પિતા વીરજીભાઈના પાસેથી સાંભળવું જોઈએ. જેમણે જેમણે એ દિવ્ય પદ તેમના હૃદયમાંથી ગાતાં સાંભળ્યું છે તે મુગ્ધ બની ગયાં છે. પૂણ્ય લાક્ષણ તો એ સાંભળી નાચી ઉઠ્યા હતા. તારાં માતૃશ્રી લક્ષ્મી-બાઈએ જ્યારે તે પહેલવહેલું સાંભળ્યું ત્યારે તે અશ્રુઓને ખાળી ન શકી. તારા ઉપરવું વાત્સલ્ય ઉભરાઈ આવ્યું. તે કાવ્યને તારા ફેટા સાથે મઢાવીને પોતાની પાસે રાખ્યું.

અને તારા અનેકવિધ અમરણો એ 'ગાન અને' એ છબી
જગોવી જાય છે. એ છબીને તારા માતૃશ્રી પુષ્પો ચઢાવે
છે અને તને યાદ દે છે

તાગ જન્મદાતા પિતા નરશીલાદ્ય તો જેમ જેમ
એ ગાન આભળતાં ગયા તેમ તેમ રડવા લાગ્યા. તારી
જનેના હીરણ્યમીઠ તો આભળીને ચોધાર આમુએ ગડી પડ્યા
તાગ પાતક પિતા-માતા અરે તારા કુટુંબીજનો રડી પડે
તો જન્મદાતા માતાપિતા તો રડેજને' તારા ૫ સામુ પશુ
એ આભળીને રડી ઉઠ્યા

ચાંચીયા મુપુત્રી' તાગ વિના લક્ષ્મીગાદીને ક્યારે
ગમતુ નથી તુ તેમના કામળ હૃદયને અને તારી પ્રત્યેના
નિમીષ પ્રેમને જાણ્યા-જોયા વિના કમ ચાલી ગઈ? તે તો
તાગ ગયા પછી તાગ વિયાગથી ઝૂગી ઝૂગી અડધા થઈ
ગયા છે તારા પિતા વીરજીભાઈ તો ૨૮ વત્ત વડી ગયા

તેમના મનની ગાતિને માટે અમે જાણ મહામજેશ્વર
ગયા ત્યાં 'શશુનના ગર્ભ' મે બનાવ્યા અને એ વીરજીભાઈ
નથા લક્ષ્મીગાદીને બદલે પમદ પડ્યા તને પશુ ગરો એવા
છે તારી યાદ ભૂલી ભૂલાતી નહોતી હૃદયનો મતાપ હાગવા
અમે હામ્મીર ગયા તને યાદ દેતી દેતી દરેક જ ભગવાન
માના, પશુ અમે ઘડી પાવુ તને સીમરી શક્યા નથી તુ
પણ ત્યાં હૃદય ત્યાં અમને પ્રેમભરી તારી દ્રિષ્ટિ આખ-
રીએથી યાદ દેતી હોઈજ તુ તો નવગંધા એવી છે
દિગ્ગજના ગાન ગાઈને તાગ ગદિદગ્ગા પવિત્ર આત્માની
ત્યોત જગારી જગાવી ગુણ-પુષ્પોની મૌગળ પ્રમગરી
ગદી છે તો એ મૌગળની માધી મુગધ અમને પણ મોહીતને ?

આત્મપ્રિય યાજ્ઞા ! વિવેકના ભંડારરૂપી તને આ-
'વિવેક-વાટિકા અર્પણ કરી હું માઈ તારા પ્રત્યેનું ઋણ
અદા કરું છું.

એ પદો તને તો ગમશેજ પણ ને ને બહેન-ભાઈઓ
ગાશે તેનો આત્મા નાચી ઉઠશે, તેનું કલેણું ઠંકુ થશે,
એ પુન્ય તારા આત્માને મળશે. તારો દિવ્ય આત્મા
ચિર:શાંતિ પામશે.

ધન્ય તારો આત્મા. ધન્ય તારી ભાવના, ધન્ય તારું
જીવન, ધન્ય તારાં માતા-પિતા, ધન્ય તારાં પૂજ્ય વીરજી-
ભાઈ અને પૂ. લક્ષ્મીજી, ધન્ય તારી જન્મભૂમિ, અને
ધન્ય તારા દિવ્ય ગુણો !

પાલીતાણા.
સુલક્ષણા કુટિર
અ. આવળુ શુદ્ધ ૧
૧૯-૭-૪૭.

ગુણ પૂજક
શિવ બાપુના
આશીર્વાદ

પ્રકાશકના બે બોલ

ભક્ત કવિ ગિવજીભાઈની અઢાર વર્ષની ઉંમર હતી ત્યારે તેમને કાવ્ય જનાવવાની ગ્રેરણા થઈ એથી તેમણે પીંગળનો અભ્યાસ કર્યો તેમની વીસ વર્ષની ઉંમર થઈ ત્યારથી પ્રસંગને અનુમગ્તા કાવ્યો તેઓ રચતા

કચ્છ નલીયા નિવાસી વિરક્ત અને જ્ઞાની એવા માલસિંહભાઈ ભોજરાજના સત્સગનો લાભ ગિવજીભાઈએ ખૂબ લીધો તેમજ શ્રીમાન નરસિંહભાઈ ભોજપાર પાસેથી પણ પ્રાથમીક ધાર્મિક દર્શન, મામાયિક, પ્રતિક્રમશુદ્ધિ વિધિ-વિધાનનો અભ્યાસ કર્યો તે પછી ગાંધીજીના ચત્રભોજ ખીંચશી પરેશ પાસેથી માર્ગોપદેશીકા બધ્યા અને પડિત લાલન પાસેથી પતજલી યોગદર્શનનો અભ્યાસ કર્યો

મવત ૧૯૫૮ માં તેઓ પાલીતાણે ન્યાયશાસ્ત્ર બહુરા આવ્યા ત્યારે તેમની ઉંમર ૨૨ વર્ષની હતી અને ગનારમ મ્વ વિજય ધર્મશુરિ પાસેથી ગ્યાહવાદ મંજરી અને રતનાદર અવતારીકા બધ્યા ત્યારે તેમની ઉંમર ૨૪ વર્ષની હતી તે પછી તેમને બહુવાનો મમય ન મળ્યો કારણ તેમણે પાલીતાણામાં સ્થાપન કરેલા જૈન ધર્મ વિવા પ્રચારક વર્ગ અને તે દ્વારા ચાલતી બોર્ડીંગ માટે તેમને માટે પરિશ્રમ કરવો પડતો તેમજ કચ્છને ગામડે ગામડે પાઠશાળાઓ ને કન્યાશાળાઓ તેમણે ચાલુ કરી મવત ૧૯૬૫ માં તેમણે કચ્છ હાવાગમાં પ્રવાસ કરીને ગરીબ

વિદ્યાર્થીઓ એકઠા કર્યા અને જૈન બાલાશ્રમની સ્થાપના કરી, જે આજ સુધી કચ્છ નદીયામાં ચાલે છે.

સંવત ૧૯૫૯ થી ૧૯૬૯ સુધીના તેમનાં વર્ષો કેળવણીના પ્રચાર અર્થે અને પુસ્તક પ્રસિદ્ધી અર્થે ભારે પ્રવૃત્તિમાં ગયાં.

તે પછી પાલીતાણામાં જળપ્રલય થયો અને તેની તેમના મન ઉપર જબર અસર થઇ. તેમણે તે પછી મહામાં રહેવાનું રાખ્યું. થોડો સમય સંગ્રહણી સાથે યુદ્ધમાં તેઓ ઉતર્યા અને હોમ રૂઢની હાકલ પડી. શીવજીભાઈએ એ હાકલ સાંભળી તેથી તેઓ ગુજરાતને ગામડે ગામડે ભ્રમ્યા. પછી તો મહાત્માજીએ ખેડામાં સત્યાગ્રહ શરૂ કર્યો. તેમાં શિવજીભાઈ જોડાયા. તાત્પર્ય એ કે જે જે પ્રવૃત્તિમાં તેઓ જોડાયા તે તે પ્રવૃત્તિને લગતાં કાવ્યો તેમણે રચ્યાં. સમાજ, સંપ્રદાય અને દેશ ભક્તિના તેમના ગુજરાતી, કચ્છી અને હિન્દી પદો ખૂબ પ્રચાર પામ્યાં છે.

સંવત ૧૯૬૬ માં શિવ વિનાયક ભાગ ૧-૨-૩ માં શા મેઘજી હીરજી જૈન બુકસેલરે, શિવજીભાઈનાં કાવ્યો પ્રસિદ્ધ કર્યાં. તે પછી ભાગ ૪ થોડાં અને પાંચમો અમે પ્રસિદ્ધ કર્યો. સને ૧૯૭૯ માં ભાઈ સોજપારે કેશવજી ભંગાડ તરફથી લઘુ પદાવલિ પ્રસિદ્ધ થઇ તે પછી સને ૧૯૪૨ માં શા માણેકજી કલ્યાણજીએ ઉર્મિઓ નામથી નાનકડી પુસ્તીકા પ્રગટ કરી, તે પછી સને ૧૯૪૬ માં મુક્તિની ચાવી અમે પ્રગટ કરી અને થોડાજ સમય પહેલાં ભક્તિની મસ્તી અમે પ્રગટ કરી.

આગે કોઈપણ પુત્રિકા બીલીકમા નથી તેથી અમે
 વિવેક વાટિકા પ્રસિદ્ધ કરવાનો નિર્ણય કર્યો. ગિવશભાઈના
 ૧૨૦૦ થી ૧૫૦૦ કાવ્યોમાથી લગભગ ૩૭૫ કાવ્યો
 અમે પસંદ કર્યાં. પણ દાગળની અને છપાઈની અસહ્ય
 મોવવાગી હોવાથી પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરવાની અમારી હિંમત
 નહિ ચાલી. અતે કચ્છ નલિયા નિવાસી જે વીરશ
 લઘાભાઈએ ૩૫૫૫ એક હજારની મદાયતા આપી. એટલે
 અમારા પગમા જોગ આવ્યું અને પુસ્તક પ્રગટ કરવાનો
 અમે મહત્તમ હગવ કર્યો પણ બ્યારે હિસાબ કર્યો ત્યારે
 અમે હડા પડી ગયા દાગળોની અને છપાઈની મોઢ-
 વારીનો ખ્યાત બ્યામુધી એ લાઈનનો અનુભવ ન હોય,
 ત્યામુધી આવેજ નહિ અમે ગિવશભાઈના એકી વર્ગની
 મદાયતા માગી અને તેમણે ઉદાગતાથી મદાયતા આપી
 આ મધ્યે અમે એ સર્વે સજ્જનોનો અંતરથી ઉપકાર
 માનીએ છીએ તેમજ શ્રી સુમતિચંદ્ર ગિવશભાઈએ
 ધધાના ગેકાણુ છતાં પુસ્તકને અંગે બ્લોકો એકેટ વિગેરે
 તૈયાર કરવામા જે વખતનો ભોગ આપ્યો છે તે બદલ
 તેમનો પણ આભાર માનીએ છીએ તે મિવાય ખગી
 મદાયતા તો અમને પાલીતાણા શ્રી બહાદુરસિંહજી
 છાપખાનાના માર્લેક શ્રી અમરચંદ બહેચરદાસની
 મળી છે. તેમણે ગિવશભાઈ સાથેનો જુનો સગવડ સાચવ્યો
 છે અને પ્રુડ મુદ્રારવામા મદાયતા કરી છે અને પુસ્તક
 મુદ્ર જને તે બદલ ખૂબ કાળજી રાખી છે.

વાચક વર્ગને અમારી પ્રાર્થના છે કે જો અમે જે
 ગિવશભાઈના કાવ્યોનો સંગ્રહ કર્યો છે તેમાથી સાર

પ્રલય કરશે; કારણ એ સંગ્રહમાં જેમ પ્રભુ ભક્તિનાં કાવ્યો છે તેમ દેશ સેવાનાં પણ છે. સાધુ, સંતો, પ્રભુ-ભક્તો, દેશ-સેવકો, સમાજના અગ્રેસરો અને મહોત્સવોનાં કાવ્યો પ્રસંગોચિત શિવજીભાઈએ રચ્યાં છે તે અગ્રે આ પુસ્તકમાં પ્રગટ કર્યાં છે. કચ્છ, કાઠિયાવાડ ને ગુજરાતની પરિપટ્ટામાં શિવજીભાઈએ ભાગ લીધો છે અને પ્રવર્તન કાવ્યોદ્ધારા પ્રસન્ન કરી છે. એ કાવ્યો પણ અગ્રે પ્રસિદ્ધ કર્યાં છે.

જાળકો માટે તેમણે ગંરજાઓ બનાવ્યા છે. જાળાઓ માટે રાસડા રચ્યા છે. મતલબ કે કેવળ સેવાભાવથી જ શિવજીભાઈએ એ પ્રવૃત્તિ કરી છે. તો વાંચનારે પણ સાર લેવાની જ વૃત્તિ રાખવી.

જગતને રાજ કરવું એ સહેલું નથી. શિવજીભાઈ પોતેનાં જોડ કાવ્યમાં લખે છે કે,

જગતની રીત

મેં કેથે ગુજરાં-એ આલ

મેં રીત જગતની જાણી,

કરે વાતો છાની છાની; મેં.

સાઈ નરસું નવ તોલે,

પડી દેવ દાવ જોવાની. કરે. ૧.

કોઈ દાન કરે તો કહે છે,

“કીર્તિ ભૂખ્યો અભિમાની” કરે. ૨

દમડી નવ ખર્ચે તો જોલે,

“છે કંજુસ પામર પ્રાણી” કરે. ૩

જો પ્રભુ પૂજે તો કહે છે,
 “છે કિરીયા જડ અજ્ઞાની” કરે. ૪

કરે જ્ઞાન કથા તો બોલે,
 “એ તો છે વાચા જ્ઞાની” કરે. ૫

જો ધ્યાન ધરે તો કહે છે,
 “છે બગલા જેવો ધ્યાની” કરે. ૬

કરે સુધારણા તો બોલે,
 “છે ઉત્તમત મહા તોજ્ઞાની” કરે. ૭

શિવ અર્થાં જીવે ન જગને,
 ગણે હિતકર વીરની વાણી. કરે. ૮

મનનગઢે જગનની દષ્ટિ જ એવી છે કે દાન ડરનારને
 કિર્તિનો લોભી, દાન ન ડરનારને ઢગ્ગુમ, ક્રિયાકાંડ કરનારને
 ક્રિયાજડ, જ્ઞાનકથા ડરનારને વાચા જ્ઞાની, ધ્યાન ડરનારને
 યગભક્ત ને સુધારકને ઉત્તમત કહે અને દોષ જોનારને
 દોષો જુડે પણ ખરા.

અમે વાચનારને સુગમ પડે તેટલા માટે ગુજરાતી,
 કન્નડી અને હિન્દી એવા ત્રણ વિભાગ પાડ્યા છે ગુજ-
 રાતી એક હજાર કાવ્યોમાથી માત્ર ૨૦૫, કન્નડી ૨૦૦
 કાવ્યોમાથી ૭૪ અને હિન્દી ૨૦૦ કાવ્યોમાથી ૮૫ કાવ્યો
 પસંદ કર્યાં છે.

ફરી એક વાર મદાપકોનો આભાર માની અમે
 વિરમીએ છીએ.

આત્મબંધુ શ્રીયુત વીરજી સધાભાઈ

ના

અલ્પ પરિચય

‘શિવજીભાઈ ! હમણાં ક્યાં રહો છો ?’ એક મિત્ર પ્રશ્ન કર્યો.

‘કેમ પૂછ્યું પડ્યું.’

‘સુમતિભાઈને પૂછ્યું તો કહે જાણુ છો તો ઘાટકોપર રહે છે. કેમ ભલા ! સુમતિભાઈ જેવા સુપુત્રને છોડીને વળી ખીજે ક્યાં માયા લગાડી છે.’

સાચુ કહું. સુમતિતો સુમતિજ છે પણ મારા એક આત્મબંધુ છે તે વર્ષોથી મને પોતાનો માને છે, તેમની શ્રદ્ધા, ભક્તિ અને મારા પ્રત્યેની મમતા અલૌકિક છે. તેમનો આગ્રહને વશ થઈ હું તેમને ત્યાંજ રહું છું તે મને વડીલબંધુ માને છે અને હું તેમનો કુટુંબીજન બની ગયો છું. ભાઈ સુધાકર અને ભાઈ સુમતિચંદ્ર તો મારા પુત્રો છે, તેમનાં ઘર તો મારે માટે ખુલ્લાંજ છે, પણ શ્રીવીરજીભાઈએ એવી માયા લગાડી છે અથવા કહો કે મારા સહવાસના એ એવા તો રાગી બની ગયા છે કે અમે એક બીજાથી દૂર રહી શકતા નથી.

વિક્રમ સંવત ૧૯૨૭ ની એ સાલ હતી. હું કાન્તિદારી ગણાતો. મારા ઉંચ અને પરિવર્તનશીલ વિચારો સહન કરવાને ભાગ્યેજ કોઈતૈયાર હતું. મારી જ્ઞાતિમાં મારા માટે અનેક વિપરીત વાતો ફેલાંએલી હતી અને હું વિપદાઓથી વાદળોથી ઘેરાયો હતો. મને પરવા નહોતી. હું મારા વિચારોમાં મગ્ન હતો, મસ્ત હતો.

શ્રીમાન ગેઠ વીરજી લખાભાઈ
(શા વીરજી બનાવી હા ના માથેક)

વાટકોપરમા ઉદ્ધામ વિચારના મુખસિદ્ધ લેખક અને મહાન વિચારક શ્રી વાડીલાલ ભાતીલાલ શાહ રહેતા હતા. તેમના પ્રત્યે મારા અતરમા સદ્ભાવ હતો. તેમના લેખો ક્રાન્તિકારી હતા. તેમની નિર્બંધતાની હું કીમત કરતો, તેઓ પ્રથુ માગ પ્રત્યે સદ્ભાવ ધરાવતા હું જ્યારે જ્યારે મુળર્થ આવતો ત્યારે તેમનો સમાગમ મને પ્રિય થઈ પડતો. હું તેમને એક દિવસ મળવા જતો હતો પ્રભાતનો સમય હતો હું મારી ધૂનમા શ્રી વાડીલાલ શાહને મળવા જઈ રહ્યો હતો

‘હેમાં હલ્યા શિવજીભાઈ!’

આ મીઠી કચ્છી બાપામા મને કાણુ ખોલાવી રહ્યું છે. મેં પાછળ જોયું તો મારાજ ગામના શ્રી વીરજીભાઈ મને ખોલાવી રહ્યા હતા મને આશ્ચર્ય થયું. મારી માતિના ભાઈઓ તો મને જોઈને મોઢું મરડે છે આ પાનખર ઋતુમા મને વીરજીભાઈ જેવા મિત્ર ભાવે ખોલાવે એ મારે મન આનંદની ઘડી હતી એ મીઠો અવાજ સાંભળી મારા અતરમા અમૃત રેડાયું અને શ્રી વીરજીભાઈના પ્રેમની મારા ઉપર અજબ અમર થઈ, હું ઉભો રહ્યો અને મેં નમ્રતાથી કહ્યું

‘આંદે ભાઈ વાડીલાલ ભાતીલાલ શાહ કે મિલેલા વિજતો’.

‘મેં ભલે વેળ પપ્પુ હિંમાં, અચોત ખરા’
આ નખેડો મને હવાની ગયા

‘અચ્ચા તો ભા જરૂ અચ્ચાંતો’ મેં જયન આપ્યું
શ્રી શાહની માથે વાનીકાપ કરી હું નીકળ્યો અને
વીરજીભાઈ નો ગાલ જોઈને જ બેસ હતા.

તેમણે મને ભાવપૂર્વક આવકાર્યો. તેમના પત્ની લક્ષ્મીબાઈ પણ આવ્યા. થોડાજ સમયમાં શ્રી વીરજી-ભાઈએ મને અપનાવી લીધો. સુખદુઃખની વાતો કરી.

અમે એકજ જ્ઞાતિના એકજ ગામના અને એકજ ક્ષત્રીયાનાં. તેઓ જ્યારે જ્યારે મળતા ત્યારે ત્યારે મારી સાથે મીઠાશથી વાતચીત કરતા, પણ એક બીજાને ત્યાં જવા આવવાનો સંબંધ ન હતો. તેઓ મારા વિચારો નાનપણથી જાણતા હતા અને મને તો જાણીને અત્યંત આનંદ થયો કે સામાન્ય સ્થિતિમાંથી તેઓ એક બાહોશ વેપારી બન્યા હતા. ઘાટકોપરનો એ બંગલો પોતે બંધાવ્યો હતો અને તેઓ સુખી હતા.

તેમના માતૃશ્રી થોડા દિવસો પહેલાં જ સ્વર્ગવાસી બન્યાની સમાચાર જાણવાથી મેં તેમને દિવાસો આપ્યો. તેમણે એવી ભાવના વ્યક્ત કરી કે પૂ. માતાજીના સ્મરણાર્થે થોડી રકમ મેં કાઢી છે. કાઠ સાડ પુસ્તક હોય તો છપાવવા મને વાત કરી. મારી એક નાનકડી 'હવનદાન' ની પુસ્તિકા વિષે મેં સૂચના કરી. તે પ્રકાશિત કરવા તેમણે મને રૂ. ૨૦૦) આપ્યા. પુસ્તક છપાઈ ગયું અને થોડી નકલો મેં તેમને આપી.

હું તો દક્ષિણ મહારાષ્ટ્ર ચાલ્યો ગયો અને અમારો સંબંધ અહીંજ અધૂરો રહ્યો.

x

x

x

શ્રી વીરજીભાઈનો જન્મ સં. ૧૯૪૭ નો વૈશાખ શુદ્ધ-૧૫ ના રોજ કચ્છ-નલીયામાં થયો. બાર વર્ષની નાની ઉમરે તેમના પિતાનો તેમને વિયોગ થયો. તેમના

પિતા લધાભાઈ ખીંચરાજ એક બાહોશ વેપારી હતા. મુળદંડમાં ગેડ હીરજી ખેતશીની કુા મા ભાગીદાર હતા.

સ' ૧૯૬૦ માં જ્યારે વીરજીભાઈના પિતાજી સ્વર્ગ-વાળી થયા ત્યારે 'વીરજીભાઈ મુળદંડમાં' અભ્યાસ કરતા હતા. પિતાના સ્વર્ગવાસ પછી અભ્યાસને તિલાંજલી આપવી પડી. ૨ ૧૯૬૦ થી ૧૯૭૭ સુધી શ્રી વીરજીભાઈએ ધધાનો અનુભવ લીધો. ૨ ૧૯૭૮ માં વીરજી લધાની કુા શરૂ કરી. આજ સુધી તે ચાલુ છે. શ્રી વીરજીભાઈ પણ વ્યાપારમાં અને વ્યવહારમાં કુગળ હોઈ ચોડા વર્ષમાં સાગી એવી સપ્તિ મેળવી સફળ વ્યાપારીની નામના મેળવી. ૨ ૧૯૮૬ માં ઘાટકોપરમાં મુદર જગલો બધાઓ, આજે તેની કીંમત લગભગ ૭૫) હજારની ગણાય.

વીરજીભાઈના પ્રથમ લગ્ન માંડ્યાઈ માથે ૨ ૧૯૭૦ માં થયા. માંડ્યાઈના પિતાનું નામ માંડણ પદ્મશી તેઓ પણ નક્ષીયાના હતા, તેમનો દિરો લવાજી ભોપાળ પામે રિહોગમાં ધવો કરી નિર્વાહ કરે છે. માંડ્યાઈ ચાર વડા રહ્યા પછી વીરજીભાઈનાં બીજાં લગ્ન હિમરજાઈ માટે ૨ ૧૯૬૮ માં થયા. તેમના પિતાનું નામ ચાંપશી લધા. તેઓ મુથગીના હતા. હિમરજાઈ વીરજીભાઈના વગમાં આઠ વર્ષ રહ્યા.

૨ ૧૯૭૬ માં વીરજીભાઈના લગ્ન લક્ષ્મીજાઈ માથે થયા. લક્ષ્મીજાઈના પિતાનું નામ ધનજી વરમગ પાનાડી તેઓ દોહાગના હતા. લક્ષ્મીજાઈ તેમની એકની એક દિગ્રી હતી. લક્ષ્મીજાઈ લક્ષ્મીનો અવતાર છે. તેમના કુમકુમ પગનાથી વીરજીભાઈનું ઘર અખરે બગાય.

એમે બંને એક જ ગામના અને એક જ ક્ષીના. મારા પિતાં પૈસાદાર નહોતા, પણ મારા માતાના ઉચ્ચ સંસ્કારધનનો વારસો મને મળેલો. હું અઢાર વર્ષનો થયો ત્યારે પૂણ્ય માલસિંહ બાઈ ભોજરાજનો મને સમાગમ થયો. તેઓ વિરક્ત અને જ્ઞાની હતા, લોકોત્તર દષ્ટિ તેમનામાં હતી. તેમના સત્સંગથી મારામાં પણ એ જ ભાવના પોપાઈ અને પૈસા તરફ સાફ આકર્ષણ ન થયું તે ન જ થયું.

ધન અને ધનવાનોથી હું દૂર રહ્યો. મારા ઉપર ભગવાન ‘વીર’ અને તેમણે દર્શાવેલી ગાર ભાવનાની ભારે અસર થઈ. જે અવસ્થામાં ધનની પ્રાપ્તિ કરવી જોઈએ તે અવસ્થા મેં ભણવા-ભણાવવા અને પરમાર્થના કાર્યોમાં વ્યતીત કરી એથી મારા માતા-પિતા તો નારાજ રહેતા પણ સંખંધીઓ પણ નાખુશ રહેતા. ન હું કોઈને મદદ કરી શક્યો, ન કોઈ પૈસા એકઠા કરી શક્યો. માફ કામ વ્યાખ્યાનો આપવાં, ભજનો લલકારવાં, ભક્તિરસ જમાવવા, શ્રોતાઓનાં હૃદયમાં ચીનગારીઓ સળગાવવી અને મારા વિચારોને વહેતા મૂકવા. સેવાના કાર્યો કરીને આત્મસંતોષ લેવો અને સદા મગનમાં રહેવું એ મારો આદર્શ હતો અને આજસુધી રહ્યો છે.

ન્યારે ન્યારે શ્રી વીરજીભાઈ તીર્થાધિરાજ શત્રુંજયની યાત્રાએ આવતા ત્યારે મદડા સ્ટેશને મારા પુત્ર સુધાકરને* મારા ખખર પૂછતા.

*મારો મોટો પુત્ર ભાઈ સુધાકર મદડા સ્ટેશન સામે શિવસંદનમાં રહે છે. ખેતીવાડી કરે છે. ખોખીતનું કારખાનું ક્યું છે તથા જીન ચલાવે છે.

મુધાકર મને હ ત્યા હોઉ ત્યા વીરજીભાઈ વિશે
 લખે મુબરકમા માગ ખીજ પુત્ર મુમતિયદનેઃ ટેલીફોનથી
 માગ મમાચાર પૂજ્યા હો અને મારા પ્રત્યેનો શ્રી વીરજી
 ભાઈનો મદ્દભાવ તથા માગ પ્રત્યેની લાગણી આ ગીતે
 વારંવાર વ્યક્ત હો

વિક્રમ મ ૧૯૬૨ મા વીરજીભાઈ પાલીતાણા
 શ્રી મિદાયળની યાત્રાએ આવ્યા તેમની માથે વગડીયાવાળા
 ભાઈ નરશી વગનજી માર્વજી અને તેમની મુપુત્રી
 રતનબાઈ હતા રતન તો મોવામજી રતન હતી વીરજી-
 ભાઈએ રતનને પોતાની પુત્રી માની હતી અને ગંન
 વીરજીભાઈને ત્યાજ ગહેની હતી હું એ વખતે મદકે હતો
 દરેક વીરજીભાઈ પામે પાલીતાણા જતો અને જ્ઞાનચર્યામા
 અમે એવા તો લીન થઈ જતા કે દક્ષાકોના ક્ષાકો આવ્યા
 જતા અને અમાગ આત્માની તૃપ્તિ જ ન થતી

ચિ રતન તો ગુણની મર્તિ હતી તેનું મુખ તેજસ્વી
 હતુ લાગ્ય તેના વદન પર ગોબી રહેતુ તેનામા વિનય,
 નમ્રતા, શ્રદ્ધા, ભક્તિ આદિ અનેક ગુણો હતા નાની
 ઉમરમા તો પ્રેમની મર્તિ જ હતી તેનુ ગળુ બહુ જ મધુર
 હતુ મે એ બજન ' પ્રેમનો માગ ' બનાવ્યુ તે તેણે
 મુદર ફીને શ્રીચુ અને વારંવાર પ્રેમનો માગ ગાઈ ગાઈને
 ને પોતેજ પ્રેમનો માગ જની ગઈ હું તો તેને પ્રેમનો
 માગ જ કહેતો પાલીતાણાનો વીરજીભાઈ માથેનો પરિચય
 એવો તો મારો મધુરો મન્યો કે હ ત્યા ત્યા હોઉ ત્યા માગ
 મમાચાર પૂજ્યા હો અને માગ મિનનની રાદ નેપા હો

ભાઈ મુમતિયદ માગે ખીજે પુત્ર મુબરકમા ગદે
 કે હવજીદેવલીની હા ના નામથી લાડવેગનો ધધો હો છે

મારા પુત્રો સુધાકર અને સુમતિચંદ્ર મારા માટે
મરી પડે તો પણ વીરજીભાઈનું ધર. તેમનો સહવાસ,
તેમની વાતો, મારાં ભજનો, તેમનું આનિથ્ય, તેમનો
ભક્તિભંચો અંધુભાવ એ બધું મારે મન મારા જીવન-
વિસામા સમ છે. કેવો અપૂર્વ ઋણાનુબંધ ! કેવી આત્મ-
અંધુતા ! કેવી હૃદયની ઉર્મિલ ભાવના !

તેમનાં પત્ની લક્ષ્મીબાઈ લક્ષ્મીનો અવતાર છે. મારા
પ્રત્યેનો તેમનો સહભાવ એટલો બધો ધનિષ્ઠ છે કે મને તે
પિતાતુલ્ય માને છે. એ લક્ષ્મીબાઈમાં હું સાક્ષાત અન્નપૂર્ણા
અને સંસ્કારમૂર્તિનાં દર્શન કરું છું. તે પુત્રીનો ભક્તિભાવ,
ધર્મશ્રેદ્ધા, સેવાભાવના તથા ઉચ્ચ ચારિત્રપાત્રતા મેં બહુ
થોડી બહેનોમાં જોયાં છે. લક્ષ્મીબાઈએ વીરજીભાઈનાં જીવન-
સાથી અને સાચા ગૃહમંત્રીનું સ્થાન શોભાવ્યું છે, અને
ખરેખર મને તેમના જેવી સુશીલ પુત્રી માટે અભિમાન છે.

પરિચય વધતો ચાલ્યો, હું અવારનવાર મુંબઈ જતો
ત્યારે સુમતિચંદ્રને ત્યાં ન જતાં વીરજીભાઈને ત્યાં જતો.
કાણે જાણે એ પ્રેમાળ દંપતીનું એવું અજબ આકર્ષણ હતું.
અમે મહાબલેશ્વર ગયાં અને અમે થોડો સમય સાથે રહ્યાં.
વિચાર વિનિમયમાંથી વિશુદ્ધ સ્નેહનાં ઝરણાં વહેવા લાગ્યાં.

‘શિવજીભાઈ ! તમારી દીકરીને તમારા વિના હવે
ઘડી એક ગમતું નથી. તમે ક્યારે આવવાનો છો તેની
રાહ જોવાય છે અને જો બે દિવસ મોડું થયું તો તેને
ચેન નથી પડતું.’ એક સવારે વીરજીભાઈએ પ્રસ્તાવ કર્યો.

લક્ષ્મી બહેન ! સાચી વાત છે. તેમાં હવે તમે કહેવા
શું માગો છો !

શ્રીમતી લક્ષ્મીબાઈ વીંગ્ડસાઈ લખા

‘ અમારી બન્નેની એવી ભાવના છે કે તમે હવે અમારા આપ્તજન-કુટુંબીજન બની રહો ’

‘ પણ હું તો તમારો જ છું ને, ના ક્યાં દુઃખ ? ’

‘ એમ નહિ, તમે અમારે ત્યાં રહો અને તમારા બક્ષિતબર્થો જીવનનો આનંદ અમને આપ્યાજ કરો. અમારા જીવનનું દૈન્યાય અમે તેમાં જ માનીશું ’

‘ વીરજીભાઈ ’ તમારો મારા પ્રત્યેનો જે અનહદ પ્રેમ છે, તે મારા અહોભાગ્ય છે તમે દુપતી એવાતો પ્રેમાળ છો કે બલબલને નમે પોતાના બનાવી રહો, પણ એક વાત જણો છો ?

‘ હા, જણું છું, ખૂબ જાણ છું ગાંધિજીનો શુ દેવો શિવજીભાઈ ’ હું કાંઈની પણ પરવા કરતો નથી, તમારા જેવા મેવામર્તિ અને ભક્તની માથે ગદેરાથી જે મારી ગાંધિ અભડાઈ જતી હોય તો તેની મને લેન પણ પરવા નથી ’

આ રાખોએ મે ગેમાય અનુભવ્યો, મારા હૃદય પ્રકુલિત થઈ ગયું મારા ગેમ-ગેમમા આનંદની હલકીઓ પ્રમગી ધન્ય ધન્યના ઉદ્ગારો નીકળી પડ્યા પ્રેમનું એક અશ્રુગિદ્દુ મગી પડ્યું

મવન ૧૯૬૭ માં હું કુલ-નવીયા તેમને પોતાને પરવતો તે ઉદાર વિન, મમતાળુ બાવિઃ દુપતીના આનિધ્ય આજ અને કુટુંબીજન નગીરની મમતા તો આજે પણ પા’

ગિ રૂપન તો હવે ખૂબ સુખ-સુખી થઈ ગઈ હતી કે આજે એક દલાક દરેકની બાજન કરેને અને આજ

ગહેતો અને બાળકો-બાલિકાઓ આવતાં અને ભજનની ધૂન મચતી. હું ગવરાવતો અને સૌ ઝીલતાં. ત્રિ. રતન તો મારી સામેજ બેસતી. તેના ચહેરા પર અપૂર્વ તેજ હું જોતો. ભજનોને તે હૃદયમાં ઉતારતી અને જાણે ભક્તિ-રસ પીતી ન હોય! પરમાત્માએ તેના ગળામાં અજળ મીઠાશ મૂકી હતી. તેની ગાવાની ઢ્ય પણ આકર્ષક હતી. તેને સાંભળતાં લોકો ધરાતાંજ નહિ. મેં તે વખતે ગુજરાતી ભાષામાં દસ ભજનો બનાવ્યાં. નદીયાનાં નર-નારીઓને પણ ખૂબ ગમ્યાં. શેરીએ શેરીએ તે ગવાવા લાગ્યાં. જૈન, જૈનેતરે, જૈન બ્રાહ્મણના વિદ્યાર્થીઓ તે ગાતા અને નદીયામાં ભજનોની ધૂન મચી રહી. આખા ગામમાં આનંદ આનંદ છવાઈ રહ્યો. નદીયાના એ દિવસો, એ રાત્રિઓ, એ ભજનો અને એ ભક્તિરસ આજે પણ યાદ આવે છે ત્યારે હૃદયને તાજગી આપી જાય છે.

નદીયાના ભાઈ બહેનો-જૈન જૈનેતરે વહેલા વહેલા આવીને ભજનની રાહ જોતા હોય. પુત્રી રતન, તેની બહેનપણીઓ, લક્ષ્મી બહેન અને બીજી બહેનો, વીરજી ભાઈ અને અનેક ભાવિક ભાઈઓ બધા વખતસર આવ્યાંજ હોય. ભજનો શરૂ થાય. મારો ખુલ્લું અવાજ રાત્રિની નિરવ શાંતિમાં ભક્તિનાં ભજનોમાં ગુંજતો હોય, વચ્ચે વચ્ચે મારી પ્રિય પુત્રી રતન મને આરામ આપવા મધુર ભજનો ગાતી ગાતી તલ્લીન થઈ જાય. પ્રભુ તરફ પ્રેરણેલાં ભજનોનો ખૂબ રંગ જાગે. બધા રસમાં તરબોળ બની રહે. કચ્છા અને પ્રેમમાં મહાક્ષતાં ગદ્ગદ કંઈ બની રહે. સંકડો શ્રોતાઓનાં હૃદયો ભક્તિના ભાવમાં અમૃત-સ્નાન કરે. આધ્યાત્મિક ભાવ ભરેલા હૃદયના ભાવથી નીક-

ળના એ ભજનો, પ્રેમ ઝણુઓ અને દિવ્ય ગાનો ભક્તોના હૃદયને ચડીબર હલાવી નાખે, આખમાથી અશ્રુર્નિદુઓ મરી પડે અને ભક્તિની મસ્તિમા લીન થઈ જવાય એ દિવસો ને ભજનના જલમાઓ આજે પણ આખ મામે તરવરે છે

નક્ષીયામા જે જાણાશ્રમ છે, તેની માથે માગે પર્ મળધ છે સ ૧૯૬૫ મા મે ૧૪ તેને માટે નમનગ તાળે હાતાગમા પ્રવાસ કરી મા-આપ જિનાના ૨૦ માળ કાને ૬૨૭-માડની લઈ આવ્યો હતો અને જાણાશ્રમની ન્યાપના કરી હતી પછી તો એ આશ્રમને ગેડ નરશી નાથા ચેરીટીમાથી આગી એવી મહાયતા મળી અને નક્ષી યામા તેને માટે આવીશાન મંડાન તૈયાર થયું, એ મંડાન માટે જમીન શ્રી વીરજીભાઈએ આપી અને એટ ચાત મધારી આપી આજે તો ૬૨૭મા ગે આશ્રમની સારી એવી ખ્યાતિ છે તેની વ્યવસ્થા સુદ છે સુખમાં તેની ઈમિટી છે તે તેનો સુદ વહીવટ કરી રહેન છે

વીરજીભાઈના અને માગે મળધ એવો ને ગાદ જાન્યો કે હું જવાનો વિચાર હું ને વીરજીભાઈ વાતચાતમા તે વિચાર હિડાવી દે એ દિવસ જવાનો નિર્ણય જણાવુ ત્યાં લક્ષ્મીનાથની આખમા આસુ ઇતરાઈ નવ પુત્રી રતન તો માગ પગ પડીને જેમી નન તેમના જવાનો આત્મજન એવો ભાવ હું હમ બૂવી ગડ ?

વીરજીભાઈ ને મગનામા રહેતા હતા તે જાતિના ગેડ નરશી નાથાનો હતો અને વીરજીભાઈએ તે વેચાનો લીધો હતો

વીરજીભાઈનાં પત્ની લક્ષ્મીબાઈએ નવપદની ઝોળી કરી અને જ્યારે સંવત ૧૯૯૩ માં તેની ઉજવણી કરી ત્યારે વીરજીભાઈએ પાણીની પેઠે પૈસો ખચ્યો. નળીયાની પ્રજા ચકિત થઈ ગઈ. વીરજીભાઈની પ્રતિષ્ઠા વધી. તેમને હાથે ધર્મનાં અને ભલાઈનાં કામ થતાં જોઈ સૌ પ્રસન્ન થયાં. જ્ઞાતિમાં તેમજ વેપારી આલમમાં તેમની સલાહ લેવાતી. મુખ્ય તેમની વીરજી લધાની કું. ચાલે છે. કંપની દેશદેશાવરમાં વેપાર ચલાવે છે. શીવરીમાં તેમનો જથો છે. તેમણે સુખદુઃખનો અનુભવ કર્યો છે. જાતે પૈસા કમાયા છે. પુખ્ત ઉમરના હોવાથી તેમનું વયસ્વ સાઈ છે. તેમની સાથેના મારા સ્નેહ સંબંધથી મને લાભ થયો. તેમને લીધે મારી પ્રતિષ્ઠા વધી અને હું મારા દેશ બાંધવોમાં મારાં ભક્તિભર્યાં ભજનોને મારા સમાજ, દેશ અને રાષ્ટ્ર તથા ધર્મના વિચારોનો ઠીકઠીક પ્રચાર કરી શક્યો.

વીરજીભાઈના વિશેષ પરિચયથી તેમના સ્વાભાવિક ગુણો હું જોઈ શક્યો. બહારથી જે વ્યાપારી લાગે તે અંદરથી ભાવિક અને માયાળુ છે. તેમની બહાદુરી, નિર્ભયતા, ગુણુદૃષ્ટિ, સતસંગપ્રેમ અને સજ્જનતા હું જીવનભર નહિ ભૂલી શકું.

સં. ૧૯૯૫ માં વીરજીભાઈએ પોતાના પિતાજીના સ્મરણાર્થે નળીયામાં ક્રી દવાખાનું શરૂ કર્યું. તેને માટે વીસ હજારની રકમ જીદી કાઢી તેમજ પોતાનાં માતાજીના નિમિત્તે રૂ. દસ હજાર શુભ રસ્તે ખર્ચવાં નિર્ણય કર્યો છે. પોતાનાં બહેન દેવકાબાઈ નિમિત્તે રૂ. પાંચ હજાર દવાખાનામાં અર્પણ કર્યાં છે. કચ્છની કોરી લગભગ પંદર

હનરની જમીન નળીયામા ગેહ ગોકુળદાસ તેજપાળની
રૂઢના કુરડીઓને મૂલ્ય માટે મકાન બાધવા અર્પણ કરી છે

એક દિવસની વાન છે નળીયાના બગલામા ઉપરના
મળલે મને એક સ્વતંત્ર રૂમ આપી હતી આખો દિવસ મારો
વાચન-લેખનમા પસાર થતો. ભક્તિભર્યા ભજનો બનાવતો
અને મારી પુત્રી રતન તેને કહમા ઉતારતી અને ગાયા
કરતી વાતાવરણ ભક્તિભર્યું રહેતું. હું દાદરો ઉતરતો
હતો લક્ષ્મીબાઈ ઉપર મારી નજર પડી તે વખતે તેઓ
મામાયિકમા બેઠા હતા મને મળ્યા મુઠ્ઠીનું 'મરણ
થયું' લક્ષ્મીબાઈનો ચહેરો તેજસ્વી હતો ભક્તિભર્યા
ભાવ તેમા ભર્યો હતા તેમની ધર્મશ્રદ્ધા એ માગ પર
અજબ અમર કરી ધન્ય લક્ષ્મી ધન્ય'

વીરજીભાઈના દિવસો વણા જ મારા જતા હતા
સર્વ પ્રકારે સુખી-સંતોષી હતા તેમનો ભક્તિભાવ પણ
જાણ્યો હતો વેપારમા અનુકૂળતા હતી સપત્તિ પણ હમી
હમીને આવતી પ્રતિષ્ઠા પણ ફીડ ફીડ જમી હતી, પણ
હમેશા સુખના જ દિવસો થોડા જ ગણા છે તેમની પ્રિય
પુત્રી ચિ રતનબાઈને તાવ આવ્યો તે ટાઇફોઈડ નીકળ્યો
અને પત્ની સમસમી ઉઠ્યા રતનને મૃત્યુના મુખમાથી
બચાવી લેવા શ્રી વીરજીભાઈ અને શ્રી લક્ષ્મી બાહેને
ઉપચારો કરવામા બાકી ન રોળી પ્રાણ પાથર્યા વૈદ્ય
ડોક્ટરેના ઔષધો-અનુભવો નિષ્ફળ નીવડ્યા તુટીની
ખૂટી નહિ

સ ૨૦૦૦ ના ભાદરવા વદ ૨ ના ગેજ એ મુપુત્રી
રતનબાઈના પ્રણયાતમા આ નાચવત દુનિયાનો ત્યાગ કરી

સ્વર્ગે સંચર્યો. વીરજીભાઈ અને લક્ષ્મીબાઈનું મોંઘા મૂલું રતન રોળાઈ ગયું. દિન-પ્રતિદિન વિકસતું અને પોતાના જીવનની સૌરભ પ્રસરાવતું તે પુષ્પ ચીમળાઈ ગયું. દંપતીના હૃદયનો ભાંગીને ભુકો થયો. એ તેઓના પ્રાણુથી વિશેષ પ્રિય હતી. વીરજીભાઈએ રતનના નામથી પાંચ હજારની રકમ દવાખાનાને અર્પી.

રતનબાઈના વિયોગની એ દંપતી ઉપર ઘણી જ અસર થઈ. હું તે વખતે દહેરાદુન હતો. મને તેના પિતા નરશીભાઈનો તાર મળ્યો. 'વીરજીભાઈના મન ઉપર રતનના મૃત્યુની ઘણીજ અસર થઈ છે. તમને કંખે છે, લક્ષ્મીબાઈની સ્થિતિ તો અસહ્ય છે. જલ્દી આવો.'

મેં પંજાબનો પ્રવાસ સંકલ્પ્યો. હું મુંબઈ દોડી આવ્યો. મારામાં જનનેની અપાર શ્રદ્ધા. મેં એ ભાવુક દંપતીને દિવસો આપ્યો, દુઃખ કાંઈક ઓછું થયું; પણ અંતર ધવાયેલું હતું. મનની મુંજવણો ઓછી ન થઈ. મનનો ખરો આનંદ તો ગયો તે ગયોજ. જનનેનાં શરીર પર ઘણીજ અસર થઈ. તેમની માંડમાંડ રજા મેળવી હું ફરી પંજાબ ગયો. પંજાબ અને કાશ્મીરમાં મેં ફીક ફીક મિત્રમંડળ જમાવ્યું હતું. મારા ભજનો-કીર્તનોને પંજાબ અને કાશ્મીરનાં લોકોએ ભારે આવકાર આપ્યો અને હું સદા મગનમેં રહેના.....ભજનની ધૂનથી 'મગનબાબા' બની ગયો.

પંજાબના આ પ્રવાસમાં હું આગ્રામાં બિમાર પડ્યો અને હરદ્વાર જઈ એક મહિનો રહ્યો. એ દિવસો મેં આનંદ-સત્સંગમાં પસાર કર્યા. મારાં ભજન-કીર્તનો હું

ત્યાં જઈ ત્યાં સાથે જ હોય હું હરેકાર્યો-અંબાલા,
લાહોર, ખટાવા થઈ ઢાંગડા પ્રેા નિરજનનાથ મરીન પામે
ગયો એટલામા પૂ લાલન માહેગની માદગીના સમાચાર
મળ્યા કામ્બીરનો પ્રવાસ બધ ગણી હું જમનગર ગયો.
પૂ લાલન માહેગની તખીયત સુધરી એટલે હું પાલી
તાણા આવ્યો .

ખાનદેગમા દોડાઈયામા વમતા શ્રીમાન માણેકજી કચરા
બાઈ પટેલ કચ્છી દશા એમવાળ જ્ઞાતિમા પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિ
તરીકે પ્રસિદ્ધ છે તેમને હું 'પટેલ-સાહેબ' કહું છું, તેમ-
નામા બુદ્ધિશક્તિ-સમયસૂચકતા, મેવા અને જ્ઞાતિની વગળ
હું જોઈ ચડ્યો છું પાલીતાણામા તેમનો પત્ર આવ્યો કે
મારે પશુપણુ નિમિત્તે પારોલા જવું તેઓ-પારોલામા
પશુપણુ નિમિત્તે ખાનદેગમા વમતા બાઈ જહેનોને એકત્ર
કરે છે અને તેમનામા જગૃત્તિ, પ્રેમ, માનવતા અને સાચી
બહિત ઉત્તમ થાય તેવા નિમિત્તો યોજે છે, મને પણ
વારવાર યાદ દે છે તેમની મમતા અને પ્રેમબહિતને
વશ હું મારો ખજો કાર્યક્રમ પડતો મરી પારોલા જઈ પહોંચ્યો
માગ પરમ મિત્ર અને આત્મ જધુ શ્રી વીરજીભાઈ પારોલા
આવવા પત્ર લખ્યો અને શ્રી વીરજીભાઈ, શ્રી લક્ષ્મીનાર્દ
તથા મારા પુત્ર સુમતિયદ પારોલા આવી પહોંચ્યા

પશુપણુના ઉત્તમો એવા તો આનંદ ઉત્તમ અને
બક્તિભાવમા પસાર થયા કે આમાનવદ્વમા આનંદ આનંદ
ધ્વાઈ ગયો શ્રી વીરજીભાઈ તથા શ્રી સુમતિયદના આગમને
તો આનંદમા ઝોર વધારો કરી દીધો શ્રી મધમા આનંદ
મગળ વર્તાયો વ્યાખ્યાનો આનંદ, બજોનોની ધૂન મચતી,

એ દિવસો, અને રાત્રિઓ કેવી રીતે ચાલ્યાં ગયાં તેની ખબર જ ન પડી.

ભાદરવા, શુદ્ધ પાંચમનો મંગળમય દિવસ હતો. શ્રી સંઘના આખાલવૃદ્ધની હાજરી અનુપમ હતી. ક્ષમાપનાનું રહસ્ય અને જીવનની સિદ્ધિ વિષે મેં વ્યાખ્યાન આપ્યું અને ઉમંગથી શ્રી સંઘમાં શાંતિ પ્રસારશું નું માફ ભજન શ્રોતાઓએ હર્ષભેર ગ્રીલી લીધું. ભક્તિભાવમાં સૌએ અમૃત સ્નાન કર્યું. વીરજીભાઈના હૃદયના તાર ઝણઝણી ઉઠ્યા અને તેઓ ઉભા થયા. મને અને સૌને આશ્ચર્ય થયું. શ્રી વીરજીભાઈએ પ્રતિજ્ઞા કરી કે સંવત ૨૦૦૧ ના કાર્તિકથી ખર્ચ બાદ કરતાં જે આવક થાય તે સન્માર્ગે ખર્ચીશ. શેષ જીવનનું સાર્થક કરીશ. મારા પુત્ર સુમતિચંદ્રનો આત્મા જગી ઉઠ્યો. તેમણે પ્રતિજ્ઞા કરી કે પચાસ વર્ષ પછી ધંધામાંથી નિવૃત્તિ લઈ સમાજ સેવા કરીશ. અથવા જે કંઈ લાભ થાય તે સન્માર્ગે ખર્ચીશ.

આ બંને ભાઈઓની પ્રતિજ્ઞાની શ્રી સંઘ ઉપર ભારે અસર થઈ, આખાલવૃદ્ધ ધન્ય ધન્યના પોકારો કરી ઉઠ્યા મારા આત્માને ભારે આનંદ થયો, ભારે શાંતિ થઈ.

હું પોંદીચેરી ગયો અને વીરજીભાઈ તથા લક્ષ્મીબાઈને લખ્યું. તેઓ દંપતી ત્યાં આવ્યાં અને તેમના આત્માને ઘણી શાંતિ થઈ-આત્મ જગૃતિ થઈ.

મહાત્માજીનાં દર્શનની દંપતીને ઈચ્છા હતી. ગઈ સાલ હું એ દંપતિને મહાત્માજીનાં દર્શન લઈ ગયો. એ અહિંસામૂર્તિ સંતના દર્શનથી તેમને અત્યંત હર્ષ થયો.

એ અડધા કલાકનો સમય તેમના જીવનને પાવન કરનાર
થઈ પડ્યો. પૂજ્ય મહાત્માજીએ પંજી એ અડધા કલાકમાં
‘ખૂમ ગાનામૃત પીવરાવ્યું’ ...

ત્રણ ચાર વર્ષથી કાશ્મીર આવવાની તેમની ભાવના
હતી આ વર્ષે તે પૂર્ણ થઈ હું સાથે જ હતો અમારા
એ અઢી મહીના સ્વર્ગીય હતા આત્મસુખના સાગરમાં
અમે મગ્ન હતા, આનંદને હોંચોળે અમે હોંચતા, અદ્વાદ
કુદરતમાં જીવનનું દર્શન કરતા અને ‘અમારા જીવનનું
ભાતું ભરતા

વીરજીભાઈનું ચરિત્ર તો લખ્યું લખાય છે ત્રીજું
તેમના અનેકવિધ જીવનના પાસાઓ જેવા જાણુવા જેવા
છે પણ તે આ અદ્ય પરિચયમાં તો સંક્ષેપમાં જ ઉતારી
શકાય તેમની જીવની આલેખના માટે તો સમય અને
ધ્યાન જોઈએ

તેમનો મારી માથેનો યોગ એ કોઈ પૂર્વ પુણ્યોદય
માનું છું તે મને આત્મજાણુ માને છે મને આખજન
ગણે છે અને તેમના પત્ની લક્ષ્મી જાહેન તો મારી મોઢી
પુત્રી છે

તે દપતીના મારા તરફના ભક્તિભાવથી મારામાં
ઉત્પાદ જાગ્યો, મારી મેવાની ભાવના અખડ રહી,
મારામાં ભક્તિભાવો બળનો ઉભરાયા અને તેને મારી
દિવ્ય જ્ઞાસિકા મળી આ પુત્રી ગતને વાચા આપી એ
જાણુ માત્ર અદોભાગ્ય માનું છું.

શ્રી વીરજીભાઈનાં તરફથી મને દરેક પ્રકારની સહાયતા સતત મળ્યાં કરી અને હું છુટથી પ્રવાસ કરવા લાગ્યો અને પંજાબ કાશ્મીરને ગામેગામ હું ભક્તિ-શાંતિ અને આનંદ તથા ભક્ષાઈનો સંદેશ આપી શકું છું, તેમાં શ્રી વીરજીભાઈનો યશસ્વી ફાળો છે.

સુપુત્રી રતનના શા શા સ્મરણો કરે ? તે એવી તો શક્તિશાળી અને ભક્તિવાળી નિર્દોષ યાત્રિકા હતી કે તે વિશેષ જીવી હોત તો તે કલ્યાણ કામો કરત અને અમારા બધાના આત્માને અનેરો આનંદ આપત.

ઘાટકોપરમાં એક દિવસ પ્રાંતઃકાળમાં હું વહેલો જાગી ઉઠ્યો. હું સ્વપ્નમાં હતો કે શુદ્ધિમાં તેનું આજે પણ ધ્યાન નથી પણ મારી સામે મારી પુત્રી 'રતન' પુણ્યોની માળા લઈને ઉભી છે. હું તેની સામે જોઉં છું અને તેનું દિવ્ય મુખાવિદ્ તેજ તેજના પુંજ સમું દીપી રહ્યું છે. તેનો દિવ્ય આત્મા નાચી રહ્યો છે. થોડી જ ક્ષણોમાં એ સ્વપ્ન સરી પડ્યું અને હું ચક્રિત થઈ ગયો. સ્વસ્થ થયો તો અનુભવ્યું કે એ પુત્રી રતન દિવ્ય યાત્રિકાના આત્માની મને ઝાંખી થઈ.

તે જ સમયે મારા હૃદયમાંથી એક કાવ્ય સરી પડ્યું. અને તેમાં એ 'દિવ્ય યાત્રિકા'ના ગુણો, ભક્તિભાવ અને શ્રદ્ધા-ભક્તિ ઉતરી આવ્યાં. જોણે જોણે એ 'દિવ્ય યાત્રિકા' નું ભજન સાંભળ્યું તે રડી ઉઠ્યાં. અને રતન તેમાં મૂર્તિમંત દેખાઈ.

હું એ પુણ્યરાશી પવિત્ર આત્માની પરમ શાંતિ ધર્યો છું.

એ આત્મા વ્યાહોય ત્યા સુખ ગાતિમા હશે તે
 દિનરત્ની કરોડો હૃદયોને ભક્તિરમણ પાન કરાવતી હશે.

તેમના પિનાતુલ્ય શ્રી વીરજીભાઈ તથા મુલક્ષણા શ્રી
 લક્ષ્મીભાઈ ચિત્ત જીવ ગહે તેઓ તેમનો જીવન પથ ઉન્નત
 કરે અને જીવનનું માયુ દર્શન પામી મેવાનો દીપ પ્રદિપ્ત
 ગણે તથા માનવ જીવન યજ્ઞસ્વી બનાવે એજ પરમકૃપાળુ
 પરમાત્મા પામે મારી હાર્દિક પ્રાર્થના માથે વિગમુ છું.

પાલીતાણા

મુલક્ષણા કુટીર

અ શ્રાવણ શુદ્ધિ ૧

ચાનિનાર ૧૯-૭-૪૭

શુભેચ્છક

આત્મજીવુ

ગિવજી દેવમિલ

સહાયકો

(‘ વિવેક વાટિકા ’ પ્રસિદ્ધ કરવાનો અમે નિર્ણય કર્યો. તેના માટે કચ્છ નલિયા નિવાસી શ્રીમાન વીરજીભાઈ લધાભાઈએ રૂપિયા એક હજારની સહાયતા કરી છતાં કાગળ અને છપાઈની અસહ્ય મોંઘવારી હોવાથી અમે શિવજીભાઈના સ્નેહીઓની સહાયતા લીધી અને તે તેમણે ઉદારતાથી આપી. કેટલાક સજ્જનોએ પૈસાની મદદ કરી અને કેટલાકે ગ્રાહક થઈને મદદ કરી. અમે તેમના મુખ્યારક નામ નિચે પ્રસિદ્ધ કરીએ છીએ.)

પ્રકાશક

સહાયકોનાં નામ

મુખ્યર્ક

- ૧૦૦) શેઠ રામજી રવજી (નરશી નાગશીની કું. ના માલેક)
- ૧૦૦) શેઠ નેમીદાસ દેવજી ટાકરશી (કચ્છ ભુજપુરવાળા)
- ૧૦૦) સુમતિચંદ્ર શિવજીભાઈ દેવશી
- ૧૦૦) એક સજ્જન
- ૫૧) શ્રી કુંવરજી જોડાભાઈ
- ૩૦) એક સજ્જન

અનેગીરી

- ૧૦૦) શેઠ લક્ષ્મીચંદ ગોવિંદજી પીતાંબર

ગદક

- ૫૦) શેઠ રાયચંદ લધાભાઈ
- ૨૫) શેઠ જય પીતાંબર

લોપાલ

૫૦) શા વાલજી અરજી (વાલજી ખેતશીની કુ વાળા)

લેલસા

૫૦) ગા દેવગજ કસ્યાલુજી (મોનજી કસ્યાલુજીની કુ વાળા)

પારોલા

૨૫) ગા માણેકજી કસ્યાલુજી

ચોપડા

૨૫) શા. હિમરશી માલમિંદ

ખારસી

૨૫) શા નેલુશી નરશી પદ્મશી

વઢવાણ કેમ્પ

૧૦૦) ગાધી વાડીલાત સુદરજી (ભાષ સોનપાઝ

કેશવજીની પ્રેરણાથી)

ચાંડીચેરી

૨૫) શા વિમનજી જોતમિંદ

૫૦) મૌ મોઘી બ્લેન માવજીભાષ

કુચ્છ બાડા

(બ્લેન મોઘામાષ મુગજીની પ્રેરણાથી)

૫૦) બ્લેન દાનમાષ જાધવ

૫૦) જોમગ કોરશી

અમદાવાદ

૫૦) એક મુમુ (વીમદ રાજ્યદના બદન)

કુચ્છ ગોધરો

(બ્લેન મોઘામાષ મુગજીની પ્રેરણાથી)

૧૦) શા વિમનજી વખમગી

સોનગઢ

- ૧૦૦) શ્રી મહાવીર ચારિત્ર રત્નાશ્રમના સ્થાપક અને સંચાલક મુનિરાજ શ્રી કલ્યાણચંદ્રજી મહારાજ હસ્તક
૩૫) એક મુમુક્ષુ તરફથી

પાલીતાણા

- ૧૦૦) અગ્નિગચ્છના પૂજ્ય સાધ્વીજી નયશ્રીજીની શિષ્યા નિર્મલશ્રીજી હસ્તક

અગાઉથી થયેલા ગ્રાહકોનાં મુખારક નામ

- ૧૦૦ શ્રી માણેકજી કચરાભાઈ પટેલની પ્રેરણાથી
૧૦ પાસુભાઈ શીવજી	અમલનેર
૧૦ માણેકજી કચરાભાઈ પટેલ	દોંડાધ્યા
૧૦ રતીલાલ ઘેલાભાઈ કારાણી	„
૧૦ ભોજરાજ કુંવરજી	ધરણુગામ
૧૦ નટવરલાલ મગનલાલ	„
૧૦ મુરજી દેવજી	જલગામ
૧૦ વીરચંદ કુંવરજી પટેલ	મુરતીજાપુર
૧૦ મુલજી જોડાભાઈ	કારંજ
૧૦ દામજી આણંદજી	„
૧૦ લખમશી રતનશી	ખામગામ

૧૦૦

- ૩૭ વિદુષી ગહેનશ્રી પાનળાઈ ઠાકરશી અને મીઠાળાઈ મુરજીની પ્રેરણાથી
૧૦ જોડીયાઈ પુંજી કચ્છ કોડાચ

૧૦ નેણુઆઇ રણુમલ	કુચ્છ કોડાય
૨ દેવડાઆઇ વીગળ	"
૫ કુડુઆઇ હાકરશી	કુચ્છ બાડા
૧ સામળ મુગરળ	"
૧ નાનળ મોણુશી	"
૧ કુવરઆઇ વેલળ	"
૧ મુગળ કુવરળ	મુખર્ષ
૧ મુરારળ દેવશી	"
૭ કાલળ ઓઆઇયા	કુચ્છ કોડાય
૧ દામળ નરશી	"
૧ લીલઆઇ નેણુશી	"
૧ ગતનઆઇ શાનિનાથ	કુચ્છ ગોડમે

૩૭

૩૦ અચળગચ્છના વિદુષી પૃત્ય સાધવીળ જગનવી તથા
તેમના સિપ્પા શ્રી લીગશીળની પ્રેરણાથી

૨૫ દામળ નામળની હા દુગધી
૫ પ્રેમળ નેણુશી હ નેણુઆઇ કુચ્છ કોડાય

૪૩ (શ્રી દામળ કુવરળ, ધનળ નરશી અને નાગાળળ
દાનળની પ્રેરણાથી)

૫ શા માળેકળ પીનામર દુગધી
૫ શા દેવળ ગાયની
૫ શા ધનળ નરશી
૫ શા નાગાળળ દાનળ
૫ શા દામળ કુવરળ
૫ શા ધનળ મુખર્ષ

૫ શા ટોડરશી રાજપાર	હુમલી
૩ શા ત્રીકમજી મુલજી	„
૩ શા દામજી જલ્લજીની કું.	„
૧ શા તેજપાર ધનજી	„
૧ શા નારાણજી શામજી	„

૪૩

૧૩ (શા વાલજી અરજણની પ્રેરણાથી)

૫ અમીચંદજી	મોપાલ
૨ પુખરાજ	„
૧ માસ્તર હજારીમલ	„
૧ શામજી થોભણ	ઉજૈન
૧ લધાભાઈ મેરજી	„
૧ રાયચંદ કુંવરજી	„
૧ લખમશી મેરજી	„
૧ આશારીયા ખીંચરાજ	„

૧૩

૧૦ શ્રીમાન્ હરખચંદ મોતીચંદ	ચોરવાડ
૫ શ્રીમાન્ ભાણજી જ્યેત	કોચીન
૧૫ શ્રીમાન્ ધારશી હીરજી	કરાચી
૫ શ્રીમાન્ દેવચંદ તુલજીરામ	નીપાણી

૧૧ (ભાઈ વીરચંદ વાલજીની પ્રેરણાથી)

૨ ઉમરશી શીવજી	ચાલીસગામ
૧ કેશવજી માડણ	„
૧ મેવજી રામજી	„

૧ ડપશી વેરશી	ચાલીમગામ
૧ હા ચત્રભોજ નદવહ	"
૧ નથુભાઈ ખીમજી	"
૧ નામજી મેવહ	"
૧ વીરચંદ વાલજી	"
૧ ધનજી ગમજી	"
૧ સખમશી ગધવજી	"

૧૧

૭ (શા ઉમરશી માલશીની પ્રેરણાથી)

૫ શા કથ્યાણજી નેદાભાઈ	ચોપડા
૭ શ્રી વીરચંદ માકળચંદ	અમનવાદ

૭

૧ સદમીચંદ કથ્યાણજી નેતશી

કુચ નવીયા

૫ (અચળ ગચ્છના પૂત્ર માખીજી
મુરેશ્રીની પ્રેરણાથી)

૧ વેગશી જગજી	કુચ બાગેઈ
૧ દેવશી ચવજી	"
૧ રાવની કેશવ	કુચ મેડાપ
૧ નગશી જન	"
૧ બાણજી વેવજી	"

૫

૩ મા વંદનમસુ વમનામ કામજી

નુ મહ

૧ મા ચતુરંગ ખીનાંગ

મામની

૧૦ (પૂજ્ય મુનિરાજશ્રી દેવેન્દ્રવિજયની પ્રેરણાથી)

૧ શાહ છગનલાલ હરગોવિન્દાસ	ઉવારસદ
૧ ,, ચંદુલાલ હરગોવિન્દાસ	,,
૧ ,, મણીલાલ હરગોવિન્દાસ	,,
૧ ,, મક્તલાલ પ્રેમચંદ	,,
૧ રા. ગોડીદાસ મનસુખરામ	,,
૧ રા. જયચંદ ગુલામચંદ	,,
૧ રા. પોપટલાલ મક્તલાલ	,,
૧ રા. વાડીલાલ નગીનદાસ	,,
૧ રા. નાથાલાલ જમનાદાસ	,,
૧ રા. જયંતીલાલ મગનલાલ ભટ્ટ	,,

૧૦

૧૭ (વિદુષી બહેનશ્રી રાણાબાઈની પ્રેરણાથી)

૧૧ શ્રી ખીમજી ઘેલાભાઈ	મુલુંદ
૫ શ્રી દેવણા પુનશી છેડા	,,
૧ ગં. રાણાબાઈ હીરજી	,,

૧૭

૫ શેઠ ગુલામચંદ દેવચંદ આનંદ પ્રેસ	ભાવનગર
૧ ગં. સ્વ. આઈ આંધ્યાબાઈ દેવજી કલ્યાણજી	મુંબઈ

અ નુ ક ' મ શ્લોકા ગુજરાતી વિભાગ.

નંબર	પદ્ય નામ.	પૃષ્ઠ
૧	અભિમાન મદ મત્સ્યથી (શ્રી વીર જયતી)	૨૨
૨	અમે લક્ષીશુ નર ભવનો લહાવો	૪૬
૩	અમે તો ભવસાગર તરવાના	૭૦
૪	અનાશ્રિતોના કષ્ટ-વિદાગે	૭૨
૫	અઢાઈ હિત્તમ કાણે હૃદય કુમરમા (હૃદય કુમરમા અઢાઈ મહોત્તમ)	૮૧
૬	અમે યાગ્ની જલશુ (યાગ્નીમા અઢાઈ મહોત્તમ)	૯૧
૭	અમે તો મત્તના સાર્થી (ખેડા હાથાના સત્યાગ્રહ નિમીત્તે)	૯૮
૮	અમે હિન્દની કરશુ મેવ	૧૦૦
૯	અમે કરવાના અમે કરવાના	૧૦૧
૧૦	અમે તો હિન્દ મૈયાની	૧૦૨
૧૧	અવિદ્યા હજવા પ્રભુ પદ અમરવા (શ્રી વિજયધર્મમુર્તિ ગજત્ત જયતિ મહોત્તમ)	૧૦૫
૧૨	અમર છે અવનીમા મત એ અગાસના (અગામના સત-યુગાગ મહાગાગ)	૧૦૯
૧૩	અમર ગદો શ્રી વિજયવસ્ત્રભમુર્તિ (શ્રી વિજયવસ્ત્રભમુર્તિના જન્મ મહોત્તમ)	૧૧૩
૧૪	અમે ગ્રાંને જલે વનમા ગે (શ્રીમદ્ રાજચંદ)	૧૧૫
૧૫	અવિદ્યા તિમાર વિદાગે ગે (મહી-ગણેને જનવણી)	૨૦૮
૧૬	અમગાની અગ્રહ મીદાગે (પુત્રીની પ્રાપ્તિ)	૨૦૫
૧૭	આવો આવો વેને વા'લા વીગડ (મૌનમ મા વિતાપ)	૧૫

- ૧૮ આવો આવો જિનવર આવો ૨૦
- ૧૯ આવો આવો હારે દેવો આવો (અણ્ણાનું પારણું) ૪૪
- ૨૦ આવો આવો હારે સુજો આવો (શ્રી અરવિંદ) ૧૬૪
- ૨૧ આબુજી પર વસનારા રે (માંડોલીમાં મહોત્સવ) ૧૧૫
- ૨૨ આગેવાનો આવો રે (અગ્રેસરોને ખાલિકાઓની અરજી) ૨૦૯
- ૨૩ આજે ધન્ય જીવીત ખડું માડું (શ્રી રામનાં ઉદ્ધાર) ૨૨૬
- ૨૪ ઉછળે ઉરસાગર આજ (કચ્છ ભદ્રેસરમાં) ૧૨
- ૨૫ ઉમંગથી શ્રી સંધમાં શાંતિ પ્રસારશું
(જૈનોનું જીવન મંત્ર) ૧૭
- ૨૬ ઉરમાં વીર પધરાવશું રે ૪૯
- ૨૭ ઉપકાર વૃત્તિને ધારો અંતરમાં
(નલીયાના જૈન ખાલાશ્રમ નિમીત્તે) ૭૨
- ૨૮ ઉપકાર કરી ભવજળ તરન્ને ૭૩
- ૨૯ ઉપકારનાં કાર્યો કરન્ને રે ૭૪
- ૩૦ ઉપકાર કરી ૭૫
- ૩૧ ઉરમાં મીરા મા હરદમ સ્મરવાના
(શ્રી અરવિંદ આશ્રમની માતા) ૧૬૮
- ૩૨ ઉરમાં આત્રતરૂ અતિ ભાવે
(નસરવાનજી પારસી નિમીત્તે) ૧૬૯
- ૩૩ ઉઘમ વિણુ નવ થાશે સુધારો ૨૧૨
- ૩૪ ઐ દિન ક્યારે આવશે ? ૧૯૭
- ૩૫ અંતરની ઉર્મીઓ વાલા
(નલીયામાં શ્રી વીરજી લઘાભાઈના ખંગલામાં) ૮
- ૩૬ અંજરમાં ઝટ આવો રે (અંજરનું આમંત્રણ) ૨૩૫
- ૩૭ કહે રાજુલ મારો આજ (મહાખલેશ્વર હેપી હોમમાં) ૩૦
- ૩૮ કહે જિન ગુણગાન તન ભાન ભૂલી ૩૬

૩૯ કળિકાળ આચ્યો અવનીમા

(શ્રી શિવજી ચત્રમોજની પુત્રી ત્રેમીલાની પ્રેરણાથી) ૩૮

૪૦ કહે છે શ્રેણિકને પ્રભુ વીર (શ્રી વીરજી શ્રેણિકને ફરમાન) ૬૫

૪૧ કચ્છ કુમરાનો શ્રી સધ (કચ્છખાઈનો બહેસરનો સધ) ૮૦

૪૨ કચ્છના પાણીને દિપાવું

(મહાગણેશ્વરમા શ્રી વીરજી લધાભાઈની પ્રેરણાથી) ૧૦૬

૪૩ કરવા જગ હિપજાર (વિજયધર્મસૂરિ રજત જયતિ) ૧૨૭

૪૪ કણ્ણામૂર્તિ મા મીરા (શ્રી અરવિંદ આશ્રમની માતા) ૧૬૭

૪૫ કવિરાજ નાનાલાલ દક્ષપતરામ ૧૪૭

૪૬ કરો કૃણવણીનો પ્રચારો રે ૧૮૨

૪૭ કરી લે એહેલું તુ સાગર (હિન્મત શ્રીમતને સહયોગ) ૨૧૬

૪૮ કર સગીત રસ પાન (સગીતની મહત્તા) ૨૨૧

૪૯ કરી કૃપા કૃપાણુ પધારો રે

(ધર્મ વ્યાધ આખ્યાનમાથી) ૨૦૮

૫૦ કચ્છના કોડીલા વીરો (કચ્છની પ્રથમ પરિપદ નિમિત્તે) ૨૩૪

૫૧ કુરખાનીનું જ્યુગલ વાગે

(કચ્છની મુદ્રાની પરિપદ નિમિત્તે) ૧૦૩

૫૨ કોઈ સાધુ સન્યાસી યોગીને યતિ

(રાકજી રતન યોગીની રતનખાઈ) ૧૩૩

૫૩ ખાનદાની ખાદીમા માનો ૧૮૬

૫૪ ગણુ તુજને પ્રભુ આવાર (પ્રભુ શ્રી વીરની મુતિ) ૫૧

૫૫ ગઈ ક્યા ? અમને મૂઝીને તુ માવડી

(અનેગીરીની સુલસા શ્રી બાધ્યાભાઈ) ૧૩૯

૫૬ ગદનાવામી આવો રે (શ્રી લાનખાઈ લધા) ૧૪૪

૫૭ ગાંધીજીનું જીવન ગુણુદાર (ગાંધીજી) ૧૫૭

૫૮ ગુરુજી અતઃ ધારો (મહાગુરુની મ્તનના) ૫૬

- ૫૯ ગુલાબને ગુલાબનાં ફુલડે વધાવે
(ભુજની પરિપક્વતા પ્રમુખનો સત્કાર ગીત) ૨૪૯
- ૬૦ ગોખલેછે હૈડું સળગાવે
(ગોખલે જ્યંતી નિમિત્તે શ્રી માન્યાધની પ્રેરણાથી) ૧૪૮
- ૬૧ ઘટ મંદિરમાં આવો રે (પરમાત્માની પ્રાર્થના) ૫૩
- ૬૨ ચાલો ધર્મ મહોત્સવ જેવા જઈયે રે
(લાયજનમાં દિક્ષા મહોત્સવ) ૮૩
- ૬૩ ચાલો ધર્મ મહોત્સવ જેવાને જઈયે રે
(ભાંડુપમાં ધર્મ મહોત્સવ) ૮૮
- ૬૪ ચારિત્રવિજય મુનિની સેવા
(પાલીતાણા ગુરુકુલના સ્થાપક) ૧૨૨
- ૬૫ ચિરંજીવ રહો ગુજરાતી
(ગુજરાતી પત્ર રજત મહોત્સવ નિમિત્તે) ૧૮૧
- ૬૬ છે સંતચરણ સુખકાર (સંતની સ્તવના) ૭૭
- ૬૭ જગહિતકારી નિરખ્યા શ્રી મહાવીર
(કચ્છ ભુજપુરમાં શ્રી પુન્નભાઈ શ્રવણની પ્રેરણાથી) ૧૩
- ૬૮ જગમાં થા ખેડુત સુગણુ ૧૭૦
- ૬૯ જડી ખુટી જેવી વાણી ગણાણી ચમત્કારી
(શ્રી રેવાશંકર ગોપાળજી મહેતા નિમિત્તે) ૧૭૧
- ૭૦ જગસ્વામી સુખકારી રે
(ભારત માટે પરમાત્માની પ્રાર્થના) ૧૮૫
- ૭૧ જગમાં જનુનીની જોડી ન જોઈ (માતાનો મહીમા) ૨૧૪
- ૭૨ જનાપ યાદુખ હુસેન
(અંજરની પરિપક્વતા પ્રમુખ) ૨૪૫
- ૭૩ જગો જગો યુવકો આજ ૧૯૦
- ૭૪ જગ્યા જગ્યા કચ્છી વીરા ૨૩૨

- ૭૫ જિનવગ આણુ તારી-પ્રમાણુ
(શ્રી વીરજી લધાભાઈની મુપુત્રી, ગતનની ગ્રેરણાથી) ૯
- ૭૬ જિન બકિતનો, ૨ ગ, જમાવો, સદુ, ૧૭૯.
- ૭૭ જિનશામન, રક્ષક, મુનિવરશ્રી,
(મુનિરાજશ્રી મોહનલાલજી મહારાજ,) ૧૧૮
- ૭૮ જિનઆણુ શિરપર ધરતે રે, ૧૭૯
- ૭૯ જિનવગને અનુમરનારા રે અમે જૈનો, જય કરનાગ
(કૃતગી કેશરભાઈ) ૨૦૩
- ૮૦ જીવન મૌલિક માનીને
(શ્રી નરશી હીરજી સોનીની મુપુત્રીની, ગ્રેરણાથી) ૨૭
- ૮૧ જીવનમા આ મઝા મ્વામી, (પતિનો પતિને, પેત્ર) ૧૦૫
- ૮૨ જુગારીને જુડો મૌ, નણો,
(ગોદલ, અષ્ટમીના મહોત્સવ, નિમીત્તે) ૧૮૭.
- ૮૩ જુગારીનુ જીવન જોવા આવો રે
(જુગારીનો, પ્રતાવો) ૨૧૫.
- ૮૪ જોનુ મેનાના, ૨ ગે, ૨ ગાણુ, જીવન,
(કચ્છની મંગેજની કુમારી, પાનગાઈ) ૧૩૫.
- ૮૫, જૈન કોમનો ઉત્તર્ય કરવાને, કાજ
(જૈ શ્વે કોન્દરન્મના અગ્રેસરોને), ૩૯
- ૮૬ જૈન પત્રનો મહોત્સવ થાય,
(જૈન પત્રનો વ્યુખીવી મહોત્સવ) ૧૮૨
- ૮૭ જૈન ધર્મનો ઉલોત કરવાને કાજ
(જમદગુજી શ્રી હીંગવિજયજીની વ્યતી,) ૧૧૭
- ૮૮ હી અવરને હા એ છે શ્રી જિનશામન માર
(કૃતગી કેશરભાઈ ઉપ્પત) ૧૭૨.
- ૮૯ ત્રીશતા મુતના ગુણ મડ ગામે, (વીગની મુતિ) ૪૧

૯૦ તાતની ચિંતા ચૂરણ કરવાને ચાહું
(ભીષ્મપિતાની ભીષ્મ પ્રતિજ્ઞા) ૨૨૭

૯૧ યથા તમે પ્રભુ મમનાય (શ્રી વીરની સ્તવના) ૫૮

૯૨ દશા આ શી યથા આજે ? (હિન્દની હાલત) ૧૯૬

૯૩ દયા ધર્મીનું નામ ધરાવો રે
(બાળાનાં કાલા વાલા) ૨૨૪

૯૪ દિડી મેં નઝરે દિવ્ય બાલિકા
(સ્વ. રતનબાઈ વીરજી લલાભાઈ) ૧૪૧

૯૫ દિવ્ય જીવન દાતાર અવનીમાં (શ્રી અરવિંદ) ૧૫૯

૯૬ દિવ્ય દષ્ટિ દેનારા કળિયુગમાં (શ્રી અરવિંદ) ૧૬૦

૯૭ દિડી દિડી મેં દિવ્ય સમાજ
(શ્રી અરવિંદ આશ્રમનાં બાળકો) ૧૬૫

૯૮ દીન દુઃખી પર દયા કરો (સ્વામી વચ્છલ) ૨૦૧

૯૯ દેશોદ્ધયની લગની લાગી ૧૯૦

૧૦૦ દંપતી સુખમાં તે રહેનાર (સુખી દંપતી) ૨૦૯

૧૦૧ ધરમી જીવો કરે શુદ્ધ ધર્મ રે (ધર્મી કેવા હોય ?) ૫૯

૧૦૨ ધન ધન જમનાલાલ બઝાઝ
(શ્રી જમનાલાલ બઝાઝ) ૧૫૦

૧૦૩ ધન્ય ધન્ય શિવાજી શરવીર
(શિવાજી આખ્યાનમાંથી) ૨૨૩

૧૦૪ ધિક ધિક મારો આ અવતાર
(શિવાજી આખ્યાનમાંથી) ૨૨૨

૧૦૫ નાવિક ! તુજ પર શ્રદ્ધા ધરશું
(આશુનાં યોગી શ્રી શાંતિવિનયજી નિમીત્તે) ૩૭

૧૦૬ નિરખો મોહનની મૂર્તિ ધારી ધારીને રે
(શ્રી ગાંધી જ્યંતી) ૧૫૮

- ૧૦૭ નિરાધારની વિપદા વિદારો રે
(હુનર કળાનો પ્રચાર કરવા અળખાની અરજ) ૨૧૭
- ૧૦૮ નિષ્કામી પ્રજાપાલ આમીના
(મુનિગજ શ્રી પ્રજાપાલ શ્રી આમી) ૧૦૭
- ૧૦૯ નિંદા પરની ગમે કુદરે (કુલર્જન સ્વભાવ) ૫૭
- ૧૧૦ નેમજીને જોવા ઉભી (મહાપ્રલેશ્વર હેપી હોમમા) ૨૯
- ૧૧૧ પ્રભુ ભક્તિની મસ્તીમા મસ્ત રહો રે
(શ્રદ્ધા અને ભક્તિની મૂર્તિ લક્ષ્મીનાથ નિમીત્ત) ૪
- ૧૧૨ પ્રભુ વીરના વચન વિચારો
(ખારમીમા શ્રી વીર જયતી) ૧૦
- ૧૧૩ પ્રભુ ! ઉપકારો હું તારા ૪૫
- ૧૧૪ પ્રભુ ભક્તિના રંગમા ૪૭
- ૧૧૫ પ્રભુ ભક્તિ નિત કરીયે રે ૫૪
- ૧૧૬ પ્રભુ પ્રગટી અતર પ્રીત (શ્રી વીરની ગતવના) ૬૦
- ૧૧૭ પ્રભુ ! અતરમા પ્રભુ ! આવો (૩) નાથ
(પરમાત્માને આમ તથુ) ૧૦
- ૧૧૮ પ્રભુ વીરના ગુણોને સભારીયે રે (ગરબો) ૧૮૪
- ૧૧૯ પ્રથમ દિન્દી વિમાની કળાલીને (કચ્છી વીર કળાલી) ૨૪૩
- ૧૨૦ પ્રિયા મમ પ્રેમની પ્રતીમા
(મુન્દર્સન ચક્ર ધારણ કરવા પતિની આજ્ઞા) ૧૦૪
- ૧૨૧ પ્રિય માધકો સદ્બાગ્યથી
(શ્રી અગ્નિદ આશ્રમના સાધકોને) ૧૬૦
- ૧૨૨ પીધુ પીધુપ પ્રભુ પ્રેમનુ ૪૮
- ૧૨૩ પુતલી લીરજી મુખી ગડો (ઝાં મેગેરી) ૧૪૬
- ૧૨૪ પેખી પ્રમદપણે તર ભક્તિ
(ધર્મ વ્યાધના આખ્યાનમાથી) ૨૩૦

૧૨૫ પંથ મમત્વ નિવારો રે (સેવા ધર્મનો મહીમા) ૨૨૦

૧૨૬ બોલો મહાવીર સહુ બોલો મહાવીર

(શ્રે. જૈ. કન્હિર-સ નિમિત્તે)

૨૩

૧૨૭ બોલ મારા બાલુડા બોલ મીઠું મીઠું

(કૃતગી કેશરમાંથી)

૨૦૫

૧૨૮ બાંધુ સુણુને સુખકારી રે

(ભાયખલામાં દિક્ષામહોત્સવ નિમિત્તે)

૨૫૦

૧૨૯ ભજીલો શ્રી ભગવાન ભવિયો

(સમેત શિખરજીની રોશીયલમાં)

૩૫

૧૩૦ ભક્તિથી સૌ કુલો

૩૮

૧૩૧ ભદ્રેસર જઈશું

(બાલ બ્રહ્મચારિણી કબુળાઈનાં સંઘ નિમિત્તે)

૮૬

૧૩૨ ભારત ભક્તો સૌ સુણુને સ્નેહે

(કચ્છની કોયલ સ્વ. કુંવરબાઈ)

૧૩૬

૧૩૩ ભારતનાં વિદ્વાન વિદ્યારો રે

૧૬૨

૧૩૪ ભારતવાસી બાંધવ બહેનો

(અસ્પૃશ્યતા નિવારવા પ્રાર્થના)

૧૬૪

૧૩૫ ભાવિક ભક્તરાજ ખેખીયો રે

(કચ્છ-પત્રીનો ધર્મવીર-લખમશી કેશવજી)

૧૪૨

૧૩૬ ભારત ભુવને તિલક સમાન (તિલક મહારાજ)

૧૫૫

૧૩૭ ભૂલીશ ન બહેન કદિ તારો આભાર

(શેઠ વીરજી લધાની પત્નિ લક્ષ્મીબાઈની પ્રેરણાથી)

૨૪

૧૩૮ મન મંદિરમાં આવો રે જિનવરજી

(માનવતા માટે પ્રભુ પ્રાર્થના)

૧૯

૧૩૯ મનકું ચાહે ભક્તિ કરવા

૫૨

૧૪૦ મહાવીરનાં સંતાન છો

(દક્ષીણ મહારાષ્ટ્રની સાંગલીની જૈન પરિષદ નિમિત્તે)

૬૩

- ૧૪૧ મહાભાર્ગ્યે અદ્ભુત મૂર્તિ મળી
(આશુહના ડગનાથજી 'મદ્દિના મહત) ૧૨૩
- ૧૪૨ માયા ડાહ્યુ દ્વે ભાગી ૫૫
- ૧૪૩ મારા મિલના દુ ખની વાત (મોનીયદના આખ્યાનમાથી) ૬૮
- ૧૪૪ મા મીંગ ઉરમા અમરતી
(ભક્તાત્મા વિસનજી જોતશીની સુપુત્રી કુસુમ નિમીત્તે) ૧૬૭
- ૧૪૫ માનો સેવા સુખની ખાણ ૧૮૦
- ૧૪૬ માનો માનવ દેવ સમાન (કૃતજી કેશવમાથી) ૨૦૨
- ૧૪૭ માત તાત ગુણ ગાઉ રે (ધર્મવ્યાધના આખ્યાનમાથી) ૨૨૬
- ૧૪૮ માન તાન ગણીને દેવ (ધર્મવ્યાધના આખ્યાનમાથી) ૨૨૬
- ૧૪૯ મીડી લાગી છે મને નીંદરડી આજની
(અ રતનમાઈ વીરજી લધાભાઈ નિમીત્તે) ૫
- ૧૫૦ મીરા માની નજમો મે
(મો અરલાભાઈ સુમતિયદ નિમીત્તે) ૧૬૦
- ૧૫૧ મીરા માડી લીધુ ગરજ તાડ
(ભાઈ વિમનજી જોતશીની પુત્રી કુસુમની પ્રેરણાથી) ૧૬૩
- ૧૫૨ મુક્તિની આવી જિત ભક્તિ મે જાણી
(ધર્મપ્રેમી-ગેઠ શ્રેવાભાઈ પુનશીની પ્રેરણાથી) ૧૮
- ૧૫૩ મે તો મૃધીતો માર ઉંઝે લીધો
(મહામયેશ્વર હેપી હોમમા) ૨૫
- ૧૫૪ મે ગીત જગતની જાણી (પોડીએગીમા ૧૯૪૬) ૩૪
- ૧૫૫ મે વાટડી લીધી મીની
(ભક્તાત્મા વિમનજી જોતશીની સુપુત્રી કુસુમ નિમીત્તે) ૧૬૬
- ૧૫૬ મે તો જોખ્યુ બાપનું નામ (પાપી પિનાતો પત્તાવો) ૨૦૫
- ૧૫૭ મોરંગ મહેમાન કરો ઉરમા સ્વીકાર
(વકીયા ટકલભાઈ શુધવભાઈનું સ્મરકાર ગીત) ૪૩

- ૧૫૮ યોગીનું જીવન ભોગીથી કહો શી રીતે સમજાય
(પોંડીચેરીમાં ૧૯૩૫) ૧૬૧
- ૧૫૯ રસનાનો લહાવો લેવા ઉમંગથી
(શ્રી વિજય ધર્મસૂરિ રજત જ્યંતિ નિમીત્તે) ૧૨૬
- ૧૬૦ રવિ સુત રાજચંદ્રની જય હો
(શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર જ્યંતિ નિમીત્તે) ૧૨૮
- ૧૬૧ રવીંદ્રનાથ ટાગોરની જય હો
(મહાબલેશ્વર-હેપી હોમ-ટાગોર જ્યંતિ) ૧૫૧
- ૧૬૨ રવિ સમ રવજી શેઠ જગતમાં
(રાવ સાહેબ શેઠ રવજી સોજપાળ) ૨૩૮
- ૧૬૩ રાજમાં લગની લાગી રે (શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર જ્યંતિ) ૧૭૩
- ૧૬૪ લખમીદાસ રવજી તેરશીની
(કચ્છ માંડવીની કચ્છી પરિપદ નિમીત્તે) ૨૪૨
- ૧૬૫ લાગી લગની શ્રી વીર જિનવરમાં રે ૪૦
- ૧૬૬ વડવાનો વીર અમને અંતરમાં ભાવે
(તત્ત્વજ્ઞ શ્રી પોપટલાલ મહોકમચંદ) ૧૩૧
- ૧૬૭ વગાડો વિવેકે સુસંપતી સતાર
(ક. દ. ઓ. જ્ઞાતિ શિરોમણી શેઠ નરશી નાથા) ૧૫૨
- ૧૬૮ વાણીની વાંસડી વગાડી રે વીર !
(શા પુંજ શ્રવણના પત્તિ ભચીયાર્થ નિમીત્તે) ૧૧
- ૧૬૯ વિવેકની વાટીકામાં ફરીએ
(શ્રીમાન્ વીરજી લલાભોઈની પ્રેરણાથી) ૩
- ૧૭૦ વિદ્યા કળાથી ફરીશું જીવન વિકાસ
(સેવાપ્રિય બહેન માનઆઈની પ્રેરણાથી) ૨૬
- ૧૭૧ વિદ્યાકળા ભક્તિ ને ભક્ષાર્થ
(શ્રી નરશી હીરજી સોનીના પૌત્રની પ્રેરણાથી) ૩૩

- ૧૭૨ વિવેકી વીરા વચન હિયારજો વિચારી
(મોગખીના સંયમી ભાષ રેવાશ કર ગોપાળજી-
મહેતાની પ્રેરણાથી) ૫૧
- ૧૭૩ વિત નશ્વર માની તેનો ૭૧
- ૧૭૪ વિવેકે વીર વચન તુ વિચાર
(અપ્રમાણિક દિકરાને માતાનો સહજોષ) ૨૧૩
- ૧૭૫ વીર બાલ સૌ ટેકથી ન ટરો
(શ્રી વીરજી લધાભાઈની પ્રેરણાથી) ૬
- ૧૭૬ વીર એક તારો આધાર
(અ. રતનભાઈ વીરજી લધાભાઈ નિમીતે) ૭
- ૧૭૭ વીરના મુત મૌ રંગે ઉમંગે ૧૩
- ૧૭૮ વીરના નયનો છે મન હરનારા ૧૪
- ૧૭૯ વીર શાશનની ડરતી અર્વા તુ રખવાલી
(શ્રે જૈ કોન્કરન્મ નિમીતે) ૨૧
- ૧૮૦ વીર નામની નાવથી ૪૦
- ૧૮૧ વીર ! તવ નામ અમર છુ
(સર્વત્ર અને અર્વા મહાવીર) ૭૫
- ૧૮૨ વીર જિન તારો કે (વીરની અવના) ૭૮
- ૧૮૩ વથા તુ વીરનો જપ નિન કો
(દબી ભક્તાને ચેતવણી) ૨૦૬
- ૧૮૪ વેતા વેલા આવો વાતા !
(મર્વના અગ્રેમગેને જાગ્રત કરવા વીરની પ્રાર્થના) ૧૭૬
- ૧૮૫ અખિયોની અરજી સ્વીકારી લે રાજુલ
(રાજુલનો રામડો) ૩૧
- ૧૮૬ અખિ મને નેમ વિના ના મમે (રાજુલનો નિશ્ચય) ૩૨
- ૧૮૭ અખિ નેમનો મે પ્રેમ અ પાધો
(રાજુલનો આત્મિક પ્રેમ) ૩૪

૧૮૮ સમર્થનાં શિરણા લીધા છે.	૬૪
૧૮૯ સદ્ગુણ ભૂષણ ધારણ કરીને (શીલવતિનાં શણુગાર)	૭૯
૧૯૦ સખિ સ્વપ્નામાં નેમની મેં નિરખી જ્યોતિ	
(રાણુલતુ સ્વપ્ન)	૯૭
૧૯૧ સરલા સખિયોને કહે રનેહે	૯૫
૧૯૨ સખિયો સરલાને કહે રંગે	૯૬
૧૯૩ સત્સંગત સુખકાર સમજો	૨૧૮
૧૯૪ સહુ હરજો રે સહુ હરજો રે (કચ્છીઓને ચેતવણી)	૨૩૧
૧૯૫ સાચો જૈની તેજ ગણાયે (પંડીત લાલનની પ્રેરણાથી)	૨૮
૧૯૬ શાને ભરોંસો કરે અવરનો (પરની આશા સદા નિરાશા)	૬૧
૧૯૭ સાધર્મી સહુ આવો રે (લાયજનમાં વરસીતપ મહોત્સવ)	૮૪
૧૯૮ સુસંગથી સુખ થાય	૧૭૩
૧૯૯ સુભક્તો ભાવે પ્રભુ ભક્તિ રસ ચાખો	
(જાતી ભેદનો ત્યાગ કરી ભગવત ભજો)	૧૭૭
૨૦૦ સુતેલા હિન્દનાં હીરા	૧૯૫
૨૦૧ સુખકર શ્રી વર્ધમાન સ્મરીયે	૨૧૦
૨૦૨ સુકાની સાચા શેઠ સુરજ	
(કચ્છી પ્રથમ પરિષદના પ્રમુખ)	૨૪૦
૨૦૩ સેવામૃત રસ સાર જગમાં	૧૭૯
૨૦૪ સેવાધર્મનો હું મર્મ રે (શ્રીમંતનો પ્રસ્તાવો)	૨૨૧
૨૦૫ સોજપાર સુત મેઘની જ્ય હો	
(શ્રે. જૈન કોન્ફરન્સના પ્રમુખ)	૨૨૨
૨૦૬ સંસાર ગણો રે અસાર (ગરણો)	૬૦
૨૦૭ સંપન્ન સુખથી ખાણુ સમજ તું	૨૧૧
૨૦૮ સ્વદેશ સેવા કરો સર્વદા	૧૯૩
૨૦૯ સ્વામીજી અદ્વાનંદજી (શ્રી અદ્વાનંદ જ્યંતી)	૧૪૯

- ૨૧૦ શ્રીકાન્તે મૌ નેહની (ચરણો) ૧૮૮
- ૨૧૧ શ્રી જિનદત્ત મુરિશ્વર સાહેબ
(શ્રી જિનદત્ત મુરિશ્વરની જયતી) ૧૧૬
- ૨૧૨ શ્રીમતિ મગન બહેન ચિરંજીવો
(શ્રી મગન બહેન જયતી) ૨૪૬
- ૨૧૩ શ્રીબ્રાહ્મણમાં આજ (બ્રાહ્મણમાં દિક્ષા મહોત્સવ) ૨૫૩
- ૨૧૪ ગુ તણુ શુ ભણુ ગુ મણુ આનમાં ૬૧
- ૨૧૫ શ્રોત્રે મુગુણી નાર ૨૦૭
- ૨૧૬ હિન્દના દાંત્રી દાંત્રીની જય (દાંત્રી ભાઈની જયતી) ૧૫૪
- ૨૧૭ હિન્દ માત દેવે ધનંતારા ૧૯૯
- ૨૧૮ હુ તો નેમજીની સગે જવાની (રાજગુપ્તનો નિશ્ચય) ૨૯
- ૨૧૯ હુ તો જુ નિમજ્જિન તુમ નામ ૬૨
- ૨૨૦ હુ તો મીરા માડીની સગે ગહેવાની
(રા વિમનજીજેનમિહતી મુપુત્રી કુસુમની પ્રેમણાથી) ૧૬૫
- ૨૨૧ હુ તો અધમાધમ ધર્મનારી (જુગારીની પત્નાવો) ૨૧૪
- ૨૨૨ હુ તો ધુત રમવાનો પામ્યો વડુ જી આજ
(જુગારીનો પત્નાવો) ૨૧૬
- ૨૨૩ હુ તો ધંધે અતિ અનિચારી (ઝૂલ પતિનો પત્નાવો) ૨૦૬
- ૨૨૪ હે સુતાજી ! અખવાઓને
(પતિને મુધાગ્વી પતિનો પ્રયોગ) ૨૩૭
- ૨૨૫ જ્ઞાન જ્યોતિ જગાવે શ્રી જૈન મધમા ૧૪

- કુચ્છી વિલાસ.

- ૧ અમાને નિવામ અય હન વનમે
(અમ્યદત્તની આત્માઓ કેવા હોય ?) ૨૬૧
- અદ્ભુત જ્યોત્સના ધ્યા
(રાડીભગ મોજના દિવાળીના અન્ન નિમીત્તે) ૨૬૮
- ૨ અજ્ઞા અણુ આણમે આવ્યો અય હવામ (ગરબો) ૨૯૩

- ૪ અરવિંદ મીરા રૂપી હલેસા ૩૪૨
- ૫ ઇ પગ જગડે ઉગારીં
(શ્રી અરવિંદ આશ્રમના માતાજી) ૩૩૦
- ૬ કરપાર કૃપાલુ દીન દયાળુ (પ્રાર્થના) ૨૫૭
- ૭ કયો કાયા કુલભાન કચ્છલા
(કચ્છી પરિપદના તૃતીય અધિવેશન નિમીત્તે) ૨૭૩
- ૮ કચ્છ ભૂમિ મંગેતી બલિદાન રે
(કચ્છ પરિપદના ભુજના અધિવેશન નિમીત્તે) ૨૬૮
- ૯ કર સાર તું સ્વામી ત્રિલોક તારક
(વીર પ્રભુને પ્રાર્થના) ૩૧૪
- ૧૦ કવિ કાવ્ય સંવાદ સુણીને ૩૧૭
- ૧૧ કણ્ણા મૂર્તિ મીરા માડી
(શ્રી અરવિંદ આશ્રમના માતાજી) ૩૪૧
- ૧૨ કચ્છડે મેં જ્યોત જગાયેલા (શ્રી મહેરઅલી) ૩૪૪
- ૧૩ કચ્છી વીરા ન્યાર્યો માડીજી પીડા ૩૪૮
- ૧૪ કેર અયો ? અસાંકે પૂછેંતા
(કચ્છી પરિપદના પ્રથમ અધિવેશન નિમીત્તે) ૨૬૯
- ૧૫ કેશરીયા કબો કેશરીયા ૨૭૫
- ૧૬ કયો જીવન યાત્રા ચિદાનંદ મય ૨૬૦
- ૧૭ ગુરૂવર અય આંજો આધાર ૨૫૯
- ૧૮ જગ રચના ન્યારે પૂર્ણ વિચારે ૨૬૫
- ૧૯ જ હો કચ્છી ત કચ્છડે સંભાર્યો રે
(કચ્છનાં જળપ્રલય નિમીત્તે તા. ૨૦-૯-૨૬) ૩૦૭
- ૨૦ ઝટ અયો મીરા મા નિકટમેં
(શ્રી અરવિંદ આશ્રમના માતાજી) ૩૩૭
- ૨૧ જગ્યા અંબરજન ભડવીર
(કચ્છી પ્રબોધીય પરિપદના તૃતીય અધિવેશન નિમીત્તે) ૩૪૬

- ૨૨ જીવન જગ જમાયો જગતમે
(મુખ્ય સમાચારના દીવાળીના અંક નિમીત્તે) ૨૬૪
- ૨૩ જીવેલા જોડા રે ૨૬૬
- ૨૪ જીવન મે જ્યોત જગાયો રે
(કચ્છી પરિપક્વતા દ્વિતીય અધિવેશન નિમીત્તે) ૨૭૧
- ૨૫ જીવન જગમે રોધાશી અરી રગમે ૨૮૫
- ૨૬ જી. એ ગ પાત્ને ધણી દુઝડેને
(કચ્છ નગેશ નિમીત્તે) ૩૧૫
- ૨૭ જુકા જુહડાઈ કેલા બમે તા (ફુર્ફુન સ્વભાવ) ૩૦૩
- ૨૮ તમુ સુસન મ વધુ કુછ જા મ (તાગક ત્રિપદી) ૨૭૭
- ૨૯ થિયો કુગે થિયો કુરો ચેતા (કૃતમી) ૩૫૧
- ૩૦ દિમી વસતજી મનનાની (વસત) ૩૧૧
- ૩૧ દિગી દિવ્ય મૂર્તિ મનોહારી રે (શ્રી અરવિંદ) ૩૧૯
- ૩૨ દિવ્ય ડપાતર કેલા વિશ્વને (શ્રી અરવિંદ) ૩૨૧
- ૩૩ ફુલંબ નરભવ લેખે લગાયખો (ગરખો) ૨૯૬
- ૩૪ નવિન યુગને દિવ્ય સદેશો
(કચ્છી પરિપક્વતા આમ અધિવેશન નિમીત્તે) ૩૦૯
- ૩૫ ન્યાર્યો ન્યાર્યો મીગ માકે મુ પ્રેમે
(શ્રી અરવિંદ આશ્રમના માતાજી) ૩૩૮
- ૩૬ પ્રભુ વીર જે શુભકે મહારજા રે (ગરખો) ૨૬૩
- ૩૭ પાગે કુગે ઈંધ ચોધે ન વિચાર્યો રે
(દિન્દુગ્યાન પત્રના દિવાળી અંક નિમીત્તે) ૩૦૨
- ૩૮ પૂજન જ્યો પ્રિતે સહીદે જે
(વડીબજ મોઝના સહીદ અંક નિમીત્તે) ૨૭૯
- ૩૯ પ્રેમને સામર નાવ પ્રેમજી ૨૮૧
- ૪૦ પ્રેમજી જ્યોત જગાયે જગરમે
(શ્રી અરવિંદ આશ્રમના માતાજી) ૩૩૯

૪૧ છુરી યાગર કે ન્યારે ઉરમેં	૩૧૨
૪૨ મહાભાગ્યેં ભટયા વીર રે (ગરબો)	૨૯૪
૪૩ માડી તોણ મૂર્તિ અય મોહનગારી (શ્રી. અ. આશ્રમના માતાજી)	૩૨૩
૪૪ માડી તોણ શક્તિ અય વિરમયકારી (શ્રી અ. આશ્રમના માતાજી)	૩૨૪
૪૫ માડી રચના તોણ ન્યારી (શ્રી અ. આશ્રમના માતાજી)	૩૨૮
૪૬ મા મીરાજે કોમલ કરકે (સૌ. સરલાબાઈ સુમતિયંદ્ર નિમીત્તે)	૩૨૯
૪૭ મા મીરાજે મોંતે મું દિહો (શ્રી અ. આશ્રમના માતાજી)	૩૩૧
૪૮ મા મીરાજે ચરણ કમલમેં (શ્રી અ. આશ્રમના માતાજી)	૩૩૩
૪૯ મીરા માડીકે રમરીધાશી મનમેં (શ્રી અ. આશ્રમના માતાજી)	૩૩૬
૫૦ મીરા મારોબો આણુમેં (શ્રી વિસનજી જોતશી નિમીત્તે)	૩૨૯
૫૧ મિલ્યો મુકે મોહજો વાટમેં ભતો (મોહની શક્તિ)	૩૪૩
૫૨ મુકે વલો લગેં તો ત્રીશલાનંદન (શ્રી મહાવીરની સ્તુતિ)	૩૧૩
૫૩ રટીયાં નાં માડી મીરાજો મને (શ્રી. અ. આશ્રમના માતાજી)	૩૩૪
૫૪ લોક દષ્ટિકે ધિલડેમેં ધારીં રે	૩૦૪
૫૫ વલાતો પિંહજો વતનકે વિસારે	૨૫૮
૫૬ વસંતજી મિહી મોઝ માણેલા (વસંત)	૨૯૭
૫૭ વસી ઉરમેં મીરા માડી (શ્રી અ. આશ્રમના માતાજી)	૩૩૫
૫૮ વિશ્વવંદ્ય મીરા મા પ્રતિદિન (શ્રી અ. આશ્રમના માતાજી)	૩૨૫

૫૯ વેલ્લમકે કહે મ વિમાયોં જે	૩૦૧
૬૦ વદે માતરમ્ મિલીને બોલોં (કચ્છ માડવીની કચ્છી પરિપદ નિમીત્તે)	૨૮૨
૬૧ સતગુગન દરિસન કયો ડલિમે (શ્રી અગવિદ)	૩૦૦
૬૨ મયરસને મગ્રામ ન્યારેલા (સયરસમગ્રામ નિમીત્તે)	૩૦૦
૬૩ મુણુ તુ મુળ વલા રે	૨૬૭
૬૪ મુ જીવન ધન દાતા માતાજી મીરા (શ્રી અ આશ્રમના માતાજી)	૩૨૭
૬૫ મુભ ભાવક ધિક્કડેમે ધરભરે	૩૦૬
૬૬ મતોધી અધ જગમે મુખીયા (ગરબો)	૨૯૬
૬૭ સત મદા ઈય ચેતા (મુળાનુ-કુળર્જન સ્વભાવ)	૩૫૦
૬૮ હારે મળ્યો માલી (જીવન બાગ)	૨૮૪
૬૯ હારે વડજે જીવનકે (વિવેકી વડયો)	૨૮૫
૭૦ હારે ગોટી આમેજી (પ્રગતિ પ્રિય ગોટલી),	૨૮૭
૭૧ હારે ગુણીજને જ્યા ગણુના (વિજયી વનરાજ)	૨૮૯
૭૨ હારે દિકો જીવન વિકામજે (મત્તમ પ્રભાવ)	૨૯૦
૭૩ હારે મજી સૃષ્ટિ દે (ગતિ ની ભક્તિ)	૨૯૨
૭૪ હારે વેલ્લમ હરદમ મમળા (કચ્છ માડવીની મુવડ પરિપદ નિમીત્તે)	૨૯૯

હિન્દી વિભાગ

૧ અમ હમ અગમ નિગમ પદ પાયા	૩૫૫
૨ અમ મોહે પાર હિતારો પ્રભુજી	૩૫૬
૩ અમધુ મત મમાગમ કીજે	૩૫૬
૪ અમ ખુમારી આધ ઘટમે	૩૫૭
૫ અમ હમ કમોં માય લડેગે	૩૬૨
૬ અમ મે તેગી ગતિ પ્રભુ જીની	૩૬૩

૫૯- ખીર પ્રભુ લીયો મેરો ચિત્ત ચોર	૩૯૪
૬૦ ખીર જિન ભયે નિપટ કહોર	૩૯૪
૬૧ મયાઈ ધુન પ્રભુ પદ્મી	૩૫૫
૬૨ મસ્તાની આઈ વટમેં રે	૩૬૭
૬૩ મીલા હમકો પ્રભુ પ્યારા	૩૮૧
૬૪ મૂરખ અથા જપે મુખ માલા	૩૮૬
૬૫ મૂરખ મલકત દેખત અંગ	૩૯૫
૬૬ મૂરખ માનવ ભવ દિન ચાર	૩૯૬
૬૭ મૂરખ મન પ્રભુસેં પ્રીતિ જોર	૩૯૮
૬૮ રામકો નામ લાહું જખ પ્રેમસેં	૪૦૯
૬૯ રે જીવ કાલ રિપુ અખ આયો	૩૫૯
૭૦ લીલા ફરી તો ડરના ક્યારે	૩૮૫
૭૧ વીર જિન પુરોહિત જગ બ્રાત	૩૯૭
૭૨ સડણ પડણ પુદ્ગલ ગુન જાનો	૩૬૪
૭૩ સત્સંગ કરના દુખકાર કર્મસેં લરના	૪૦૭
૭૪ સુરતા પ્રભુ પદમેં લાગી રહી	૩૬૦
૭૫ સંતો આનંદધન મહારાજ	૩૬૧
૭૬ સંતો જિનસેં પ્રીતિ ધરો	૩૬૬
૭૭ સંતો નિરપખતા મુજ ભાઈ	૩૬૬
૭૮ સંતો ભક્તિ અસ ભગવાન	૩૬૭
૭૯ સંતો જગ ભૂલા જગ ભૂલા	૪૦૪
૮૦ હમ જગસેં ખતે ઉદાસ	૩૭૩
૮૧ હમ ભક્તિરસ કર પાન	૩૭૩
૮૨ હમ નિજ રૂપ રાતે હૈ	૪૦૯
૮૩ હમારે સિદ્ધાયલ હર ઓર	૩૯૮
૮૪ હે ચેતન મુખકર જિનવર	૩૮૩
૮૫ ક્ષત્રિયકુંડમેં લીયા જન્મ તુમ	૩૭૪

નિવૃત્તભાઈ મહાવાળા
૬૬
મગનબાબા

૭ અહોનિશ ચિત્તમેં ખીર ગુન ગાઉં	૩૭૧
૮ અળ મેં વર્ધમાન જિન પાયા	૩૭૨
૯ અરે ઘોડેકી બાજુ હૈ	૩૭૮
૧૦ અળતો ભજનકી ધુન મચાઈ	૩૮૭
૧૧ અળધુ જિન દરસનકો ચાવ	૩૯૧
૧૨ અળધુ ભળે સદા જગપાલ	૩૯૨
૧૩ અગોચર રૂપ હમારા હૈ	૪૧૧
૧૪ આજ વીર પ્રભુ ધ્યાને આયે	૪૧૬
૧૫ ઉત્તમ અવસર ખીત જાત હૈ	૪૧૫
૧૬ અંતરમેં ત્રીશલા માત કિશોર	૩૯૫
૧૭ અંતરમેં વર્ધમાન શુભ નામ	૩૯૮
૧૮ કહે કયા મેરા મેરા તું	૩૫૮
૧૯ કળ તુમ પ્રભુકા ભજન કરોગે	૩૬૮
૨૦ કર સમતા રસમેં પ્રીત	૩૭૪
૨૧ કાલ શીરે નિશદિન શીર તેરે	૩૮૪
૨૨ કયા કરતા હૈ ગુમાન તું	૩૮૦
૨૩ ગુન ખીન ભવજલ કૈસે તરોગે	૩૭૨
૨૪ ગુરને મોયે અપૂર્વ ગહેના પહેનાયા	૩૭૮
૨૫ ગુરને જ્ઞાન સુનાયા બે	૪૦૬
૨૬ ચેતન કર અનુભવ રસ પાન	૩૬૫
૨૭ ચેતન કર જિનવર ગુન ગાન	૩૮૮
૨૮ ચેતન માથે શીરત કાલ	૩૮૯
૨૯ ચેતન ધરતું ધીરજ ઢાલ	૩૯૦
૩૦ ચેતરે ચેતન જગસેં એક દિન	૪૦૨
૩૧ જમમેં મેરા નહિ અળ કોઈ	૩૮૮
૩૨ જગતમેં મોહકા હયરે પસારા	૪૦૩

૩૩ જિન મુદ્રા મુજ લાગત ખ્યારી	૩૭૧
૩૪ જિનવર તેરે પદ અથ બાય	૩૬૦
૩૫ જિનવર બદત હો કર બેર	૩૬૨
૩૬ જિનવર સુખદર નામ આધાર	૩૬૩
૩૭ જિનવર પ્રીતમ ત્રિશક્તિનદ	૩૬૬
૩૮ જિનવર મોહ અગ્નિમેં બિછોર	૩૬૭
૩૯ જિનકા બેશ લખયા બે	૪૦૦
૪૦ તુમ જાનો જગ હૈ જૂદાર	૩૭૬
૪૧ તેરે માથે કીરત હૈ કાલ	૩૮૪
૪૨ તેરી કુટિલ ગનિ અથ જાની	૩૫૮
૪૩ રૂઝ દિક્કા નહિ ધોયા	૩૭૭
૪૪ દિનરાત મહાવીર ગુન ગાતે હૈ	૩૬૯
૪૫ દુનિયામે તેરે વાન્તે	૩૮૧
૪૬ દુનિયા જ્ઞાન ગાદી હૈ	૪૧૨
૪૭ ધર જિનવરનાં ધ્યાન રે ચેતન તુ	૩૮૨
૪૮ ધન ધન ની મિદાયલ ધામ	૩૬૯
૪૯ નહિ હર ગુમાન દિક્કમે તેરે	૩૮૫
૫૦ નાથ દૂપા બીન તલ ન પાવે	૩૭૦
૫૧ નિશ નિ પ્રભુ ચિતમે આવત હૈ	૩૬૦
૫૨ પ્રભુ ભક્તિ જગ આવે	૩૬૧
૫૩ પ્રભુકા ભજન હર ગા રે	૩૬૯
૫૪ પ્રભુની ભક્તિ કુનાગ રે	૪૦૬
૫૫ જાને મગ્નુન દુનિયામે	૩૭૫
૫૬ જાને મગ્નુન અથ હમ તો	૩૭૬
૫૭ જાને આનક હમે અમ તો	૩૭૬
૫૮ બીતગમ નામની રે નાવ	૩૭૦

THE
SOUTH
WEST

ગુજરાતી વિભાગ

વિવેક વાટિકા

(૧)

દે દે પિયા દગ્ધન તો મુઝે—જો ચાન

વિવેકની વાટિકામા ફગીજો,
અરિહ તની આણાને અનુમરીજો. વિ

મહા પુન્યે માનવ દેહ મળ્યો,
ચોરાગી લક્ષનો ફેરા ટળ્યો,
સુખકર સત્સંગનો આખો ફળ્યો,
મમતારસ પાન કરી ઠરીજો—વિવેકની ૧

ભવ હેતુ ગણી તનની મમતા,
સુખદાયક મમતાણી મમતા,
મત્સાધુજો અતગ્ધા ગમતા
શ્રી વીર વચન પદ પદ સ્મરીજો—વિવેકની ૨

ગુણ પુણ્યો પર મન લમગે લમે,
ગુણ મૂર્તિ મહાવીર હગ્ધા ગમે,
મુદ્દા શ્રદ્ધા ગીતમની ગમે,
હવે મોહ, મદ, માને નહિ મરીજો—વિવેકની ૩

દોષની પોષક દોષ દૃષ્ટિ ગણી,
 સદ્વૃત્તિ કરી ગુણ દૃષ્ટિ ભાણી;
 સમભાવની સારી હવેલી ચણી,
 ભવ વનમાં અમે શીઘ્ર આશ્રયીએ ? વિવેકની ૪

દેશ દાઝ સદા ધરીએ મનમાં,
 નિરખ્યા જગનાથને જગ જનમાં,
 સમજ્યા સુંદરતા ગુણગણમાં,
 શિવ કર સદ્ભાવ ઉરે ભરીએ—વિવેકની ૫

(૨)

ચલી રે ચલી રે મેરી નાવ ચલી રે—એ યાત્રના આધારે

પ્રભુ ભક્તિની મસ્તીમાં મસ્ત રહો રે,
 વીર વીર વીર મહાવીર કહો રે—પ્રભુ ૦

વીર ગુણ ગાનમાં, મસ્ત રહો તાનમાં;
 વીરની સેવાનો ખરો, લહાવો લહો રે—વીર ૧

ભક્તિરૂપી ભંગમાં, સદા રહો રંગમાં;
 જ્ઞાનાગ્નિથી કર્મ, કાષ્ટ દહો રે—વીર ૨

અંતરમાં ભાવ ભરો, પલ પલ પ્રભુ સ્મરો;
 કષ્ટપ્રદ સંકટોને, મુખે સહો રે—વીર ૩

વીર ગણો માત તાત, વીર ગણો નાત જાત;
 વીરનું જ શરણું, ચિત્તમાં ચહો રે—વીર ૪

‘ અસ્થિર છે ગાણ, કરો કમાણી તાણ; ’

શિવદ પ્રભુ વીરની, એ શીખ ગ્રહો રે—વીર ૫

સ્વપ્નમાં વીર દર્શન

મીઠા લાગ્યા તે મને આજના ઉઝગરા—એ યાત્ર

મીઠી લાગી છે મને નીંદરડી આજની,

સ્વપ્ને દીઠા પ્રભુ વીર 'એ,

લવમા ન જૂલુ એ ગતડી—મીઠી

શીતડે ન તાપની, પરવા પ્રભુને,

મરોજ જેવું શરીર રે લવમા ૦ ૧

શાંતિ સુધાનુ પાન કગવતા,

બેઠેલા સરિતાને તીર રે લવમા ૦ ૨

મોહના સુલટો, લયથી લાગતા,

નિરખી વીર ગુપ્તીર રે લવમા ૦ ૩

વયલે વયલે પ્રભુ, અમી વગમાવતા,

દીડી 'મે ભાદ્રોની ભીડ' રે લવમા ૦ ૪

જાંબુના પ્રભુ, પાઠ પઢાવતા,

માગર મમ ગભીર રે લવમા ૦ ૫

દુષ્ટ મગમને, 'ચેખી પ્રભુના,

નયલે વરમે નીર રે લવમા ૦ ૬

ઉદયાધિન ગહે, શિવ કુર વીરજી,

મમ ગણે અમીર કટીર રે લવમા ૦ ૭

ટેકથી ન ટરો

દુનિયા કે યાત્ર પુકાર કહે—એ યાત્ર.

વીર ખાલ સૌ ટેકથી ન ટરો,
દેવ દુર્લભ નરભવ સફલ કરો. વીર૦

હિમ્મત, સાહસ ને ધૈર્ય ધરો,
વિપદાને વિલોપી દિલે ન ડરો,
શ્રી વીર વચન યગ યગ સમરો. દેવ૦ ૧

અર્જુન જેવી વીરતાને વરો,
હનુમાનની શક્તિ નહિ વિસરો,
ળની બહાદુર ભવ વનમાં વિચરો. દેવ૦ ૨

નભ સમ નિર્મલ ને વિશાલ રહો,
વનરાજની મસ્તી ચિત્તમાં ચહો,
ભલી ભાવના અંતરંગમાં ભરો. દેવ૦ ૩

મિથ્યા મદ્દમાન ન રાખો કદા,
અરિઓથી રહો સાવધાન સદા,
રસનાથી પ્રિય વચનો ઉચ્ચરો. દેવ૦ ૪

માનવ નિરખી ઉરમાં હરખો,
નરભવની પુત્ર્યાથી પરખો,
માનવ માટે મરજીથી મરો. દેવ૦ ૫

અનુકંપા વિણુ લવમાં ભટક્યા,
 એ વિણુ જીવન પથમાં અટક્યા,
 ઉગ્મા કરો વહેતો, દયાનો ઝરો દેવ૦ ૬

તપ, જપ, વ્રત, સજ્જન ને સેવા,
 છે નમર્ય શિવ પદને દેવા,
 મત્સજે શાંતિ સુધા પી ઠંઠે દેવ૦ ૭

(૫)

એકજ આશા

મેટે ઝલે તલના—એ ચાન

વીર ! એઠ તારો આધાર,
 લવમાં ભૂલા પડ્યા રે વીર—

જીવન પથમાં, સાચો ન સગી,
 હુટનારા છે હંતર લવમાં ૧

અધારી ગતડી, વસમી છે વાટડી,
 મર્વત્ર છે અધકાર લવમાં ૨

રેતીના ગણને, જગલ આડીઓ,
 વાઘ વરુઓ અપાર લવમાં ૩

ભોમીઓ ન માથમાં, ન હથીયાં હાથમાં,
 વાલીડા ! ઠગ્ગે, તુ વહાર લવમાં ૪

વંલવ વિલાસના પડ્યા મોહ પાશમાં,
 મમજ્યા ન માગસાર લવમાં ૫

અજ્ઞાની સંગમાં, રહ્યા ઉમંગમાં;

વૃથા ગયો અવતાર.

લવમાં ૬

વચને વિશ્વાસ છે, એક તારી આશ છે;

શિવ પદ પંથ દેખાડ.

લવમાં ૭

(૬)

ઉર્મીઓ

કવાલી.

અંતરની ઉર્મીઓ વાલા ! ઝીગર જાણે કે તું જાણે,
પીએ પ્રભુ પ્રેમના ખ્યાલા, તેહજ તેની મજા માણે.

અંતરની ૦

ઝીગરમાં મેં જડી તારી, પ્રતિમા પ્રેમથી ખ્યારા;
થશે ના એ કદિ ન્યારી, લલે ખાણે ચતાં ન્યારા.

અંતરની ૦ ૧

જીવનનાં તાર ણાંધ્યા મે, પ્રભુ ! તારા જીવન સાથે;
ન છૂટે એ જીવન સુધી, લગાડ્યો નેહડો નાથે.

અંતરની ૦ ૨

ચળાડી તેં મજા સુખની, ક્ષમા, શાંતિ ને સમતાની;
કરુણાથી સમજ આપી, મોહ મદ માન મમતાની.

અંતરની ૦ ૩

માયાનાં બંધનો ત્રુટ્યા, પ્રભુ ! પ્રભુતા ઉરે પેળી;
પુદ્ગલની ઋદ્ધી ને સિદ્ધી, વિનાશી નાથજી ! લેખી!

અંતરની ૦ ૪

છવન વિકસિત કરનારી, ગણી પ્રભુ ! તાહરી વાણી,
ભૂલુ જગનાથ ! શી રીતે, ? મેં શિવ કરનારી એ જાણી।
અતરની ૦ ૫

(૭)

આણા નાવ

નાગરવેલીઓ રાખાવ—એ ચાત.

જિનવર ! આણુ તારી પ્રમાણુ, ગણીએ ઉરમા પ્રાણુ સમાન,
દર્શુ તન, મન ધનના દાન, વાલા ! ભૂલીશુ નવ ભાન.
જિનવર ૦

દયા, દાન, હમાને મમતા, એ પર-થર્ધામનમા મમતા,
ભણુ ભાવ ધરી ભગવાન; વાલા ! ભૂલીશુ નવ ભાન
જિનવર ૦ ૧

પ્રભુ ! ઉલટ પ્રગટી પ્રીતિ, મથી ગેમતી લૌકિક રીતી,
નિશદિન કરશુ પ્રભુ શુણુગાન, વાલા ! ભૂલીશુ નવ ભાન
જિનવર ૦ ૨

રગ રગમા પ્રભુપદ ભાવે, પ્રભુ ધ્યાને ઉગ હરખાવે,
નીડી શુણુ રત્નોની ખાણુ, વાલા ! ભૂલીશુ નવ ભાન
જિનવર ૦ ૩

જિજ્ઞાસા માચી જાગી, વિવેક જાગી વાગી,
થયા દુર્જલ મોહ મદ માન, વાલા ! ભૂલીશુ નવ ભાન
જિનવર ૦ ૪

આણા નાવે' ભવ તરશું, ચમે સદૃશ જીવન કરશું;
શિવ લેવા થઈશું સુખાણ, વાલા ! ભૂલીશું નવ ભાન.
જિનવર૦ ૫

(૮)

વીર જયંતિ

જન્મ મરણ કે સાથી—એ ચાલ.

પ્રભુ વીરનાં વચન વિચારે, શ્રદ્ધાથી શિર પર ધારેરે. પ્રભુ.
માત તાત બાંધવ પર પ્રીતિ, વીરની કદિન વિસારેરે. પ્રભુ.
વીર કહે મેં સીસું રેડયું, થયો ઉન્મત અંગારેરે. પ્રભુ.
પડ્યાં ખીલાં કાને બદલામાં પગલે પગલે સંભારેરે. પ્રભુ.
કર્મ મર્મ સમજી સત્સંગે, કર્મ જાળને પ્રજાળેરે. પ્રભુ,
'અંધ સમય ચેતો નિજ ચિત્તમાં' એ પ્રભુનાં ઉદ્દગારેરે. પ્રભુ.
કડવાં વેણુ વઢો ન કદાપિ, નિજ સમ પરને નિહાળેરે. પ્રભુ.
દિલ દર્પણમાં દેખી વિવેકે, શિવકર જન્મ સુધારેરે. પ્રભુ.

(૯)

આમંત્રણ

રાગ—ભીમ પદાસ ત્રિતાલ .

(પનિયારી જરા ધીરી ધીરી ચાલ) એ ચાલ.

પ્રભુ અંતરમાં (ર) પ્રભુ ! આવો આવો આવો નાથ !
કરગરી કહીએ કરજોડી—પ્રભુ અંતરમાં—
આવો ત્રિશલાંજનાં લાલા ! શીદને કરાવો કાલાવાલા ?
આવો....૧

અહંકાર અજગંથી ગયાવો, કરણ મિધુ કરણ લાવો
આવો ૨

ભવ મનમા ભ્રમથી અમે ભૂલ્યા, કુલણુ થઈ ફેંકટ ફૂલ્યા
આવો ૩

વિષય સુખોમારજે ગતા, પ્રાતિથી ઉરમા હરખાતા
આવો ૪

મોહમાળ બટપટ પ્રભુ! કાપો, શિવકર શાંતિ મંત્રવર આવો
આવો ૫

(૧૦)

વાણીની વાંસડી

કાન ડ્યા ગી આવ્યા—એ ચાલ

વાણીની વાંસડી વગાડી રે વીર !

લગની લગાડી—વાણીં

ગૌતમની ભવ ભીતી ભગાડી, ચ દનખાળા જગાડી રે વીર !

લગની લગાડી—વાણીં ૧

સુખોધ બુદ્ધી, શ્રેણિકને સુધાડી, મમ્યક સુખડી ચખાડી રે
વીર ! લગની લગાડી—વાણીં ૨

વિનયની સુવેલડી ઉગાડી, માનની ખાલુ ખગાડી રે
વીર ! લગની લગાડી—વાણીં ૩

ખલડનો લુ ખગે ખેલાડી, સુલટી વાટ સુલટી રે
વીર ! લગની લગાડી—વાણીં ૪

ખનાવી તે શિવકર કુલવાડી, કેધકને સુક્રિત પમાડી રે
વીર ! લગની લગાડી—વાણી ૦ ૫

(૧૧)

હૃદય સાગરમાં ભરતી

નહિ માનું અવરની આણુ—એ ચાલ,

ઉછળે ઉર સાગર આજ, અરિહંતને દેખી,
ડાલે અમ જીવન જહાજ, પ્રભુજીને પેખી, ઉછળે.

સ્વપર પ્રકાશક વીર રવી ઉગ્યો, અંતરંગ આકાશે રે;
અવિદ્યા તિમીર રહે શી રીતે ? અરીઓ ન આવે પાસે.

અરિહંત ૦ ૧

પૂર્વપુન્યની જ્યોતિ ઝળકી, અશુભ આવરણો નાસે રે;
પ્રભુ કૃપાનો વરસે મેહુલો, સ્ફુર્તિ વિજળી પ્રકાશે.

અરિહંત ૦ ૨

ભક્તિ ડોયલ ઉત્સાહ પયેયો, અતિ ઉદ્ધાસે નાચે રે;
વેગે વહે છે સ્નેહ સરિતા, દિલહું રંગે રાચે.

અરિહંત ૦ ૩

ગુણ ગુણોની ખીલી સુવાડી, સુવાસ પ્રસરી મનવનમાં;
શિવ પદ સાધનસુલભ દિસે, રહી ન મમતા તનમાં.

અરિહંત ૦ ૪

(૧૨)

જગહિતકારી મહાવીર

ગગ ભેગવી, જેમટા

તે પેયો નન્કુમાર—એ ચાલ

જગ હિતકારી નિરખ્યા શ્રી મહાવીર—જગ હિતકારી
 કચન વરણી કોમલ કાયા, સંકટમા ધરે ધીર—જગ ૧
 નિષ્કામી પ્રભુ આતમરામી, ધીર વીર ગભીર—જગ ૨
 જગના બ્રાતા ત્રિભુવન ત્રાતા, સરેજ જેવું શરીર—જગ ૩
 નિ સ્વાર્થી પ્રભુ પગ ઉપકારી, દીએ પ્રાણલુને ચીર—જગ ૪
 શિવકર સ્વામી અ તગ્યામી, ઉતારે ભવતીર—જગ ૫

(૧૩)

શ્રી સંઘ સેવાનો સદ્બોધ

એકીના ગોણવા—એ દેવી

વીરના સુત સૌ ગે ઉમ ગે, ધર્મના કાર્યો કરીએ રે,
 હળી મળી અતી હેત ધરીને, દુખીના દુખડા હરીએ રે. ૧
 જૈનધર્મનો કટો વગાડી, ભવ સાગરને તરીએ રે ૨
 દુર્લભ નગભવ પુન્યે પામી, મોહ મદ માને ન મરીએ રે ૩
 મત્ય પથ પ્રિય વચન વતીને, પરને ઠાઠીને ઠગીએ રે. ૪
 એકે સઘની મેવા કરીને, ગિવ સુદરીને વરીએ રે ૫

(૧૪)

વીરનાં નયનો

સૈયા તોરી ગોદીમે—એ યાત્ર.

વીરનાં નયનો છે મન હરનારા,

મન હરનારા એ દિલ હરનારા. વીર૦ ૧
યૌગિક શક્તિ છે એ નયનોમાં,

મોહનાં સુભરો દેખી હરનારા. વીર૦ ૧
એ નયનોમાં ઝાહુ ભરેલું,

સુરનર મુનિવર વશ હરનારા. વીર૦ ૨
ક્ષમા દયા છે એ નયનોમાં,

પાપીને કાળે એ કઙ્કણનાં ક્યારા. વીર૦ ૩
એ નયનોમાં કોમલતા છે,

તમ જનોને શાંતિ દેનારા. વીર૦ ૪
એ નયનોમાં નિર્મલતા છે,

શિવકર ભક્તિ ભાવ ભરનારા. વીર૦ ૫

(૧૫)

જ્યોતિ

શ્યામ ઝુલે હિડોળે—એ યાત્ર

જ્ઞાન જ્યોતિ જગાવો શ્રી જૈન સંઘમાં,
જૈન સંઘમાં મહાવીર સંઘમાં;

જ્ઞાન.

વીર સુતને વિદ્યાદી પ્રીતે ણંધુ કહો,
 દલેગને દંદામ પેળી અતી દરે રહો,
 સાધર્મી જાધવોને કાળે કપો સહો,
 કો મેવાના કાચો ગે ઉમગમા જાન ૧

પ્રભુ વીરનો આદેશ મૌ શીરે ધરો,
 અમતા મુધાનુ પાન કરી પૂર્ણ કરો,
 વિપયો ને કપાયોથી, દિલ્લમા કો,
 ગદો વીરના સંતાન મૌ સતસંગમા જાન. ૨

શુભ દૃષ્ટિથી શુભો નિહાળી શુભીને નમો,
 મુશુભ ભૂખા અગે ધનીને મૌને ગમો,
 અશ્રય શિવ મુખમા સર્વદા ગમો,
 પ્રગટાવોને મસ્તી અગે અગમા જાન ૩

(૧૬)

શ્રી વીરના વિરહમાં ગૌતમનો વિલાપ

આધત્ત સદિગો કહેને આમને

આવો આવો વેગે બહાવા વીરજી !
 મુળીને સ્વામી ! ગૌતમના પોતાર લે,
 વીર વિના ગૌતમ ન ગદે આ દેહમા,
 નિશ્ચે માનો પ્રીતમ ! પ્રાણાધાર લે આવો ૧

જનન તજ પ્રભુશુભમા દુ પેલો ધયો,
 'વીર વીર' દુ જપનો દિવસ ને ગત લે,

આણુ આણુમાં જેખું પ્રતિમા આપની,
 રોમરોમ કહિ ' આવો આવો તાતજે '. આવો ૦ ૨
 માત, તાત, ખંધુ મેં માન્યા આપને,
 સખી, સંહોદર, સ્વામી ને ગુરુરાજ જો;
 બતી કુલનો ત્યાગ કર્યો મેં નાથજી !
 ભક્તને કાજે ધારો દિલમાં દાઝ જો. આવો ૦ ૩

સ્વપ્ને ન સમર્યા કુટુંબ કે પરિવારને,
 તુમ ગુણમાં તલ્લીન થઈ ધર્યું ધ્યાનજો;
 પૂર્ણ પ્રેમથી ગણ્યા પ્રભુજી માહરા,
 દિલથી દીધાં તન, મન ધનનાં દાનજો. આવો ૦ ૪
 'સમર્થ'નો છું શિષ્ય, શી ભીતિ? માહરે,
 ઉરમાં એવું બળ રહેતું ત્રણ કાલ જો;
 છત્ર વિનાનો નિરાધાર હવે હું થયો.
 નાથ ! નિહાળો મારા હાલ હવાલ જો. આવો ૦ ૫

'ત્રિલોકનાથે જાંઘ ધરી છે માહરી,
 પ્રભુ વીરનો છે મુજને આધાર જો';
 એ સમજણથી રાંભ મહારાજ સહુ,
 દેખાતા નિર્મલ્ય અને નિરાધાર જો. આવો ૦ ૬
 છ ખંડનો સ્વામી માનુ મુજને સંદા,
 મુનિમંડળ પણ મને ગણે સરદાર જો;
 મુખ હુઃખમાં સમવૃત્તિ રાખી ચિત્તમાં,
 પણ આજે અંતરમાં છે અંગાર જો. આવો ૦ ૭

જલ વિણુ મીન ને ચક્રવી જેમ ચક્રવા વિના,
તરકડે પલ પલ પામે દુ ખ અપાર જો,
તેવી સ્થિતિ આપ વિના મહારી ધર્મ,
મુણજો સ્વામી ! અતરનાં ઉદ્દગાર જો. આવો ૮

મુજથી સિન્ન ન ગણ્યા કદિ પ્રભુ ! આપને,
વીર વિનાનુ જીવન જાણ્યુ અસાર જો,
વીરમા સર્વ ને વીર સર્વમા દેખતો,
લાગ્યુ મીઠું વીરનામ મનોહાર જો આવો ૯

વીર કહું ત્યા રતનત્રયી પ્રગટે પ્રભુ !
વીર નામમા ક્ષમા દયા દેખાય જો,
વીર નામથી ઉગ્મા શાંતિ જીપજે,
વીર ચણુમા મુજને શિવ પેખાયજો આવો ૧૦

જીવનનું મંત્ર

મૈયા તોડી ગોદીમે—એ આપ

ઉમગથી શ્રી સંઘમાં, શાંતિ પ્રસારશુ,
શાંતિ પ્રસારશુ, હરશુ ને હારશુ—ઉમગથી ૦ ૧
જગાવી જીગરમા, જ્યોત પ્રભુ પ્રેમની;
કલેશ ને કકાસ શ્રી મધનાં નિવારશુ—ઉમગથી ૦ ૨

જ્ઞાન દયાન દયા દાન, ગણીશું એ ખાન પાન;
 લાવના લલાઇનીજ, દિલડામાં ધારશું—ઉમંગથી૦ ૩
 મૈત્રી કરૂણા પ્રમોદ લાવ, શિવ પદ લક્ષિતની નાવ,
 અપાર લવ સિંધુ આ, તરશું ને તારશું—ઉમંગથી૦ ૪

(૧૮)

મુક્તિની ચાવી

કુલશી-મેરી ખીલતી જવાની-એ ચાલ.

મુક્તિની ચાવી જિન લક્ષિત-મેં બાણી,
 મસ્તાની એની નિશાની રે. જિન લક્ષિત૦

મન મંદિરમાં પ્રભુ પધરાવું,
 નિજ ગુણનાં નૈવેદ્ય ધરાવું;
 જિન આણા પ્રમાણી રે. જિન૦ ૧

ગુણ પુષ્પોની વાડી ખનાવું,
 પ્રભુ પ્રેમનું પાણી પાવું;
 રક્ષક વીરની વાણી રે. જિન૦ ૨

આત્મ જ્ઞાનની જ્યોત જગાવું,
 શિવપદમાં ઉરેં લગની લગાવું;
 શાંતિ ઉરમાં આણી રે. જિન૦ ૩

માનવતા પ્રગટાવવા પ્રાર્થના

- મે જિંદગીને દુવહન લાપા કે—એ ચાન
મન મદિગમા આવો કે જિનવગળી !
માનવતા પ્રગટાવો કે મહાવીરગળી !
- મોહ મદિગ પી મસ્ત ણનેલા,
લોન ભૂલી ભ્રમથી થયા છેલા,
વિવેક જ્યોત જગાવો કે જિન૦ ૧
- મોહના મુલટો મદમા માતા,
લોન ભૂલાવી ઉઠે હરખાતા,
શુદ્ધિમા મત્વ લાવો કે જિન૦ ૨
- કુસગથી મન્માર્ગ ભૂલેલા,
કુવામના મરિતામા ફળેલા,
મુમ ગે લગની લગાવો કે જિન૦ ૩
- વિલાસ વૃત્તિ પ્રગટી જગમા,
પાપ પ્રવૃત્તિ છે પગ પગમા,
એથી નાથ ! જગાવો કે જિન૦ ૪
- વેગે આવો વીરગળી વાલા,
પગ પલ અમથી ન થાઓ નિગળા,
ગિવદ મુળીને વાવો કે જિન૦ ૫

શાંતિ સુધારસ પાવો

(પાલે પાલે પાલે મોરે રાજ—એ ચાલ.)

- આવો આવો જિનવર ! આવો,
શાંતિ સુધારસ પાવો રે. આવો૦
- જગતારકતું ગિરદ ધરાવો,
દાસને શીદ તરસાવો રે. આવો૦ ૧
- અગણિત અધમાધમ ઉદ્ધાર્યા,
મુજને કાં વિસરાવો રે. આવો૦ ૨
- લકત વત્સલ લગવાન કહાવો,
સાર્થક કરો એ દાવો રે. આવો૦ ૩
- જગબંધુ ! તવ શરણે આવ્યો,
દયા દિલમાં લાવો રે. આવો૦ ૪
- ત્રિવિધ તાપથી તમ અંતર છે,
કૃપામૃત વરસાવો રે. આવો૦ ૫
- નિજ ગુણના પકવાન ખનાવ્યા,
સમ્યક્ સુખડી ચખાવો રે. આવો૦ ૬
- શિવકર અરજ ઉરે અવધારો,
ન્યોત જીગરમાં જગાવો રે. આવો૦ ૭

શાસનદેવીને પ્રાર્થના.

(અળ તેરે સીવાન્ને ચાલ

- વીર શાસનની કરતી સર્વદા તુ રખવાલી,
 સુણ માવડી ! તુ અતરની, અરજ અમારી. વીર
 જે સંઘને શ્રી વીર કર જોડીને નમે,
 જે સંઘના અણુ અણુએ વીરજી રમે,
 એ સંઘ ગણે માડી ! તને પ્રાણથી ખ્યાગી સુણ ૧
 કર નજર શ્રી સંઘના અગો અગે,
 વિનાશના છે પથમા કુસુગે રગે,
 ઉઘાડ તુ શ્રી સંઘની વિવેજીની ધારી .સુણ ૨
 પ્રગટાવ નર કેસરીઓ માડી ! સંઘમા
 રણમા રહે એ મોખરે સદા ઉમગમા
 નોખતો વગાડે વિજયની ન્યાગી ન્યારી સુણ ૩
 વગાડે ડકો નામનો સમગ્ર દેશમા
 જીએ વિનાશ વામના, મટા ને રેશમા
 પીએ સુધા સુસપની ઠરે પરને ઠારી. સુણ ૪
 ગૂઢ તરવો તુ વિશ્વના માડી ! દેખાડે
 વિદ્યા, કળા, ઉદ્યોગની સુખડી ચખાડે
 કર શિવદ ઉત્કર્ષ વિપદાઓ વિદાગી સુણ ૫

વીરને પ્રાર્થના

(અગ તોરે શિવા દેવ મેરા કૃપણ કંન્યા-એ ચાલને આધારે)

અભિમાન મદ મત્સરથી (અમે) દુઃખી થઈએ,
કહે વીર ! એ ઉરની પીડ કેને કહીએ ?

અભિમાન....

સુખ શાંતિ કાળે સંઘની તેં કરી સ્થાપના,
સમજ્યા વિના એ મર્મ (અમે) પડ્યા પંથે પાપના;
ખાચે વેલડીને વાડ, ક્યાં જઈને રહીએ ?

કહે વીર....૧

કહેવાયે જે ' ક્ષમા શ્રમણ ' ક્રોધ તે કરે,
વચ્ચનો વહે મદથી જરી ન કર્મથી ડરે;
પોથીઓને કરમાં રાખી કહે (અમે) સાધુ છીએ.

કહે વીર....૨

આનંદ કામદેવ સમ શ્રાવકો છે ક્યાં ?,
ભ્રાંતિથી ભમનારા પડે નઝરે જ્યાં ત્યાં;
પશ્ચિમનાં પ્રવાહમાંહે વેગે વહીયે.

કહે વીર....૩

જપનાર નવકારનો તો ભૂખથી મરે,
ધનવાનો નિજ કીર્તિ કાળે મહોત્સવો કરે;
સુણે ન કોઈ કાનથી દોષ કેને દઈએ ?

કહે વીર....૪

જગનાથ ! ' કર્મનો સિદ્ધાંત ' મુખમાં રહે,
અનીતિ ને અધર્મથી સૌ વિત્તને ચહે,
શિવકારી ઉરે શાંતિ શીરીતે લહીયે !
કહે વીર. ૫

(૨૩)

ખોલો મહાવીર.

ખોલો મહાવીર સહુ ખોલો મહાવીર,
લ્યો ભક્તિરૂપી નાવડીથી ભવજલ તીર ખોલો
વીરની આખડીથી જુઓ જગતને,
મુખી સમજો સહુ પુનીયા ભગતને,
વૈભવ નિહાળી નવ થાળે અસ્થિર. લ્યો ૧

વીર વચનથી ઉઘડ્યો દષ્ટિ,
દેખાશે આનંદમય સદૃષ્ટિ,
પણમાં ટળશે ઉરની ખીડ લ્યો ૨

લગો ને માધર્મીઓ જગારો,
ભારતનો ડંકો જગમાં વગારો,
હિન્દની એવાથી ડરો મક્કળ શરીર લ્યો ૩

દુનગ, ટળા ને વિદ્યા વિસ્તારો,
હિમ્મતથી વિપદાઓ વિદારો
હિમાલય સુમ થાળે મુખી લ્યો ૪

કાર્યો કુદરતનાં સેવાથી ભરેલા,
કુરળાનીથી શિવ સુખને વરેલા;
પૂર્ણ પ્રીતિથી ઉપકાર કીધો.

સદ્દલ. ૩

(૨૬)

જીવન વિકાસ.

ગરબો-હીંચ

વિદ્યા કળાથી કરીશું, જીવન વિકાસ;
જગમાં પ્રસારીશું, ગુણની સુવાસ. વિદ્યા૦

કાયાની માયા મૂકીશું મનથી,
માંદાની માવજત કરીશું તન ધનથી;
ચાહીશું ચિત્તમાં ગુણીનો સહવાસ. જગમાં૦ ૧

બોલીશું બોલ અમે તોલ કરીને.
હરીશું દિલડાં મીઠાશ ભરીને;
કરીશું સદા સત સંગમાં નિવાસ. જગમાં૦ ૨

ભૂલીશું ભેદો કેમનાં ને ધર્મનાં,
વાંચીશું ગ્રંથો તાર્ત્વિક મર્મનાં;
વિપદાઓ વિલોકી નવ થઈશું નિરાશ. જગમાં૦ ૩

ઉદ્ધાસ પામીશું પ્રભુ ગુણ ગાનમાં,
સ્નેહની સુગંધી ભરીશું અમ પ્રાણમાં,
કરીશું શિવકર જ્ઞાનનો પ્રકાશ. જગમાં૦ ૪

પાર્શ્વમણિ

(નજી સમજ નજી છાડી બાળા) એ ચાવ

હવન મૌલિક માનીને, એવાથી લેખે લગાડ્યું
હડી દૂર મોહ મદ માન, ન્યોત હગમ્માહે લગાડ્યું

હવન૦ ૧

પ્રેમ ફાળી પાર્શ્વમણિ, મળી લાગ્યથી મત્તગથી,
પરને જ સ્વર્ગ પનાવીને, હળી મળી ગ્દીશુ રગથી

હવન૦ ૨

વાળી વરીશુ મીઠી, દહ વચન દદિ ન ઉચાડ્યું,
આપશુ સન્માન મીને, હડીને અવગમે દાડ્યું

હવન૦ ૩

દૂર ને વિદ્યા ડગામા, ગ્દીશુ ગમે મર્વદા,
આલસ્યને અગમે હડી, ઉચોનમા ગ્દીશુ મદા

હવન૦ ૪

દેવ શુદ્ધ ને પર્મની, એવા હડીશુ પ્રેમથી,
હવન બાળા બનાવેજી, શિવકાળી નેન ને કેમથી

હવન૦ ૫

‘ માઈં તે સાઈં ’ એ મનમાં ન રાખો,
 ‘ સાઈં તે માઈં ’ એ અમૃત આપો;
 શિવપદ લેવા પહેરે શક્તિરૂપી ચીર. લથો ૦ ૫

(૨૪)

પશ્ચિમનાં મોહનો પશ્ચાતાપ

ગરબો-હિંચ

- બૂલીશ ન ખડેન ! કદિ તારો આભાર,
 ઉઘાડયાં મારાં તેં દિલડાનાં દ્વાર બૂલીશ.
- ધર્મઘેલી ગણી તને આહતી ન ચિત્તમાં,
 મોહું માઈં મનડું પશ્ચિમની રીતમાં;
 વાસના વિકાસમાં હું ગણતી ઉદ્ધાર. ઉઘાડયાં. ૧
- લેખન વાંચનમાં હું સાક્ષરતા માનતી,
 વ્યાખ્યાનો દેવામાં સેવા હું જાણતી;
 કર્તવ્યનાં નવ કરતી વિચાર. ઉઘાડયાં. ૨
- શોધતી હતી સુખ વૈભવ, વિલાસમાં,
 ફેશન નિહાળી હું આવતી ઉદ્ધાસમાં,
 સમજી શકી નવ સાર કે અસાર. ઉઘાડયાં ૩
- લગની ન લાગતી ઉરેં પ્રભુ પ્રેમમાં,
 ચિત્તડું ન ચોંટતું તપ જપ નેમમાં;
 સુખકર માનતી પશ્ચિમનાં આચાર. ઉઘાડયાં. ૪

અંતરમા રાખતી તુ શ્રદ્ધા લગવાનમા,
 દેહ ભાન બૂલતી તુ પ્રભુ ગુણગાનમા,
 તન મમ ધનથી તુ કરતી ઉપકાર. ઉઘાડ્યાં ૫

જીવન વિકાશની તે વાટડી દેખાડી,
 ભક્તિ ને સેવાની સુખડી ચખાડી,
 પીવરાવ્યું જ્ઞાનામૃત હિતકાર ઉઘાડ્યા ૬

દેવ શુરૂં ધર્મના મેં મમ આજ જાણ્યા,
 શિવ કરનારા એ અંતરમા માન્યા,
 સદૃશ બનાવ્યો ખડેન! મહારો અવતાર. ઉઘાડ્યા ૭

(૨૫)

સૃષ્ટિનો સાર

ગરબો-દિવ

મેં તો સૃષ્ટિનો સાર ઉરે લીધો,
 સદૃશ જીવન કરવા,
 મેં તો લીધો સુખોષ ઉરે સીધો,
 સદૃશ જીવન કરવા,
 ક્ષમાની મૂર્તિ હું પૃથ્વીને પેખતી,
 જીવંતી દેનારી દેવી રૂપે દેખતી,

જગ જીવોને આશ્રય દીધો સદૃશ. ૧
 સેવાની ભાવનાથી ચ દ્રિકા આવતી,
 ઉત્પલતા એની મારા દિલડામા ભાવતી,
 એણે જગનો અધારો પીધો. સદૃશ ૨

ઝર્યો કુદરતનાં સેવાથી ભરેલા,
કુરખાનીથી શિવ સુખને વરેલા;
પૂર્ણ પ્રીતિથી ઉપકાર કીધો.

સફલ. ૩

(૨૬)

જીવન વિકાસ.

ગરબો-હીંચ

વિદ્યા કળાથી કરીશું, જીવન વિકાસ;
જગમાં પ્રસારીશું, ગુણની સુવાસ. વિદ્યાં

કાયાની માયા મૂકીશું મનથી,
માંદાની માવજત કરીશું તન ધનથી;
ચાહીશું ચિત્તમાં ગુણીનો સહવાસ. જગમાંં ૧

ખોલીશું ખોલ અમે તોલ કરીને.
હરીશું દિલડાં મીઠાશ ભરીને;
કરીશું સદા સત સંગમાં નિવાસ. જગમાંં ૨

ભૂલીશું ભેદો કેમનાં તે ધર્મનાં,
વાંચીશું ગ્રંથો તાત્ત્વિક મર્મનાં;
વિપદાઓ વિલોકી નવ થઈશું નિરાશ. જગમાંં ૩

ઉદ્ધાસ પામીશું પ્રભુ ગુણ ગાનમાં,
સ્નેહની સુગંધી ભરીશું અમ પ્રાણમાં,
કરીશું શિવકર જ્ઞાનનો પ્રકાશ. જગમાંં ૪

(૨૭)

પાર્શ્વભણિ

(વળા દમળ ના હાડી બાળા) એ ચાવ

હવન મૌલિક માનીને, સેવાથી લેખે લગાડ્યું
હરી દ્વર મોહ મદ માન, ન્યોત હગરમાહે લગાડ્યું.

હવન૦ ૧

પ્રેમ રૂપી પાર્શ્વભણિ, મળી સાગ્યથી સુત્રમળથી,
પ્રગ્ને જ દ્વર્ગ જાનાવીને, હળી મળી ગ્દીશુ ગળથી.

હવન૦ ૨

વાણી વરીનુ મીઠી, કદુ વચન કદિ ન ઉચાગ્યું,
આપણું સન્માન ગીને, હરીને અવરને ઠાગ્યું

હવન૦ ૩

દુઃખર ને વિદ્યા કળામા, ગ્દીશુ ગ્ગે સર્વદા,
આવન્યને આગે હરી, ઉગોનમા ગ્દીશુ મદા

હવન૦ ૪

દેવ ગુરુ ને પર્મની, ગેવા હરીશુ પ્રેમથી,
હવન જાન બતારીશુ, શિવશ્રી નેન ને ગેમથી

હવન૦ ૫

(૨૮)

સાચા જૈનનાં લક્ષણ

(વૈષ્ણવ જનતો તેને કહીએ) એ ચાલ

રાગ ઝીઝોટી. તાલ ત્રિતાલ.

સાચો જૈની તેજ ગણાયે, કર્મ સ્વરૂપ જે જાણે રે;
આવે ઉદય શુભા શુભ જ્યારે, હર્ષ શોક તવ નાણેરે.

સાચો ૧

જીવનમાં જિન વચન ઉતારે, રાગ દ્વેષ ને વૈરી ગણે,
સમ ભાવે ભવસાગર તરતો, ક્ષમા ખડ્ગથી કર્મ હણે.

સાચો ૨

વિષય કષાય ગણે ભવકારણ, દયા દાનમાં પ્રેમ ધરે;
પરનાં સુખમાં નિજ સુખ સમજે, કુવાસના પર વિજય કરે.

સાચો ૩

ખોલે સ્યાદ્વાદ શૈલીથી, નય, નિરોપનું જ્ઞાન લહે;
પ્રભુ આજ્ઞાને પ્રીતે પાળે, નિજ દોષો પર ગુણને કહે.

સાચો ૪

સેવામાં સદ્ધર્મને સમજી, અર્થે પ્રાણો પર કાળે;
જળ કમળ સમ રહે નિત જગમાં, દષ્ટિ રાખી જિનરાજે

સાચો ૫

દેવ, ગુરૂ, સદ્ધર્મ પીછાણે, દ્રવ્યગુણ પર્યાય સ્મરે;
શિવકર સમકિત દિપ પ્રકાશે, અવિદ્યા રૂપી તિમિર હરે;

સાચો ૬

(૨૬)

નેમણની સંગે જવાની

ઝાશી—ત્રિતાલ

- “ હું તો નેમણની સંગે જવાની ”
કહે છે સખિયોને રાબુલ રાણી હું તો
- “ રહીશ હું રંગે નેમણની સંગે,
અનુસરવાની સદા ઉમંગે,
ચરણે ધરીગ યુવાની ” હું તો ૧
- ‘ નેમણની હું છું નેમણ છે મારા,
કરી શકું નવ મુજથી ન્યારા,
દિલથી બની દિવાની ” હું તો ૨
- “ રહીશ ગોખરે જીવન રણુમા
કદિ ન ગખીશ ઉદ્દેગ મનમાં
મસ્ત રહી ફરવાની ” હું તો ૩
- “ ગમ રોમમા પ્રગટી પ્રીતિ,
ગમે છે ઉરમા નેમણની રીતિ,
શિવ અર્થે થઈ શાણી ” હું તો ૪

(૩૦)

ગોખમાં રાબુલ

ગરબો—તાલ હોય

નેમણને જોવા ઉભી, ગોખમા રાબુલ;
અર્પવાને પ્રીતે, જીવન રૂપી ફુલ નેમણને

સખિયો કહે સ્નેહથી, “ ન થા તું અધીર;
 કૃષ્ણ સમ નેમનું છે, શ્યામ શરીર. ” નેમજીને ૧
 રાજુલ કહે રંગથી, “ જીવે ન રંગ પ્રેમ;
 દિલના દિવાનાને, જગના ન નેમ. ” નેમજીને ૨
 સખિયો કહે હાસ્યમાં, “ તું નાનકડી નાર;
 શું સમજે સ્નેહ વીણાના, નાજીકડાં તાર. ” નેમજીને ૩
 રાજુલ કહે “ તમને ન, પ્રેમની પીછાન;
 હું શિવ અર્થે દેવાની, જીવનનાં દાન. ” નેમજીને ૪

(૩૧)

ભાગ્યોદય જાગ્યો

ગરબો-નાલ હીંચ

કહે રાજુલ “ મારો આજ, ભાગ્યોદય જાગ્યો; ”
 “ મને મળ્યો છે નેમજીનો સાજ, લવનો ભય ભાગ્યો. ”
 “ નેમજીનો સંગ થયો; વાસનાનો રોગ ગયો,
 અનંગ ઉભો ન રહ્યો, જાંઘીનો લહાવો લહ્યો;
 મેં તો લીધું ભક્તિનું જાજ. ” ભાગ્યોદય ૧
 નેમજીને સોંપ્યો હાથ, ઉરમાં મેં ગણ્યાં નાથ
 એ છે જગત તાત, થયા વિશ્વે વિખ્યાત;
 હું કરીશ આત્માનું કાજ. ” ભાગ્યોદય ૨
 “ નેમજીની થઈ રહેમ, લહીશ હું વ્રત નેમ;
 ઉદ્દેગ રાખું કેમ ? , દેખું કુશલ ક્ષેમ;
 કાને સુણ્યો મેં ઉરનો અવાજ. ” ભાગ્યોદય ૩

“ પુન્યે મળ્યો છે સગ, લાગ્યો દિલડામા રગ, ,
જમાવું જીવન જગ, કરૂં ન આણા ભગ,
હુ લેવાની શિવદ સ્વરાજ , લાગ્યોદય ૪

(૩૨)

નર દેહનો લહાવો.

ગંગો-તાવ હોય

મખિયોની અરજી, સ્વીકારી લે રાજીલ,
લેવાને લહાવો નર દેહનો

નેમજીના પ્રેમમા, પાગલ બનીને,
ત્યાગ કરેશુ ? અમ નેહનો. સખિયો ૦

સાખી—

ખતે ખેલશુ હળીમળી, સમય મળ્યો સુખકાર,
સુદર મનોહર દેહની, કરતી નથી દરકાર—
રે રાજીલ લેવાને ૦ ૧

પહેરી ચુદડી નવરંગી, રમી લે ૦ જે ગમ,
વેણી ગુથી ફુલથી, પ્રસરાવે મર્વત્ર સુવામ—
રે રાજીલ લેવાને ૦ ૨

રમીયા મુઘ્ધ થશે મુણી, ઝાઝગના ઝમકાર,
મુણશે નભમા દેવ પણ, ગુગરીના ગમકાર—
રે રાજીલ લેવાને ૦ ૩

પ્રેમ સાગરે ઝીલજે, કરજે અમીરસ પાન;
શોધી સુંદર રસીક વર, દેજે છુવનનાં દાન—

દે રાણુલ લેવાને૦ ૪

કુંગરની કંઠરાઓમાં, ફરજે રસીયા સંગ;
વનની કુંજ કુંજે લમી, જમાવજે તું શિવકર રંગ—

દે રાણુલ લેવાને૦ ૫

નેમ વિના ના ગમે.

હમીર-દાદરે.

સખિ મને નેમ વિના ના ગમે. સખિ૦

એ યોગી થશે તો હું યોગન થવાની;

મનમાં નેમ રમે. સખિ૦ ૧

નેમનો પ્રેમ છે સર્વ પ્રાણી પર,

કડ્ડણાથી કદ જામે. સખિ૦ ૨

નેમનાં ઉરમાં ત્યાગ વૈરાગ્ય છે,

નિરસ અન્ન જમે. સખિ૦ ૩

નેમનાં ગુણ પુષ્પો પર માફ,

મન જમર લમે. સખિ૦ ૪

કહે રાણુલ શિવકર નેમજીને,

અંગો અંગ નમે. સખિ૦ ૫

આદર્શ જીવન

વિદ્યા કળા ભક્તિ ને ભક્ષાઈ
 સમતા નમ્રતા ગણુ સુખદાઈ,
 હિમ્મત ધીરજ માહસિકતા,
 વણીશ હું મારા જીવનમા. વિદ્યા
 મોહની સગે જગ જમાવુ,
 કામ ક્રોધ મદ માન નમાવુ,
 મનકાને પ્રભુ પદમા રમાવુ,
 વિજય વરીશ જીવન રણુમા વિદ્યા. ૧
 યદ્યશસૂરજ સમતમ હરનારો
 શશિ સમ શીતલતા દેનારો,
 વિશાલતા નભની ધરનારો,
 પધરાવીશ પ્રભુને તનમા. વિદ્યા ૨
 માત તાતની કરીશ હું સેવા,
 માનીશ મનમા ઈશ્વર જેવા,
 રહીશ હું તત્પર બદલો દેવા,
 પ્રવિષ્ટ ગણાવાનો જનમા વિદ્યા ૩
 સત્સગત આહીશ નિત ચિત્તમા
 લુપ્થ વૃત્તિ નવ ગળીશ વિત્તમા,
 આસક્તિ નવ રાખુ અનિત્યમા,
 મગન રહીશ જનમા—વનમા વિદ્યા ૪

નરમાં સિંહ સમાન થવાનો,
 સુગુણ કુસુમેની સુવાસ દેવાનો;
 શિવકર સમતામાં રહેવાનો,
 રાખીશ દેશ પ્રેમ મનમાં. વિદ્યા. ૫

(૩૫)

પ્રીતિનો કાલ

સખિ નેમનો મેં પ્રેમરસ પીધો,
 કાલ પ્રીતિનો દિલથી મેં લીધો. સખિ.
 વિરહની જવાલે જળતા જીગરને,
 શીતલ દર્શને લીધો. કાલ. ૧
 દિપક પ્રગટ્યો દિલમાં વિવેકનો,
 મોહ અંધકાર એથી પીધો. કાલ. ૨
 વિખરાયાં વેગે વાત્સનાનાં વાદળાં,
 વાયો નિષ્કામ વાયુ સીધો. કાલ. ૩
 રાજુલ કહે ઉડું છું પ્રેમના વિમાનમાં,
 શિવકર પંથ સીધો લીધો. કાલ. ૪

(૩૬)

જગતની રીત

મેં કેથે ગુજરાં—એ ચાલ
 મેં રીત જગતની જાણી,
 કરે વાતો છાની છાની. મેં.
 સાડે નરસું નવ તોલે,
 પડી ટેવ દોષ જોવાની. કરે. ૧

- કોઈ દાન કરે તો કહે છે,
 “કીર્તિ ભૂખ્યો અભિમાની” કરે. ૨
- દમડી નવ ખર્ચે તો જોલે,
 “છે કબુલ પામર પ્રાણી” કરે ૩
- જો પ્રભુ પૂજે તો કહે છે,
 “છે ફિરીયા જડ અજાની” કરે ૪
- કરે જ્ઞાન કથા તો જોલે,
 “એ તો છે વાચા જાની” કરે ૫
- જો ધ્યાન ધરે તો કહે છે,
 “છે ભગલા જેવો ધ્યાની” કરે ૬
- કરે સુધાગ્રા તો જોલે,
 “છે ઉત્તમત્ત મહા તોજાની” કરે ૭
- શિવ અર્થો જુવે ન જગને,
 ગણે હિતકર વીરની વાણી. કરે ૮

(૩૭)

ભજલો શ્રી ભગવાન

(રાના હે બેદાર-પગલી-એ ચાન)

ભજલો શ્રી ભગવાન ભવિયો, ભજલો શ્રી ભગવાન
 પ્રબળ અરિદળનુ બળ હરવા, અપાર આ ભવમાગર તગવા,
 પ્રેમની જ્યોત જીગરમા જગાવી, કરી તનમન કુરબાન —
 ભવિયો ૦ ૧

ભાગ્યે લેટ્યા ત્રિભુવન ત્રાતા, દિવ્ય જીવનના છે પ્રભુ દાતા;
ઉરમાં પ્રેમ ધરી પધરાવી, કરો મળીને ગુણગાન.—

ભવિયો ૦ ૨

ત્રિવિધ તાપનાં દુઃખ દૂર કરવા, સુખકર શિવ સુંદરીને વરવા;
રૂગરગમાં પ્રીતિ પ્રગટાવી, કરો જિનવરનું ધ્યાન—

ભવિયો ૦ ૩

(૩૮)

જિન ગુણગાન

બાલમ મત બોલ-કોઈ સુન લેગા-એ ચાલ.

કરું જિન ગુણગાન તન ભાન ભૂલી,

ભાન ભૂલી દિલડામાં ફૂલી—કરું ૦

શ્રદ્ધાને ભક્તિથી પ્રભુને, અંતરમાં પધરાવું;

સમર્પી સર્વસ્વ પ્રભુ ચરણે, ઉમંગથી હરખાવું—કરું ૦ ૧

સ્વાર્થી સંસારી જનોના, ગર્વે ગુણ નિત ગાયા;

નિઃસ્વાર્થી જિનવરનાં ધ્યાને, મસ્તરહે તે ડાહ્યા.—કરું ૦ ૨

ઈંદ્ર ચંદ્ર નાગેંદ્ર પ્રભુનાં, દરશન કરવા ધાવે;

નૃત્ય કરે જિનવરની આગે, પ્રેમાશ્રુ વરસાવે—કરું ૦ ૩

ત્રિભુવન સ્વામી ભાગ્યે લેટ્યા, ભક્તિ રંગ જમાવું;

શિવપદ અર્થે પ્રભુને પૂજી, જીવન લેખે લગાવું—કરું ૦ ૪

નાવિકપર શ્રદ્ધા

(હા કગ્ગ યા ના કરગ્ગ—એ રાગ.)

નાવિક ! તુજ પર શ્રદ્ધા ધરશુ,
આણા નાવે ભવજલ તરશુ નાવિક૦

તારક તુજને મનમાં માન્યા,
સગા મળધી તનેજ જાણ્યા,
ભક્તિ અમૃત પી ઠરશુ—આણા૦ ૧

શુણ સમરણ ઉરમા પ્રિય લાગે,
પલ પલ મનકું જોહજ માગે,
ગૃહી ટેકથી નવ ઠરશુ—આણા૦ ૨

ખાનખાનમા સુખ નવ ગણીએ,
ત્યાગ ભાવની મેડી ચણીએ,
અતરમા ભક્તિ ભરશુ—આણા૦ ૩

તનની મમતામા દુખ દીકું,
મમતામા સુખ દીકું મીકું
જગ નિદાથી નવ ઠરશુ—આણા૦ ૪

તન મન ધન તવ ચરણે ધરીએ,
નિર્ભય થઈને જગમા કરીએ,
ગિવ મુદની મહેને વરશુ—આણા૦ ૫

(૪૦)

લક્ષ્મિથી સૌ કુલો

(જુલે કે સંગ જુલો—એ ચાલ.)

લક્ષ્મિથી સૌ કુલો, કુલાવો અંગો અંગ;
 જગનાથને નિહાળી, ભૂલો જગનાં પ્રસંગ. લક્ષ્મિથી૦
 મોહ અરિની સંગે, જમાવો ને જંગ;
 એના સુલટોના સંગમાં, રહેજો અસંગ.
 પ્રભુ આણા પાલનમાં, આણો ઉમંગ. લક્ષ્મિથી૦ ૧
 ભવ વનમાં ભ્રમણ કરાવે કુસંગ,
 જીવન પથમાં યને સહાયક સુસંગ;
 શિવ અર્થે જમાવો લક્ષ્મિનો સુરંગ. લક્ષ્મિથી૦ ૨

(૪૧)

શ્રી વીરની સ્તુતિ

(અળ તેરે સીવા—એ ચાલ)

કલિકાલ આવ્યો અવનીમાં, સંતાપ વિસ્તરવા,
 પ્રભુ વીર ! તે અવતાર લીધો,
 જગત ઉદ્ધરવા. કલિકાલ૦

ચારે દિશાએ આગની, જવાલાઓ અળકતી,
 ચિતાની ચિનગારીઓ, ચિતડામાં ચમકતી;
 સંતાપ અને શાંતિની સુધા દીધી ઠરવા. પ્રભુ૦ ૧

માનવી તો માનવીને, ખાવાને ધસતો,
સેતાન બની લાન ભૂલી, બ્રાતિથી હસતો,
વિવેકની તે જ્યોતિ આપી કર્તવ્ય સમજવા પ્રભુ ૨

મોહ મદિરા પી ભુલ્યો, લાઈ લાઈને,
વિસારી દીધી સ્વાર્થથી, માચી સગાઈને,
આણી આપી નાવ તે લવસિંધુને તરવા. પ્રભુ ૩

અભિમાનથી ભૂલ્યા ગુરૂઓ, ધર્મ મર્મને,
ઝગડા કગવી ધર્મમા, ડગે અધર્મને,
સમતાનો દર્શાવ્યો પથ શિવ વધુ વરવા પ્રભુ ૪

(૪૨)

પરિષદના અગ્રેસરોને અરજ

(જગદમા માગી હુપડી—એ આવ)

જૈન કોમનો ઉત્કર્ષ દરવાને કાજ,

સોનેરી તક આ સાપડી,

શ્રી સંઘની જગમા વધાવવાને લાજ, સોનેરી ૦

સાખી—

પરિષદના અગ્રેસરો, દાસની મુલો અરદાસ,

મતાગ્રહ નવ ગળજો, એથી થાશે વિનાશ,

મુસપ મુધાગમ પીઓને આજ, સો ૦

પ્રીતે પહેગેને શિષ્ય શ્રદ્ધાનો તાજ સો ૧

સાખી—

હિન્દને દુઃખમાં દેખીને, કરજો સ્નેહ સેવ,
સુખ દેનારો અવરને; સુખી બને સ્વયમેવ.

તન મન ધનથી કરજો સુકાજ, સોં
કરો સાર્થક નર ભવ લઈને સ્વરાજ. સોં ૨

સાખી—

વીર ઉપર દ્રષ્ટિ કરો, છે એ સૌના તાત,
અંતરથી નિર્માળ થઈ, હુણી મળી કરો વાત;

અહંકાર કરી નવ કરજો અકાજ. સોં
દેખાડો પરસ્પર દિલડાની દાઝ. સોં ૩

સાખી—

પગલે ચાલો વીરને શ્રદ્ધા, રાખી ચિત
ઠરો ને ઠરો અવરને, લ્યો સજ્જનની રીત;

બનાવો સુખી ઝટ જૈન સમાજ. સોં
શિવ લેવાને લેજો પ્રભુ ભક્તિની ભાજ. સોં ૪

(૪૩)

વીરમાં લગની.

(વંદના વંદનાની ચાલ)

લાગી લગની શ્રી વીર જીવર માંરે,
લ્યોત આત્માની ભગી જીગરમાં—લાગી

- કુસગમા નિજ લાન હું બૂલ્યો,
 ધનના મદમા ફેકટ ,કુલ્યો,
 (હવે) આલ્યો છું નિજ ઘરમારે—જ્યોત ૧
- વિષય વાસના લાગી 'મીઠી,
 ભ્રમથી એમા શાંતિ દીઠી,
 (હું) રાત્રી હવે નવ જડમારે—જ્યોત ૨
- ધર્મ ધ્યાન વિષુ શાંતિ ન મળે,
 એ વિષુ ઉરના તાપો ન -ટળે,
 (એક) પળ પળ ન ગહું ફીકરમારે—જ્યોત ૩
- વીતરાગ પદ ચાહું ચિત્તમા,
 ચોટે ન ચિત્તકુંચ ચલ વિત્તમા,
 (છે) શિવની ચાવી ઠરમારે—જ્યોત ૪

(૪૪)

અગ્રેસરોને અરજ

(જો જો નહિ આવે અવસર એ ચાલ)

ત્રીશલા સુતના ગુણ સહુ ગાવો,
 જીવનનો લ્યો લક્ષ્યો,
 'સધ' ની સેવા કરો સર્વદા,
 સમય ન મળશે આવો—ત્રીશલા

જીતનાર જીતવરના સુત છે,
 કરો 'જેન' નો દાવો,
 વીરના સુત સહુ બાધવ જાણો,
 નિરખીને હરખાવો—ત્રીશલા ૧

મનનો રોગ મતાગ્રહ માનો

સંઘને એથી બચાવો;

ગુણદષ્ટિથી ગુણી થવાશે,

સહુને એ સમજાવો—ત્રીશલા. ૨

ભીરૂતાથી દૂરે ભાગો,

સિંહ સમ 'ખાલ' બનાવો;

કઠર કરો 'મહીલા' ની મનમાં,

દેવી રૂપે અપનાવો—ત્રીશલા. ૩

'વધો વધો' એમ નવજુગ બોલો,

બહાદુરો સૌ થાવો,

ભાઈ ભાઈ સૌ ભેટો ભાવે,

શિવકર ચિત્તમાં ચલાવો—ત્રીશલા. ૪

(૪૫)

વીર નામનું રટન.

વીર નામની નાવથી, ભવસિંધુ તરવા ચાહીયે;

રોમ રોમે પ્રેમ ધરીને, વીરનાં ગુણ ગાઈયે. ૧

વીતરાગ શ્રી વીરનાં, દર્શન કરી હરખાઈયે;

વીરજનાં, ગુલ ગુણોની રનેહે સુખડી ખાઈયે. ૨

વીરનાં અરિઓને ઉરમાં, અરિઓ ગણીએ સર્વદા;

રોષથી વીર લકતોનું અપમાન નવ કરીએ કદા. ૩

વીરનાં શ્રી સંઘનો, આદર કરીશું ઉમંગથી;

શ્રી વીર લકતોળી સદા, સેવા કરીશું રંગથી. ૪

ધીર વીર મહાવીરમા, ઉગ્રાહે લગની લગાવશુ,
 વીરજીના વિગ્હની, જ્વાલા જીર્ણમા જગાવશુ ૫
 વીર નામના રંટનમા, નિશદિન ગ્હીશુ 'સ્નેહથી,
 વીરની આશાતના, નવ કરશુ કદિ આ દેહથી ૬
 ખાન પાન આરામમા, નવ ભૂલીશુ કદિ વીરને,
 શિવેકાજે સંહીશુ મ કટો, સુખકારી ગણશુ પીડને ૭
 (૪૬)

શ્રી રામચંદ્ર મુળચંદ્ર વખારીયા
 જૈન વિદ્યાભુવન, (બારસી)

ઉદ્ધાટન પ્રસંગનું સત્કાર ગીત,
 (અખ તેરે મીવા કૌન મેરે કૃષ્ણ કનૈયા)

મોઘેરા મહેમાન કરે ઉરમા સ્વિકાર -
 આજ "બારસીનો સઘ" કરે સ્નેહે સત્કાર—મોઘેરા ૦
 અતિથીને ગણીએ અમે અતરમા દેવ ૧
 પ્રાણ પાથરીને કરીએ પૂર્ણ પ્રીતિથી સેવ,
 આગણે આવીને કર્યો આપે મહદ્ ઉપકાર—આજ ૦ ૧
 ગામડાના નિજ બાધવોની 'કરવા સલાજ,
 કદ વેઠીને આવી કર્યો અમને નિહાલ,
 માથે ખેંચીને કરશુ કર્તવ્યના વિચાર—આજ ૦ ૨
 ધન્ય ઘડી ધન્ય પળ આવી ભાગ્યેથી આજ,
 પુણ્યશાળી પધાર્યો પ્રીતે આપવાને સાજ,
 લેદલાવ ઢી દૂર ખોલો દિલડાના દાર—આજ ૦ ૩

અલ્પ પુન્ય છે અમારા સાધનોની છે ખોટ,
 લાગણીથી ગણીએ ચિતડામાં કલ્પનાના કોટ;
 નયનોમાં નિહાળો અમ અંતરનો ખ્યાર—આજ૦ ૪
 આંધવો ગણીને રાખો સદા નજર પ્રેમની,
 કરજો વિદ્યાલવનપર વૃદ્ધિ રહેમની;
 શિવ અર્થી લાવી સંતતી સ્મરશે આભાર—આજ૦ ૫

(૪૭)

અરુણાનું પારણું

ધીરે ધીરે હારે બાહલ ધીરેરે—એ ચાલ.

આવો આવો હારે દેવો ! આવો,
 હારે દેવીઓ ! આવો આવો રે;
 અરુણા પોલી છે પારણીએ,
 ત્રિવિધ તાપ હરવા—આવો.

શુભામીની ઝંઝીર તોડવા,

(એ) આવી નર તનમાં;

સુસંગમાં સંસ્કારો ભરશે,

(એ) નિર્મલ સુમનમાં;

લેશે નાવડી પ્રભુ પ્રેમની

(એ) હુસ્તર લવજલ તરવા. અ૦ ૧

કેળવશે તન મનને ચત્તે,

(એ) જીકાવવા જંગે;

હિસ્મત ને ધીરજને ધરશે,

(ઝે) રહેશે નિત રંગે,

મમતા રસ પીશે પ્રેમથી,

અતર માહે ઠરવા. અં ૨

જ્ઞાન દિપક પ્રગટાવી દિલમાં,

(ઝે) અવિદ્યા તિમીર હરશે,

મા મીરાંની જની લાડીલી,

(ઝે) કર્તવ્ય કરશે;

રહેશે જાગ્રત હિરમા સદા,

વિજયે જગે વરવા અં ૩

વિપદાઓના વાદલ નિરખી,

(ઝે) દિલમા નવ કરશે,

વિદ્યા કલામા રક્ત થવાની,

(ઝે) ટેકથી નવ ટરશે;

ધરશે ઉગ્મા ભડી ભાવના,

શિવકં કૃત્યે કરવા અં ૪

(૪૮)

વિવેકની અઝળ અસર

કનાથી

પ્રભુ ! ઉપકારે હું તારા, સમર હું રાત દિન મનમા,

ઉધારી આજતે માગી, દેખાડી સ્પષ્ટતા તનમા,

પ્રભુ

સખંધો દેહડીના તો, વિનાશી નાથજી ! લાગે;
અવિનાશી સખંધોની, ઝીગરમાં ઘંટડી વાગે.

પ્રભુ ૦ ૧

ઝાકળ જેવી ક્ષણિક દિસે, વિલાસી વાસના તનની;
ખને ના તૃપ્તિ મનડાની, વિલોકી થેલીઓ ધનની.

પ્રભુ ૦ ૨

જીવન પથમાં પ્રભુ ! દિઠા, ભયંકર ડુંગરો દુઃખનાં;
કદિના ડોલ્યો દિલડામાં, નિહાળી સાધનો સુખનાં;

પ્રભુ ૦ ૩

કૃપાસિંધુની કઙ્કણાથી, ગુણોની સુખડી આખી;
અંતરની આંખથી જોતાં, ફીકી લાગી આલમ આંખી.

પ્રભુ ૦ ૪

કયો તે વાસ રગ રગમાં, ન ભૂલું જીવંતી ભરમાં;
નિકટ લાગે શિવદ સિદ્ધિ, વિવેકની દોર છે કરમાં.

પ્રભુ ૦ ૫

(૪૬)

પ્રભુ પ્રાર્થના

સ્વરાજ સ્વારી આવે છે-એ આવ.

અમે લહીશું નરભવનો લહાવો,

પ્રભુ ! અરજ સુણી ઉરમાં આવો. અમે.

નિજપદ સમજાયું સતસંગે,

મસ્તી પ્રગટી અંગો અંગે;

સુખ કે દુઃખમાં રહીશુ રંગે,

પ્રભુ અરજ સુણી ઉરમાં આવો. અમે ૧

નિન ગુણમાં લગની લાગી છે,

વૈરાગ્ય લાવના નાગી છે,

લોકોની ભીતિ લાગી છે,

પ્રભુ ! અરજ-સુણી ઉરમાં આવો અમે ૨

દિલમાં ન વિલાસ વૃત્તિ ધરશુ,

ભલી લાવના અતઃમાં ભરશુ,

પગની નિદા કદિ નવ કરશુ,

પ્રભુ ! અરજ સુણી ઉરમાં આવો અમે ૩

જગનાથ ! ઝીગરમાં ઝટ આવો,

સમતા રસના ખ્યાલા પાવો,

જગ હીત કરનાગાંળી વાવો,

પ્રભુ ! અરજ સુણી ઉરમાં આવો. અમે ૪

અમ ભવનમાં નિનવડા વ્યાપો,

કરી કંઈકા દિવ્ય ભવન આપો,

શિવ અર્થે કર્મ બાલ કાપો,

પ્રભુ ! અરજ સુણી ઉરમાં આવો. અમે ૫

(૫૦)

ભક્તિના રંગમાં

..... કિમન કનૈયા હમે કયો જૂન ગયે—એ ચાત

પ્રભુ ભક્તિના રંગમાં, તન લાન સર્વે મૂલી ગયા,

કુસંગે મોહ મદિગ પીને, મસ્ત થયા સૌ મનમાં,

વૃથા ગયું જીવન વિષયોમાં, સમજાયું સત્સંગમાં,
 નિજ રંગમાં સૌ કુલી રહ્યા. પ્રભુ ૦ ૧
 કૃમ્ જન્ય ભેદો સૌ ભૂલ્યા, ભૂલ્યા માટે તારું;
 અભેદ રંગે રંગાયા સૌ, જુદાવ્યું જીવન જંગમાં;
 ઉમંગમાં સૌ કુલી રહ્યા. પ્રભુ ૦ ૨
 માયા મમતામાં દુઃખ દીકું, લાગી સમતા મીડી,
 દીડી શિવમાં સંપત સારી, પ્રગટી ભક્તિ અંગમાં;
 રણ રંગમાં સૌ કુલી રહ્યા. પ્રભુ ૦ ૩

(૫૧)

સમ્યક્ દર્શન

સ્નેહ ધામ સૂતા રે—એ ચાલ,
 પીધું પીચુષ પ્રભુ પ્રેમનું, પૃથ્વી પ્રભુમય પેખાય રે;
 ધન્ય ઘડી આવી જીવનમાં,
 સુરજ ચાંદો ને તારલા સહુ ભવ્ય ને દિવ્ય દેખાય રે.
 —ધન્ય ૦ ૧
 વિલોપી વિલસતી ચેતના ને, દીઠો શુદ્ધ સ્વભાવ રે
 —ધન્ય ૦
 ઉછળે સાગર સ્નેહનો ને, ડાલે જીવન નાવ રે
 —ધન્ય ૦ ૨
 ઉગ્યો રવી નિજ જ્ઞાનનો, થયો અવિદ્યા તિમીરનો
 નાશ રે—ધન્ય ૦
 ત્રુટી દિવાલો કૈતની ને, ત્રુટ્યો આશા પાશ રે
 —ધન્ય ૦ ૩

આવી વસત પ્રભુ પ્રેમની, મને મણિ મુદ્દ શણગારે

—ધન્ય૦

તરલતા ડાલે તાનમાં, હે દેવદત્ત મધુર ટહુનરે

—ધન્ય૦ ૪

પ્રભુ કૃપાનો મેલુલો તો, વગ્ને ચહુ દિમી-માય રે

—ધન્ય૦

સગિતા કૃપ સગેવગેના, નીરે નેહ જણાય રે

—ધન્ય૦ ૫

વૈર વિરોધો ગળી ગયા, શાંતિનુ છે સામ્રાજ્ય રે

—ધન્ય૦

ભક્તિ મુધારસ પાનથી, થઈ માચી મિથગતા આજરે

—ધન્ય૦ ૬

જળકી જ્યોતિ વિવેકની, પડયા મદ માન મદ કામરે

—ધન્ય૦

સમર્થ મદગુરુ મહાયથી, દિહું મહેરે શિવદગ્ધામરે

—ધન્ય૦ ૭

(૫૨)

નિર્ણય

મેલીદે મોહન મદગી ?—એ ચાન

ઉગ્મા વીર પધરાવશુ રે,

મળ્યો પુન્યે પ્રસંગ,

પ્રેમગ્ય રંગે રંગાર્ક શુ,

આતિ આણી ઉમંગ રે

ઉગ્મા૦

માત, તાત, બ્રાત, સુત, નાર તોરે,

દેહ સંગી ગણાય;

અંગધ સહુના નિવારશું,

એથી આતમા હણાય રે. ઉરમાં ૧

દેવ, ગુરૂ, ધર્મ, સત્સંગ તોરે,

ગમે અંતરની માંય;

એ વિષુ પાર કેમ પામીએ ?

જગ ખાવાને ધાય રે. ઉરમાં ૨

રાગ, રોષ માન મદ મુદ્રીશું રે,

એથી લાનતો ભૂલાય;

ઝેર જેવા મનમાં એ માનશું,

લહી સહુગુરૂ સહાય રે. ઉરમાં ૩

ખાશું, પીશું, પહેરશું રે,

રહી મનમાં ઉદાસ;

વિવેક જ્યોતિ જગાવશું,

તોડીશું મોહ પાશ રે. ઉરમાં ૪

કડવાં વચન નવ બોલશું રે,

એથી દિલડાં દુભાય;

મધુર વચન નિત બોલશું,

સુણતાં સુખ થાય રે. ઉરમાં ૫

જડ ચેતન ગુણ જાણશું રે,

કરી સહુગુરૂ શોધ,

સમ્યક્ દિપક પ્રગટાવશું,

લહી શિવકર બોધ રે. ઉરમાં ૬

(૫૩)

મીઠી વાણી

(હવે મને હરિ નામની નેદ વાગ્યો) એ ચાન

વિવેકી વીગો । વચન ઉચારને વિચારી,

પ્રિયકર-ને હિતકારી કે—વિવેકી

હીરા, માણેક, મોતી માને, અણુમમણુ મુખકારી,

સત્ય, પર્યયને પ્રિય વચનને,

ગણે શુણી શુણકારી કે—વિવેકી ૧-

વમ્બાણુપણુમા ખરી શોભા, માને મૂગળ નગનારી,

વાણીની સુદૃઢતા સમજે,

મતો જગત ઉપકારી કે—વિવેકી ૨

તપ જપ-સચમને શોભાવે, મધુર વચન મનોહારી,

પ્રણવ પુન્યનો નાગ કરાવે,

કટુ વચનો અવિચારી કે—વિવેકી ૩

તોછડાઈને ગર્વ ભરેલી, વાણી ગણાણી નહારી,

વિનય, વિવેક, મીઠામ છે જેમા,

એ છે શિવ કરનારી કે—વિવેકી ૪

(૫૪)

પ્રભુ એજ આધાર

(ના ૨ પ્રભુ નહિ માનું) એ દેશી

ગણુ તુજને પ્રભુ આધાર, નિત્ય હૃદયમાટે,

હવે હૈ ન જગપર પ્યાર, હદિ હૃદયમાટે,

આશા તૃપ્તિ આગળી કરવા, મમતા માયાને પરિહરવા;
 શક્તિ એવી સત્વર પ્રભુ પ્રગટાવોરે-નાથ૦ ૪
 પુદ્ગલભાવ ગમે ન ચિત્તમાં, લુપ્તવૃત્તિ ન થાયે વિત્તમાં
 એવી સ્થિતિમાં સુદૃઢ પ્રીતિ જમાવોરે-નાથ૦ ૫
 તુમ ગુણવિણુ શાંતિ નવ થાયે, વિકારવૃત્તિ દૂરજ જાયે;
 એવી દશામાં સત્વર અમને લાવોરે-નાથ૦ ૬
 ભક્તિ સુધારણ પાને પ્રીતિ, મોહજલમાં લાગે ભીતિ;
 એવી શિવકર ભાવનામાં રમાવોરે-નાથ૦ ૭

(૫૭)

વિશ્વવ્યાપક પ્રેમભાવ

રાગ ખીલુ તાલ લાવણી.

(દાસ પરે દયા લાવો રે) એ દેશી.

પ્રભુ ભકિત નિત્ય કરીએરે,

ભાવ ધરીને પ્રભુ ભકિત નિત્ય કરીએ.

નાત જાતનાં ભેદ તજીને, ગુણભૂતિ જગનાથ ભજીને;

ભકિત નાવે બેસી ભવજળ તરીયેરે. ભા૦ ૧

હોય ભલે કેા આર્યસમાજ. ભલે હોય કેા બ્રહ્મસમાજ;

ભાવે ભેટી પ્રભુ ગુણ ગાઈ ઠરીયેરે. ભા૦ ૨

બુદ્ધ દેવને ભલે કેા માને, પ્રભુરૂપે કેા ઇશુ જાણે;

ભિન્ન નામથી શાને મનમાં કરીયેરે. ભા૦ ૩

ગમ કાનમા ધરે ડો પ્રીતિ, શિવ નામે રી ધગ્વી ભીતિ?

રામ કાનને શિવમા પ્રભુગુણ સ્મરીયેરે ભા૦ ૪

જળ વોટર ને વારી પાણી, જોજ વસ્તુ માને નાણી,

નામલેદે હલેશ કરી શિદ્ધ મરીયેરે ભા૦ ૫

ગુણદૃષ્ટિથી મદ્ગુણ લઈએ, આત્માર્થીને મુખોધ દઈએ,

બ્રમજ્યરે નિત્ય ગુણ લેવાને કરીયેરે ભા૦ ૬

રોષ ધરીને ભલે ડો નિદે, પ્રેમ ધરીને ભલે ડો વદે,

નિદક વદકમા મમવૃત્તિ ધરીયેરે ભા૦ ૭

મહત્ પુરુષને ધગલે ચાલી, ભાવે ગુરુની આજ્ઞા પાલી,

શિવ મુદ્ધનીને ઝટપટ પ્રીતે વરીયેરે ભા૦ ૮

(પૃષ્ઠ)

ભક્તિમાર્ગનો કંટક

(ગગ મારક તાન લાગી)

માયા ડાહણુ ફરે લાગી,

જિન ગુણમા લય લાગી માયા૦

મત મમાગમ કરીને હુ તો,

થયો ખરો વૈરાગીરે,

ભવ વૃદ્ધિની કારણ માયા,

મમજ મનથી ત્યાગી માયા૦ ૧

જિન ત કાલથી સાથે રહીને,

હુ ખ આપે છે નાગીરે,

દુર્લભ નરભવ પ્રાપ્ત થયો પણ, ન તજી મોહ જંગલરે,
 શીલ, સત્ય, સંતોષનીરે, ધરી ન કંઠે માલ. નિ. ૧
 પ્રભુ પધારો અંતરેરે, હવે કરો નહિ વારરે;
 યુગસમ સમય ગણું હવેરે, કરો ન ઢીલ લગાર. નિ. ૨
 જગદીશ્વર જિનરાજજીરે, તીર્થંકર પ્રભુ વીરરે;
 દર્શન કારણ દાસનારે, નેત્રે વહે છે નીર. નિ. ૩
 કામ, ક્રોધ, મોહ, મત્સર ભરીયો, દુર્ગુણનો નહિ પારરે;
 શિવપદ દાયક નાથજીરે, તુંડીજ તારણહાર. નિ. ૪

(૫૫)

મનને ભક્તિનો ઉત્સાહ

(આદર જીણી રામ જીણી) એ દેશી.

મનહું આહિ ભક્તિ કરવા,
 ભવસાગરથી તરવા. મનહું ૦
 સંત સમાગમ કરું સદા હું,
 સુખથી જગમાં કરવા રે;
 તુમ આણા મસ્તક પર ધારું,
 ગુણ ગણુ અંતર ભરવા. મનહું ૦ ૧
 દુર્જન લોકની વાણી મુજને,
 સહાય કરે છે તરવા રે.
 ભગ્નત કરવા યત્ન કરે તે,
 પલ પલ તુમ ગુણ રમરવા. મનહું ૦ ૨

દાળ અનતે નજરે નીલા,
 ચિત્તહુ તલપે ધરવા રે,
 ગ્રામ્યન વૃદ્ધિ કરવા કાળુ,
 તપ્પર છુ હુ મગ્વા, મનહુ ૦ ૩

દુધં દુ બકર મોહુ ગાગને,
 મહાય કરે પ્રભુ હરવા રે,
 ઉત્તમં સુખકર શિવ મુહૂતીને,
 ક્રિષ્ણ છે મુજ વગ્વા મનહુ ૦ ૪

(૫૬)

પ્રભુની પંચરામણી

ગગ પુત્રુ તાત વાનપી

(નામ પર દયા વાંચાર) એ રેલી

ઘટ મંદિરમા આવોરે, નાય કૃપાળુ,
 ઘટ મંદિરમા આવો ઘટ

મિથ્યા વ્યવહાર લાગે, મલીન વાસના ભાગે,
 સ્વેલી વૃત્તિ અતગ્મા ઉપસવોરે—નાય ૦ ૧
 ચુદ્ધ હિ અટ જંચી પ્રગટે, દોષગુણી રેવ વિપટે,
 મનોમૂમિના સ્વેલા બીજે વાંચોરે—નાય ૦ ૨
 દંષ્ટો મન્નરનિકટ ન આવે, પ્રમોદબાવ અતગ્માભાવે,
 સ્વેલી મિયતિમા અમને જુતાવોરે—નાય ૦ ૩

આશા તૃપ્તિ અળગી કરવા, મમતા માયાને પરિહરવા;
 શક્તિ એવી સત્વર પ્રભુ પ્રગટાવોરે-નાથ૦ ૪
 પુદ્ગલભાવ ગમે ન ચિત્તમાં, લુપ્તવૃત્તિ ન થાયે વિત્તમાં
 એવી સ્થિતિમાં સુદૃઢ પ્રીતિ જમાવોરે-નાથ૦ ૫
 તુમ ગુણ વિણ શાંતિ નવ થાયે, વિકારવૃત્તિ દૂરજ નાયે;
 એવી દશામાં સત્વર અમને લાવોરે-નાથ૦ ૬
 ભક્તિ સુધારણ પાને પ્રીતિ, મોહબલમાં લાગે ભીતિ;
 એવી શિવકર ભાવનામાં રમાવોરે-નાથ૦ ૭

(૫૭)

વિશ્વવ્યાપક પ્રેમભાવ

રાગ ખીલુ તાત્ર લાવણી.

(દાસ પરે દયા લાવો રે) એ દેશી.

પ્રભુ ભક્તિ નિત્ય કરીએરે,

ભાવ ધરીને પ્રભુ ભક્તિ નિત્ય કરીએ.

નાત જાતનાં ભેદ તજીને, ગુણમૂર્તિ જગનાથ ભજીને;

ભક્તિ નાવે બેસી ભવજળ તરીયેરે. ભા૦ ૧

હોય ભલે કેા આર્ચસમાજ. ભલે હોય કેા ગ્રહસમાજ;

ભાવે ભેટી પ્રભુ ગુણ ગાઇ ઠરીયેરે. ભા૦ ૨

બુદ્ધ દેવને ભલે કેા માને, પ્રભુરૂપે કેા ઇશુ જાણે;

લિન્ન નામથી શાને મનમાં કરીયેરે. ભા૦ ૩

ગમ લાનમા ધરે ઠો પ્રીતિ, શિવ નામે શી ધરવી ભીતિ?

ગમ લાનને શિવમા પ્રભુશુભ મર્ગયેઁ સાં ૪

જાળ વેાટને વાગી પાળી, એક વસ્તુ માને નાળી,

નામભેદે દલેશ દગી શિદ મર્ગયેઁ. સાં ૫

શુભપ્રિયી મદુશુભ લગ્નજો, આત્માર્થાને મુગોધ દહજો,

શ્રમગપરે નિત્ય શુભ લેવાને કરીયેઁ સાં ૬

ગમ ધરને ભલે ઠો નિદે, પ્રમ ધરને ભલે ઠો વદે,

નિદક વદકમા મમવૃત્તિ ધરીયેઁ સાં ૭

મહત્ પુરુષને ધમલે આલી, ભાવે શુકની આજા પાલી,

શિવ મુદગીને ઝટપટ પ્રીતે વર્ગયેઁ સાં ૮

(પદ)

ભક્તિમાર્ગનો દંટક

(ગમ મારા તાન લાલ્લી)

માયા ડાહણુ ફરે ભાગી,

જિન શુભમા લય ભાગી.

માયા ૦

મત મમાગમ કરીને હું તો,

થયો ખરો વૈરાગીએ;

ભવ વૃદ્ધિની કારણુ માયા,

સમજી મનથી ત્યાગી

માયા ૦ ૧

જિન ત કલથી સાથે રહીને,

હું ખ આપે છે નાજીરે,

સંત વચનથી દુઃખકર જાણી,

કીધી મેં તો આથી.

માયા ૦ ૨

અજાને લવ વનમાં લમતાં,

થયો મોહનો રાગીરે;

શિવ પદ કારણ સરળપણું છે,

જોયું હવે મેં જાણી.

માયા ૦ ૩

(૫૬)

ગુરુ પ્રત્યે અંતર અભ્યર્થના

(વારે ધા વીઝા વેડો) એ દેશી

ગુરુ અંતર ધારો, લવોઢધિથી જટ તારો રે;
લાગે મને જગ આ ખારો રે. (એ ટેક)

હું છું પામર દાસ તમારો, અવગુણનો લંકાર;
ઉપકારી પ્રભુ કંઠા ધારી, સત્વર કરજો સાર;
કદી નહિ કરજો ન્યારો રે. લવો. ૧

ચિંતામણિ પામી બહુ પુન્યથી, લહે નહિ ડો કાચ;
ગુરુ કૃપાથી વસ્તુ પીછાણે, તેને ગમે ચિત્ત સાચ;
દાસને નિત્ય સંભારો રે. લવો. ૨

સ્પર્શમણિના સંગે લોહું, જગમાં સુવર્ણ થાય;
ગુરુ આણથી શિષ્યના તેમજ, હર્ષણ હર પલાય;
મુજ કષ્ટ નિવારો રે. લવો. ૩

કપવૃક્ષનો આશ્રય લીધો, હવે ન પામું હ ખ,
 ઈચ્છિત સિદ્ધિ મત્વર થાયે, પ્રાપ્ત થયે શિવ મુખ,
 મોહને ફરે ટાંગે કે ભવો ૪

(૬૦)

નિંદા ત્યાગ

(દર્શિ બાળ લે કરી) ગમ-કર્તીગદા

નિંદા પરની ગમે, હુદને નિંદા પગની ગમે,
 હુડુંભુ વિદ્યા નમે. હુદને
 ક્રોધ વહિથી ચોતે ચિતમાં, ગત દિવમ ધમ ધમે,
 વિષય મુખોની પ્રીતિગ્રણ, તૃપ્ત્યાથી નિત્ય ભમે.
 હુદને. ૧

ધૃતિય અશ્વો મન્ત થયા છે, કંઈ ન નેને હમે,
 મનમડંટ વિષ મમ વિષયોથી, એક રામુ ન વિન્મે
 હુદને. ૨

પર મુખથી નિજ દોષ આગળી, ચાલિથી નહિ ખમે,
 નિજ મુખથી તે પગની પુટે, ગટ્ટ મમ ને વમે
 હુદને ૩

પર પુરુષવ્રમા મુખ ભુદિથી, પ્રીત ધરીને રમે,
 હુડુંભુ આગર -હુડુંનને તો, ફરેથી શિવ નમે
 હુદને ૪

(૬૧)

સનાયને શી ચિંતા ?

(ના રે પ્રભુ નહિ માનું) એ દેશી

થયા તમે પ્રભુ મમ નાથ, ચિંતા શી કરવી રે ?
 ગ્રહો પ્રીતેથી મુજ હાથ, ઢીલ શી કરવી રે ?
 મૃગજલ સમ સંસારમાં રે, ધાયો મૃગની જેમ રે;
 થાક્યો અંતે નાથજી રે, પ્રગટ થયો શુદ્ધ પ્રેમ.

ચિંતા. ૧

શરણે છું જિનરાજજી રે, કરો બાલ પર રહેમ રે;
 પ્રીતેથી લક્ષિત કરું રે, થતાં નથી વ્રત નેમ.

ચિંતા. ૨

પ્રાણનાથ અઘહર પ્રભુ રે, પરમ દેવ મહાવીર રે;
 પ્રણતપાલ છો જગધણી રે, ઉતારો લવતીર.

ચિંતા. ૩

સત્સંગે પ્રીતિ ધરું રે, ગણું સદ્ગુરૂ આધાર રે;
 શિવ સુખ કારણ નાથજી રે, તણું કુટુંબ પરિવાર.

ચિંતા. ૪

(૬૨)

જડ-ચેતન ભેદ મહિમા

પ્રભાતિયું

શું તણું શું લણું શું સણું આત્મા,
 તુજ વિના સર્વ હું શૂન્ય બાણું;

જે લહુ જે મળુ જે લળુ મન થકી,
તે બધુ જડ તણુ રાન બાણુ. - શુ ૧

મત અને પથ જે જગ વિષે બહુ થયા,
તે સહુ મન તણીં બ્રાતિ માહી,
બ્રાતિમા જેસવુ બ્રાતિમા રઝળવુ,
બ્રાતિમા ખાવુ પીવુ છે આંહી શુ ૨

બ્રાતિ થઈ છે ઘણી શુ કઈં જ્યા જવુ,
ઢોને મત્ય કહુ કે જે માને,
મત્ય શિવ માર્ગની પ્રાપ્તિ મદ્દશુક થકી,
તે વિના અન્ય ઢોઈ ન બાણુ શુ ૩

(૬૩)

ધર્મી હવને ધન્યવાદ

(ધર્મી શુ ના કહે) એ ગગ

ધર્મી હવે કહે શુદ્ધ ધર્મ કે ધરમી (ટેક)

અનત લવોના કર્મ વિદારે,
ગુણદુષ્ણ મરખા મનમા ધારે,
પ્રભુ પર પ્રીતિ ધરે ધરમી ૧

આશા મમતામા નવિ વ્યાપે,
મતોષ મુખને ચિત્તમા સ્થાપે,
ગિનવગ શુણુને સ્મરે ધરમી ૨

કોધાદિ વૈરી સહુ ભાગે,
 સમતાદિ નિજગુણ સ્રવી જાગે;
 શિવ સુંદરીને વરે. ધરમી. ૩

(૬૪)

મરણ ભયનો ઉપાય

રાસડો

સંસાર ગણો રે અસાર માથે ભય જમનો		
સહુ સમજે નરને નાર	”	૧
વિધ વિધ સજે શું શૃંગાર	”	
કરો બંધ ગતિના દ્વાર	”	૨
કરો તત્ત્વ તણો નિરધાર	”	
એ વિણ નહિ ભવનો પાર	”	૩
કરો રાતદિવસ સુ વિચાર	”	
ગણો વીતરાગ આધાર	”	૪
નહિ રહેશે બાલ કુમાર	”	
નહિ ભ્રષ્ટ કરો અવતાર	”	૫
બનો સદ્ગુણના ભંડાર	”	
રહો સદા તમે પ્રદાયાર	”	૬
ધરો સંત ઉપર બહુ ખ્યાર	”	
તો જાશે વિપદ હજાર	”	૭
જો કરશે પર ઉપકાર	”	
તો ઉતરશે ભવપાર	”	૮

ખહુ મોહતણો વિસ્તાર	”	
વર્ષે આશ્રવ જળધાર	”	૯
ખનો વિક્રમ સમ દાતાર	”	
પ્રીતે લ્યો સયમ ભાર	”	૧૦
જો ધરણો ચિત્ત ઉદાર	”	
સુખ લેણો તો નિરધાર	”	૧૧
ધરતો નહિ યગ્ન ધન ધ્યાગ	”	
લેણો તો શિવ સુખકાર	”	૧૨

(૬૫)

ગગ-કાલિંગડો (હરિભગ્ન થે રંગી)

જ્ઞાને ભરતો કહે ? અવગનો, આગાથી શીદ કહે ?
 નૃપતિ થઈને ઘર ઘર ભટકે, લીલાવૃત્તિ ધરે,
 કમ્પવૃક્ષની નીચે બેઠો, ધતુર તર ચિત્ત રમરે

અવગ. ૧

ચિંતામણિ નિજ કાં કમળમા, કાચ રાશિ શીદ ભરે ?
 અમૃત દૂધ વિલોદી ઘટમા, વિપ પીને શીદ મરે ?

અવગ. ૨

પૂર્ણ પ્રજા નિગંજન દેવા, આનંદધન થઈ ઉરે;
 અગા દગા અવલોદી તાડી, ભવ માગર નહિ તરે.

અવગ. ૩

દીન થઈને યાચે મનમા, કશિક વસ્તુમા ઠરે,
 સુખકર આનંદમય લાલીને, શિવ મુદ્દી નહિ વરે

અવગ. ૪

આંતર પ્રેમ

(ના રે પ્રભુ નહિં માનું) એ દેશી

પ્રભુ પ્રગટી આંતર પ્રીત, હવે કેમ જાશે રે ?
નથી ગમતી જગતની રીત, મોહ રિપુ નાસે રે;
કામ ક્રોધ મદ મોહથી રે, તપ્ત થયું મુજ ચિત્ત રે;
ક્ષમા નમ્રતા પર પ્રભુ રે, થઈ ન આંતર પ્રીત.

હવે ૦ ૧

તુમ દીઠે મુજને ગણું રે, ભાગ્યવંત જગમાંય રે;
તુમ વિણ નિર્ભાંગી ગણું રે, એન પડે નહિ ક્યાંય.

હવે ૦ ૨

ચિદાનંદ શિવકર પ્રભુ રે, આનંદધન પ્રભુ વીર રે;
દર્શન આપો દાસને રે, હૃદય ધરે નહિ ધીર.

હવે ૦ ૩

સુખ હુઃખને સરખા ગણી રે, તણું અનાદિ રીત રે;
મૃગજલ સમ ભવને ગણું રે, લાગી શિવપદ પ્રીત.

હવે ૦ ૪

(ના રે પ્રભુ નહીં માનું) એ દેશી

હું તો 'જપુ' નિશદિન, તુમ નામ ઘટમાં આવો રે;
મારે નથી અવરતું કામ, શીદ તરસાવો રે ?

અનંત કાલે નજરે નીકા, ત્રણ ભુવનના નાથ રે,
 એમેરોમમા ભક્તિ પ્રગટી, મલીચો અવિચળ માથ
 ઘટમા ૧

ચાર ગતિમા કદ મહ્યા બહુ, હુ ખનો તો નહિ પાર રે,
 મત મમત્વ ધરી અંતરમા, ભમીચો જગત મજા
 ઘટમા ૨

પૂર્વ પુન્યથી સદ્ગુણ મલીયા, ફર કર્યા મત કદ રે,
 મહુજ બતાવી સહજ સમાધિ, થઈ પ્રીતિ શુભ વૃદ્ધ.
 ઘટમા ૩

હુ બહાયકજગ ગીત ગણીને, આવ્યો છુ તુમ દાગ રે,
 ગિવ પદ વિષુ નહિ ઇચ્છા મુજને, આપો તે શુભકાગ
 ઘટમા. ૪

(૬૯)

પ્રભુ શ્રી વીરને^૧ અનુમરવા ચેતવણી

(ગર્ગ દેવ, તાન ગઝન)

મહાવીરના મંતાન છો, કાયગને અનુમગ્નો નહી,
 માનો તો મહાપુણ્યવાન છો, પામગતા ઉ ધગ્નો નહી.
 મહાવીરો

ખીલા પડ્યા નિજ કાનમા, તોયે ગદ્યા પ્રભુ ધ્યાનમા,
 નવ રાખી પ્રીતિ પ્રાણમા, એ વીર વિમગ્નો નહી
 મહાવીરો ૧

કરો સિદ્ધિ કાળે સાધના, અરિહંતની આરાધના;
કરજો કદી ન વિરાધના, પ્રભુ લહિત વિણ તરશો નહી.

મહાવીર૦ ૨

અજ્ઞાન તિમીર વિહારજો, કુરુદિયોને નિવારજો;
સમજાવી મહુને સુધારજો, કંકાશ-કલેશ કરશો નહી.

મહાવીર૦ ૩

શ્રી સંઘ શક્તિ જગાડજો, સેવાની લગની લગાડજો;
અવનીમાં કંકો વગાડજો વિપતો વિલોડી કરશો નહી.

મહાવીર૦ ૪

સ્વદેશને ઉદ્ધારજો, કર્તાવ્ય ધર્મ સંભારજો;
ઠરીને અવરને ઠારજો, શિવપદ એ વિણ વરશો નહી.

મહાવીર૦ ૫

(૬૬)

સમર્થનાં શરણા

રાગ ભીમપદ્માસ તોત્ર લાવણી

દેખો સંતો અજળ તમાસા-એ ચાત્ર.

સમર્થનાં શરણાં લીધાં છે, પરવા કોની નવં કરીયે;
હુઃખદાયક વિપદા અવલોડી, લેશ ન અંતરમાં ડરીયે.

સમર્થ૦.

અરિહંત લગવંત છે માથે, અનંત શક્તિ ધરનારા;
શરણાગતનું રક્ષણ કરશે, અરિદળનું અળ હરનારા.

સમર્થ૦ ૧

સિદ્ધને ચરણે તનમન અર્પી, ગહીએ નિર્ભય અનગમા,
નાથ નિગજન નિગદિન સ્મરીયે, ગ્ધણ કુશે લલાતગમા.

મમર્થ૦ ૨

માધુપદને ગણે' ગહીને, મસ્ત બની કુરીએ મનમા,
આગા તૃપ્તિ નિકટ ન આવે, નવ ગામી મમતા' તનમા

મમર્થ૦ ૩

ધર્મનું શણુ લીધુ મનથી, ધારણ કુશે ધણીમા,
લોગવશુ અમ ઉદય ઉમગે, શ્રદ્ધા છે અમ દરલીમા

મમર્થ૦ ૪

લીધા ચઉશરણા શિવદાયક, સળાગ બની ભવમા કુરીયે,
નાશવત જગના વૈભવમા, પ્રીતિ ઉગમા નવ ધરીયે

મમર્થ૦ ૫

(૭૦)

પ્રભુ શ્રી વીરનું શ્રેણીક્રમે દર્શાવન

(ગયા મન કરના અભિમાન) એ માન

કહે છે શ્રેણીક્રમે પ્રભુ વીર,

“ સાંભળ વૃત્તિ ગામી ચીર ”—કહે છે૦

સદન ગણાયે જગમા માટે, એઠા શાન્તનુ વાટે,

“ માગો માગો ” નિત્ય વહે છે,

માયુ થ હુ આગે—કહે છે૦ ૧

હીરા મોતી કામ ન આવે,
 માણું ન મનહર મહેલો;
 સુવર્ણ ચાંદી ઈંછું ન ઉરમાં,
 જોટાં છે જગ ખેલો—કહે છે૦ ૨

સાધુ, સાધવી, શ્રાવક, શ્રાવિકા,
 ચક્રવિધ સંઘ ગણાયે;
 નમન કરું છું સંઘને સ્નેહે,
 પ્રાણથી પ્રિય જણાયે—કહે છે૦ ૩

સંઘ નાવથી જગના જીવો,
 આ લવ સાગર તરશે;
 કલ્પતરુ સમ સંઘ પસાયે,
 સંતપ્તો મહુ ડરશે—કહે છે૦ ૪

સંઘની સેવા સ્નેહે કરજે,
 મને સંઘમાં માની;
 સંઘના સુખમાં ગણી મને સુખીયો,
 પ્રાણ પ્રમાણે પીછાણી—કહે છે૦ ૫

સંઘથી લિન્ન મને નવ ગણુજે,
 અલિન્ન છું હું સંઘે;
 અંગો અંગમાં સંઘ વસે છે,
 સંઘે રહું છું રંગે—કહે છે૦ ૬

સંઘના હઃખમાં થા તું હઃખીયો,
 સંઘ સુખે સુખી થાજે;

પાણી પાછ ને પછી પીજે,
ખવગવીને ખાજે—કહે છે૦ ૭

અગો અગનુ ચોપણ કરીને,
પુષ્ટ સંઘને કળે,
ગેગ શોક ત્યાં નવ મૂંઘે,
એ ચિંતા ચિત્ત ધરજે—કહે છે૦ ૮

જ્ઞાન ભક્તિ ને ત્યાગ વૈરાગ્યે,
શોભે સંઘ મદાયે,
વિવેચ કથાય વિનાશક સમજી,
નિકટ ન ગળ કદાયે—કહે છે૦ ૯

નિરાધાર ગીશ્રુઓ, વિધવાઓ,
મૂંઘે ને કદિ દેજે,
ધર્મ આધાર મદા તુ તેનો,
લગાડ જીવન લેજે—કહે છે૦ ૧૦

કલેશ, કંકામ, કુમપ પીશાયો,
મંઘ શક્તિ હગ્નાગ,
કુમપ, શાંતિ, સમા, નમ્રતા,
મંઘને મુખ દેનાગ—કહે છે૦ ૧૧

અગુણ કર્મો જીવ જગતમા
પાપ કપ પેખાયે,
ગુણ કર્મો ધર્મ માધન મયન્ન,
પુન્યવાન લેખાયે—કહે છે૦ ૧૨

પાપી થાશે પ્રતાપી જગમાં,
 મુંઘે રહી ઉમંગે;
 અનંત પાપી થયા છે પાવન,
 શુદ્ધ થયા છે અંગે—કહે છે૦ ૧૩

શુદ્ધિ સંગઠન શાંસનની,
 છે ઉત્તમ ગે પાંખો;
 ધર્મ બ્રષ્ટ અજ્ઞાની જીવો,
 પામ્યા મુંઘથી આંખો—કહે છે૦ ૧૪

કુકર્મ કરનારો પ્રાણી પણ,
 શુદ્ધ મુંઘથી થાશે;
 સદ્ ભાવે કરી 'સંઘની' સેવા,
 'શિવ' પુર સહેજે' જાશે—કહે છે૦ ૧૫

(૭૧)

શ્રી આદિનાથનો સંદેશો.

(માતા માહદેવાના નંદ) એ ચાત્ર.

મારા દિલનાં દુઃખની વાત, સમજીને સમજવતું
 સૌને ચંદનો દૃષ્ટાંત—મારા૦

તાત જગતનો હું કહેવાઉં, મારા સૌ સંતાન;
 માનવ તેમાં મ્હોટા માનું, વહાલા પ્રાણ સમાન.

મારા૦ ૧

સત્તાનો દુખમા દેખીને, તાત ડેમ હરખાય ?
ભૂખે મરતો બાળક ચેખી, મા થી ડેમ જમાય
મારાં ૨

મોતીની માળા મમ કંઠે, અર્પો આણી પ્રેમ,
વસ્ત્ર વિના મારા સુત નિગળી, ઉગ્મા ન ધરો એમ
માગં ૩

લાખેણી આગીનો લહાવો, લેવા કરો ઉમગ,
અન્ન વિના ટળવળે સુત મારા, ગળતા અગોઅગ.
માગં ૪

વિપ સમ અતગ્મા લાગે છે, હીરાઓના હાગ,
કેશર ચદન ને ખુપોમા, પ્યાર નથી તલ ભાર
માગં ૫

દીન દાઝ ધાગી રગગ્ગમા, કરો દુખીની એવ,
નિજ ઘર બેઠા દર્શન દેવા, મરે આવશે દેવ
માગં ૬

ગમ કાન ગહીમાન બુધને, મારા એક વિચાર,
વૈષ્ણવ મહોમેદન, જૈનોમા, ઢરજે સદા પ્રચાર
મારાં ૭

અન્ન વિના માનવ મતાનો, ટળવળતા દેખાય,
વસ્ત્ર વિના કોટી ભારતસુત, પરાવિન ચેખાય
માગં ૮

અન્ય વસ્ત્રનાં સાધન સઘળાં, અર્પી રૂનેહે આજ;
સાધન સંપત્ત કર મમ સુત તું, સમગ્ર મારી દાઝ;
મારાં ૯

આણામાં સદ્ધર્મને સમગ્ર, પ્રેમે આજ્ઞા પાળ;
ભારત સુતનાં સુખને અર્થે, ફેરવજે નિત માળ.
મારાં ૧૦

સુખ દેવા ભારત સુતને તું, કર પ્રીતે પન્થખાણ;
અન્ય વસ્ત્રના સાધન અર્પી, પાલન કર મમ આણ.
મારાં ૧૧

(૭૭)

મનોનિશ્ચય

(ચાહર ઝણી રામ ઝણી) ગે-દેશી

અમે તો લવસાગર તરવાના,
સંતોષે ઠરવાના. અમે તો.
કાલ અરિને સન્મુખ દેખી, નહિ જરા ઠરવાના રે;
ભક્તિ રૂપી અમૃત પીધું, હવે નહિ મરવાના.
અમે તો. ૧

અગમ મહિમા વીર પ્રભુનો, પ્રેમેથી સ્મરવાના રે;
લોક લાજને અલગી મુકી, પ્રભુ ભજન કરવાના.
અમે તો. ૨

મત કૃપાથી મળળ થઈને, મન્ત થઈ ક્ષવાના રે,
લક્ષ્મિ દોરીથી બાધીને, પ્રભુ ચિત્તમા ધવવાના

અમે તો ૩

પરગુણ પેખી હર્ષ ધરીને, અતન્મા ભવવાના રે,
નિજ દોષોને દૂર કરીને, ગિવ સુદરી વધવાના,

અમે તો ૪

(૭૩)

વિક્ષલ વૈભવને સફલ કરો.

ગગ બીમપત્રાસ-નાન દાન

(ગોર ગોર મુખડો ગુમાન બાક ગારે) એ દેલી

વિત્ત નશ્વર માની તેનો, પરોપજાગમા વ્યય કરો,
ઘોડા ગાડી અને વાડી, પ્રાપ્ત કરવા શુ કરો ?

વિત્ત ૧

અપલ લક્ષ્મી નિથર ન થાયે, શોડ થાયે અતે ખરો,
વસ્તુ તત્ત્વ ધર્મ સમજી, મનન કરીને ચિત્ત ધરો.

વિત્ત ૨

નૃપતિના આગ્રિ વાચી, વૈભવને નશ્વર મમ્મે,
મનુષ્ય જન્મને સાર્થક કરવા, મત્મ ગથી ગુણગુણ ભરો

વિત્ત ૩

કષ્ટ સહીને પરના દુખો, દૂર કરીને પ્રીતિ રંગે,
શિવપદની પ્રાપ્તિ કરો, અનાથ બધુના દુખ દુગે

વિત્ત ૪

અનાશ્રિતોને આધાર આપો.

રાગ કિંઝાદી-તાલ પંચમી કુટ્ટા

(અગ્ર મેં વર્દમાન જિન પાયા) એ દેશી.

અનાશ્રિતોના કષ્ટ વિહારો, ઉદારતાથી પ્રેમ ધરીને.
અનાશ્રિતોના.

ખંધુ ગણીને નિજ અંતરમાં,

દુઃખો હરજો સહાય કરીને. અનાશ્રિ. ૧

સત્તામાં છે શક્તિ અનંતી,

પ્રગટ કરોને ગુણો ભરીને. અનાશ્રિ. ૨

દેશો તો લેશો પરલવમાં,

દાન કરો વીર વાણી સ્મરીને. અનાશ્રિ. ૩

ઉપકાર વૃત્તિ છે શિવકારી,

ધારો પરનાં દુઃખ હરીને. અનાશ્રિ. ૪

અંતરમાં ઉપકારને સ્થાન આપો.

રાગ પીલુ અરવા—તાલ ત્રિતાલ

(ગુફને મોયે અપૂર્વ ગહેના પહેનાયા) એ દેશી.

ઉપકાર વૃત્તિને ધારો અંતરમાં,

મોહ અરિને મારો. અંતરમાં.

અજ્ઞાન તિમિર વિહારણ કાળે,

કરો જ્ઞાન પ્રચારો. અંતરમાં. ૧

અજ્ઞાન ભવવૃદ્ધિનું કાળુ,	
મમજી સદ્ય વિદ્યાગે	અ તરમા ૨
જ્ઞાન હીપડ પ્રકટાવી હૃદયમા,	
ભવિ જીવોને તારો.	અ તરમા ૩
સર્વ જ્ઞાનમા જ્ઞાન જ્ઞાનને,	
મુખ્ય પછે અવધાગે	અ તરમા ૪
શિવ કારણ સદ્ગોષ્ઠ દઈને,	
ખાલ જીવોને ઠારો	અ તરમા. ૫

દીનોદ્ધારક દયા

રાગ ખીનુ અગ્રો—તાલ ત્રિતાલ

(પ્રિય વાગત હય જિનનાથ નામ) એ દેરી

ઉપકાર કંઠી ભવજલ તરજો,	
મોહભાવ અ તરમા નવ ધરજો	ઉપકાર
ચાગ દિવસની મોજ મળમા,	
હુખ્ય વૃત્તિ તમે નવ કરજો	ઉપકાર ૧
વીડ પ્રભુનું શામન પામી,	
દીનોની પીડા હરજો	ઉપકાર ૨
અનાશ્રિતોના સહાયક થઈને,	
સદ્ગુણ રાશિને ભરજો	ઉપકાર ૩

શ્રાવક સુતને નિજ સુત ગણીને,
 પ્રેમ ધરીને ઉદ્ધરજો. ઉપકાર. ૪
 પરોપકારી નરવર થઈને,
 શિવસુંદરી ઝટપટ વરજો. ઉપકાર. ૫

લોભ પાપનો પ્રલય.

રાગ કાલિંગડો - તાલ ત્રિતાલ

(તુમ જનો જગ હય જુદા રે) એ દેશી.

ઉપકારના કાર્યો કરજો રે,
 લવસાગર ઝટ તરજો રે. ઉપકાર.
 ક્ષણ વિનાશી ગણી જગ વૈભવ,
 મોહ કદિ નવ ધરજો રે. ઉપકાર. ૧
 સરિતા વેગ સમાન યૌવનને,
 સમજી મનમાં ઠરજો રે. ઉપકાર. ૨
 લોભ પાપનું મૂળ ગણીને,
 ચિત્તમાં તેથી ડરજો રે. ઉપકાર. ૩
 ઉદ્ધારતાને સદ્ગુણ નાણી,
 ક્ષીનોના દુઃખ હરજો રે. ઉપકાર. ૪
 પરોપકાર કરીને પ્રીતે,
 શિવ સુંદરીને વરજો રે. ઉપકાર. ૫

ધર્મની પરાકાષ્ટા-પરોપકાર.

ગગ ખમાય—તાત નિતાત

(દિન ગત મહાવીર ગુન જાને હન) એ દેલી.

- ઉપકાર કરી ભવજલ તરજો,
ભવજલ તરજો મનમા ઠરજો ઉપકાર.
હુલંભ નરભય પ્રાપ્ત કરીને,
ઠમંભય કરતા ઠરજો ઉપકાર ૧ .
પગના હુખ વિલોપી પ્રીતે,
અતરમા ઠરજો ધરજો ઉપકાર ૨
માધર્મીના મહાયજ્ઞ થઈને,
વિષદામાથી ઉદ્ધરજો ઉપકાર. ૩
તન, મન, ધન સૌ અર્પી પ્રભુને,
મત્ય વચન નિત્ય ઉચરજો ઉપકાર ૪
શિવપદ હાયક વીર પ્રભુને,
પત્ર પત્ર પ્રીતેથી રમજો ઉપકાર ૫

મર્વત્ર તલ્લીનતાનો આચિર્ભાવ.

- (મરે ધા સિદ્ધા વેતો, ગોઝાગ ગર ૩ થેતો) એ દેલી.
વીર તવ નામ રમતું છુ નિશદિન ભક્તિ કરૂ છુ રે,
ભજનમા પ્રીત ધરૂ છુ રે વીર.

સાખી.

રામના નામમાં તનેજ દેખું, તુંજ પ્રભુ મુજ કાન;
સુખકર શંકર તનેજ માનું, તારું કહું નિત્ય ધ્યાન.
મસ્ત થઈ જગેં કહું છું રે—ભજનમાં. ૧

સાખી.

ઈસુની સ્તુતિ શ્રવણે આવે, તને કહું તવ યાદ;
બુદ્ધ દેવનું નામ બુણીને, પ્રગટે તારોજ નાદ,
અંતરમાં ગુણ ભરું છું રે—ભજનમાં. ૨

સાખી.

મહામહાના કોઈ ગુણને ગાવે, ભાવે મુજને તેહ;
ગુણમૂર્તિ પ્રભુ તુંહિજ લાગે, રહ્યો ન લેશ સંદેહ;
હૃદયેથી દૂર ટળું છું રે—ભજનમાં. ૩

સાખી.

પીર, પેગંબર, ગણેશ, દેવી, અને વિવિધજ દેવ;
તુજ વિષે પ્રભુ મેં તો સમાવ્યા, ભાવે કહું તવ સેવ.
ભક્તિ રસ પાને ઠંડું છું રે—ભજનમાં. ૪

સાખી.

મિથ્યાત્વીનું નામ ન દેખું, દોષ જોવામાં અંધ;
નામનો લેહ રહ્યો નહિ અંતર, બાંધુ ન કર્મના બંધ.
ભવજળ સહજ તરું છું રે—ભજનમાં. ૫

સાખી.

મત્સર ભાવ ન અતઃ, ગણુ, ગૃહો ન કોઈમાં ભેદ,
તાડજ શામન મર્વ જગતમા, અવલોકી તબુ જેદ
શિવપદ પ્રીતે વડ છુ જે—ભજનમા ૬

(૮૦)

સંતચરણ મહિમા.

ગગ મોઘ—નિનાદ

(પાગી નહિ જે સાગીયા તુમમે ગારનારે) એ દેશો

છે, મત ચરણ મુખકાગ, ભવથી તારશે જે—છે ૦

સતમદા મન્માર્ગે જતાવે, ભક્તિગ્મને સ્વાદ ચખાવે,
જાનામૃતથી અચલ ચિતને ઠાગશે જે—છે. ૧

નાવ કય છે મત સમાગમ, પ્રગટપણે દર્શાવે આગમ
ભવમાગથી મહેતે તે ઉદ્ધારશે જે—છે ૨

સ્વાર્થી જગ ચ્યના ગે લાગી, સ્વાર્થ વિના નવ સીમે પ્રાપ્તી,
નિસ્વાર્થી મુમત મોહને માગશે જે—છે ૩

મદા પુન્યથી નબળ પાગી, મૂળ છવ જને છે કામી,
આત્માર્થી સતોની આજ્ઞા ધાગશે જે—છે ૪

નિવૃત્તિમય સ્થાન સંભારી, પ્રવૃત્તિમા દુખ વિગારી,
મતો આન્માનદ જગે વિન્નાગશે જે—છે ૫

સન ચન્દ્રનો આશ્રય લીધો, ભક્તિ રત્નનો ખાલો પીધો,
શિવપદ દામી છયો ભવ નવ ધાગશે જે—છે ૬

વીર પ્રભુને પ્રાર્થના.

વાક્ષા વેગે આવો રે—ઐ દેશી.

વીરજીન તારો રે, જગ લાગે ખારો રે,
 દાસ નિજ જાણીને હોજી;
 નહિ તારો તો તારક ગિરદ લજાય—વીરજીન
 કાળ અનાદિ મોહથી, રાગી પુદ્ગલ પ્રીત;
 દેવગુરૂને ધર્મમાં, શ્રદ્ધા નહિ મુજ ચિત્ત;
 સત્સંગથી તાહરી, થઈ પ્રતીત ખચીત્ત,
 મોહ વૈરી મારો રે—દાસ

જક મતિ જન જગમાં જાહુ, કરે વાદવિવાદ;
 ખાહ્ય ક્રિયામાં રાચતા, કરે નહિ સંવાદ;
 મુજને ગુરૂ ઉપદેશથી, લાગ્યો ભક્તિ નાદ.
 હવે ચિત ધારો રે—દાસ

ગચ્છ મતમાં ખાઝી પડયા, ત્યાગી વર્ગ નિરધાર;
 ધ્યાન સમાધિ માર્ગનો, લહ્યો ન ચિત્તમાં સાર;
 અધ્યાત્મના મર્મનો, કરે ન લેશ વિચાર;
 શરણ એક છે તારો રે—દાસ

ભક્તિ રાગ થયો અતિ, ન ગમે જગ વ્યવહાર;
 તુજ શાસનની સેવના, કરવા અંતર પ્યાર;
 જગ જીવો સન્માર્ગથી પામે ભવનો પાર;
 શિવને સંભારો રે—દાસ

શીલવતીના શણગાર.

ગગ્ગો-તાન દિય

સદ્ગુણ ભૂપણ ધાણુ કરીને,
 ,મખીયો મળી પ્રીતે રમીયે,
 પ્રભુ મમ પ્રીતમને મમભને,
 પ્રેમ ધરીને નિત્ય નમીયે મદ્ગુણ
 માખી

ગીયળ કાળી સાડીથી, શોભાવી નિજ દેહ,
 કમા કચુદી ધારીને, અટ જનીયે ગુણગેહ
 સ્વર્ગ મગાન મમભને ધરને,
 પરધરમા તો ગીદ ભમીએ,
 ગીયલ ગ્લણ કગવા કારણ,
 ધીગ-જી કપો ખમીએ. મદ્ગુણ ૧
 માખી

વિનય નિલકને ભાલમા, રધાખીએ મુખકાગ,
 દયા વાળી તો નાડમા, પહેડીએ મનોહાર
 પ્રભુ ભક્તિ કાળી શુભ મુખડીને,
 પ્રેમ ધરીને નિત્ય જમીએ
 સામુ સચરાની આજાને,
 શિવ પગ ધારીને ગમીએ સદ્ગુણ ૨

સાગી.

સત્ય પથ્ય પ્રિય વચનનાં, પહેરી સાંકળા હાથ;
સરલતા રૂપી નુપુરથી, કરીએ વશમાં નાથ.

વિચાર રૂપી ખર્જ લઈને,
ઇન્દ્રિય ગણને તો દમીએ,
શિવપદ અર્થે મલિન વાસના,
જ્ઞાની થઈને ઝટ વમીએ. સદ્ગુણ. ૩

(૮૩)

સંઘ મહીમા

(પાણીડા કેમ ભરીએ) એ વ્યાસ

કચ્છ ડુમરાનો શ્રી સંઘ શ્રી લદ્રેસરગાં	
ભજે ભાવે શ્રી ભગવાન	”
ગુણ ગાયે પ્રભુ વીરનાં	”
ભૂલે નિજ દેહનું ભાને	” ૧
કુબુખાર્થ પ્રહ્મ ચારિણી	”
કરે સેવા દિવસ રાત	”
સાધુ સાધવી સાથમાં	”
સ્મરે, સ્નેહે જગનો તાત	” ૨
ભાગ્યેહય સૌનો થયે	”
કરે તપ જપ વ્રતને નેમ	”
ભાવે ભાવના ભાવથી	”
સૌ રાજે પરસ્પર પ્રેમ	” ૩

કંઠે વચન ન વહે કોઈ	શ્રી ભદ્રેશ્વરમા	
બોલે સૌ મધુગ બોલ	"	
ન ગમે મદ મત્સર માન	"	
કરે વીર વચનનો તોલ	"	૪
ન રહે અજ્ઞાન તિમીર	"	
જાગી આત્મની જ્યોત	"	
ચાહે શિવ પદ સૌ સ્નેહથી	"	
વહે ભક્તિ સરિતા શ્રોત	"	૫

૧કચ્છ કુમરામાં અકાઈ મહોત્સવ

૨ગ ગમીયા ગગ ગગ ગગ ગગ ગગ મનમોહન ગગ ગગ ગગ

અકાઈ ઉત્સવ કારણે કચ્છ કુમરામાં,			
પ્રીતે મળીયા નગનાગ, પુન્ય પ્રભાવથી કચ્છ કુમરામાં			
રત્નમિહને મુલછ,	"	"	
કરે ધર્મ મહોત્સવ મુખકાગ,	"	"	૧
ગાત મરલ મુનિવર વસે,	"	"	
શ્રી પદાવિન્ય મુનિગજ,	"	"	
નિર પદ સદૃષ્ટદેશી,	"	"	
કાવે ધર્મના કાગ	"	"	૨
છે ધર્મગ્રંથિ પ્રદાચારિણી,	"	"	
સુદૃષ્ટ છે કુવગ નામ,	"	"	

પરળ જાંઘાયે જ્ઞાનની, પ્રજાવર્તી કન્હ દુમરામાં
જ્ઞાનાર્થીને વિશ્રામ. " " " ૩

જાલાદ્યગનાં જાલદો, " " " ૪
કરે પ્રીતે અભ્યાસ;
દન્યાશાળામાં જાલાઓ,
દેળવણી લે છે જાસ " " " ૪

જિન મંદીરમાં દીપતા " " " ૫
શ્રી ચંદ્ર પ્રભુ જિનરાજ;
દર્શન પૂજન પ્રેમથી,
કરે ભવિયો ઉમંગે આજ. " " " ૫

ગામોગામથી આવીયા, " " " ૬
ધર્મોર્થી ધરી ઉર પ્રેમ;
કરે ઉત્સવ રંગ વધામણા,
લે છે સ્નેહે વ્રત નેમ, " " " ૬

ઝોગણીસોં ઝોકાણુંમાં, " " " ૭
છે ચિત્ત હર ચૈતર માસ;
શિવપદ પ્રાપ્તિ કરાવે. " " " ૭
પ્રસરી છે ધર્મ સુવાસ. " " " ૭

૧ સંવત ૧૯૯૧ નો ચૈત્ર મહીનો કચ્છગાદની જ્ઞાનશાળા
કન્હ દુમરા.

= ગા (૮૫)

કચ્છ લાયજામાં દિક્ષા મહેાત્સવ

સદ્ભાવ

(આવો પ્રભુ પામછાં મુજ મળીયા કે)—એ ચાવ

ચાલો 'ધર્મ' મહેાત્સવ જોવાં જઈયેં રે,

નરભવનો લહાવો લઈયેં ચાલો ૦

લાગ્ય થોગે સમય મળ્યો આજે કે,

મેમો લાવથી 'લેખિત' લાગે કે,

ગાવો જિન ગુણ મધુર અવાજે ચાલો ૦ ૧

લાયજામાં મહેાત્સવ થાયે રે,

નર નારી મળી સહુ જાયે રે,

પ્રભુ ગુણ સહુ સ્નેહિ ગાયે ચાલો ૦ ૨

વરસી તપ કરે કુકુખાઈ રે,

કરશે પાગલ પ્રભુ ગુણ ગાઈ રે,

મધ મેવા કરે હરખાઈ ચાલો ૦ ૩

છે પદ્મવિજય મહારાજ કે,

માથે કપુરચંદ છે આજ રે,

ગણિ રત્નમુનિનો છે માજ ચાલો ૦ ૪

માવજી ને મુરજી લેશે દિક્ષા રે

મધુકર સમ માગશે ભિક્ષા કે,

દેશે જગને મુખકર શિક્ષા ચાલો ૦ ૫

થાશે ગૃહસ્થ મટી આળુગાર રે,

બનશે શાસન શાળુગાર રે,

મળશે જોવા સહસ્ર નર નાર. ચાલો ૬

મત નિયમ લેશે નર નારી રે,

અંગે અંગ ઉમંગ વધારી રે.

થાશે જિન શાસન જયકારી. ચાલો ૭

નવ મળશે સમય ફરી આવો રે,

લક્ષિત કલ્પતરુ ઉરે વાવોરે,

શિવ કાળે લઈશે ઝટ લાવો. ચાલો ૮

(૮૬)

આમંત્રણ

વાલા વેગે આવો રે—એ ચાલ.

સાધર્મી સહુ આવો રે, વીર પ્રભુ ગુણ ગાવો રે;

સાર્થક કરવા જીંદગી હોજ,

તક જશે તો થાશે પશ્ચાતાપ. સાધર્મી.

સાખી

લાયજનમાં ઉલટ ધરી, મળ્યા સહસ્ર નર નાર;

સુખદાયક દિક્ષા થઈ, નિમીત્ત અતિ સુખકાર;

કરે મહોત્સવ મહાજન મળી, આનંદનો નવ પાર;

સેવા સુખડી ખાવો રે. સાર્થક-૧

સાખી

નગચેઠ રવણ ગુણી, ગણે ધર્મે પ્રીત,
કરી કાર્ય પરમાર્થના, લેખે લગાડે વિત્ત,
લહાવો લે નર જન્મનો કરીને, કાર્ય ઉચિત્ત;
ધર્મ પ્રેમ દરશાવો રે સાર્થક-૨

સાખી

કંકુખાઈ ઢોડથી, કરે ધર્મના કામ,
તપ જપ વ્રત પરચખાણુમા, ગણે ઉરે આરામ,
વરસીતપ પ્રીતે કર્યું, લેવા અવિચલ ધામ,
ધર્મના ખીલે વાવો રે સાર્થક-૩

સાખી

દિપાવે, મુનિપદ સદા, પદ્મવિજય મહારાજ,
ગણી રત્ન, મુનિવર ધરે, શાસનની ઉર દાઝ
કપુરચંદ મુનિ પ્રેમથી, આપે ઉત્તમ સાજ
સેવાનો, લ્યો, લહાવો રે સાર્થક-૪

સાખી

માવણ ને મુરણ લહે, લગવતિ દિક્ષા આજ,
ખાડા ને કુમરા તણી, જગે વધારે લાજ,
માણેકવિજય ને ભદ્રમુનિ, નામે કરશે મુકાજ;
દરસન કરી હરખાવો રે સાર્થક-૫

સાખી

યથા શક્તિ ઉમંગથી, લ્યો સદુ-વ્રતને નેમ,
દેવ ગુરૂને ધર્મ પર લાવો દિલમા પ્રેમ,

જેન ધર્મનો જગતમાં, ડંકો વાગે જેમ
 શાંતિ સુધારસ પાવો રે. સાર્થક-૬
 સાખી

ઝોંગણીસો એકાણુનો, રૂંટો વૈશાખ માસ,
 શુકલ છઠ યુધવાર ને, વણો જીવનમાં ખાસ;
 જ્ઞાન, સુસંપ, લલાઈની પ્રસરાવીને સુવાસ;
 શિવ કર સમય શોભાવો રે. સાર્થક-૭

(૮૭)

૧૬ મરાનો શ્રી સંવ

કેશરીયા જશુ-એ દેશી.

ભદ્રેસર જઈશું લગની લાગી રે મહાવીરમાં
 અમે નિર્મલ થાશું લગની લાગી રે મહાવીરમાં
 અનંતકાલથી આથડયા, નવ લેટયા લગવાન;
 મોહ મહિરા પાનથી રે, ભ્રમેથી ભૂલ્યા ભાન રે. ભદ્રે ૧
 માત તાત સુત નાર રે, હેડે ગણ્યા હિતકાર;
 દેવ ગુરૂને ધર્મમાં રે, શ્રદ્ધા નહિ લિંગાર રે. ભદ્રે ૨
 પુર્વ પુન્યના યોગથી, મળ્યા પ્રભુ શ્રી વીર;
 ભક્તિ કરશું ભાવથી રે, સંકટમાં ધરી ધીર રે. ભદ્રે ૩
 ગૌતમને કહે વીરજી “ક્ષમા અંતરે ધાર;”
 તપ જપ સંજમ એ વિના રે, ભાર ભૂત થાનાર રે. ભદ્રે ૪
 અધર્મોધર્મ અમે જીવડા, કયો કુસંગે વાસ;
 સેવ્યા સ્થાનક પાપના રે, પડ્યા મોહને પાશ રે. ભદ્રે ૫

કબુખાઈ આ કાળમા, સમજી જીવ જણાય,
 શીયળ પાળે પ્રેમથી રે, ગુણાનુરાગી જણાય રે ભદ્રે ૦ ૬
 ભદ્રેસર તિરથ વડો, કચ્છડામા કહેવાય,
 સકળ સધ લઈ સાથમા રે, યાત્રા કરવા જાય રે ભદ્રે ૦ ૭
 સાધુ સાધ્વી સગમા, રહીશુ દિવસ રાત,
 મૈત્રયાદિ ભલી ભાવના રે, ભાવીશુ ભલી ભાત રે ભદ્રે ૦ ૮
 એ દેવી હુમરા તણી, દિલકામા ધરી પ્રીત,
 કરે સેવા શ્રી સંઘની રે, ઉલટ આણી ચિત્ત રે, ભદ્રે ૦ ૯
 નર નારી સાથે મળી, લહે વિવિધ શુભ નેમ,
 પગે કરે યાત્રા સહુ રે ઉરમા આણી પ્રેમ રે ભદ્રે ૦ ૧૦
 ઓગણીશે ચોરાણુનો, છે રૂઠો પોષ મામ,
 શુકલ પક્ષની ત્રયોદશી રે, સ્મરણે રાખી ખાસ રે ભદ્રે ૦ ૧૧
 દાન શીયળ તપ ભાવના, ધર્મ તણા છે અગ,
 જીવન લેખે લગાડશુ રે, પુન્યે મળ્યો પ્રસંગ રે ભદ્રે ૦ ૧૨
 દોષ દષ્ટિ નવ રાખશું, મદથી રહીશું દૂર,
 પ્રભુ ભક્તિના નાવથી રે, ભવ જલ તરશુ જરૂર રે ભદ્રે ૧૩
 નિંદા નવ કરશુ કહિ, કરશુ ધર્મના કામ,
 મોત ફરે માથે સદા રે, પડયા રહેશે ધન ધામ રે ભદ્રે ૦ ૧૪
 ચોધી સદ્ગુણ સ્નેહથી, કરશુ પ્રીતે એવ,
 શિવપદ દેવા કારણે રે, સમર્થ છે ગુરૂદેવ રે, ભદ્રે ૦ ૧૫

શ્રી ભાંડુપનાં ધર્મ મહોત્સવનું ગીત.

(આવો આવો પાસછ મુજ મળીયારે, મારા મનનાં
મનોરથ ફળીયાં) એ ચાલ.

ચાલો ધર્મ મહોત્સવ જોવાને જઈયેરે
નરભવનો લહાવો લઈયે—ચાલો.

લૌકિક મહોત્સવ ખડુ દીઠાં રે,
નવ લાગ્યા તે મનમાં મીઠાં રે;
મોહ મદિરાનાં માન્યા તે પીઠાં—ચાલો ૧.

ખાન પાન આરામમાં મોહ્યાં રે,
જૈન ધર્મનાં મર્મ ન જોયાં રે;
સત્સાધન વ્યર્થજ ખોયાં—ચાલો ૨.

લાગ્ય યોગે સમય મળ્યો આજે રે,
એસો લાવથી ભક્તિ જાણે રે;
ગાઓ જિન ગુણ મધુર અવાજે—ચાલો ૩.

ભાંડુપમાં મહોત્સવ થાયે રે,
નરનારી મળી સહુ જાયે રે;
ગુરુ ગુણ સહુ સ્નેહે ગાયે—ચાલો ૪.

માલસિંહ માંયાનો પરિવાર રે,
વસે ભાંડુપમાં ગુણકાર રે,
કરે સંઘ સેવા સુખકાર—ચાલો ૫.

વિધિપદ્ધ ગચ્છના શિરતાજ રે,
 મુનિ દાનસાગરજી મહારાજ રે,
 આપે ભવિયોને ધર્મનો સાજ—ચાલો ૬

કર્મસિંહ સુતા લહે-દિક્ષા રે,
 મધુકર સમ માગશે ભીક્ષા રે,
 દેશે જગને સુખકર શિક્ષા—ચાલો ૭

ભચીખાઈતુ નામ ધરાવે રે,
 નિજ જીવન પલટો ફરાવે રે,
 મોહ વેરીને એ તો હરાવે—ચાલો ૮

શુદ્ધ શ્રાવક વ્રત પ્રીતે પાળે રે,
 સદ્વર્તને કુળ અજવાળે રે,
 અતે સઘળી ઉપાધિઓ ટાળે—ચાલો ૯.

યાશે ગૃહસ્થ મટી અણગાર રે,
 જનશે શાસન ગણગાર રે,
 મળ્યા જોવા સહજ નર નાર—ચાલો ૧૦

કુવરખાઈ કોડીલા છે સાથે રે,
 ભવસાગર તરશે સગાથે રે,
 ઠગી ઠગ્યા એ પર જગનાથે—ચાલો ૧૧

નામ કમળ ને કહ્યાણુ ધરશે રે,
 ભવિ જીવોને તારવા કૃશે રે,
 જગ જીવોને ઠારીને કૃશે—ચાલો ૧૨

વ્રત નિયમ લેશે નર નારી રે,
અંગે અંગે ઉમંગ વધારી રે,
થાશે જિન શાસન જયકારી—ચાલો ૧૩.

કેઈકે શુભ ધ્યાનને ધરતા રે,
ઉપધાન ક્રિયા કેઈ કરતા રે;
કેઈ સદ્ગુણ ઉરમાં ભરતા—ચાલો ૧૪.

નવ મળશે સમય ફરી આવો રે,
ભક્તિ કલ્પતરૂ ઉરે વાવો રે;
“શિવ” કાળે લઈયે ઝટ લાવો—ચાલો ૧૫.

૧ સંવત ૧૯૮૫ ના માગસરમાં ભાંડુપ મુકામે કચ્છ
રવાવાળા શા. માલશી માંયાના પરિવાર તરફથી ઉપધાન
ક્રિયાનો ધાર્મિક મહોત્સવ થયો તે પ્રસંગતું આ કાવ્ય છે.

પ્રસંગોચિત

ખારમીમી ડુચ્છ-નધીયાના ' વંતની શાહ નગરી
પદમલી ધધા અર્થે આવેલા અને ત્યાજ પરિવાર સહીત
રહેલા નરસીભાઈના વિધવા બાઈ રાણુબાઈએ સવત
૧૬૬૮ના ચૈત્રમા જ્ઞાનપત્રમીનું તપ ઉજવ્યું તે વખતે
ગિરજાભાઈને ખાસ આમત્રણ આપવામાં આવ્યું હતું
દમ દિનમ મુધી પૂજાઓ ભણાવવામાં આવી હતી અને
ગરબે ભાનના થતી છેલ્લે દિવસે શિવજીભાઈએ ખારમીમા
અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ નામે કાવ્ય ગ્યું અને શ્રી સંઘ સમક્ષ
ગાઈ સંભળાવ્યું, તેની સૌના ઉપર અનન્ય અસર થઈ
હતી. એ કાવ્ય નીચે આપવામાં આવે છે

(૮૬)

ખારસીમાં અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ

(ગગ કેસરીયા થાશુ)

અમે ખારશી જઈશું, અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ થાય રે,
ખરે લ્હાવો લઈશું, ભવીજન જોવા ભય રે

અમે ખારશી જઈશું ૦

ખારશી ગામ મહારાષ્ટ્રમા, વેપારે પરસિદ્ધ,
મારવાડી, કચ્છી, ગુજરાતી, ચત્ત કરે બહુ વીધરે

અમે ખારશી જઈશું-૧

ત્રીકમજી સુત ચેઠ વીસનજી, બાધે જિનમદિર
આદીનાથ પ્રભુજી પધરાવે, ઉતરવા ભવ તીર રે

અમે ખારશી જઈશું-૨

પદ્મશી સુત નરશી નામે, નલીયાના કહેવાય;
ખારશીમાં આવ્યા વિત્ત અર્થે સજ્જનમાં લેખાય
અમે ખારશી જઈશું-૩

સાદા જીવનમાં સુખ માને, દીએ ન કેને દુઃખ;
રાણુખાઈ નામે તસપતિ, આપે સૌને સુખ રે.
અમે ખારશી જઈશું-૪

શીલવતી એ નારી સુગુણી, ધર્મે રાખે ચિત્ત;
સાચી શ્રદ્ધાને લક્ષિતથી, રાખે પ્રભુપર પ્રીતરે.
અમે ખારશી જઈશું-૫

પુણ્યપ્રભાવે પુત્ર પુત્રીઓ, ઉઠરે આવે અનેક;
પરણાવે કુલશીલ નિહાળી ચૂકે ન વિનય વિવેકરે
અમે ખારશી જઈશું-૬

પુત્ર વધુઓ માતા માને સાસૂને ઉરમાંય;
દિકરીઓ સમે સમજે સાસૂ, સ્વર્ગીય સુખ ધરમાંય
અમે ખારશી જઈશું-૭

તિરથ સમજી માત તાતને, પુત્રો આપે માન;
વળી દાનમાં સુખ સૌ સમજે આપે દિલનાં દાનરે
અમે ખારશી જઈશું-૮

કર્તવ્ય નવ ચૂકે કોઈ, સમજે સંપને દેવ;
કલીકાળ પણ કર ભેડીને, કરે એમની સેવ રે.
અમે ખારશી જઈશું-૯

કુસુમને વિધિ જેવો લાણે, એથી રહે 'ગહુ ફર,
હળીમળી રહે ઘરમા ચુર્વે, સુખી થયા 'ભરપુર' રે.

અમે બારગી જઈશું-૧૦

ખાદીમા : આખાદી - માને, ધરે દેશની : હાજ,
રાખે ફિલમા દયા હુ ખીયર, આપે રનેહે સાજ રે

અમે બારશી જઈશું-૧૧

બારશીના શ્રી સઘની સેવા, કરવા ઉરમા પ્રેમ,
દાન શીયલ તપ ભાવથી પ્રીતે, રાખે વિધિવિધ નેમરે

અમે બારશી જઈશું-૧૨

યથાશક્તિ કરે તપ ન્ય પુજન, લે વિવધ પચ્ચખાણ
નાન પ્રચારે' શિશુવર્ગમાં, કરવા સૌને 'સુભણ રે

અમે બારગી જઈશું-૧૩

વીર નામંવી સ્થાપે મહલ, કરવા મધ ઉદ્ધાર,
દુત્તર દલા વિસ્તારે ચલે, સમગ્ર જો પરિવાર રે

અમે બારગી જઈશું-૧૪

ખામુલાક્ષને નારાયણુજી મહાના સુખ્ય અગ
મત્રી ધયા મહાના જાને, જમાવે માયો ગગ રે.

અમે બારગી જઈશું-૧૫

સુલચંદ શ્રીમાન પ્રેમથી, આપે ધનની ગહાય,
નેન સપ દીપે બારગીમા, ધર્મને પુણ્ય પમાય રે.

અમે બારગી જઈશું-૧૬

જ્ઞાન પંચમીનું વ્રત રાખે, રાણુબાઈ સુખકાર;
 નવલખાઈ આરાધે નવપદ, રાખી પ્રભુપર પ્યાર રે
 અમે ખારશી જઈશું-૧૭

નેણુશીને નેણુબાઈ પણ, રાખે મહોટી ઉમેદ;
 નવપદજીનું કરે આરાધન, વિનાશ કરવા વેદ રે;
 અમે ખારશી જઈશું-૧૮

વ્રત ઉજવવા કરે મહોત્સવ, ઉમંગથી હિતકાર;
 ચંદનવિજય પન્યાસ પ્રતાપે, થાશે જયજયકાર
 અમે ખારશી જઈશું-૧૯

પૂજા, આંગી પ્રભાવનાદિ, કરે ધર્મના કામ;
 શિવસુખ દેવા સજ્જ થયા સૌ, નશ્વર માને દામરે
 અમે ખારશી જઈશું-૨૦

ઓગણીસો ને અઠાણીનો, રૂઠો ચૈતર માસ;
 શુકલપૂર્ણિમા રહેશે સ્મરણે, છે શિવકર શુભ આશ
 અમે ખારશી જઈશું-૨૧

(વીર સંવત ૨૪૬૮ ચૈત્ર શુદ્ધ ૧૫ બુધવાર ૨-૪-૪૨
 (ખારશી)

માતૃપ્રિય પ્રયુક્ત :

- મરલા સખિયોને કહે સ્નેહે,
 “ મારો પ્રકુલ થશે વિદ્વાન,
 એને અર્થે જીવીશ યત્ને,
 કરવા તન-મનમા ઝળવાન ”. મરલા૦
- “ આંખો ઉઠે મા કહેનારો,
 પ્રાણ થકી મુઝને છે પ્યારો,
 કર કાયા કુરખાન. ” મારો૦ ૧
- ૩૫ રગ કાતિ અતિ લાવ્યો,
 જોનારાના મનમા લાવ્યો,
 કર નયનામૃત પાન ” મારો૦ ૨
- “ અરૂણા પારણીએ જીલાવે,
 હમતી હસતી ગીતો ગાવે,
 મુણવા તલસે કાન. ” મારો૦ ૩
- “ નીરખીને ઉરમા હરખાઈ,
 ઉત્સાહથી ઘેલી થઈ જાઈ,
 ભૂલુ તનનું લાન ” મારો૦ ૪
- “ મા મીરાને પ્રસન્ન કરશે,
 શિવકર આગીવાંદે તરશે,
 કરશે વચન પ્રમાણ ” મારો૦ ૫

ભારતનો પ્રાણ પ્રયુક્ત

સખિયો સરલાને કહે રંગે,

“ તારો પ્રકૃત્ત થશે ગુણવાન;

થડો નિહાળી કહે છે ભેષી,

“ થાશે ભારતનો એ પ્રાણ. ” સખીયો ૦

જગને શાંતિ દેવા આવ્યો,

ગુણી જનોનાં મનમાં ભાવ્યો;

“ (એછે) કલિકાનનો કાન. ” તારો ૦ ૧

ભેતાં લાગે સૌને ખ્યારો,

દિલડાંને શાંતિ દેનારો;

“ (થશે) અનુન લીમ સમાન. ” તારો ૦ ૨

“ આમ જનોની કરશે સેવા,

આવ્યો અવનીને સુખ દેવા;

“ દેખાયે હનુમાન. ” તારો ૦ ૩

“ મા મીરાને પ્રિયકર થાશે,

શ્રી અરવિંદનાં ગુણ નિત ગાશે;

“ ભજશે શ્રી ભગવાન. ” તારો ૦ ૪

ગાંધી જેવો થાશે ત્યાગી,

વહ્નિ સમ થાશે વડલાગી;

“ (જેને) હેડે હિન્દુસ્થાન. ” તારો ૦ ૫

સુખાસ નેડનાં શું સ્મરશે,
વિપદ વિલોકીને નવ ડરશે,
દેશે દિલનાં દાન ” તારો ૬

“ વીરના લેવો થાશે જ્ઞાની,
વદશે ત્રિયંકર હિતક વાણી,
લેશે શિવનું સ્થાન ” તારો ૭

(૬૨)

“ રાણુલનું સ્વપ્નું.”

આમ કહે હિન્ડાલે—એ આશને આધારે
સખિ સ્વપ્નામા નેમની એ નિરખી ન્યોતિ,
એ લ્યોતિ લેવી ન્યોતિ નવ લેઈ જીવનમા,
પ્રાણના ઉડાણમા એતો પહોતી મખિં ૦

આજનો દિવસ માગે ઉગ્યો અનેગે,
જન્મ મરણનો ટળ્યો માગે ફેગે,

(હું) મસ્તીમા હપના આયુઓ લહોતી સખિં ૧

કુસુમોની કુલ લેવા ચિત્તમા ન ચહોતી,
દદગઓ નિગળી ઉગ્મા ન હરખોતી,

(હું) આયુની ક્ષણે વૃથા ના ખોતી મખિં ૦ ૨

ચોટતુ નથી ચિત્ત ગાનમા દે તાનમા,
દેખાતુ નથી સુખ લેશ ખાન પાનમા,

(એ) ન્યોતિપગમનમા નેમનમા મહોતી મખિં ૦ ૩

અવિનાશી આત્મિક જ્યોતિની પાસે,
 વિનાશી વસ્તુ સહુ શીકી મને ભાસે;
 રંગે ઉમંગે રૂઝે જ્યોતિ જોતી. સખિ૦ ૪
 પલ પલ એ પ્રેમનું પીયુષ પીવરાવતી,
 રાજીલ કહે જ્યોતિ મારા મનડામાં ભાવતી;
 (હું) શિવકર જ્યોતિરૂપી ધેનુ દોહતી. સખિ૦ ૫

(૯૩)

કાળા કાયદા સામે સત્યાગ્રહીઓનું ઉદ્દ્યોધન

(કવાલી.)

અમે તો સત્યના સાથી, અમારી સત્યમાં પ્રીતિ;
 વિપદ વાદલ લલે આવે, નથી દિલમાં જરી ભીતિ.

અમે. ૧

સજ્યાં છે સત્યનાં શસ્ત્રો, અનિતિના અમલ સામે;
 અમારી આત્મનિષ્ઠાથી, અસુરો તો અજળ પામે.

અમે. ૨

ગુરૂ સ્વામી, પિતા, નેતા, ગણીએ અંતરે ગાંધી;
 કર્યા સ્વાધીન અમ સૌને, પ્રીતિના તાંતણે આંધી.

અમે. ૩

ગુરૂ ગાંધીની છાયામાં, જીવન લેખે લગાડીશું;
 કરી ઉપદેશ ઠામોઠામ, સુતેલાને જગાડીશું.

અમે. ૪

સહીશુ મ કરો સુખથી, કદિ હિમ્મત ન હાગીશુ
અતિ ઉત્સાહ ધરી ઉરમા, લીડતાને લગાડીશુ
અમે. ૫

પ્રતિજ્ઞા પાળીને પ્રીતે, હરીશ્વરને હંકારીશુ,
સ્મરીને પૂર્વના વીરો, ધરાને તો ધૂળવીશુ
અમે ૬

યધને લક્ષ્મી ભારતના, અમે મદ મોહ મારીશુ,
કરી મેવા-મુધાગ્ધ પાન, હુ ખી ના દિલ ઠાગીશુ
અમે ૭

નથી ભય રાખતા ઉરમા, અમલદારો અમીરોનો,
થયા વનગજ સમ નિર્ભય, સુણી મદ્બોધ વીરોનો
અમે ૮

સત્યયુગમાં હરિશ્ચંદ્રે, જગાવી જ્યોત જે સતની,
કળી કાળે જમાવીશુ, અમે પૂજા મહાવતની
અમે ૯

આ બુદ્ધિ કાયદા કાળા, કગવો દુઃ શક્તિથી
અપાવો મુક્તિ માડીને, હૃદયની શુદ્ધ ભક્તિથી
અમે ૧૦

મમય નવ આવશે આવો, લહી લ્યો જન્મનો લહાવો,
કરી કુરબાન તન મન ધન, જનનીની કૃપા ગ્રોભાવો
અમે ૧૧

(૯૪)

અસિદ્ધાન-તત્પરતા.

(મઝા દેતે હય કયા પાર, તેરે ખાલ ધુંધરવાલે)-એ દેશી.

અમે હિન્દની કરશું સેવ, કર્ત્તવ્ય ધર્મ વિચારી
કરી કુસંપ-વૈરી વિનાશ, ભરી ઉરમાં સંપ સુવાસ;
તોડી મોહનાં સહુ પાશ, ઠરશું હુઃખીયાને ઠારી
અમે૦ ૧

લઈ સ્વદેશી વ્રત સુખકાર, સહુ વિદેશી ભાવ નિવાર;
કરશું ભારત ઉદ્ધાર, ક્ષુલ્લક લેદોને વિદારી.
અમે૦ ૨

સહીશું હુઃખકર સહુ તાપ, જપી અસહકારનો જાપ;
ધારીશું ધૈર્ય અમાપ, લેજી લકત વતસલ લયહારી.
અમે૦ ૩

ભારતના સહુ નરનાર, ગણી ગાંધીજી શિરદાર,
માતૃમુકિત કરનાર, સર્વસ્વ સ્નેહે વારી.
અમે૦ ૪

લઈશું સત્વર સ્વરાજ, ધરી ઉરમાં દેશની દાઝ;
અર્પી સર્વે સુખ સાજ, મહાસભાની આજ્ઞા ધારી
અમે૦ ૫

(૯૫)

સ્વરાજ્ય લેવાનો અડગ નિશ્ચય.

(આવે છે કે આવે છે સ્વરાજ્ય મ્હારી આવે છે એ દેશી)

અમે કરવાના અમે કરવાના, સ્વરાજ્ય સ પૂરણ કરવાના
નહિ કરવાના નહિ કરવાના, વિપદાઓથી નહિ કરવાના.

મોહ માન આદનો મૂકીશુ, લાલચથી પથ નવ ચૂકીશુ.

ધીરજ ગુણ દિલમા ધરવાના—સ્વરાજ્ય ૧

સ્વદેશી ભાવ નવ ભૂલીશુ, પરદેશી દેખી ના ડુલીશુ,

ભારત ભક્તિ ઉર ભરવાના—સ્વરાજ્ય ૨

સહુ સેવાધર્મ સ્વીકારીશુ, લેહોને તુરત નિવારીશુ,

ભારત ગુણ ગાર્હ કરવાના—સ્વરાજ્ય ૩

મોહમેદન હિન્દુ સાથ મળી, યાહુદી પારસી ખ્રીસ્તી વળી;

સુસ પ નાવથી તરવાના—સ્વરાજ્ય ૪

શિશુ શિક્ષણ રાષ્ટ્રીય આપીશુ, પશ્ચિમની જાળો કાપીશુ,

પ્રાચીન ગૌરવ નિત સ્મરવાના—સ્વરાજ્ય ૫

મહાસલાની આજ્ઞા પાળીશુ, દુ ખ કલેશ દેશના ટાળીશુ,

માતાને નામે મરવાના,—સ્વરાજ્ય ૬

ગણી ગાંધીજી ગુરુવર માથે, કરી કાર્યો સૌ હાથે હાથે,

આ પૂર્ણ પ્રતિજ્ઞા કરવાના—સ્વરાજ્ય ૭

(૯૬)

અમારા જીવનની એક ઉચ્ચ આશા.

(કવાલી)

(સુજેઠાં શ્રી પ્રભુજીએ, મનુષ્યો સર્વ સરખાં છે)—એ દેશી.

અમે તો હિન્દ મૈયાની, સુલાવે લક્ષિત કરવાના;
કરી દુરખાન સર્વસ્વ, સહજ લવસિંધુ તરવાના.

અમે. ૧

જીવન આ હિન્દદેવીના, ચરણમાં અર્પીને પ્રીતે;
તજીને સર્વ જગ જંગલ, હૈયામાં હિન્દ ધરવાના

અમે. ૨

રંગે રગમાં ભરી લક્ષિત, ભૂદીશું ભાન તન મનનું;
હુઃખોમાં માનીને સુખો, જનની ગુણગાને ઠરવાના.

અમે. ૩

જીવીશું કે મરીશું એવી, મૂકીશું સહુ ચિંતા;
કરીશું ચત્ત હિમ્મતથી, વિપદ દેખી ન કરવાના.

અમે. ૪

હુઃખોના હુંગરો તૂટી, કદી પડશે અમેા માથે;
તદપિ ક્ષણમાત્ર માડીને, નહીં મનથી વિસરવાના.

અમે. ૫

પરાયા દેશના હીરા, ગણીશું કાચ અંતરમાં;
અમારી માટી પણ મનથી, ગણી કસ્તૂરી કરવાના.

અમે. ૬

સુણીને શબ્દ ગાધીના, થઈ પ્રીતિ સ્વદેશીમા
વિદેશી વૃત્તિ વારીને, સ્વદેશી ભાવ ભરવાના.
અમે ૭

મરીશુ તોય જન્મીશુ, ફરી આ ભૂમિમા નિશ્ચયે,
ફરી જગનાથને અરંજી, પછી મરજીથી મરવાનાં.
અમે ૮

(૯૭)

‘કુરખાનીનું’ પંચુગલ.

(આવે છે રે, આવે છે, મંગળ મ્વારી આવે છે-એ ચાન)

કુરખાનીનું પંચુગલ વાગે,
ઠંઠના બહાદુર યુવકો જાગે-કુરખાની ૦

પંચુગલ વાગે ગામોગામે, સુણી રાખાવો અચરજ પામે,
આરામ ને ઉઘ થયા આવે,

ઠંઠના બહાદુર યુવકો જાગે-કુરખાની ૧

જીભોની જ છાં તોડીશુ, મૃત્યુથી મોં નવ મોડીશુ,
એમ કહી યુવકો નિદ્રા ત્યાગે,

ઠંઠના બહાદુર યુવકો જાગે-કુરખાની ૨

કહે પંચુગલ ‘ઠંઠીઓ જાગો, દહેતાથી નિજ હક્કો માગો,’
સુણીને યુવકો કામે લાગે,

ઠંઠના બહાદુર યુવકો જાગે-કુરખાની ૩

પ્રયુગલમાં છે. શક્તિ ભારી, કરે જાત્રત કચ્છનાં નરનારી;
સુણતાં જમની ભીતિ ભાગે,

કચ્છના બહાદુર યુવકો જાગે.-કુરખાની ૪
પ્રયુગલ સુણીને જુદમી કંપે, અહિંસકવીરો નવજંપે;
શિવકર સ્વરાજ સત્વર માગે,

કચ્છના બહાદુર યુવકો જાગે.-કુરખાની ૫

(૯૮)

સુદર્શન ચક્ર કર ધારવા પતિનું પત્ની
પ્રત્યે નિવેદન.

(ક્વાલી)

પ્રિયા મમ પ્રેમની પ્રતિમા, ચહું છું એટલું આજે;
સુદર્શન ચક્ર કર ધારી, તું કાંતે દેશની દાઝે-૧
બધાં પરદેશના કપડાં, સમર્પી અગ્નિને સ્નેહે;
જનનીનું તુર દાખવવા, કહી નવ ધારજે દેહે-૨
સ્વદેશી શુદ્ધ સાડી ચોળી, પહેરી પ્રેમથી નિત્યે;
રહેજે મસ્ત અંતરમાં, સ્વદેશી વત લઈ પ્રીતે-૩
રંગે રંગમાં ભરી ભક્તિ, કરી લે દેશની સેવા;
પ્રભુ પાતે પધાર્યા છે, સ્વદેશીમાં સ્વરંગ દેવા-૪
નથી કે દેશમાં એવો, ગુલામીમાં જે સુખ માને;
પરાયા મેલને મહોં, વિષય વિષ અંતરે જાણે-૫

મૂડે લો મોહ મહિલાઓ, વિદેશી વસ્ત્રનો તનથી,
 મળે તો મુક્તિ માતાને, કરે કુળાની લો મનથી-૬
 જમાડયા જોજનો ભાવે, નવી ભૂલ્યો હું જીવનમા,
 સ્વહસ્તે કાતીને ખાદી, સળવી દે હવે તનમા-૭
 સરસ ચરખો ધરી કરમા, સૂકલ કળી લે આ નરતનને
 મુતગને તાતણે રહેજે, રીજવ તુ ગાંધીના મનને-૮

(૧૦૬)

રેંટીયાનું રટન અથવા પતિનો પુતિને પત્ર.

(૧૦૭)

જીવનમા આ મજા સ્વામી, ન દીઠી સ્વપ્નમા ધ્યારે,
 મુતગને તાતણે ચિતંડું, ક્યું છે નાથ અત્યારે-૧
 દિવસ ને રાત આનદે, વિતે છે કાતતા ખ્યારા,
 નકામી નારીઓ મળે, શુભાવુ ના દિનો મારા-૨
 નહીં નિદા ગમે ડોની, નવી લમતી ગૃહે પગના,
 પ્રભુ શુણ્ગાન ગાતા કાતતી રહી આગણે ઘડના-૩
 નિહાળી આઝ આ ચરખો, મળી મૌ અતરે હરખે
 શિખે છે કાતતા સ્નેહે, પરસ્પરનુ મુતગ નિરખે-૪
 મુદર્ગન ચકની પૂલ, પ્રભુ મમજી ઠડ પ્રીતે,
 મોહનના ગાનમા ઘેટી, થઈ ગોખી ગુદુ નિત્યે-૫
 શુરૂ ગાંધીજીને રહેજે, ગમે છે અંતરે ચરખો,
 ધરી છે ખાતીની ગ્રાડી, હવે અગ ભક્તિને પગખો-૬

પરાયા દેશના વસો, તજીને મસ્ત છું મનમાં;
હવેથી ઝેર સમ સમજું, ન જોશો કોઈની તનમાં-૭
તૂટ્યા તારો ગુલામીના, સુદર્શન ચક્રના તારે;
સ્વદેશી મંત્રને જપતાં, સુખે સ્વરાજ્ય છે મારે-૮

(૧૦૦)

કચ્છની સમર્થ સુંદરી

કચ્છનાં પાણીને દિપાવું,
જીવન જ્યોત જગતમાં જગાવું. કચ્છનાં.
કચ્છની માટીથી ખની આ કાયા,
કચ્છી ખોલીની લાગી માયા;
“કુરો ખપે?” કહેતાં મલકાવું....જીવન ૧
ગાંધીજીને મળવા ગઈતી,
ગુર્જરી ભૂમિમાં હું રહીતી;
“શું છે? કેમ છે?” કહી હરખાઈ....જીવન ૨
મહારાષ્ટ્રમાં જાતી રંગે,
“હિકઠે તિકઠે” કહેતી ઉમંગે;
ચતુરાઈને ચિત્તમાં ચહાવું....જીવન ૩
કનાંટકમાં જાતી જ્યારે,
“ભરી કુંડરી” કહેતી ત્યારે;
કાનડીમાં ગીતો હું ગાવું....જીવન ૪

મારવાડની ભૂમિ દિઠી,
 “ અઠે કુઠે ” ની બોલી મીઠી,
 જ્યાં જાઉં ત્યાં સૌને લાવું જીવન ૫
 પંજાબના પ્રવાસે ફરતી,
 “ ઇધર ઉધર ” ની વાતો કરતી,
 દેશ પ્રેમની લગની લગાવું જીવન ૬
 આજ્ઞા ભૂમિનો લહાવો લીધો,
 “ લેટ મી ટેલ ” કહી સુબોધ દીધો,
 શિવકર જીવન બાગ બનાવું. જીવન ૭

(૧૦૮)

‘ સ્વર્ગવાસી ’ મુનિરાજશ્રી વ્રજપાલજી
 સ્વામીની અલ્પ પીછાન,

રાગ—ભૈરવી તાલ લાનણી
 નિષ્કામી વ્રજપાલ સ્વામીના,
 શુણ્ણુ ગાવે જૈન સમાજ,
 લવમાગરમા નાવિક ગણીને,
 સમરે ગીતારથ શુરંગજ ૧
 કચ્છ દેશમા ઘેલડા ગામે,
 કાઈયાશા વિશા ઝોશવાળ,
 મગલ સ્વભાવી પુન્યવત ઝો,
 પટેલ પદવીના ધરનાગ ૨

પ્રભાવશાળી એ નરવરની,
 જેઠીખાઈ સુગુણી નાર;
 પ્રતાપી આત્મા એ દેવીનાં,
 ઉદરે આવે જગ હિતકાર. ૩

વિક્રમ અઢારસો છત્રમાં,
 અખાત્રીજનો છે શુભ દિન,
 દેવી સુતને પ્રસવે માતા,
 ખની અંતરમાં પ્રભુ પદ લીન. ૪

માત તાત હરખાયે ઉરમાં,
 મોહક મનહર નિરખી ખાળ;
 જગપાલક થાયે સુત સમજી,
 નામ દીએ તે તો વ્રજપાલ. ૫

વિક્રમ ઝોગણીસોને ખારે,
 વૈશાખ શુદ્ધ પાંચમ પ્રખ્યાત;
 લહે સંયમ વ્રજપાલ સ્નેહથી,
 ખને ભાવથી જગના તાત. ૬

સંયમ વાડીની રક્ષામાં,
 સાવચેત રહે દિવસ રાત;
 વિષય કષાય પશુ પંખીથી,
 રહે સાવધ ચિત્તમાં ખરેખાત. ૭

લીન રહે નિત જ્ઞાન ધ્યાનમાં,
 કરે ભાવથી જિનવર સેવ;
 મોહ, મદ, માયા, મત્સર અરિથી,
 રહે જાગૃત ચિત્તમાં સ્વયમેવ. ૮

- કલેશ, કંકાસ, કુસપ રોગનાં,
મૂલ ઉછેદે પ્રીતે જેહ,
મુલેહ, શાતિ ને સપ વધારી,
કરે સાર્યક દુર્લભ નર દેહ ૯
- આગણીસો ને ઉગણોતેરે,
પુન્ય પદે આરૂઠ બને,
પરિપહ ને ઉપસર્ગ પ્રસંગે,
બને કદિ નવ દીન મને ૧૦
- નમ્ર, સરલ ને શાત ગુણોથી,
સકલ સધના મોહે મન,
દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ, લાવ નિહાળી,
કરે પ્રવૃત્તિ ગહી પ્રમન્ન ૧૧
- આઠ કોટી મોટી પખ ગ્લેષક,
પથ મમત્વ ન રાખે ચિત્ત,
વીર વચન અમૃતગ્લ પાને,
મસ્ત ગહે નિગદિન ખચિત ૧૨
- સ્થાનક ને મંદિરના ભેદો,
દૂર કગવે આપી જોધ,
વીરના સુત સમણ મર્વેને,
કરે નહિ કદિ કા પગ કોધ ૧૩
- રતન, કરમ, કેશવ પ્રતિજોધી,
સુપાત્ર સમણ કરે અણગાર,
જિન આગમના મર્મ બનાવી,
ઉતારે બવ સાગર પાર ૧૪

શ્યામ, કદ્યાણુ, ગુલાબ, ઉત્તમનાં,

થયા રત્ન ગુરૂવર ગુણધાર;

કાનજીને દે શામજી દિક્ષા,

સંયમ પર ધરી ઉરમાં ખ્યાર. ૧૫

નાગ, દેવ, દીપ, ઉમેદનાં તો,

થયા કાન ગુરૂવર ગુણવાન;

સાધુ સાધવી સંયમ પાળે,

નવ ચૂકે કદિ કોઈ નિશાન. ૧૬

વિક્રમ ઓગણીસો ચોરાશી,

અખાત્રીજનો આવ્યો કાળ;

લઈ ગયો વ્રજપાલ મુનિશ્વર,

કરે રૂઢન યુવક, વૃદ્ધ, બાળ. ૧૭

મુંદરાવાસી માને મનમાં,

થયા છત્ર વિનાના આજ;

નાના મહોટા, ગામ નગરમાં,

સૌનાં મુખમાં એજ અષાઞ. ૧૮

નાયક વિણ શાસન નવ શોભે,

મુનિમંડળ મળી કરે વિચાર;

કાનજી સ્વામી લાયક નાયક,

સર્વેનો એકજ નિરધાર. ૧૯

જેઠ શુદ્ધ પાંસમ ગુરૂવારે,

મુંદ્રામાં મહોત્સવ થાનાર;

આચારજ પદવી દેવાશે,

સૌનાં ઉરનાં એ ઉદ્ગાર. ૨૦

આમ ત્રણ સૌને દેવાયા,
 નર-નારી મળી આવ્યા ખાસ,
 કાનજી સ્વામી પૂજ્ય ગણાશે,
 સર્વેના દિલમાં એ આશ. ૨૧

કરશે શ્રી જિનશાસન રક્ષા,
 ધરીને શિરપર જિનવગ આણુ,
 વીર વચન વિસ્તરશે વિશ્વે,
 માની આણુ પ્રાણુ સમાન ૨૨

ખાળ લગ્ન કન્યા વિક્રયને,
 વૃદ્ધ લગ્નના અધમ રિવાજ,
 રહે નહિ શ્રી જિન શાસનમાં,
 એવી ધરશે ઉગ્મા દાઝ ૨૩

અવિદ્યા તિમીર વિદારી જ્ઞાને,
 પથ મમત્વનો કરશે નાગ,
 દેવને દુર્લાભ માનવીઓના,
 ઉરમાં કરશે જ્ઞાન પ્રકાશ ૨૪

દેવ દિપશે દેવ પ્રમાણે,
 કેદયાણુ કરશે જગ કદયાણુ,
 પરિમલ ગુલાબ સુવાસ આપશે,
 શિવપદ જિનવર કરી ગુણગાન. ૨૫

(૧૦૨)

જગદ્ગુરુ શ્રી હીરનિજયજીની જયંતી.

(જંગલમાં મારી કુંપડી એ ચાલ.)

જૈનધર્મનો ઉદ્યોત કરવાને કાજ, પ્રગટી વિભૂતી કલિકાલમાં;
વીર શાસનની જગમાં વધારવાને લાજ-પ્રગટી.

સાખી—

યંદરસો ત્રેયાશીની વિક્રમની એ સાલ,
નવમી માગસર શુકલની આવી કરવા નિહાલ;
જગજીવોની પ્રિતીથી કરવાને સેવ-પ્રગટી.
પધરાવવા અંતરમાં દેવાધી દેવ-પ્રગટી. ૧

સાખી—

પાલન પુરમાં પુન્યથી, કુંવર શાહને ઘેર,
પ્રસવે બાલક નાથીજી, વર્તે લિલા હહેર;
ઘરોઘરે જગાવવા ધર્મની સુબ્યોત (પ્રગટી).
પીવરાવવા સુસંપ સુધા કરવા ઉદ્યોત-(પ્રગટી) ૨

સાખી—

સુંદરયોગ નિહાલીને, રાખે હીરજી નામ,
શુભ સંસ્કારે એ સદા, કરે ધર્મનાં કામ;
તપ, જપ, વ્રત, દાનમાં પ્રગટાવે પ્યાર-પ્રગટી
જીવ દયાનો જગમાંહે કરવા પ્રચાર-પ્રગટી ૩

માખી—

વીજ્ય દાનના બોધથી લે સંયમ સુખકાર,
હીંગવિજ્ય સૂરિ થયા, સઘ મદલ હિતકાર,
રાગ રોષ મદ માનનો કરવા વિનાશ-પ્રગટી
ક્ષમાશાંતિની જગમા પ્રમારવા સુવાસ-પ્રગટી ૪

માખી—

પ્રતિ બોધી અઝાટને કરાવે હિંસા દૂર,
તિરથની રક્ષા કરી નિકટ કરે શિવપૂર,
મિટાવવાને જગના ત્રિવિધ સતાપ-પ્રગટી
શિવકર શ્રી મધમાહે સ્થાપવા પ્રતાપ પ્રગટી ૫

(૧૦૩)

પૂજ્ય આચાર્ય મહારાજ—

શ્રી વિજયવલ્લભસૂરિજીનો જન્મોત્સવ.

ગગ બંગી તાન લાવળી

“ અમર ગ્હો શ્રી વિજય વલ્લભ સૂરી ”

ઘર ઘરમા મૌ કહે છે આજ,

મળીયો જન્મ દિવસ ઉજવવા,

ગામો ગામનો તૈન મમાજ ૧

ગટન કર્યું શ્રી વીંગ નામનુ,

છન શાશનની કીધી મેવ,

ગ્ધા નિગલા જલ કમલ અગ,

ભત્યા લાવથી છનવર દેવ ૨

હોય ન નિષ્કલ ઉર અલિલાયા,
 સાધક સિદ્ધી પદ વરનાર;
 શ્રી જિનવરનાં નામનો કંકો,
 નજરે દીઠા વગાડનાર ૩

વિદ્યા કલ્પા સંયમ તપ સેવા,
 ક્ષમાદિ ગુણની પહેરી માલ;
 જન્મ સફલ કરવા કર ધરીયો,
 શ્રદ્ધા ને ભક્તીનો થાલ ૪

યશસ્વી જીવન જીવી જાણ્યું,
 કેલવણીનો કરી પ્રચાર;
 વલ્લભ થયા જગતને વલ્લભ,
 પતીતોનો કરીને ઉદ્ધાર ૫

લગની લગાડી પ્રભુ ભક્તિની,
 મસ્ત બનાવ્યા નર ને નાર;
 ભક્તિની ખૂટી પીવરાવી,
 ભક્ત જનોપર રાખી ધ્યાર. ૬

સૂર્ય શશિ સમ તમ હરવાને,
 જગાવી શિવકર જ્ઞાનની જ્યોત;
 રિપુ દલને દલવા રહ્યા બાગ્યત,
 અવની પર કરવા ઉદ્યોત. ૭

(૧૦૪)

માંડોલીમાં મહોત્સવ -

જગદ્ગુરુ આચાર્યદેવશ્રી વિજયગાંતિસૂરીશ્વરનાં
મંદિરનાં ઉદ્ઘાટન નિમિત્તે
: રચાયેલું પદ.

આખુલ પર વસનારા રે, છે શુરૂવર જગહિતકારા,
પ્રભુ પ્રેમામૃત પાનાગ રે, છે શાંતિ સુધાના ક્યારા

આખુલ૦

મન મદિગ્ધા આવો પહાલા ! વૃથા કરાવો ન કાલાવાલા,
જન મન વશ કરનારા રે, છે શાંતિ સુધાના ક્યારા.

આખુલ૦ ૧

વિરહાનલના તાપ મિટાવો, શુરૂદેવ ! કૃષ્ણા વરસાવો,
ત્રિવિધ તાપ હુન્નારા રે, છે શાંતિ સુધાના ક્યારા,

આખુલ૦ ૨

વિશ્વ પ્રેમના પાઠ પઢાવો, દિવ્ય જીવનનો નાદ સુણાવો,
ભાવ ભદિત ભરનારા રે, છે શાંતિ સુધાના ક્યારા

આખુલ૦ ૩

વિશ્વધર્મની વાતો ન્યારી, સ્મૃતિ પ્રગટે પ્રભુતા ખ્યારી,
ઋદ્ધિ સિદ્ધિ વરનારા રે, છે શાંતિ સુધાના ક્યારા

આખુલ૦ ૪

વીરની વાતો વીરજ લાણે. પામગ્જન પ્રભુને ન પીછાણે,
શિવ પદમા ગ્મનારા રે, છે શાંતિ સુધાના ક્યારા

આખુલ૦ ૫

(૧૦૫)

શ્રી જનહત્ત સુરીશ્વરની જ્યંતિ

તેમનાં જીવનમાંથી લેવાનો બોધ

રાગ—ભૈરવી તાલ ત્રિતાલ

શ્રી જનહત્ત સૂરીશ્વર સાહેબ, સ્મરીયે સ્નેહે સુખકારી;

જિન શાસનને ઉજવલ કરવા,

આબ્યા હિન્દે હીતકારી— શ્રી૦ ૧

સજજ થયા સંયમ લેવાને,

લઘુ વયમાં હિમ્મતધારી;

અદ્ય કાળમાં આચારજની,

પામ્યા પદવી પ્રીયકારી— શ્રી૦ ૨

ચમત્કારને નમસ્કાર છે,

એ સિદ્ધાંત કયો સાચો;

અગાધ શક્તિ નિહાળવાને,

પ્રેમ ધરી જીવન વાંચો— શ્રી૦ ૩

પ્રભાવશાળી ગુરૂવર સ્મરતાં,

ગુણ ગણની વૃદ્ધિ થાશે;

આત્મીક શક્તિ નિર્મલ થાતાં,

દુર્બલતા ન રહે પાસે— શ્રી૦ ૪

વર્તમાન શાસનની હાલત,

નિરખે દાદા જો આવી;

તો અંતરમાં ખેદ ધરીને,

પાડે અશ્રુ દયા લાવી— શ્રી૦ ૫

શિષ્ય મોહ ને કીર્તિ કામના,
 સુનિ વર્ગમા દેખાયે,
 ગચ્છમત, પથને સપ્રદાયના,
 ઝગડા પગ પગ પેખાયે— શ્રી૦ ૬

ક્ષમાશ્રમણ પદ ભૂલ્યા કેઈક,
 ક્રોધ વન્હીથી ધમધમતા,
 ‘ હુ છુ મોટો એ છે નાનો ’
 એમ વદી લવમા લમતા— શ્રી૦ ૭

શીતલ ચદન તમ બને ને,
 સરોવરે ને લાગે આગ,
 રક્ષક ન્યારે લક્ષક થાયે,
 સુખ શાંતિ તવ ઢરતી ત્યાગ— શ્રી૦ ૮

સાત, આઠ, નવ, બાર વર્ષના,
 બાળકને સુનિપદ દેવાય,
 પાત્રા પાત્ર વિવેક ન રાખે,
 પોતે પદવીધર કહેવાય— શ્રી૦ ૯

પાચ પાઈ કરમા લઈને ઢો,
 મદમત્ત ગજવર લેવા બાય,
 કદોઈને હાટે અતે,
 સુખે ખાડના લઈને ખાય— શ્રી૦ ૧૦

ચેતો ચેતો ચતુરો ચિત્તમા,
 જગમા જિન શાસન વગોવાય,

વીર વેશને લળવે કેઈક,
 કેઈક તો પુનઃ ગૃહસ્થી થાય—શ્રી૦ ૧૧
 તન મન ધન નિજ અર્પણ કરીને,
 જિન શાસનને શોભાવો;
 શિવ પદ દાયક ગુરૂવર સમરી,
 જીવનનો લઈ લ્યો લહાવો— શ્રી૦ ૧૨

(૧૦૬)

જીવન રહસ્ય અને જૈનોનું કર્તવ્ય

રાગ ભૈરવી-તાલ લાવણી.

સંસ્મરણો.

જિન શાસન રક્ષક મુનિવરશ્રી,
 મોહનલાલજી નિત્ય સ્મરો;
 ગુરૂવરનાં વચનો ગણી ગુણકર.
 શિરપર લકિત લાવેં ધરો....જિન-૧.
 તાત બહાદુર બાહરમલ ને,
 સુંદરી જનની સુખ કરનાર;
 બ્રહ્મરૂપ બ્રાહ્મણ જ્ઞાતિમાં,
 ચાંદપુરે લીધો અવતાર....જિન-૨.
 મનહર મોહન નામ સીઠડું;
 કાયા કોમળ કુચુમ સમાન;
 શૌભ્ય શશિસમ વદન કમળને,
 શક્તિ લકિત, બુદ્ધિ નિધાન....જિન-૩.

નવ વર્ષે માળાપ બાળને,
કરે યતિવરને સ્વાધીન,
પદર વર્ષે લહે યતિદિક્ષા,
બને નહિ અતરમા દીન જિન-૪.

શુભ વિષુ વેશ મુનિનો નિરખી,
મુળાયે મોહન મનમા
કરે ચિકિત્સા દિલ દર્દોની,
થાયે વિરક્ત તન—ધનમા જિન-૫

નામ યતિનુ શુભો 'ગૃહસ્થના,
મોહન મનને નવ લાવે,
કરે ઉદ્ધાર યતિપદનો ઝટ;
સ વેગી પદ શોભાવે.. જિન-૬

પાલી, શિરોહી પાટણ ને,
જોધપુર, અજમેર, ગયા,
મુખ્ય, સુરત, ફેલોદિ આદિ,
ગ્રામે આતુર્ભાસ રદ્યા .જિન-૭.

જશ, કાંતિ, ઉદ્યાત, રાજ, દેવ,
હેમાદિ શિષ્યો કીધા,
દુ ખકર લવથી તારવા કાળે.

જ્ઞાન તણા દાનો દીધા . જિન-૮
પાત્રીશ વર્ષ ગદ્યા યતિ ઉપે,
ખત્રીશ મ વેગી પદમા,

ઉભય ત્રિથિતિમાં રહી ઉર જાગત,
સમતા રાખી વિપદમાં....જિન-૬.

દેહોત્સર્ગ કર્યો સુરતમાં
ત્રેસઠની એ વસમી સાલ;
એત્ર વદિ દ્વાદશીનો દિવસ,
લાવ્યો ઘાતક કુરે કાળ....જિન-૧૦.
વ્યાખ્યો શોક સુરતમાં લારે,
થયો હિન્દમાં હાહાકાર;
નરનારી દુઃખમાં સહુ ડુબ્યા,
સર્વત્ર છાયો અંધકાર....જિન-૧૧.

પ્રતિજ્ઞા પાલન.

“વીર ધર્મની વિજય પતાકા,
ફરકાવું હું ચારે પાસ;”
શુદ્ધ હૃદયનાં એ ઉદ્ગારો,
વર્તનમાં ઉતાર્યા ખાસ....જિન-૧૨.

સુધારણા.

દ્વાર ઉઘાડ્યા મુંખાઈનાં,
મુનિમંડળમાં કીધી પહેલ;
જાગત કીધાં નરનારી સહુ,
કરી બોધામૃત દેવેલ....જિન-૧૩.
વર્તાવ્યો આનંદ સંઘમાં,
કરી શાસનની સ્નેહે સેવ,

સંગઠન—શુદ્ધિના મર્મો

સમજાવ્યા સંઘને સ્વયમેવ ..જિન-૧૪

શ્રી સંઘને દ્વરમાન.

“ એક તાતના છે સતાનો,

સ પી કરજો ધર્મ પ્રચાર, ”

સભારી એ વચન ગુરૂના,

વીર ધર્મનો કરો વિસ્તાર ..જિન-૧૫

જૈનોનું કર્તવ્ય.

ચેતો ચેતો ચિત્તમા સર્વે,

દિન દિન કોમની હાની થાય,

કલેશ, કલ્હાસ, કુસપ વધ્યો છે,

મોહનના વચનો વિમરાય જિન-૧૬

સંઘની સાપત સ્થિતિ નિહાળી,

મોહન કેવા કરે વિચાર ?

એ પ્રશ્નો પૂછી અતરને

રોગવિનાશક કરો ઉપચાર જિન-૧૭

દેવ ગુરૂ-ને ધર્મ જગતમા,

સુઝિતના હેતુ કહેવાય,

કર્મ જાળના જાળ્યા તે કારણ,

મોહનથી તે કેમ જોવાય ? જિન-૧૮.

લગ્નાદિ ગીતો ને સુધાગે,

હજીને સંપ સુધાગમ પાન,

સુખકર કેળવણી ખી વાવો,
ગણીને ગુરૂવર વચન પ્રમાણ....જિન-૧૬.

મોહન જીવન ગણી નાવ સમ,
ભવિયો ! ઉતરજો ભવ પાર;
સુકાની સમજી ગુરૂ આજ્ઞાને,
સુખમય કરો દુઃખમય સંસાર....જિન-૨૦

મોહનની જય યોલો સર્વે,
મોહનના ગુણગાન કરો;
મોહન જીવન રાખી દૃષ્ટિમાં,
‘શિવ’ લેવા જગમાં વિચરો....જિન-૨૧.

(૧૦૭)

પાલીતાણા ગુરૂકુળના સ્થાપક મુનિશ્રી
ચારિત્રવિજયજીના ગુણગાન.

જયંતિ પ્રસંગેનું ગીત

રાગ-ભૈરવી લાવણી.

ચારિત્રવિજય મુનિની સેવા, સાચો જૈનો નિત્ય સ્મરે;
ગુરૂકુલ કલ્પતરૂને પેળી, ગુરૂગુણ ગાઈ ઉરમાં ઠરે. ૧
“મુનિ નથી હું છું સંઘસેવક” એ વચનો વંદતા નિત્યે;
કરજહાર સમજી પોતાને, ગુરૂકુળ કાળે મથે પ્રીતે. ૨
“સીપાઈ છું પ્રભુ મહાવીરનો” એમ મુખે નિત ઉચરતા;
ઉત્સાહ સાહસ ધીરજ ગુણથી, વિદ્ય વિદ્યોક્તિ નવ ડરતા. ૩

કચ્છી પાણી છુપુ ન રહે, કિમ્મત છે એ પાણીની,
 પાણી વિના કિમ્મત દેા ન કરે, અસિ, મોતી, નર, વાણીની ૪
 કચ્છી જોનો કેમ વિસારે ? એ ળહાદુર કચ્છી નરને,
 સેવાથી શોભાવ્યુ જીવન, નમન કરો એ નરવરને ૫
 સમારક સમજી ગુરૂકુળને, સહાય કરો સદ્ભાવ ધરી,
 આ યુગના મુનિઓ એ પથે, તારી સઘને જશે તરી ૬
 ભાવી સઘ નિર્મોણ કરોને, તન ને મનના રોગ હરી,
 તન મનના ળહાદુર બનાવો, શિવ કહે વરશે શિવસુહરી ૭

(૧૦૮)

આબુજની અદ્ભુત મૂર્તિ

કોઈ કહેજો જોગીડાને—એ ચાલ
 મહાભાગ્યે અદ્ભુત મૂર્તિ મળી,
 સાધુ રૂપે દિઠી સાધુતા મે ખરી,
 જેણે આડખરતા અળગી કરી,
 એવી મૂર્તિ મનોહર મુજને મળી મહા
 રામે રામે મને સાધુતા ગમતી,
 ચિત્ત વૃત્તિઓ સાધુતામા રમતી,
 એ સાધુતા નિરખી વૃત્તિ કરી સાધુ ૧
 જેને અર્થે હું તિરથોમા ભમતો,
 સાધુ વેશ નિહાળી પ્રીતે નમતો,
 એ સાધુતા મૂર્તિ બની સાપડી સાધુ ૨

આબુજી પર મુજને એ મૂર્તિ જડી,
 આવી જીવનમાં અણુમોલી ઘડી;
 દેખીને દિલકાની બારી ઉઘડી. સાધુ. ૩

નખી સરોવર પર ઇશ્વર સમરે,
 રઘુનાથને ઉરમાં એ પ્રગટ કરે;
 હરિજનમાં હોતે નિરખે હરિ. સાધુ. ૪

દામોદરદાસ સુંદર નામ હતું,
 જેવું નામ હતું તેવું કામ હતું;
 હતી ઉરમાં ભાવને ભક્તિ ભરી. સાધુ. ૫

સહેજે ઉરમાં જ્ઞાન પ્રકાશ થયો,
 હિમાલય પરે અવિચલ રહ્યો;
 દીન દુઃખી જનોની વિપદા હરી. સાધુ. ૬

અંતરમાં આત્મિક મસ્તી હતી,
 જંજાળ ઉપર વિરકિત હતી;
 કર્તવ્ય ગણીને સેવા કરી. સાધુ. ૭

કીર્તિ, કામીની, કંચનથી ડરતા,
 સુવાસ ગુણોની ઉરે ભરતા;
 નવ ગમતો જેમને દંભ જરી. સાધુ. ૮

રામ શોભાદાસ નામે શિષ્ય મળ્યા,
 ગુરૂ ભક્તિમાં જેમનાં ગાત્ર ગળ્યા;
 કરે વંદન શિવકર ગુણ સમરી. સાધુ. ૯

(૧૦૯)

શ્રી વિજયધર્મસૂરિ રજતજયંતી મહોત્સવ

ઉવારસદ તા. ૧૦-૧૧ મે ૧૯૪૭

મહુવાનો કર્મવીર

ગગ-મીથ ભીમપદ્મામ તાય ત્રીતાલ

અવિદ્યા હરવા, પ્રભુ પદ સ્મરવા,
 શુક્રવર આવ્યા, ઉદ્યોત કરવા—અવિદ્યા ૦
 મહુવાને પાવન કરે, જન્મ લહીને ખામ,
 કમળા ઉદરે આવીયા, કરવા જ્ઞાન પ્રકાશ—
 આવ્યા ઉદ્યોત કરવા—અવિદ્યા ૦ ૧

વધામણી સુતની સુણી, રામચંદ્ર હરખાય,
 વીશા શ્રીમાળી સહુ, પ્રકુલ ઉરમા થાય—
 આવ્યા ૦ ૨

મૂળચંદ નામે જગે, થયો એ જાણ પ્રસિદ્ધ,
 ઉભય બંધુની સાથમા, જેલ કરે વિધવિધ આ ૦ ૩
 કરે વૃદ્ધી મદ્ધ ધર્મની, વૃદ્ધીચંદ સુનિરાજ,
 શુક્રવર માની તેમને, લે સયમની લાજ આ ૦ ૪
 ધર્મવિજય શુભ નામથી, મહુવાનો એ વીર
 વિચરે ગામો ગામમા, મકટમા ધરે ધીર આ ૦ ૫
 વિદ્યાવૃદ્ધી કાગળે, કરે કાશીમા વામ,
 વિઠાનો પેદા કરે, આણી ઉરે ઉદ્ધામ આ ૦ ૬

શાસ્ત્રવિશારદ પદ લહે. જૈનાચાર્ય કહેવાય;
વિજય ધર્મ સૂરિ તણા, ભક્તો મળી ગુણ ગાય,
આવ્યાં ૭

ચક્રીત થયા પંડીત સહુ, જોઈ ધર્મની જ્યોત;
પશ્ચિમના પંડીત કહે, “આવ્યા કરવા ઉઘોત”
આવ્યાં ૮

ઉત્સાહ, હિમ્મત, ધૈર્યનાં, લે કરમાં હથિયાર;
શિવપદ પ્રાપ્તી કારણે, સેવામાં ધરે પ્યાર.
આવ્યાં ૯.

(૧૧૦)

જગત સુકાની

મીઠાં લાગ્યાં છે મને આજનાં ઉજગરા—એ ચાલ.

રસનાનો લહાવો લેવા ઉમંગથી,

કરશું ગુરૂવર ગુણ ગાન રે;

ધર્મજ્યોત જાગી જાગરમાં—રસનાનો

ક્ષણિક માન પાન લેવાને અર્થે,

નેતાઓ ભૂલ્યા નિજ ભાન રે. ધર્મ ૦ ૧

ચારે દિશામાં કિર્તિ પ્રસરાવવા,

કરે જીવન કુરબાન રે. ધર્મ ૦ ૨

માન રૂપી મહિરાનાં પાનથી સુકાનીઓ,

બ્રમથી થયા હેવાન રે. ધર્મ ૦ ૩

ધર્મ વિજય તવ જાગ્યા જીગરમા,
લીધુ નિજ કુમા સુકાન રે. ધર્મ ૦ ૪
ઉઘોત અર્થે મમર્થ ગુરુવર,
મમ ગણે માન અપમાન રે ધર્મ ૦ ૫
વિજય ધર્મ વિણ જિન શાસનમા,
કોણુ કરે દૂર અજ્ઞાન રે. ધર્મ ૦ ૬
શિવકર જ્ઞાનની ન્યોતિ જગાવવા,
મનન થયા અર્પવાને પ્રાણુ રે ધર્મ ૦ ૭

(૧૧૧)

નિહર ચોદ્ધો

બેટે જુલે તથવાગ—એ ગાય

કરવા જગ ઉપકાર,
ઉરમા ન્યોતિ જગાડે—કુવા ૦
મહુવાનો દર્મવીગ, ધીગ ગણાયે,
રોલે ન દિલમા લગાગ. ઉરમા ૧
ધર્મવિજયનુ નામ ધગવે,
કુવા ધર્મ પ્રચાગ ઉરમા ૨
કાગીમા વાગ્યુ રે વિદ્યાને અર્થે,
શાગનના શણુગાગ ઉરમા ૩
ઉન્નાદ, ઉગોગને હિમમત ધીગગ,
એ છે લેના હથિયાગ ઉરમા ૪

વીરનાં સુત સહુ સંસ્કારી કરવા;
કરે ઉરમાં નિરધાર. ઉરમાં. ૫

શિવ કરનારી સેવાની સુખડી;
ખવરાવે ધરી ખ્યાર. ઉરમાં. ૬

(૧૧૨)

શ્રી રાજચંદ્ર જયંતિ.

રાગ ભૈરવી તાલ લાવણી.

“રવિસુત રાજચંદ્રની જય હો,”
એમ કહે ગુણીજન સૌ આજ;
વિદ્યા, વિનય, વિવેક, વિલોક્ષી,
માને માનવના શિરતાજ. ૧

સુખ આપ્યું નિજ માત તાતને,
સુખી કર્યા ણંધુ-સુત-નાર;
તત્ત્વ દૃષ્ટિયે રહ્યા નિરંજન,
માન્યા મુમુક્ષુઓ પરિવાર. ૨

રાગ દ્વેષ અરિઓ લય પામ્યા,
મોહ, મદ્, માન રહ્યા નવ પાસ;
જડ નયયોથી ગૃહસ્થી દેખાયા,
મુમુક્ષુઓ માને મુનિ ખાસ. ૩

ચંદ્ર સમાન શીતલતા જેમાં,
સૂર્ય સમાન છે જ્ઞાન પ્રકાશ;

દ્રવ્ય ગુણ પર્યાય પીછાણી,
ગુણ સ્થાનકની કડી તપાસ ૪

નિજ પરના કંટ્યાણુને કાળે,
આવ્યા ભારતમા ગુરુરાજ,
જગ, જીવોના નયન ઉઘાડ્યા,
મત જનોને દીધો સાજ ૫

યશસ્વી જીવન જીવી જગમા,
અદ્ય સમયમા કીધું કામ,
હોહા કે ધામ ધુમ કર્યા વિણ,
પામ્યા શાંતિથી શિવ ધામ. ૬

(૧૧૩)

અગાસના સંત^૧

અમર છે અવનીમા મત એ અગાસના,
જગે વિસ્તરી સુગુણ પુષ્પ વાસના-અમર છે
લલુરાજ નામે પ્રસરી સુનામના,
જેમને હતી ન નામનાની કામના,
અલિલાપી હતા દિવ્ય ધામના-અમર ૧
દિવ્ય ન્યોતિ ઝગમગતી લવ્ય લાલમા,
'મત્ય' બાણવાનુ દહેતા જે વહાતમા,
ભોતા ભેડી જડે ના આ દાગમા-અમર ૨

શાંત મૂર્તિ હતી મુનિ વેષમાં,
 નમ્રતા ને સરળતા વિશેષમાં;
 વિખ્યાતિ થઇ દેશોદેશમાં—અમર ૩

કરી સાધના ઉમંગે અગાસમાં,
 સ્થાપી શાંતિ નિર્મળ એ ' નિવાસ ' માં;
 કદિ પડ્યા નહિ મોહ પાશમાં—અમર ૪

રાગ-રોષ-મોહ વૈરીઓને મારતાં,
 ધર્મોધર્મના સુ મર્મને વિચારતા;
 જિન ભક્તિ અંગોઅંગ માંહે ધારતા—અમર ૫

ધર્મ ધ્યાનમાં જે સમયને વિતાવતા,
 સત્સંગીઓને અંતરમાં ભાવતા;
 ભેદ ભાવ કદિ ચિત્તમાં ન લાવતા—અમર ૬

સુખકારી ' શીયલ ' ને પ્રસારતા,
 અનુકંપાથી ' અધમો ' ઉદ્ધારતા;
 ત્રિવિધ તાપે ' તપેલા ' ને ઠારતા—અમર ૭

રાજચંદ્રને જે દેવ રૂપે દેખતા,
 ભવસિંધુમાં ' નાવિક ' એ લેખતા;
 રાજ વચનોમાં ' પ્રભુતા ' પેખતા—અમર ૮

જે વિરાગતા વિદોષી શક્યા રાજમાં,
 નિજ જીવન વિતાવ્યું રાજકાજમાં;
 નવ લુટાણા જે લોક લાજમાં—અમર ૯

સદા ગહેતા જે રાજ ગુણ ગાનમાં,
 માની મુક્તિ 'જીવનના દાનમાં,
 માન્યુ જીવન કૃતાર્થ રાજ ધ્યાનમાં—અમર ૧૦
 શક્તિ રાજની પૂરેપૂરી પીછાનતા,
 રાજ મગમા સફળ જીવ્યુ જાણતા,
 રાજ છાયામાં શિવ મુખ માનતા—અમર ૧૧

૧ કાર્તિક સુદિ પુર્ણિમા, મવત ૧૯૯૪ તા' ૧૮-૧૧-૩૭
 શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આશ્રમ, અગામ

(૧૧૪)

વડવાનો વીર

(ગમગાણુ વાગ્યા હોય તે જાણે) એ ચાવ
 વડવાનો વીર અમને અતગમા લાવે,
 સત્સંગે લગની લગાવે—વડવાનો ૦
 રાજનગરમાં પુન્ય પ્રલાવે, મહોકમચંદ ઘેર આવે,
 મધુર વચનથી જન મન હરવા, પોપટ નામ ધગવે.
 વડવાનો ૧
 તાત્ત્વિક જોધ તણી અલિલાયા, ચિત્તડામાં પ્રગટાવે,
 મુશુરૂ નાની જોળે ખતે, વિવેક ન્યોત જગાવે
 વડવાનો ૨
 માધુ મન્યામી યતિ પામે, મતને અર્થે જાવે,
 માયાવિ પાખડી પેખી, હઠ કડી હેયુ હઠાવે
 વડવાનો ૩

અંગોઅંગ ઉમંગ ધરીને, સુગુરુ શોધ ચલાવે;
રાજચંદ્ર જ્ઞાની ગુરુ મળતાં, ઉરમાં અતિ હરખાવે.

વડવાનો ૦ ૪

રાજચંદ્રને સુગુરુ સમજી, દિલડામાં પધરાવે;
રાજનાં નામની વાડી ણનાવી, સમચક્ર ખીન્ને વાવે.

વડવાનો ૦ ૫

લવ્ય લાવના લાવી દિલડું, દેવ સમાન દિપાવે;
રગ રગમાં પ્રીતિ પ્રગટાવી, રાજનાં ગુણ નિત ગાવે.

વડવાનો ૦ ૬

ઉત્સાહ હિમ્મત ધીરજ ધરીને, જીવન જંગ જમાવે;
પરિષદને ઉપસર્ગો સહેતાં, દીનતા દિલમાં ન લાવે.

વડવાનો ૦ ૭

સુસુક્ષ્મો પર વહાલ ધરીને, સત્ય તત્વ સમજાવે;
મનડાની મુજવણને મીટાવી, બહાદુર સહુને ણનાવે.

વડવાનો ૦ ૮

લક્ષિત સુધારસ પ્રેમ ધરીને, પિપાસુઓને પાવે;
સદ્ગુણ સુખડી રનેહે ચખાડી, શિવકર પંથ બતાવે.

વડવાનો ૦ ૯

૧ કાર્તિક સુદ ૧૫ સંવત ૧૯૯૫ તા. ૭-૧૧-૩૮
મુ. મદડા શીહોર થઇ (કાઢીયાવાડ).

(૧૧૫)

રાંકનું રતન.

(ગગ-ભૈરવી તાલ ખેમટો)

કોઈ સાધુ સન્યાસી યોગી ને યતિ !

ખતાવો અમારૂં એ રાંકનું રતન,

પ્રાણ અર્પાને એનું કંથુ જતન,

ખતાવો અમારૂં એ રાંકનું રતન-કોઈ

કચ્છ દેશમાં એણે લીધો અવતાર,

શ્રી વેદમાં આવીને કીધો ઉદ્ધાર,

એનું રાખવામાં આનંદુ નામ રતન-ખતાવો ૧

એના નિરમલ નયનો ઉરમાં ગમે,

એની મનહર મૂરતિ મનમાં રમે,

એ યોગીનીનું અમે કરીએ રતન-ખતાવો ૨

એની વાણીમાં જાદુઈ શક્તિ હતી,

એના ઉરમાં ભાવ ને ભક્તિ હતી,

એના ચરણે અમારા છે તન-મન-ધન-ખતાવો ૩

એના દિલગીમાં સ્વર્ગીય શાંતિ હતી,

એનાં મગધી ભય ને ખાતિ જતી,

કયું વૃત્તિઓનું એણે મહેનું રાખન-ખતાવો ૪

એનાં દિલકાનાં દ્વારો હતાં ઉઘડ્યાં,
 એનાં પૂર્વનાં પૂન્ય તરૂઓ ફળ્યાં;
 એણે નિવાર્યાં ભવનાં આવાગમન-ખતાવો. ૫

એની શાંતિએ સહુને શાંત કર્યાં,
 એની સમતાએ તખ્તનાં તાપ હર્યાં;
 એણે ઉત્પન્ન કીધું ગુણોતું ચમન-ખતાવો. ૬

એણે સતસંગે સર્વદા પ્રીતિ ધરી,
 મૃદુતા એને રોમે રોમે ભરી;
 એને ઉદ્ધાસથી સહુ કરતાં નમન-ખતાવો. ૭

દિવ્ય દૃષ્ટિએ જગને એ જોતી હતી,
 દીન દુઃખીનાં આંસુઓ લહોતી હતી;
 એનાં ગીઠકાં બોલો કરે છે ગુંજન-ખતાવો. ૮

એણે મોહ અરિને તાળે કર્યો,
 એની પાસે જતાં અહંકાર કર્યો;
 એણે કર્યું કુવાસનાઓતું વમન-ખતાવો. ૯

જડ ચેતનને એણે ભિન્ન ગણ્યા,
 જ્ઞાન અસિથી એણે કર્મો હણ્યા;
 સમજીને કર્યું એણે સ્વરૂપ રમણ-ખતાવો. ૧૦

એને ભાવમાં મુકિત રમતી હતી,
 એની સંગત સહુને ગમતી હતી;
 શિવ પદ્મું એ કરતી સમરન-ખતાવો. ૧૧

(૧૧૬)

કચ્છની સરોજની

ગગ ભૈરવી—તાલ ખેમટો

(કાઈ કહેજો જોગીડાને જાહે હો રાજ) એ ચાલ.

જેતુ સેવાના રજે રગાયુ જીવન,
 એ દેવીના દર્શનની અભિલાશ,
 કરે અર્પણ દેશને તન, મન, ધન,
 એ દેવીના દર્શનની અભિલાશ જેતુ

પ્રગટી એ પુન્યે હાલાપુરમા,
 દેશ પ્રેમની જ્યોત એના ઉરમા,
 એણે પ્રસરાવી જગમા કચ્છની સુવાસ. એ દેવીના ૧

પાનખાઈના નામે થઈ એ પખ્યાત,
 તાત ઠાકરશી થયા એથી વિખ્યાત,
 કરે લઘુ વયમા સત્સગમા વાસ એ દેવીના ૨

મહોટી ખેન કંકુખાઈ ઉરની ઉદાર
 પાન રૂપી તરૂની કરે એ સલાળ,
 ગીવાંણુ ગીરાનુ કરાવે અભ્યાસ એ દેવીના ૩

દીઠા એણે અતરમા સસાર અસાર,
 પ્રદાયચર્યમા એને દેખાણોજ સાર,
 સત્ય તત્ત્વની એ નિત્ય કરતી તપામ એ દેવીના. ૪

ગણે ગાંધીજીને ઉરમાં સરહાર,
 કરે દેશ સેવાનો પ્રીતે નિરધાર;
 સુ વિવેકથી કાપે મોહનો પાશ. એ દેવીનાં, ૫
 વીરતા એને રોમે રોમે વરી,
 સમતા રસ રૂપી સુધા પી ઠરી;
 સત્કાર્યોમાં એને આવે છે ઉદ્દાસ. એ દેવીનાં ૬
 ગણે ઝેલને મહેલ સદા એ મને,
 એને રહી ન મમતા લેશ તને;
 વિષ જેવો ગણે વૈભવ ને વિલાસ. એ દેવીનાં. ૭
 એને સરોજની કરચની સૌ કહે,
 એનાં વ્યાખ્યાનો સુણવા દિલકું ચહે;
 એના દિલમાં રહે સત્ય જ્ઞાન પ્રકાશ. એ દેવીનાં. ૮
 એને નિર્ભયતા ને ટેક ગમે,
 એતું મનકું સદા શિવ પદમાં રમે,
 સત્ય અહિંસામાં એને છે વિશ્વાસ. એ દેવીનાં. ૯

(૧૧૭)

કરચની કાયલ.

(હે ઉપકારી એ ઉપકાર તમારો કર્મિ ન વિસરે—એ ચાંદ.)

ભારત ભક્તો! સૌ સુણજો સ્નેહે, દેશ સેવિકાની કથા;
 એ કાયલનાં ટહુકારો સ્મરતાં, થાયે અંતરમાં વ્યથા.

—ભારત

હતી કોયલ એ કચ્છને ખ્યારી,
 નલીયામા સુવાસ' ભરનારી,
 તાત્વિક જિજ્ઞાસા ધરનારી—ભારત૦ ૧

ઢોડીલુ કુંવર નામ ધરે,
 મધુકર સમ શુભ મકરંદ ભરે,
 સત્સંગ તિર્થમા એ વિચરે—ભારત૦ ૨

હતી એના તનમા સુદરતા,
 વાણીમાં પ્રિયકર 'મનહરતા,
 મહુ સ્તવતા એની નિહરતા—ભારત૦ ૩

મુલાવ ભક્તિ એને ભાવે,
 સુમધુર કંઠે પ્રભુ શુભ ગાવે,
 કોયલડીને પણ શરમાવે—ભારત૦ ૪

શુજાતમા પરિપદ થઈ પહેલી
 સુણી ગીત કુંવરના થઈ ઘેલી,
 એ દેવીની કિર્તિ ફેલી—ભારત૦ ૫

કરે કદર ઉરે ગરવા ગાંધી,
 'કોયલડી' નહી પ્રીતિ બાધી,
 ભારત સગે સાંકળ સાધી—ભારત૦ ૬

એક છાંયામા ગઈ ખતે,
 ટંગી સ્તવના એની ત્યા સતે,
 મમતી જે ભાખ્યુ ભગવતે—ભારત૦ ૭

સોરઠને પણ એ નિહાળ કરે,
 વઢવાણનાં વતની નવ વિસરે;
 કુંવરબાઈનાં ગુણ સમરે—ભારત ૮

દક્ષિણ જવાની પહેલ કરી,
 આમાનુ આમે ત્યાં વિચરી;
 મહીલાઓની ભ્રમણાને હરી—ભારત ૯

મીરાં જેવી એ ભક્ત હતી,
 મહાવીર પ્રભુમાં રક્ત હતી,
 અંતરમાં અતિ વિરક્ત હતી—ભારત ૧૦

ગાંધીજી પર ધરતી પ્રીતિ,
 સૌને ગમતી એની નીતિ;
 આહતી ચિત્ત ઢોઢોત્તર રીતિ—ભારત ૧૧

હોતે હિન્દની સેવા કરતી,
 સદ્બોધ દેવાને એ કરતી;
 વિપદા દેખીને નવ કરતી—ભારત ૧૨

વીરતા એને ઉરમાં ગમતી,
 કષ્ટોને ધીરજથી ખમતી;
 શિવ પદમાં એ રંજે રમતી—ભારત ૧૩

(૧૧૮)

અનેગીરીની સુલસા

(અમર છે અવનીમા સત એ અગાસનાં) એ ચાલ

ગઈ જ્યાં ? અમને મૂકીને તું માવડી !

થઈ દેમ ? માડી ! આવડી ઉતાવળી. ગઈ૦

અનીગેરીની સુલસા મા ? તુ હતી,

સત્કાર્યોમા ધરતી ઉરે રતી,

હતી મદનાં જેવી તારી મતી ગઈ૦ ૧

દિલે દેખતી મા ! દેવ રૂપે તુ પતિ,

કોઈ વિરલાઓ સમજ્યા તારી ગતિ,

હતી સતોની દૃષ્ટિમા મહા સતી ગઈ૦ ૨

દીર્ઘ દૃષ્ટિથી સાધનો વસાવતી

રોજગારમા પડતર લગાવતી,

વેપારીઓમા આટ જમાવતી ગઈ૦ ૩

સતાનોને બહાદુર બનાવતી,

પ્રભુ ભક્તિના પાઠ પઢાવતી,

વિવેકની જ્યોત જગાવતી ગઈ૦ ૪

મથી નિજ પરીવારને સુધારવા,

દુ બદાયક વિપદા વિદારવા,

મર્વત્ર સુકીર્તિ પ્રસારવા ગઈ૦ ૫

ખાંધ્યા ખાધ રૂપે આવી તું હિન્દમાં,
તારી ભેડી જડે ન નારી વૃંદમાં;
ધરી શ્રદ્ધા લક્ષિત અરવિંદમાં. ગઈ૦ ૬

ગુણ અવગુણ બુદ્ધિથી માપતી,
ભલી ભાવનાથી સહાયતા તું આપતી;
તપ જપથી તું કર્મ જલ કાપતી. ગઈ૦ ૭

જુકાવતી તું જીવન જંગમાં,
રહેતી અંતરમાં સર્વદા તું રંગમાં;
નવ રહેતી કદાપી કુસંગમાં, ગઈ૦ ૮

જગદંબા જેવી હતી વહાલમાં,
મહાકાલી દેખાતી તું ચાલમાં;
ધર્મ નીતિને રાખતી તું ઢાલમાં. ગઈ૦ ૯

વિવેકથી તું વસ્તુ વિચારતી,
સાહસીકતાથી વિદ્યો વિહારતી;
સદાચારથી તું જીવંતી સુધારતી. ગઈ૦ ૧૦

પ્રભુ વીરને તું અંતરમાં ધારતી,
અંતરંગનાં અરિઓને મારતી;
સત સંગ પર જીવન વારતી. ગઈ૦ ૧૧

રતન ખાઈની કિંમત તેં કરી,
સુખતાને દિલડામાંહે ધરી;
મીરાં માડીનાં દર્શને તું ઠરી. ગઈ૦ ૧૨

સ્વ. જાહેનશ્રી રતનબાઈ વીરજીભાઈ લઘા

જન્મ:-
સં. ૧૯૮૮ ના
વૈશાખ સુદી ૧૪

સ્વર્ગવાસ:-
સં. ૨૦૦૦ ના
ભાદરવા વદી ૨

સખા મહારાજની લક્ષિતમાં રાયતી,
 એવી લક્ષિત તુ અતરમા યાયતી,
 માડી મીરાંને જોતા તુ નાયતી. ગઇ૦ ૧૩
 પૂલ્ય બુદ્ધિ તુ રાખતી સુભણુમા,
 દયા દૃષ્ટિથી જોતી અભણુમા,
 હતી વીરતા ને ધોરતા પ્રાણુમા ગઇ૦ ૧૪
 નવ દરકાર કરતી તુ દામની,
 કદિ પરવા કરી નવ નામની,
 તુ તો લક્ષ્મી હતી શિવ ધામની ગઇ૦ ૧૫

(૧૧૬)

દિવ્ય બાલિકા

ભીમપયાસ ત્રિનાથ

દિડી મે નજરે દિવ્ય બાલિકા,
 સુદરતા હતી એના તનમા,
 ક્ષમા, નમ્રતા, મમતા મનમા—દિડી
 કચ્છડાને પાવન કરનારી,
 સુદર નામ રેતન ધરનારી,
 દિલમા લાવ લક્ષિત ભરનારી—દિડી ૧
 વીરના ઘરમા પુન્યે આવી,
 મૌના અતરગમા લાવી,
 સુવાસ ગુણ પુષ્પોની લાવી—દિડી ૨

અંચલ, ચતુર ને સમજી, શાણી,
 વહતી પ્રિયકર મનહર વાણી;
 નિજ સમ જોતી જગનાં પ્રાણી—દિડી. ૩
 સખિયો સંગે રંગે રમતી,
 વિદ્યા કળા એને ઉરમાં ગમતી;
 વડીલોને પ્રીતિથી નમતી—દિડી. ૪
 સાધુ સંત નિરખી હરખાતી,
 મધુર કંઠથી વીર ગુણ ગાતી;
 શિવપદને ચિત્તમાં નિત ચહાતી—દિડી. ૫

(૧૨૦)

કચ્છ પત્રીનો ધર્મવીર

મેલીદે મોહન મટકી રે—એ ચાલ.

ભાવિક ભક્તરાજ પેળીયોરે, હતો પુનીયો સાક્ષાત્;
 સંતોષમાં સુખ માનતો, કર્યા અમર માત-તાતરે.

ભાવિક૦

કચ્છમાં ધર્મને દિપાવવારે, પત્રીમાં લે અવતાર;
 લીલખાઈ ઉદરે આવીયો, જોતાં હર્ષનો ન પાર રે.

ભાવિક૦ ૧

કેશવજી તાત ઉરે હરખતારે જોઈ કરમાં નિજ ખાળ
 લખમશી નામ એનું રાખીઈ, નામ લેતાં આવે વહાલરે

ભાવિક૦ ૨

લમ કરી ચાંપૂખાઈ સાથમાંરે, સગા સ્નેહી હરખાય,
 ભાગતો હતો વર ઉરમા, વર્તને પરખાય રે.
 ભાવિકં ૩

રહેતો હતો સતસગમારે, કરે ધર્મના સુકામ,
 આશા તૃપ્તિથી અળગો રહ્યો. ગણ્યા પ્રિય નવદામરે.
 ભાવિકં ૪

થયો ખાલક પૂર્વ પુન્યથીરે, રાખ્યું જાદવજી નામ,
 કુલ દિપક થયો દિકરો, આપે તાતને આરામ રે
 ભાવિકં ૫

દ્વાદશ જન હે ઉમંગથી રે, પત્રીનો એ ધર્મવીર;
 ગીયલ શુણ્ધી શોભતો, ધીર વીર ગભીર રે.
 ભાવિકં ૬

ધરે રૂચિ વ્રત નેમમા રે, ચાહે અતરમા ત્યાગ,
 નમ્રરે જુએ માયે મોતને, જ્ઞાને પ્રગટ્યો વૈરાગરે
 ભાવિકં ૭

વિગયોમા સુખ નવ લેખતોરે, માને હુ ખના એ મજા,
 વૈગમ્ય રગમા રાચતો, ગણે ખાનપાન ધૂળ રે
 ભાવિકં ૮

આખીલથી દેહ ગખીને રે, કરે વીરની એ સેવ,
 ધરતો નિત ધ્યાન વીતરાગનો, ગણી દેવાધિદેવ રે,
 ભાવિકં ૯

ક્ષમાદિ ગુણથી શોભતો રે, હતો શાશન શાણગાર;
 દેખાતો મુનિ મુનિવેષવિણ, આબ્યો કરવા ઉદ્ધાર રે.
 ભાવિક૦ ૧૦

અણુસણુથી અળગો કર્યો રે, કાચી કાયાનો સંગ;
 શિવ સુખમાં સુખ માનીઉં, કર્યો રાંકડો અનંગ રે.
 ભાવિક૦ ૧૧

(૧૨૧)

શ્રીમાન્ લાલજીભાઈ લધા ને અનુસરવા
 ગદલ વાસીએને વિનંતિ

કોઈ સાચા સંતો આવો રે—એ ચાલ

ગદગનાં વાસી આવો રે, સાચાની સંગત કરીએ;
 જીવનનો લેવા લહાવો રે, સજ્જનને અનુસરીએ.
 ગદગ૦

એવા નરવરને શોધો, જેમાં સમતા દેખાયે;
 વિરોધી વૃત્તિ ઝટ રોધો, એ ભવની વૈરી લેખાયે;
 એથી નવ પ્રભુ પેખાયે રે, સત્વર એને હઠાવો.
 ગદગ૦ ૧.

શોધો નર પર ઉપકારી, હિમ્મત ને ધીરજ ધારી;
 વિવેકીને સુ વિચારી, જેને સેવા છે ખ્યારી;
 જેણે અંચલતાને નિવારી રે, એવાને નેતા બનાવો.
 ગદગ૦ ૨.

જેણે રસના વશમા કીધી, મત્સંગે લગની લગાવી,
કીધી ખુદ્દિને સીધી, સદ્ગ્જાનની જ્યોત જગાવી,
મદ્ગુણ ક્ષિ પ્રગટાવી કે, એવા નરને 'અપનાવો.

ગદગ૦ ૩.

જેના અંતરમા સ્થિરતા, મમજાણની માથે આવી,
શ્રદ્ધા શાંતિ ને દૃઢતા, જેણે અંતરમા વસાવી,
જેની પામે ક્ષમાની આવી કે, એવાને ઉરથી અહાવો.

ગદગ૦ ૪.

જેણે હુ ખીયા મુખીયા કીધા, તનમન ધન રનેહેદીધા
જીવનના લડાવા લીધા, દુરીજન જેનાથી ખીધા,
છે કરણો જેના સીધા કે, એવાની પાછળ ધાવો.

ગદગ૦ ૫.

એવા નરવરને જોવા, અતગ્ની આખો ખોલો,
હુ ખીયાના આંચુ ટહોવા, આગો છે સમય અમોલો,
વિવેકે વચ્ચનો તોલો કે, પ્રીતિના ખ્યાલા પાવો.

ગદગ૦ ૬.

એવો નગ્ગર ગે તીઠો, લાલજી લધા ગુલુકારી,
મને મનમા લાગ્યો મીઠો, આયો મનન મુખકારી,
શિવકર એવો લાજો વાગી કે, માનવના દીપાવો

ગદગ૦ ૭

દેશ ભક્ત ડો. પુનશી હીરજી મૈશેરીને અભિનંદન

ભૈરવી શાવણી

“ પુનશી હીરજી સુખી રહો ”

એમ કહે સર્જન સ્નેહી સુખકાર.
નરવર એ દિલનો છે સાચો
દીન હુઃખી પર રાખે ખ્યાર. ૧

શીરની પરવા કરી ન એણે,
હુલ્લડ સમયે આપી સાજ,
હીમ્મતથી કરી રક્ષા જેણે,
માંડવીની ધરી દિલમાં દાઝ. ૨

રટન કરે નિત પ્રીતે ઉરમાં,
સુખી બને કેમ સર્વ સમાજ;
જીવનનો લહાવો લે સ્નેહે,
સ્વીકારે સેવાની જાજ. ૩

સુખ હુઃખમાં સમ વૃત્તિ રાખે,
ધીરજ ઢાલ ધરે હિતકાર;
ખીલે ખરેખર પરોપકારે,
સમજે એમાં જીવન સાર. ૪

રક્ષણ કરે 'જાતિ' વાડીનું,
 ૨. પી. પેદ કરે સાર્થક લેહ,
 હોમે તન મન ધન એવામા,
 કહે શિવ મક્કળ કરે નરદેહ. ૫

(૧૨૩)

કવિ સમ્રાટ નાનાલાલ

ગમ્ય

કવિરાજ નાનાલાલ, દલપતગમ નિત્ય ગદો મુખી,
 વિનતિ કહે પ્રભુને ઉરે,

ઐ “ કદિ ન રહો જગમા હુખી ” કવિ૦

રાગો વિવિધ મેઘફતને, શાકુંતલે ફરી એવના,
 જયવત રહેશે અવનિમા, ગદે અતટે એ એવના.

કવિ૦ ૧

નાના મુદાવ્ય કુમુદમાલા, અર્પે નિત જગનાથને,
 નાના મોટા ઐ સ્નેહધી, ચાહે અતગમા સાથને.

કવિ૦ ૨

લાભ દે હાનીની ઉરમા, ગમ્યતા નવ આનંદના,
 લક્ષણ બધા મહાજન તણા, એવાની માગી વામના

કવિ૦ ૩

દયા દિવે દંડના મને, નિઃપ્રદતા ઉગમા ગદે,
 લડાવો લેવા નર દેહનો, ગુજ્જનને મેરે દે

કવિ૦ ૪

પવિત્રતાને નીતિની, પ્રતિમા પ્રગટ પેખાય છે;
તપસ્વીએ ગુર્જરીતણો, ઋષિરાજ સમ દેખાય છે.
કવિ૦ ૫

રાતને દિવસ કરે, જીવનતણી સત સાધના,
મમતા ધરે મિત્રો પરે, આહો અદૃશ આરાધના.
કવિ૦ ૬

નિત નિત નવ નવા નાટકો, લખનારની સ્તવના કરું;
ત્યજી જેણે ખોટી ખેવના, એનાં ગુણો ઉરમાં સ્મરું.
કવિ૦ ૭

રટે રામને આરામમાં, મુશ્કેલીમાં ધીરજ ધરે;
હો હા કરે નવ કોઈદિ, સાચી સુકૃતિને વરે.
કવિ૦ ૮

સુખ દુઃખમાં સમ વૃત્તિ રાખે, મર્દ એને માનીએ;
ખીલે ખરેખર કૃષ્ણમાં, શિવકારી ઉરમાં જાણીએ.
કવિ૦ ૯

(૧૨૪)

મુ'ખધમાં ગોખલે જ્યંતિ

મીઠા લાગ્યા છે મને આજના ઉજગરા-એ ચાલ.

ગોખલેજીવું હેડું સળગાવે.

આક્રીકાનો કાળો કેરરે.

મહાત્મા બનાવે મોહનદાસને

ગોરી પ્રજાનાં, ઉરમાં રહેલું;

બુદ્ધે ગાંધીજી ઝેરરે.

મહાત્મા. ૧

સળગી ઉઠેલી, આતરડી દેશની,
 બ્વાલા બગાવે, ઘેર ઘેરે મહાત્મા. ૨
 ધારા સલામા, ગાળે ગુણી ગોખલે,
 સંદેશ સુણાવે શહેરે શહેરે મહાત્મા. ૩
 મહેલ ગણે જોલને, નરનારી હિન્દના,
 વહે આસુડાની નહેરે મહાત્મા. ૪
 શિવકર ગોખલેના પ્રગટી અતરમા,
 ગરીબો પર મહા મહેરે મહાત્મા ૫

(૧૨૫)

નવ યુગના દેવ સ્વર્ગસ્થ સ્વામી
 શ્રી શ્રદ્ધાનંદજીનું સંસ્મરણ

ગગ દેગ તાવ ગઝલ

(૬ ગાઉ છુ, ૬ ગાઉ છુ, ત્યાં આવગો કોઈ નહિ) એ ચાલ
 સ્વામીજી શ્રદ્ધાનંદજી, નવયુગના દેવ ગણી સ્મરો,
 એ જીવન દાન દેનારના, ગુણગાન અતરથી કરો
 સ્વામીજી

અજ્ઞાન તિમીર નિવારતા, સદ્ જ્ઞાન નાવે તારતા,
 વિપદામા હિમ્મત નહારતા, એ દેવને દિલમા ધરો
 સ્વામીજી ૧

જે આર્યતા વિસ્તારતા, મદ, માન, મમતા મારતા,
 ઠરીને અવરને ઠારતા, એ મુદ્રગુણો ઉરમા ભરો.
 સ્વામીજી ૨

જે ચાહતા સ્વાધિનતા, દિલમાં ન ધરતા દીનતા;
નવ રાખતા કદિ સિન્નતા, એ દિવ્ય શુભગાને ઠરો.

સ્વામીજી ૩

ધરતા હૈયે હિન્દમાતને, સ્મરતા સદા જગતાતને;
ન વિસરતા દુઝીયાબ્રાતને, એ સાધનાથી ભવ તરો.

સ્વામીજી ૪

વિષયોમાં કે દિનરાત્રતા, મનમાં ન મદદથી માત્રતા;
યશ કિર્તિથી નવ નાચતા, એનું રટન કરતાં ફરો.

સ્વામીજી ૫

શુદ્ધિ કરી જે સુધારતા, દોષીતને ઉદ્ધારતા;
સંગઠને સુખ ધારતા, એ મરદને નામે મરો.

સ્વામીજી ૬

દીનોમાં દેવ જે દેખતા, પ્રીતિમાં પ્રભુતા પેખતા;
નીતિમાં 'શિવ' મુખ લેખતા, ભલી ભાવનાએ વિસ્તરો.

સ્વામીજી ૭

(૧૨૬)

જમનાલાલજી બળજ

(મઝા દેતે હય કયા ચાર) એ ચાલ

ધન ધન જમનાલાલ બળજ,

દેશનું ગૌરવ-દીલ ધરનારા—

રાખી તેં ધ્વજની લાજ, સમજી તે સ્વરાજ તાજ;

ધરી ઉરમાં દેશની દાજ, ભારતનું હિત કરનારા.

ધન ૦ ૧

ગણી જેલને મેલ સમાન, ફરકાવ્યું સ્નેહે નિશાન,
કર્યું પ્રીતે પ્રાણનું દાન, ગાંધી ગુણમા ઠરનારા
ધન૦ ૨

નેતાઓ બૂલ્યા લાન, થયા વિરોધમા ગુલ્તાન,
ખેત્રુ તે સૌનું ધ્યાન, શાંતિનું યુદ્ધ લડનારા
ધન૦ ૩

પ્રગટાવી દિલમા આગ, મુઢી વૈલવનો રાગ,
અમરી હનુમાનનો ત્યાગ, ગાંધી વચને મરનારા
ધન૦ ૪

-(૧૨૭)

રવિદ્રનાથ ટાગોરની જય હો.

ગગ—ભૈરવી લાવણી

રવિદ્રનાથ ટાગોરની જય હો

કહે રંગે હિન્દના નરનાર,

વિધાયલને હિમાલય અમ,

ગણી ઉન્નત ધરે દિલમા આર—૧

દ્રવતું જેનું દિલકું નિરત,

પરાધિન હિન્દને નિરખી,

નાના મ્હોટા રડને રાણા,

નમન કંઠે ઉરમા હરખી—૨

થયો પ્રગટ દેવેદ્રના ઘરમા,

કરવા બગ ભૂમિ પ્રખ્યાત,

ટાળે લેદો જાતી પંથનાં,
 કવિ રૂપે થયો વિશ્વ વિખ્યાત—૩
 ગોરસ જેવું કાવ્યા મૃતરસ,
 પીવરાવે પ્રીતે સુખકાર;
 રસના જેની ગાતી ગીતો,
 જગ જનનાં મનડાં હરનાર—૪
 નિર્મલ મનને પ્રભુ પર પ્રીતિ,
 જીવનમાં પગ પગ પેખાય;
 જય હો જય હો ટાગોર તારી,
 ગુણ ગુણ સ્મરતાં ઉર હરખાય—૫
 યશ પ્રસારશે શાંતિ નિકેતન,
 કરીને સ્નેહે માનવ સેવ;
 હોહા કરે ન કીર્તિ કાજે,
 માને અંતરમાં ગુરુદેવ—૬

(૧૨૮)

શ્રી કચ્છી દશા ઓશવાળ જૈન જ્ઞાતિ
 શિરોમણી શેઠ નરશી નાથા શતાબ્દિ
 નિમીત્તે રચવામાં આવેલ કાવ્ય
 જંગલમાં મારી ઝુંપડી—એ ચાલ.

વગાડો વિવેકે સુસંપની સતાર,
 દિલડાનાં દેવને દીપાવવા;
 અટ ટાળો કુસંપ ને કલેશ હુઝાર,
 દિલડાનાં દેવને દીપાવવા....વગાડો.

સાખી

નલીયામાં નાથા ગૃહે, પ્રગટે નરસિંહ દેવ,
વિનય, સુટેક, વિવેકથી, કરે સર્વની સેવ

ઉપકારો સભારો ઉમગે નરનાર,
હિલડાના દેવને દીપાવવા,
દર્શાવો સદ્ભાવો સુગે નરનાર,
દીલડાના દેવને દીપાવવા વગાડો ૧

સાખી

આવે તાતની સાથમા, મુખધર્મિ ધરી ધીર,
ઠરે મજુરી મોજથી, ઢચડાને એ વીર

નરરૂપે એ દેવને પીછાણે નરનાર,
હિલડાના દેવને દીપાવવા,
સાચો જ્ઞાતિ સુધારક જાણે નરનાર,
દિલડાના દેવને દીપાવવા વગાડો. ૨

સાખી

ભારતમા કચ્છને કરે, એ નગવગ પ્રખ્યાત,
નમ્ર જની સૌને નમે, શુષ્ક મૂર્તિ સાક્ષાત

દિલે ધગસની આગ લગાવો નરનાર,
દિલડાના દેવને દીપાવવા,
ઉઘેલાઓને ઝટ જગાવો નરનાર,
દિલડાના દેવને દીપાવવા વગાડો ૩

સાખી

નલીયા, સુખઈ, માંડવી, શત્રુજય સુખકાર;
સંભારે છે આજ પાણુ, એ નરના ઉપકાર.

ઉપકારી એના જેવા થાઓ નરનાર,
દિલડાનાં દેવને દીપાવવા;
નિશદિન એનાં ગુણ ગાઓ નરનાર,
દિલડાનાં દેવને દીપાવવા....વગાડો. ૪

સાખી

વિનાશી તન ધન જાણીને, કરે સફળ અવતાર;
સમજી ધર્મ સુસંગથી, બને જગત હિતકાર.
દેશોદેશમાં એ દેવને દિપાવો નરનાર,
દિલડાના દેવને દીપાવવા;
શિવ લેવા પ્રિતિ પ્રગટાવો નરનાર,
દિલડાના દેવને દીપાવવા....વગાડો. ૫

(૧૨૯)

દાદાભાઈની જયંતિ

રાગ-ભૈરવી તાલ-ત્રિતાલ

હિંદના દાદા દાદાની જય,
બોલો બાંધવ બહેનો આજ;
દર્શન કરીએ દેવનાં દિલથી,
ધરો અંતરમાં દેશની દાજ ૧
નાયક પદને લાયક એ નર,
રંગ રંગ જેને સ્વદેશ પ્રેમ;

દાદા કહે હિન્દીઓ હોતે, ૧૧૧

દીન દુઃખી પણ દેખી રેમ ૨

દાવ પેચના ખેલ ખેલતી, ૧૧૨

લેઈ બુદ્ધિમાર સરકાર,

દાન છુવતના અર્પે દાદા,

કૃપા ભારતનો ઉદ્ધાર ૩

દામ ધામ આરામ તણે,

સ્વદેશ અર્થે કરે પ્રવાસ,

નીતિ રાજની પેખી પ્રપચી,

સાવધ કરે દેશને : ખાસ ૪

“જગં જમ સ્વરાજના સુખ માણે,

ગહે પરાધિન માગે દેશ”,

યશસ્વી દાદા એમ વિચારી,

સ્વગજનો આપે સદેશ ૫

(૧૩૦)

શ્રી મહાત્મા ગાંધીજીના અધ્યક્ષપણા હેઠળ

“શ્રી પ્રથમ ગુજરાત રાજકીય પરીપદ”

માં ગવાયેલું શ્રી તિલક યગોગાન,

(ભાવે બન્ને ભવિયો ભગવાન) એ દેની

ભારત ભુવને તિલક મમાન,

લોકમાન્યનું ઘરો મન્માન ભારત

ભાગ્યભૂષણ ગંગાધર સુત,

લેઈ કરે અમૃતરસ પાન લોક ૧

- શિવાજીનૃપ સમ શૂરવીર છે,
કળીકાળનો ગણી હતુમાન. લોકો ૨
- ગણપતિ સમ ગંગાધર સુત પર,
તન મન ધન કરીને કુરખાન. લોકો ૩
- સ્વરાજ લેવા સજ્જ થયો છે,
મહારાષ્ટ્રનો સિંહ બળવાન. લોકો ૪
- જન્મસિદ્ધ હક્ક સ્વરાજ સમજી,
યત્ને જગાડે હિન્દુસ્થાન. લોકો ૫
- હિન્દની વિપદા વિહારવાને,
નિશદ્દિન યત્ન કરે મતિમાન. લોકો ૬
- દુઃખને સુખ માનીને મનમાં,
ધરે અંતરે ભારત—ધ્યાન. લોકો ૭
- પરાધીનતા—પાશ છેદવા,
માગે હોમરૂલ સુખખાણુ. લોકો ૮
- ધન્ય જનેતા ધન્ય તાત છે,
ભારતનો એ પ્રિયકર પ્રાણુ. લોકો ૯
- ગુજરાતે ગાળે જેમ ગાંધી,
દક્ષિણમાં તેમ તિલક સુબાણુ. લોકો ૧૦
- દક્ષિણને ગુજરાત ભૂમિના,
મળ્યા સાથ નરવર ગુણવાન. લોકો ૧૧

(૧૩૧)

મહાત્મા ગાંધીજીનું^૧ દિવ્ય જીવન.

(બાવે ભત્રે ભવિયો ભગવાન)—એ દેશી

ગાંધીજીનું^૨ જીવન શુભકાર,

નિરખી નેહ ધરે નરનાર ગાંધીં

કરમચંદ-ગૃહ પાવન કરવા,

આવ્યા મોહન મન હરનાર નિરખીં ૧

કળિકાળ શુ જાતે જોવા,

પ્રગટયા હરિશ્ચંદ્ર હિતકાર. નિરખીં ૨

હિન્દી જીવન પ્રભુમય કરવા,

પ્રદક્ષાદનો શુ આ અવતાર. નિરખીં ૩

સુધાગઢેની શુદ્ધિ-અર્થે,

શુ આ વાદિમક છે સુખકાર નિરખીં ૪

દીન પ્રભ-પોકાર સુણી શુ,

રામચંદ્ર આવ્યા નિર્ધાર ? નિરખીં ૫

પ્રગટ મૂર્તિ એ સત્ય-ધર્મની,

તન મન વચને એક પ્રકાર નિરખીં ૬

સ્નેહે એવા ધર્મ સ્વીકારી,

મત્ય એક માને આધાર નિરખીં ૭

સમગ્ર હિન્દીઓના ઉગ્મા,

ગાંધીજી પર પૂજ્ય ધ્યાન નિરખીં ૮

હિન્દુ મુસલમાન એક અવાળે,
કરે ગાંધીની જય જયકાર. નિરખી૦ ૯
સત્યાગ્રહના દિવ્ય શસ્ત્રથી,
કરશે હિન્દતણે ઉદ્ધાર. નિરખી૦ ૧૦

(૧૩૨)

દિવ્ય મૂર્તિના દર્શનાભિલાષીઓને
આમંત્રણ.

(જૂડે જૂડું છવિત ખરું જાણુમારે)—એ દેશી
નિરખો મોહનની મૂર્તિ, ધારી ધારીને રે;
ધારી ધારીને રે, ભાવવધારીને રે. નિરખો.
સત્યાગ્રહના ખીલે વાવે, હિન્દુ મુસલમાન સૌને ભાવે;
સન્માર્ગમાં લાવે, કશ્ણુ ધારીને રે. નિરખો. ૧
શત્રુમિત્ર પર સમ ધરે પ્રીતિ, સુખકર માને ધર્મને નીતિ;
ન ધરે ઉરમાં ભીતિ, તત્ત્વ વિચારીને રે. નિરખો. ૨
સાચાં તત્ત્વો યત્ને શોધે, સમાન ભાવે સૌને યોધે;
ચલિત બને નવ કોધે, મનડું મારીને રે. નિરખો. ૩
ભારત ભક્તિ અંગોઅંગે, સેવામાં તત્ત્વર છે રંગે;
યત્ન કરે ઉમંગે, તન મન વારીને રે. નિરખો. ૪
હિન્દુ મુસલમાન કુટને સાંધી, સૌના ઉરમાં એકજ ગાંધી;
લીધાં સ્નેહે બાંધી, ભેદ નિવારીને રે. નિરખો. ૫
કૂર જુદમની ઉભા સામે, પ્રવાસ કરતા ગામોગામે;
અસુરો અચરજ પામે, હિમ્મત હારીને રે. નિરખો. ૬

(૧૩૩)

શ્રી અરવિંદ

(૭૫૬૬ ૬૭ જરા તો ચેત-એ ચાલ)

દિવ્ય જીવનદાતાં અવનીમા, દિવ્યજીવન દાતાર-
દીઠા સમર્થ શ્રી અરવિંદ અવનીમા,

દિવ્ય જીવન દાતાર—દિવ્ય

જુધ-વીર સમ છે એ ગહેમી, કૃષ્ણસૂરીખા પૂરણ પ્રેમી,
ગમચ દ્ર જેવા દઢ નેમી, મત્યયુગ ઘડનાર-દીઠા ૧
મૃત્યુને ઘોળી પીનાગ, અમૃત ન્યોતિવદને ધરનારા,
દિવ્ય મમૃદ્ધિના દેનાગ, કૃષ્ણ પાગવાર-દીઠા ૨
દર્શનથી શ્રદ્ધા હરનારા, રૂપશે શ્રદ્ધા ઉર ભરનારા,
પદરજથી પાવન કરનાગ, ત્રિલોક તારણહાર-
દીઠા ૩

ભવ્ય એમના દર્શન કીધા, પ્રેમામૃતના સાગર પીધા,
સુરવાહિત લહાવાઓ લીધા, આનંદનો નવ પાર-
દીઠા ૪

ચેતનની ચિત્તગાત્રી ભગી, રોમરોમમા લગની લાગી,
જન્મમરણની લીલિ ભાગી, ગિવપ્રદ દેખી દિદાર-
દીઠા ૫

(૧૩૪)

પુરૂષોત્તમ.

દિવ્ય દષ્ટિ દેનારા કૃણિયુગમાં મેં દીઠા શ્રી અરવિંદ
-દિવ્ય.

ભક્તિ બંશી ઉર વાગી, સતસંગમાં લગની લાગી;
માનુ મુજને વડલાગીરે-મેં દીઠા. ૧
મૂર્તિ એ મન હરનારી, સમરસ રગ રગ ભરનારી;
પુરૂષોત્તમ પ્રભુ અવતારીરે-મેં દીઠા. ૨
જગ ત્રિવિધ તાપ હરનારા, મૃત્યુ ઘોળી પીનારા;
સહેજે શિવસુખ દેનારારે-મેં દીઠા. ૩

(૧૩૫)

મીરામાની નઝર

કવાલી

મીરા માની નઝરમાંમેં, સર્જન શક્તિ અઝળ જોઈ;
પ્રણાળ એ દિવ્ય દષ્ટિને, રહે તાણે સહુ કોઈ.

મીરા૦ ૧

થયો આધિન એ નયનોને, યંત્ર જેલું થયું જીવન;
ચલાવ્યાં માડીનાં ચાલે, બુદ્ધિ, ચિત્ત, પ્રાણ ને તન

મન-મીરા૦ ૨

સમજી 'સમજી' હું પોતાને, સ્વચ્છંદી ઝીંઘી ગાળી,
પલકમાં માડીના નયને, એ ઉન્નમત્તતા સહજ ટાળી.

મીરા૦ ૩

નયનપટ પર, જે વાચ્યુ તે, ન હીકું, કોઈ અથોમા,
સુસંગે એ, ન ચમળાયુ, ન જોયુ ધર્મ પથોમા
મીરાં ૪

અમીભરી એ નજર જે પર, પડે એકવાર જીવનમા,
લહે પરવાનો પ્રભુ પદનો, ગહે નિર્લેપ, તન-ધનમા
મીરાં ૫

ગણી 'થેલો' મને 'દાના', કરે બદનામ છો જગમા,
નથી પરવા છુ એપરવા વમી માડી રજે રગમા
મીરાં ૬

જો હમદર્દી મળે કોઈ, તો સમજાવુ હૃદય ખોલી,
શી રીતે ? શિવદાયક મા, ત્રિજીવનને રહી તોળી
મીરાં ૭

(૧૩૬)

ચોગીનું જીવન

ચોગીનું જીવન બોગીથી કહેા શી રીતે સમજાય ?
ચોગી

ગજહ સગી મુરમ્ય રીતિ, બગલાની વિચિત્ર નીતિ,
લયલા મજનુની પ્રીતિ રે પામગ્થી' નવ પગ્યાય
ચોગીં ૧

વનરાજના મનની મગ્ની, એ નૃગાલ ચમત્ સુમ્ની,
પહેલવાનોની અદ્ભુત કુસ્તીરે, કાયરથી દેમ જગાય ?
ચોગીં ૨

જલચર સુખ જલમાં જાણે, ભૂચર ભૂ પર જો માણે;
ખેચરને ન ઉભય પીછાણે રે, લિપ્ત લિપ્ત રૂચિનાં
ગણાય. યોગીં ૩

લાવિક લક્તોની લક્તિ, અધમોને લાગે અશક્તિ;
શૂરાની શિવકર શક્તિ રે, બીરૂથી કેમ મપાય ?
યોગીં ૪

(૧૩૭)

સાધકોને

દેસ-ગજલ

પ્રિય સાધકો ! સદ્ભાગ્યથી,
અવસર અનેરો આ મળ્યો.

યોગીરાજ શ્રી અરવિંદને

શુદ્ધ ભાવથી સહુ અનુસરો—પ્રિયં

વિજ્ઞાને જે દિવ્યતા લહે,

ને વિરાટમાં પણ ‘એ’ ચહે;

“ હું કરીશ રૂપાંતર ” કહે;

એ વચનમાં શ્રદ્ધા ધરો.

પ્રિયં ૧

ન કરી શક્યા અવતારો જે,

ન કયું કે અદ્ભુત શક્તિએ;

કરવા મથે આ યોગી તે,

ઉરથી કહ્યું એનું કરો.

પ્રિયં ૨

કહે મહાયતા એ કામમા,
 નવ રાજો મમતા દામમા,
 કહે માધના આગમમા,
 શુદ્ધ ભક્તિથી લગવત સ્મરે પ્રિય ૦ ૩

(૧૩૮)

પોન્ડીચેરી—શ્રી અરવિંદ આશ્રમનાં
 માતાજી મીરાં દેવી.

(અમ તેરે મીવા—એ ચાવ)

મીરા માડી ! લીધુ શરણુ તારૂં, મુક્તિ દેનારૂં,
 જપુ રાતદિન માડી ! તારૂં નામ ધ્યારૂં મીરાં
 શ્રદ્ધા, ભક્તિ, વિદ્યા, કલા તે સાચમા લીધી,
 સદ્ધર્મની પ્રણાલીકા તે કીધી સીધી,
 પોન્ડીચેરીને તે જનાવ્યુ મુક્તિનુ જાડ જપુ ૦ ૧
 કહે સાધુઓ “ મુધર્મી મરી સ્વર્ગમાં જશે- ”
 એ સ્વર્ગધામ આવી તારે ચરણે વમે,
 એ ચરણ પગ મર્મસ્વ માડ સ્નેહે વાડ જપુ ૦ ૨
 મ ગા, જમુના, તાપી, તવ ચરણમા ધરી,
 મુખા રૂપે ' ' વહેતી ન 'ગ કા કળી,
 બન્યુ ચરણમા વમેલુ મન ગાતિનુ ક્યારૂં જપુ ૦ ૩
 તવ ચરણની દેવતાઓ સ્તવના કહે,
 તવ શીશુઓની વિપદાઓ હેતે હરે,
 તવ ચરણે ઠંરું માડી ! મનહુ માડ જપુ ૦ ૪

તવ દર્શનથી મનહું મસ્ત રહે,
શિવ હાયક સમતા રહેજે લહે;
આધી વ્યાધી ઉપાધીથી રહે ન્યાહં. જપું ૦ ૫

(૧૩૯)

દિવ્ય મશીન

હારે બાહલ ધીરે ધીરે જા-એ ગાત્ર.

આવો આવો હારે સુજો ! આવો

હારે સજ્જનો ! આવો આવો રે.

દિવ્ય વિભૂતિ પ્રગટી પુન્યે, પ્રભુને અનુસરવા આવો ૦

પોંડીચેરીમાં શ્રી અરવિંદે, જોડ્યું ખાતું ખંતે,

દિવ્ય જીવનનું મશીન બનાવ્યું -(કઈ) વર્ષોને અંતે;

દર્શને આવો સહુ, નયનો સફલ કરવા-દિવ્ય ૦ ૧

મશીન એ સૃષ્ટિને કરશે, શાંતિમય જ્ઞાને,

માનવો મસ્તીમાં રહેશે, શાંતિ સુધા પાને;

કરો સહાયતા એ કાર્યમાં અવનીને ઉદ્ધરવા-દિવ્ય ૦ ૨

જિજ્ઞાસા તાત્વિક પ્રગટાવો; ઉમંગથી રંગે,

ગાહીર મનહું નવ ભટકાવો, રહેજો સત સંગે.

(પ્રભુ) ભક્તિની દ્યો નાવડી, ભવસિંધુને તરવા-દિવ્ય ૦ ૩

રગ રગમાં ભક્તિ પ્રગટાવો, સાચું સુખ લેવા,

તન મન ધનને સાર્થક કરજો, કરી પ્રભુ સેવા;

(આ) સોનેરી તક સાંપડી, શિવ સુંદરી વરવા-દિવ્ય ૦ ૪

(૧૪૦)

દિવ્ય સમાજ

(નાચો નાચો પ્યારે મન કે મોગ-એ ચાલ)

દીઠી દીઠી મે દિવ્ય સમાજ, સૌના શિગ્પર શ્રદ્ધાનો છે તાજ,

દીઠી દીઠી, દીઠી દીઠી મે દિવ્ય સમાજ

માઠી સામે દીઠા ઉભેલા ળાળ,

મા વરસાવે બહાલ, હતો પ્રાતઃકાળ,

લેશ કંઈ નવ કોઈ અવાજ દીઠી ૧

લાગ્યું ધન્ય જીવન, થયું ચીતડું પ્રસન્ન,

જોયું નજરે અહીં રામ રાખ્ય,

સુસાધકોને માઠી આપે છે સાજ દીઠી. ૨

ધર્મ, દેવાની અનોખી આ રીતી,

જોતાજ ઉપજે ઉરમા સુપ્રીતી,

દીઠી મે શિવજ સક્રિત જહાજ, દીઠી ૩

(૧૪૧)

દિવાની

મિત્ર કાશી—જેમરો

હુ તો મીઠા માઠીની સગે રહેવાની,

અર્ધ છુ માના રટનમા દિવાની હુ તો

પૃથ્વીના પાપ માઠી ધોવાને આવી,

અર્પણતાનુ અમૃત લાવી,

પીને હુ મસ્ત થવાની, હુ તો ૧

પ્રેમનાં વિમાનમાં પેણું છું માને ધ્યાનમાં,
 પ્રેમનાં પઢાવી પાઠ લાવે મને ભાનમાં;
 દેખાયે દેવી મા લવાની. હું તો ૨
 માડીનાં હાસ્યમાં છે આત્મિક મસ્તી,
 પગમાં હરે છે મારા તન મનની સુસ્તી;
 દર્શનથી આવે મસ્તાની. હું તો ૩
 માડીની આંખમાં છે જાદુઈ શક્તિ,
 આણુ આણુમાં મારા પ્રગટી છે ભક્તિ;
 (મા) શોધક છે દિલની દવાની. હું તો ૪
 માડીની છાયામાં અરિઓ ન આવે,
 શિવકર માડી મને મનડામાં લાવે;
 નયનામૃત હું પીવાની. હું તો ૫

(૧૪૨)

માની લાડીલી

મેં વાટડી લીધી સીધી, અંતરમાં પાપથી બીધી.....મેં.
 દૃષ્ટિ રાખી શ્રી અરવિંદ પર, પ્રીતિની ખ્યાલી પીધી
 અંતર ૧
 પેખી શાંતિ અર્પણતામાં, દૃષ્ટિ સીધી કીધી અં. ૨
 મનમાં મસ્તી રાખું સર્વદા, મમતા મૂકી દીધી. અં. ૩
 મીરા માની બની લાડીલી, દિલથી દિક્ષા લીધી. અં. ૪
 બની થેલડી શિવ સુખ અર્થે, ગમે ન ઋદ્ધિ સિદ્ધી. અં. ૫

(૧૪૩)

યોગીની

મા મીરા ઉરમા સ્મૃતી,	
અલમસ્તથધને કરતી મા	
નયનામૃત પીધુ માડીતુ,	
અતરગમા કરતી	અલ ૧
સમર્થતુ મે શરણુ લીધુ,	
લેશ ન ચિંતા કરતી	અલ ૨
પરમ યોગીની થવાની હું તો,	
અરવિંદ ઉગમા વગ્તી	અલ ૩
કલબુગ કળેડીને ઉલો,	
મોહ મદ્દમાને ન મરતી	અલ ૪
ભવસિંધુ દુસ્તર નવ લાગે,	
હસતી હસતી તરતી	અલ ૫
પુન્યાયીની ટોચે પહોતી,	
પરની પીડા કરતી	અલ ૬
શિવકર લાગે વિશ્વ વાટિકા,	
અરિઓથી નવ કરતી	અલ ૭

(૧૪૪)

પતીત પાવની (મા)

કરુણા મૂર્તિ મા મીરા, હું શરણે છું મા । તારી કરુણા
ઉર્મીઓ તું બાણે ઉરની, (ઠો) પતીત પાવનકાગી હું

અટપટી છે માયાની બાજી, નથી મા ! મુજમાં બુદ્ધિ જાણ;
 મુંજાણી છે મા ! મતિ મારી, મુજને લે તું ઉગારી. હું ૦ ૧
 સોનેરી નિત સ્વપ્નાં જોતી સ્વપ્ને મા ! પેખી તવ જ્યોતિ;
 પુન્યોદયથી પામી દરિસન, ઉઘાડ ઉરની બારી. હું ૦ ૨
 નયનામૃત પીતાં હરખાઉં, હરતાં ફરતાં ગુણ નિત ગાઉં;
 દર્શન કરતાં મસ્ત બનું છું, નિરખું ધારી ધારી. હું ૦ ૩
 દૂર નરહો મા ! ઉરમાં આવો, દુર્ગંજતા મનડાની મીટાવો;
 તુફાન ઉઠ્યું ઉર સાગરમાં, શાંત કરો અટ માડી. હું ૦ ૪
 ચરણ કમળની કરીશ હું સેવા, તત્પર થઈ છું જીવન દેવા;
 દિવ્ય જીવન ગાહું છું ચિત્તમાં, થા સત્વર શિવકારી. હું ૦ ૫

૧ કચ્છ વિઠના શેઠ ભોજરાજ ઘેલાભાઈની સુપુત્રી
 મોંઘી બહેનની પ્રેરણાથી આ પદ્ધતી રચના થઈ છે.

(૧૪૫)

મીરા માની અઝંબ મોહીની

રાગ—કાલીંગડો ત્રિતાલ

મન લાગો મેરો રામ ફકીરીસે—એ ચાલ

ઉરમાં મીરા મા હરદમ સ્મરવાના,

એ માડીને અનુસરવાના—ઉરમાં ૦ ૧

દિવ્ય અલૌકિક જીવન માનું,

જીવનમાં ન વિસરવાના—ઉરમાં ૦ ૨

અવતરી માડી વિશ્વ ઉદ્ધરવા,
 ભક્તિ ભાવ ઉર ભરવાના—ઉરમા ૩
 મીઠા નયનો મીઠી વાણી,
 "જગ" જન મન એ હરવાના—ઉરમા ૪
 દિવ્ય રૂપાતર કરી ઝરણોત્તુ,
 શિવ સુદરીને વરવાના—ઉરમા ૫

(૧૪૬)

પથ દર્શક આમ્રતરૂ
 ચાહ જીણી ગમ—એ ચાલ
 ઉરમા આમ્રતરૂ અતિ ભાવે,
 કર્તવ્ય પથ દર્શાવે—ઉરમા ૦
 પૃથ્વી, પાણી, પવન પ્રકાશે,
 ઇચ્છિત તનુ નિપજાવે રે,
 શાખા, પ્રશાખા, પર્ણ, પુષ્પના,
 અગ્નિ પાગ જર્ણાવે—ઉરમા ૧
 "શીત તાપ સકટ" મહી સ્નેહે,
 જીવન જ્યોત જગાવે રે,
 તમ પથિકને આશ્રય અર્પી,
 જીવન લેખે લગાવે—ઉરમા ૨
 પશુ, પખી, માનવને પ્રીતે,
 અમીરસ પાન દગાવે રે,
 દેવને દુર્લભ માનવીઓને,
 જીવન લક્ષ્ય સ્મરાવે—ઉરમા ૩

નિજ કાર્યે રહી દત્ત ચિત્ત નિત,
 જીવન રસ રેલાવે રે;
 શિવ પદ અર્થી મુમુક્ષુઓને,
 સેવા સુમાર્ગે લાવે—ઉરમાં ૪

(૧૪૭)

ખેડુત થા

ભૈરવી લાવણી

જગમાં થા ખેડુત સુખાણુ, માનવતાના કલ્પતરૂને;
 કર પ્રીતે નિર્માણુ—જગમાં ૦

મન ખેતર ને શ્રદ્ધા વાયુ, જ્ઞાન પ્રકાશ તું માન;
 મુખકર સેવા વૃત્તિ બી લે, ખાતર સુસંગ જાણુ.
 જગમાં ૧

મીઠાં પ્રેમનાં પાણી પાજે, કરવા તરૂ બળવાન;
 મનન ખેડ કર અંતે નિત્યે, ધરી વિષય ઘાસ પર ધ્યાન.
 જગમાં ૨

પશુ પંખી છે કૂર કષાયો, રહે સદા સાવધાન;
 તરૂ રક્ષા કર સત્સાધનથી, કરવા સ્વપર કલ્યાણુ.
 જગમાં ૩

તપ જપ સંયમ પણી પ્રગટે, પુષ્પો ગણુ અલિદાન;
 નિત્યાનંદ ફળ માન તું મનમાં, નવ ચૂકીશ નિશાન.
 જગમાં ૪

જિનવગ ગુણુકર ગણુધર મુનિવર, ખરા ખેડુ લગવાન,
શિવપ્રદ કલ્પતરૂ વાવીને, દીધુ જીવન દાન
જગમા૦ ૫

(૧૪૮)

વાણીની અમોઘ શક્તિ

(હવે મને દરિ નામથી નેહ લાગ્યો) એ ચાન

જડી ખુટી જેવી, વાણી ગણાણી ચમત્કામી,
વિશ્વમા વિસ્મયકારીરે-જડી૦
કામધેનુને ચિંતામણિ સમ, મન વાછીત કગ્નારી,
પલમા શત્રુ મિત્ર ખનાવે, વાણીની બલિહારી રે
જડી૦ ૧

રમના દેવી સહાયક જેને, ત્રિવિધ તાપ હરનારી,
તે પૃથ્વીપર સ્વર્ગ ઉતારે, કરે જગલ મગલકારી રે
જડી૦ ૨

ત્રિલોકને તારે ડે મારે, શક્તિ એની ભારી,
મત્ર તત્ર છે આધિન એને, આગમની ગાનારી રે
જડી૦ ૩

રાગ-રોષ ડે હર્ષ-શોકની, એ છે પ્રગટાવનારી,
હાઠ છત છે એને હાથે, એ ધર્મને ધુતારી રે
જડી૦ ૪

અજાનીની વાળી વિષમય, વિશ્વને બધનકારી,
જ્ઞાનીની વાણી અવનીને, શિવ મુખની દેનારી રે
જડી૦ ૫

(૧૪૯)

આગમનો સાર

રાગ-ભૈરવી તાલ ત્રિતાલ.

ઠરી અવરને ઠાર, એ છે શ્રી જિન શાસનસાર,
કૃતજ્ઞતા ગુણ ધારણ કરીને, કર સાર્થક અવતાર;
ઉપકારીને નજરે નિરખી,

પામજે હૃષ અપાર. એ છે ૧

ખાજરી ખાઈ ઘઉં ખવરાવવા,

વૃત્તિ ઉરે ઉતાર;

પાણી પીને દુગ્ધ દાનનો,

દે બદલો સુખકાર. એ છે ૨

જે ચાહે છે પર વસ્તુને,

તે ભવમાં ભમનાર;

ચોતાવું આપે જે પરને,

તે નિશ્ચે તરનાર. એ છે ૩

દેવું પણ લેવું નવ કોનું,

કર નિત પર ઉપકાર;

કરજ કરી નવ ભવમાં ભમજે;

નર ભવ નવ મળનાર. એ છે ૪

પરમું ખાઈ ખુશી નવ થાજે,

એ શિક્ષણ ન વિસાર;

લાખ પ્રકારે બદલો દેવા,

કરજે મનમાં વિચાર. એ છે ૫

મલાગી આ મૂત્ર મદા તુ,
 જીવનમા તે ઉતાર,
 સુખકર શિવપદ પ્રાપ્તિ કાળે,
 તરી અવગને તાર એ છે ૬

(૧૫૦)

સત્સંગ વિષે

રાગ-ધનાથી

સુસગથી સુખ થાય, જીવનમા સુસગથી સુખ થાય
 પુન્ય વિના માનવ તન ન મળે, પુન્યે સુસગ સુહાય

જી ૧

સુમગથી સુવિચારે ઉપજે, મનમા શાંતિ જણાય
 જી ૨

સત્મગીની પ્રિયદ્ર વાણી, સુખતા પાપ પહાય
 જી ૩

ધર્મોધર્મના મર્મ મહજમા, મત્સર્ગે મમજાય
 જી ૪

આવે વિનય, વિવેક, સુવિદ્યા, મળે શિવપદ સુખદાય
 જી ૫

(૧૫૧)

વાત્તાવેગે આવો કે—એ દેખી ,

‘ગજ’મા લગની લાગી કે, બવની લીસિ લાગી કે,

‘રાજ’ ના વચને ‘જાગીયા’ હો જી,

‘ગજ’ વિનાનો સુનો લાગે સમાર-ગજમા ૦

સાખી.

રાજચંદ્ર ગુરુરાજનાં, વચનોમાં થઈ પ્રીત;
લોકોત્તર વૃત્તિ થઈ, ન ગમે લૌકિક રીત.
સુસંગમાં પ્રીતિ થઈ, વૈભવ ગણીએ અનિત્ય,
જગની મમતા ત્યાગી રે—રાજનાં ૧

સાખી,

વિરહ થયો જિનરાજનો, કળિકાળમાં આજ;
મોહનો ભેર વધ્યો જગેં, કરે ન કે નિજ કાજ.
સુસંગ રંગ રહ્યો નહિ, કરે અનેક અકાજ,
નાથે મમતા નાગી રે—રાજનાં ૨

સાખી.

ધર્મને નામે અધર્મનાં, કરતાં મૂરખ કામ;
દેવને નામે લોભીઆ, મહાં માગ્યા લે દામ;
કુગુરુ મદમાં માચીયા, ભૂલ્યા આતમ રામ,
થયા વૈરાગી રાગી રે—રાજનાં ૩

સાખી.

પૂર્વ પુન્યનાં યોગથી, મળ્યા રાજ ગુરુરાજ;
માર્ગ જતાવ્યો મોક્ષનો, રાખી દિલમાં દાઝ,
આત્મ-સિદ્ધી આપીને, દીધું મહોદુન સાજ,
થયા અમે સદ્ભાગી રે—રાજનાં ૪

સાખી.

ગચ્છ-મતની મમતા ગઈ, ઉરમા ગમે સુસંગ,
 ગુણ ગાઈએ ગુરુરાજના, કરીએ ન આજ્ઞાભંગ,
 જડ ચેતનના જ્ઞાનથી, થયો અનંગ અપંગ,
 શિવપ્રદ જાગી વાગી રે—રાજનાં ૫

(૧૫૨)

રાગ—કાલિંગડો ત્રિતાલ

અમે ગીદને જઈએ વનમા રે ?

' ગુરુરાજ મળ્યા જગ જનમા

અમેં

રાજચંદ્રનુ ધ્યાન ધરીને,

' શાંતિ લઈએ મનમા રે

ગુરુરાજં ૧

હુપમ' કાળે દેવને 'દિઠા,

ગદીએ લાવ' લજનમા રે.

" ગુરુરાજં ૨

પૂર્વના 'પુન્ય કૃપ્યા અમ આજે,

થયા ઘેલા ગુરુ ગુણમા રે

ગુરુરાજં ૩

શક્તિ પ્રદાયક છે ગુરુ ભક્તિ,

ગદીએ ગુરૂના ગદનમા રે

ગુરુરાજં ૪

ગુરુ 'વિણુ' જ્ઞાન ન 'પામે દોઈ,

શ્રદ્ધા છે વીર વચનમા રે

' ગુરુરાજં ૫

કંપનડ અમ છે ગુરુ જાની,

ગદી ન મમતા ધનમા રે

ગુરુરાજં ૬

નાના મોટા રંડ ને રાણા, જ્ઞાનીને અજ્ઞાની;
લજનાનંદ લેવાને પ્રીતે, યતો ખરેખર તાની.

સુભક્તો ૦ ૬

કુંવારીબાળા વિધવા સધવા, યુવા વૃદ્ધાનારી;
પુત્રી ભગિની માતા સમજી, કરે ભક્તિ સુખકારી.

સુભક્તો ૦ ૭

વિકારવૃત્તિ દુર કરીને યતો શુદ્ધ બ્રહ્મચારી;
મલીન વાસના દૂર કરેને, જે છે અતિ દુઃખકારી.

સુભક્તો ૦ ૮

દુનિયારૂપી બળરમાંથી, ઉત્તમ વસ્તુ લેને;
સુપાત્ર નિરખી વહાલ ધરીને, સુખકર શિક્ષા દેને.

સુભક્તો ૦ ૯

ભજન રંગમાં વિદ્ય આપેતો, પ્રેમ ધરીને સહેને;
શિવપદ અર્થે મસ્તક દેવા, સજ્જ થઈને રહેને.

સુભક્તો ૦ ૧૦

(૧૫૫)

ભક્તિરંગ

મોયે પ્રેમકે ઝુલે ઝુલાવો કામ-એ ચાલ

જિન ભક્તિનો રંગ જમાવો સહુ,

ત્રિલોક નાથને નયણે નિરખી;

મસ્તક સ્નેહે નમાવો સહુ.

જિન ૦ ૧

જગના જીવો મિત્રો માની,
 અતરંગથી ખમાવો સહુ જિન૦ ૨
 દુર્લભ દેહનો લહાવો લેવા,
 ગિવપ્રદ દ્રવ્ય કમાવો મહુ જિન૦ ૩

(૧૫૬)

જિન આણા

ભૈરવી જેમટો

જિન આણા શિરપર ધરજોરે, કર્તવ્ય કદિ ન વિસરજો,
 મગઠનની શક્તિ સમરો, દુર્ગલતા દિલડામાં ન ધરો,
 ખની ખહાદુર જગમા કરજોરે કર્તવ્ય૦ ૧
 સધનાં અંગ ઉપાગો નિરજો, કઠી ચિકિત્સા દોષો પરજો,
 થઈ નિર્મલ તારી તરજોરે કર્તવ્ય ૨
 તનને મનના રોગો ત્યાગો, મોહ નિદ્રાથી અટપટ જાગો,
 શક્તિથી અરિ ખળ હુજોરે કર્તવ્ય૦ ૩
 પૃથ્વીના લોકો સહુ ભાગ્યા, શુદ્ધી સગઠનમા ભાગ્યા,
 ખધુ લાવ દિલે ભરજોરે કર્તવ્ય૦ ૪

(૧૫૭)

સેવા

રાગ-ભૈરવી-ત્રિતાલ

સેવામૃત રસ સાર જગમા—સેવા
 સેવા મત્ર જપો સદ્ભાવે, સર્વ જીવ સુખકાર જગમા૦ ૧
 સેવાથી છે શુભગણ સુલભ, સેવા સુખ લડાવ જ૦ ૨

શિવકર જ્ઞાની સદ્ગુરૂ મલતાં,
ન રહી આશક્તિ તનમાં રે. ગુરૂરાજ ૦ ૭

(૧૫૩)

વીર પ્રભુને પ્રાર્થના

જીનું તો થયું રે દેવલ જીનું તો થયું—એ ચાલ.

વેલા વેલા આવો વાલા, વેલા આવો વીર !
કૃપાળુ ! જડવત્થયેલા દિલમાં; વેલા આવો વીર વેલા ૦
તત્ત્વ વેત્તાઓ નેતા, રહ્યા ન સંઘમાં રે;
રૂઢી રાક્ષસી આપે, સંઘને પીડ. કૃપાળુ ૧
વિત્તે વેચાયે જાળા, પશુ સમ હિન્દમાં રે;
ક્યાંથી આવે સંતતિમાં, ઉચ્ચ ખમીર. કૃપાળુ. ૨
મૂઠ માળાપો ભ્રમથી, લડાવો લેવા લાલચે રે;
લગ્ન હોળીમાં હોમે, જાળ શરીર. કૃપાળુ. ૩
કર્ત્તવ્ય ધર્મ તજીને, વૃદ્ધો પરણે જાળાઓ;
યુવતિ વિધવાના નેત્રે, નિત્ય વહે નીર. કૃપાળુ. ૪
ધીમંત શ્રીમંત સર્વે, વળગ્યા નિજ સ્વાર્થમાં રે;
રોતી વિધવાને આપે, નવ કોઈ ધીર. કૃપાળુ. ૫
પ્રગટાવો નાવિક દિલમાં, દયાની જ્યોત દયાળુ !
શિવકારી નાવ સંઘની, પામે ભવતીર. કૃપાળુ. ૬

(૧૫૪)

ભક્તોના સ્થાનની સમાનતા

ગગ—દેમ તાન લાવણી

(૫૫૪) ગગ મુસાફર ખાનુ ન તાઝ)—એ દેવી

મુલકતો ભાવે, પ્રભુ ભક્તિ ગ્સ ચાખો,
 લોકની લીતિ, મનમા લેશ ન ગજો—મુલકતો ૦
 યાચી મોચી દગ્ગ સોની, તેલી ને તગોળી,
 માથે ગેમી ભક્તિ કગ્ગે, અતગપટને ખોલી.
 મુલકતો ૦ ૧

દોળી માળી ભણગાળી, ને હલમ ને પાંતગ,
 ભક્તિ મુધાગમ પાન કરીને, ઘનો ગગતથી ન્યાગ
 મુલકતો ૦ ૨

મુલકમાન ઇમાઈ પાગમી, ખોલ વોગ ભગી,
 ખાનુભાવ ધરી અતગમા, ઘનો ખગ મતમગી
 મુલકતો ૦ ૩

વાળીક હુવાણા અને ભાટીયા, વગુકગે કદોઈ,
 અભેદ ભાવ ધરોને ચિત્તમા, લોક લાગને ખોઈ
 મુલકતો ૦ ૪

પ્રાણાણ કુત્રી વૈશ્ય શુદ્ધમા, અભેદ વૃત્તિ ધગ્ગે,
 એક પિતાના ધાગક મમલુ, શુભાગણ અંતઃ ભગ્ગે
 મુલકતો ૦ ૫

ઠરાવો જો કાગળો પર રહેશે,
 (તો) લવારો કરનારા સૌ કહેશે,
 બોલો તેવું પાળો રે. યુવકો—૬
 કહો નહીં પણ કરી બતાવો,
 અળખાઓને કદી ન સતાવો,
 -શિવકરશિખ સંભારો રે. યુવકો—૧૦

૨ (સંવત ૧૯૮૫. કચ્છ નલીયા)

(૧૬૨)

હિતબોધ

(તમે જો જો ન સમય આ વિતાવજો)

પ્રભુ વીરનાં ગુણોને સંભારીયે રે,
 ભક્તિ નાવથી તરીયે ને તારીયે—પ્રભુ.
 કામ ક્રોધ માન મદ મત્સર નિવારીયે,
 વૈભવ વિલાસની કુવાસનાને ટાળીયે;
 રાગદ્વેષ મોહ વૈરીઓને મારીયે રે. ભક્તિ. ૧
 વીતરાગ પર રાગ દિલકામાં ધારીયે,
 દેવ ગુરૂ ધર્મના મર્મને વિચારીયે;
 દુર્લભ નરભવને ન હારીયે રે. ભક્તિ. ૨
 દીન દુઃખી બાંધવોને બહેનો ઉદ્ધારીયે,
 જ્ઞાન દાન આપી જગ જીવોને સુધારીયે;
 શિવકર વીરવચન ન વિસારીયે રે. ભક્તિ. ૩

દ્રુત દૂર કરવા પરમાત્માને પ્રાર્થના

(વાત્રા વેગે આવો મે) 'એ'દેશ

જગસ્વામી સુખકારીરે, અકળકળા પ્રભુ તારીરે,
અરજ સુણુને ધ્યાનથી હોજી,

હિન્દ દેશની પડતી જુગારથી થાય

જગ સ્વામીં ૧

માખી—

ભાગતમાસી બ્રાતિથી, માર્ગ ભૂલ્યા સુખકાર,
રાખે ન પ્રીતિ ખેતીમા, ચલન કરે ન લગાર,
મજુગી મહેનત મૂકીને, સ્નેહ કરે જુગાર—

વૃત્તિ થઈ નઠારીરે—અરજીં ૧

છટેચોડ મદો ઠરે, કેઈડ રેમે લાય,
ચેર જાલરે કેઈડ નગ, ખતે ખુવાર થાય,
અફીણ અજાસી ચાલીમા, ધન પ્રાપ્તિ દેખાય

બ્રમણા થઈ છે ભાગીરે—અરજીં ૨

અમીં ઉમગવો અને, વધીલ વેગ સુજાણ,
ગજા મહાગજા અને, મજુગ ભૂલ્યા ભાન,
લાલચ લાગી લક્ષ્મીની, જુએ જુગારે ખાણ

જુઓને ધાગી ધાગીરે—અરજીં ૩

હીન બન્યા લખપતિ ઘણા, કેમકે થયા ખેડાલ;
જુગારમાં ધન ખોઈને, પીડે પ્રજા ભૂપાલ;
કર વધારે ખેતીપર, રહ્યો ન અંતર વહાલ.

થયા નૃપતિ દુઃખકારીરે—અરજી ૪

બુદ્ધિ બગડી બાપજી, આવ્યો વિપરીત કાળ,
દેશ દાઝ દિલથી ગઈ, ન રહ્યો ક્યાં ધનમાળ;
લક્ષણ બગડ્યાં લોભથી, દેખાયે કળીકાળ.

અતિ થયા અવિચારીરે—અરજી ૫

માત તાત ખંધુ અને, લગીની સુતને નાર,
જુગારીના જુદ્દો થકી, પામે ત્રાસ અપાર;
અન્ન-વસ્ત્ર વિણ રડવડે, સુખ ન મળે તલભાર.

જીંદગી થઈ અકારીરે—અરજી ૬

ધર્મા ધર્મ સમજે નહિ, ગણે ન નીતિ ન્યાય,
પુન્ય પાપ માને નહિ, પ્રભુ પ્રીતિ નહિ ક્યાંય;
પર ભવ પર શ્રદ્ધા નહિ, કેવલ લક્ષ્મી ચહાય.

જીંદગી જાયે હારીરે—અરજી ૭

નાથ નિહાળો નેહથી, જાશે ભારત લાજ,
લક્ષ્મવત્સલ ભગવાન છો, ધારો દિલમાં દાઝ;
જુગારીને કરૂણા કરી, આપો નીતિ જાજ.

થાઓ રે શિવકારીરે—અરજી ૮

(૧૬૪)

મહા પાપી કાણુ? જુગારી

રાગ લૅંગવી લાવણી

- જુગારીને જૂઠા સૌ જાણો, પ્રપચીને પાપી પૂરો,
નિર્લજ દલી ને ધુતારો, પરતુ પડાવામા શૂરો ૧
- માત તાત બધુ સુત નારી, જુગારી જાણે હુ ખકારી,
ધર્મ ક્રમના મર્મ ન સમજે, ફરજ વિચારે ન અવિચારી ૨
- વિત્તને માટે માતા મારે, તાત વિદાઁ ધન કાઁ,
બધુ સુત લગીની નારીને, હુ ખ દેવામા નવ લાજે. ૩
- ચોરી કરતા લેશ ડરે નવ, વેશ્યા ઘઁ વસતો નિત્યે
મદિગ પીને મસ્ત બને તે, માસ ભક્ષિ બનતો પ્રીતે ૪
- વ્યસનોમા ચઢ્યૂર બને તે, અધમાધમ છે જુગારી,
મજૂરી મહેનત યાય ન તેથી, દુત રમત જેને પ્યારી ૫
- જુગાર મમ નથી પાપ જગતમાં, જુગારી છે પાપી સરદાર
જુગારીના માળાપો હુ ખીયા, જુગારીને ન મળે ઘરબાઁ ૬
- જુગારીના વચને કો શ્રદ્ધા, ગાજે નવ દિદિ અ તરમા,
આ ભવનો અબ્યાસી તેતો, યગ્રે જુગારી ભવાતરમા ૭
- જુગારનુ ક્ષણ નળને પૂછો, પાડવને પૂછો આજે,
ગ્રેહ શાહુડારો એ વ્યસને, જેલ મહેલમા બીરાજે ૮
- આ યુગમા ઘઁ ઘરમા નળ છે, પાડવ છે પગલે પગલે,
દમયંતિ ત્રીપદી સમ ચતીયો ડહન ઢરે ડગલે ડગલે ૯

સદ્દાને પણ જુગાર સમજો. રેસથી કેઈ થયા પાયમાલ;
 મોટરમાં ફરતાં આનંદે, પદચારી તે થયા તત્કાળ. ૧૦
 રહી ન મેડી કે મોલાતો, બાગ બગીચા ને ધનધામ;
 સદ્દાની અગ્નિમાં હોમ્યા, દામ વિના ન મળે આરામ. ૧૧
 વિત્ત વિના નર બર સમજાયે, સગા સળાંધી ન આપે સહાય;
 સ્નેહી-મિત્રો રહેજ અળગા, સટોડીયો સૌમાં કહેવાય. ૧૨
 જુગારને સદ્દાથી અળગો, જે નર રહેશે આ કાળે;
 આ લવમાં તે સુખીયો થાશે, શિવ સુખ લેશે પરકાલે. ૧૩

(૧૬૫)

વિધ વિનાશક રેંટીયો

(આ ગયા હય કર્મયુગ કુલ)-એ દેશી.

સ્વીકારજો સૌ સ્નેહથી, હુઃખસિંધુ તરવા રેંટીયો;
 માતને પર બંધનેથી, મુક્ત કરવા રેંટીયો સ્વીકારજો. ૧
 પૂર્વજોની ઋદ્ધિ સિદ્ધિ, નિત્ય સ્મરવા રેંટીયો;
 દેશની દારિદ્રતાનું, હુઃખ હરવા રેંટીયો. સ્વીકારજો. ૨
 દેશપર દિલમાં સદા; સદ્ભાવ લરવા રેંટીયો;
 કાલના વિકાલ મુખમાંથી ઉદ્ધરવા રેંટીયો સ્વીકારજો. ૩
 હુઃખને સુખના દિનોમાં, ધૈર્ય ધરવા રેંટીયો;
 શોકને સંતાપ સમયે, રંગે ફરવા રેંટીયો સ્વીકારજો. ૪
 સ્વતંત્રતાની વાડીમાં, સુખથી વિચરવા રેંટીયો;
 સ્વરાજની સુખ સંપદાને, રહેજે વરવા રેંટીયો સ્વીકારજો. ૫

ખાતીમાં ખાનદાની

ભૈરવી-લાવણી

ખાનદાની ખાદીમાં માનો, ભારતભૂપણ સમજી મત્ર,
દેશ ઉદ્ધારક વિપદવિહારક, ખાદીથી ચોલે છે તત્ર ૧
સ્વદેશ પ્રેમી હિન્દી હૈડે, ખાદીપર ધરશે અનુગ્રહ,
દેશદાઝની દર્પણ ખાદી, ઝરાવતી ફેશનનો ત્યાગ. ૨

દીન દ ખીની માતા ખાદી, લાલન ને પાલન કરનાર,
શક્તિ પ્રદાયક લીજ નિવારક, મોહ વિદેશીનો હરનાર ૩
ધરના ખાળક ઘટી ચાટે, ઉપાધ્યાયને આપે લોટ,
મૂળ શિર્ષામણિ પામર જનની,
લાગતમાં કહો કયા છે ગોટ ? ૪

વિદેશીમાં પોઝીગન મમજી, સ્વદેશીથી જે જન શગમાય,
તે નર ખરસમ ભૂમિભાર થઈ,

ધિક્ ધિક્ પામીને કરમાય ૫

ગાધીજીને સુખકર સમજી, ધગ્ગે ઉરમાં ખાદી પ્રેમ,
હોળીમાં ખાળી પગ્દેશી, સ્વદેશીનો લ્યો મત્વર નેમ ૬
લાજ દાઝ ને માજ વધારે, ઉન્નતિકારણુ એ શુભ તાજ,
ખાનદાની ખાદીમાં માની, સ્થાપો એહે મધ સ્વરાજ ૭

(૧૯૭)

સ્વદેશસેવાની ધુન

(આદર ઝીણી રામ ઝીણી)—એ દેશી.

દેશોદયની લગની લાગી, બ્રાંતિ ભીતિ ભાગી
દેશોદય.

મોહનના મુળથી મન મોહક; સ્વદેશી ણંસી વાગીરે;
જાતિ પંથના ભેદ ભૂલી હું, યથો દેશનો રાગી.

દેશોદય. ૧.

સમજી સેવા ધર્મ કર્મને, માયા મમતા ત્યાગીરે;
સ્વદેશીના રંગે રંગાયો; વિદેશીનો વૈરાગી.

દેશોદય. ૨

પશ્ચિમની સંસ્કૃતિ સમજી છું, દુઃખકર ડાકણ નાગીરે
વિલાસ ને વૈભવની વૃત્તિ, કરી હવે તો આધી.

દેશોદય. ૩

દેશદાઝ દિલમાં નવ રાગે, તે પશુ સમ દુર્ભાગી રે;
ભારતના ભક્તોને માનું, દેવ સમાન સુભાગી.

દેશોદય. ૪

(૧૯૮)

યુવકોને કર્તવ્યપ્રેરણા.

(જીવડા હજી જરા તો ચેત)—એ દેશી.

જાગો જાગો યુવકો આજ, સત્વર સ્વરાજ લેવા
કાજ, ધારો દિલમાં દેશની દાઝ—જાગો.

નોકશાહી ગામોગામે, જુદાં કરે છે ન્યાયને નામે,
ચલાવે ઘોળે દહાડે હુટ, સુતા શુ સોડ તાણી રે ?
જગો ૦ ૧

પ જળના તો ફર પ્રસંગો, સ્મરતા ઉકળે અ ગોપાંગો,
થયા છે ગિરના હાલ હવાલ, મતીની લાજ
હુટાણી રે—જગો ૦ ૨

ડાયર ને ઓડવાયર શાહી, જને ન ભારતમા
કરી ક્યામ,
કર્યા ભાવીનો નિગ્ધાર, ભારતસભા ભગાળી રે
—જગો ૦ ૩

ગાંધીજી શિવદાઝ થઈને, અમલદારનું શ્રમ લઈને,
કુદે ધર્મયુદ્ધનો શ્રમ. ઉઠો વચન પ્રમાણી રે
—જગો ૦ ૪

ગવલુગન્થની છાયા ત્યાગો, પ્રાણ પલે સત્
ન્યાયના માગો,
મૂઠો મોઝ મોખ આગમ, આત્મા દિતકર માની રે
—અમે ૦ ૫

માન આદનો મોદલ મૂંઠો, ગતિમાત્ર સન્માન
ન મૂંઠો,
મૂંઠો વધીવોની વધીલાન, રેશને દુષ્ટ જાણી રે
—જગો ૦ ૬

રાષ્ટ્રીયશાળાઓ ઝટ સ્થાપો, અદાલતોના

મૂળજ કાપો.

શ્રીમંત ધીમંત સૌ નરવીર, બતાવો હિન્દતુ'

પાણીરે—જાગો ૭

(૧૬૬)

હીન ભારતની યાચના.

(કાંઈ સાચા સંતો આવો રે)—એદેશી.

ભારતના વિઘ્ન વિહારો રે, નાથજી નેહ ધરીને;

તુમ કૃપા વિના નવ આરો રે, નિરખો નજર કરીને.

ભારત સંતાનો પરની, આશામાં પંથજ ભૂલ્યા;

કામ ક્રોધ મોહ મદથી, કુલણજી થઈને કુલ્યા;

વિદેશી દેખીને કુલ્યા રે, સુખુદ્ધિ આપી સુધારો

ભારત ૧

નિઃશસ્ત્ર પ્રજા અવનિમાં, ભારત જેવી નવ જડશે;

વીરતાના વારસદારો; તુમ સ્હાય વિના ટળવળશે;

ધીરજ ક્યાં સુધી ધરશે રે; શ્રદ્ધા બળને વધારો

—ભારત ૨

પ્રભુ! પ્રીતીશ ન્યાયને ખડાને, નોકરશાહી અભિમાને;

કરે કૂર જુદમ વિણ ભાને, નવ સુણે શબ્દ કો કાને;

માન-મર્દનમાં સુખ માને રે, કાયર કૃત્ય નિહાળો

—ભારત ૩

પળળની પીંડા ચેખો, સતી લાંબ લુટાણી દેખો;
મરતાને મારી મેખો, માર્શલલોને ન ઉવેખો,
આ બુદ્ધો કૂરબ લેખો રે, 'ન્યાય કરી અવધારો

—ભારત ૪

સ્વદેશી લગની લાગે, વિદેશી વૃત્તિ લાગે,
ખાદી સ્નેહે સૌ માગે, કઠી વિલાસવૃત્તિ આગે,
સહુ દેશ સેવામાં જાગે રે, એ ઉપજાવે વિચારો,

—ભારત ૫

(૧૭૦)

સ્વદેશી મંત્રના જાપથી સ્વરાજ સિદ્ધિ

૧૧૧

ગજન

સ્વદેશ મેવા કહે સર્વદા, સુગીળતોને ઉઠાવી શિરપગ,
મહં થઈ નવ કહે ટોધથી,
માગો મૃત્યુ દેશોદયકર ૧

પીંજગના પોપટ ચેઠે, પામર થઈને પડ્યા રહ્યા શુ ?
સ્વતંત્રતા દેવીને વગવા,
જાધન તોટો જાડાઈર નરવગ. ૨

હુ ખના, હુ ગગ નજરે નીરખી,
પાછળ પગલુ ટી ન જાગ્ને,
અર્ગ અમાન ગણો ગુગીને,
જનો અમરપદ લેવા તત્પર ૩

સ્પષ્ટોક્તિમાં કહો ગર્વથી, શિર અર્પીને સ્વરાજ લેશું;
 જેલ ગણીશું મહેલ પ્રમાણે,
 ધરી દેશની દાઝ ખરેખર. ૪

ખાદીમાં આખાદી માનો, વિદેશીમાં ખરખાદી નાણો;
 સ્વદેશી વસ્ત્રે તન શોભાવી,
 કૃતાર્થ જીવન કરો ખરોખર. ૫

નેતા માની ગુરૂ ગાંધીજી, પ્રેમ ધરીને પ્રાણ પાથરો;
 સ્વરાજ સિદ્ધિ અર્થે નિશ્ચિન,
 સ્વદેશી મંત્ર જપોને સુખકર. ૬

(૧૭૧)

અસ્પૃશ્યતાથી સ્વરાજ્યમાં અંતરાય

(કવાલી.)

ભારતવાસી બાંધવ ખડેનો, સત્ય ધર્મના મર્મ લહો;
 ઉંચ નીચની કરી કલ્પના, અધર્મને નવ ધર્મ કહો. ૧
 ગાય લેંસને શ્વાન સાંભર્યા, પશુ પંખી પર પ્રેમ ધરો;
 અત્યંતથી અળગા રહેવાનું, પાપી પગલું શીદ ભરો ? ૨
 ટીલાં ટપકાં બહુ તાણો છો, તપ જપ માંહે ધર્મ ગણો;
 દેવોને દુર્લભ નરતન જે, કૂર થઈને કેમ હણો ?-૩
 સંધ્યાવંદન પ્રભુ પૂજનથી, અંતરંગમાં અતિ હરખો;
 ભગવત સુત ભંગીને ભાવે, બંધુ ગણીને નવ નિરખો. ૪

દયા ધર્મ મુખથી નિત જોલો, મર્મ ન સમજો અતરમા,
 પ્રભુ સુત પ્રભુ સમ સમજો ધર્મી ધર્મ ન ત તર મતરમા પ
 નિજ મમ પર જીવન ગણવામા, ગીતા સાચુ જ્ઞાન કહે,
 અત્યજને અસ્પર્શ્ય ન મમજો, સ્વર્ગીય મુખ તો તેજ લહે ૬
 જે માતા સમ મેલ ઉપાડે, ભગી બ્રાતા તે ભય પામે,
 રોગ મુક્ત રાખે ભારતને, દૂર રહે ગામો ગામે ૭
 સ્વરાજ તે શી રીતે મળશે ? ન્યાયી માથે નાથ રહે,
 શાંતિ અર્પે તે મુખ પામે, જુદમ કરે તે જુદમ સહે ૮

(૧૭૨)

મુતેલા હિન્દી વીરાઓને કળા દૈશલ્યના
 કાર્યો કરવા પ્રાર્થના.

કલાથી

(અરે ! સસાગમા નર નાર, કૃતધ્વી કોણ છે એવો ?) એ દેશી
 મુતેલા હિન્દના હીરા, હવે હદ થઈ ઉઠો વીરા,
 જુઓ નિજ માતની પીડા, કરોટો ખાય છે કીડા.

મુતેલા ૦ ૧

અમેરિકાની લત્કાતિ, વિદ્યોકીને તને બાતિ,
 ગઈ ક્યા પૂર્વની ક્રાંતિ ? પ્રમારી શુ રહ્યા શાંતિ ?

મુતેલા ૦ ૨

દળા દૈશલ્ય જી વાવો, લઈ લ્યો જન્મનો દ્લાવો,
 ખડું મામર્યું પ્રગટાવો, પ્રયત્નોના શુભ ગાવો

મુતેલા ૦ ૩

જુઓ જાપાનીઓ શૂરા, કુળા-કૌશલ્યમાં પૂરા;
કરો આલસ્યના ચૂરા, ધરો નિજ દેશની ધૂરા.

સુતેલાં ૪

ઉઠો સત્વર હવે ઝડાલા, વખત વિતાવો છો ઠાલા;
ખચાવો ખાલને ખાલા, જોલી ઉદ્યોગની શાખા.

સુતેલાં ૫

(૧૭૩)

સુતા શું સોડ તાણીને ?

(કવાલી)

(જીગરનો ચાર જૂદો તો, બધો સંસાર જૂદો છે)—એ દેશી.

દશા આ શી થઈ આજે ? અવનિમાં હિન્દ તો લાજે;
ઉઠો નિજ ઉન્નતિ કાજે, સુતા શું સોડ તાણીને ?

દશા. ૧

સુજ્ઞાની દેશ ગણાતો જે, સુખી સૌમાં જણાતો જે;
વિરોધોથી હણાતો તે, સુતા શું સોડ તાણીને ?

દશા. ૨

કરોડો છે સુતો જેના, કહો છે પૃથ્વીમાં કેના ?
છતાં શા હાલ આ એના ? સુતા શું સોડ તાણીને ?

દશા. ૩

સહ્યા બહુ જીદમના ભાલા, પરસ્પરમાં લડયા ઠાલા;
સ્થિતિ સમજે હવે ઝડાલા, સુતા શું સોડ-તાણીને ?

દશા. ૪

હવે હિન્દુ મુસલમાનો, છવનમા એકતા આણે,
કરો કુચ કા ગ્રહી કરમો, સુતા શુ સોડ તાણીને ?

દશા ૫

તજી વિલામ આમકિત, ધરો માદાઈમા લકિત,
સ્પુગવો આત્મની શકિત, સુતા શુ મોડ તાણીને ?

દશા ૬

કરો આળસ અરિને ફર, રૂઢો ઉદ્યોગમા ચઢ્યુર,
ખતાવો 'હિન્દુ' તો નૂર, સુતા શુ સોડ તાણીને ?

દશા ૭

બુઝો મોહન જગાડે છે, મધુ જાસી વગાડે છે,
કરી લગની લગાડે છે, સુતા શુ મોડ તાણીને ?

દશા ૮

સ્વદેશી ધુન લાગી છે, વિદેશી વૃત્તિ લાગી છે,
સુતેલી હિન્દુ બાગી છે, સુતા શુ મોડ તાણીને ?

દશા ૯

(૧૭૪)

ભારતમાં “ એ દિન ક્યારે આવશે ”

(ક્વાલી)

બ્યા બ્યા નજર મારી કરે, યાદી બરી ત્યા આપની—એ દેની

એ દિન ક્યારે આવશે ? ભારત સુતો સૌ બગશે,

બ્યારે સહુ મતવાદ મૂકી, તત્ત્વ દષ્ટિ ધારશે

એ દિન ૧

પ્રહત્ય જાણી પ્રાદ્યણો, સત્કર્મ ધર્મ વિચારીને;
મદ મોહ મમતા મારવા, નિજ પૂર્વજો સંભારશે.

એ દિન. ૨

ક્ષાત્ર તેજની જ્યોત જોવા, ક્ષત્રીય વીરો જાગીને;
કુસંગ જન્ય કુવાસના, દુઃખકાર સમજી નિવારશે.

એ દિન. ૩

વૈશ્યો વિચારી પૂર્વજોની, વિત્તવર્ધક શક્તિને;
સદા વિષે ખટ્ટો ગણી, વ્યાપારને સુધારશે.

એ દિન. ૪

સ્વીકારી સેવાધર્મ શુદ્ધો, ઉદય કરવા હિન્દનો;
સ્વદેશીનું ત્રત ધારીને, વિદેશી વૃત્તિ વારશે.

એ દિન. ૫

સાધુઓ સદ્ધર્મ સમજી, લેહલાવ ભૂલાવવા;
બ્રાતૃલાવ વધારીને, કુસંપ વૈરી વિહારશે.

એ દિન. ૬

લેખકો લેખન કળાથી, હિન્દની હાલત લખી;
હિન્દના હીરા જગાડી, જ્ઞાન પ્રેમ વધારશે.

એ દિન. ૭

વકૃત્વ-શક્તિ વિકાસવા, વક્તા વચનના વેગથી;
યુવકોને પથ દર્શાવવા, ગુણકારી વચન ઉચ્ચારશે.

એ દિન. ૮

સીતાદિ મતીયો સેવ્ય સમજી, પ્રેમદાઓ પ્રેમથી,
જીવન સુધારી સતતિનુ, હિન્દને ઉદ્ધારશે

એ દિન ૯

મન વચનને કર્મમા, દર્શાવી એકાકારતા,
અપ્રેમરો કર્તવ્ય માની, તપ્ત જીવો હારશે

એ દિન ૧૦

ધર્મભૂતિ ગાંધીનુ, વર્તન વિચારી વિવેકથી,
હિતકાર જાણી હિન્દિઓ, તરીને અવરને તારશે

એ દિન ૧૧

(૧૭૫)

અમે હિન્દી

(રાગ-ભૈરવી તાલ ખેમટો)

હિન્દ માત હેયે ધરનારા રે,
અમે હિન્દી જગ હિતકાગ,

રામ કાનના અમે સંતાનો,
પ્રભુપદનો અમને પરવાનો,

જ્ઞાન દાન દેનારા રે—અમે ૧

જીવ વીરના કરીએ ગાનો,
પગને ઝાળે દમ્બએ પ્રાણો,

સકટો સુખે સહેનારા રે—અમે ૨

પ્રહ્મત્વ જાણી પ્રાહ્મણો, સત્કર્મ ધર્મ વિચારીને;
મદ મોહ મમતા મારવા, નિજ પૂર્વજો સંભારશે.

એ દિન. ૨

ક્ષાત્ર તેજની જ્યોત જોવા, ક્ષત્રીય વીરો જાગીને;
કુસંગ જન્ય કુવાસના, હુઃખકાર સમજી નિવારશે.

એ દિન. ૩

વૈશ્યો વિચારી પૂર્વજોની, વિત્તવર્ધક શક્તિને;
સદ્દા વિષે ખટ્ટો ગણી, વ્યાપારને સુધારશે.

એ દિન. ૪

સ્વીકારી સેવાધર્મ શુદ્ધો, ઉદય કરવા હિન્દનો;
સ્વદેશીનું વ્રત ધારીને, વિદેશી વૃત્તિ વારશે.

એ દિન. ૫

સાધુઓ સદ્ધર્મ સમજી, લેહલાવ ભૂલાવવા;
બ્રાતૃલાવ વધારીને, કુસંપ વૈરી વિદારશે.

એ દિન. ૬

લેખકો લેખન કળાથી, હિન્દની હાલત લખી;
હિન્દના હીરા જગાડી, જ્ઞાન પ્રેમ વધારશે.

એ દિન ૭

વકતૃત્વ-શક્તિ વિકાસવા, વક્તા વચનના વેગથી;
યુવકોને પથ દર્શાવવા, ગુણુકારી વચન ઉચ્ચારશે.

એ દિન. ૮

મૃદિની સેવાનો દાવો, (૧૦૧)

અમેજી દીધો એ અમ' દાવો,

કુરખાની કરનારા રે—અમેઠ ૧૦

કમે 'અમારી દીધી' કસોટી,

હુધ ખાનારાને દીધી ન રોટી,

લખ્યા લેખ લેખનારા રે—અમેઠ ૧૧

નિજ ઘરમા અમે/થયા પરાયા,

વહીવટ કરવા આગ્યા ડાહ્યા,

પરાધીન, થનારા રે—અમેઠ ૧૨

દેવ સ્વરૂપે દાનવ દેખ્યા,

માનવ રૂપે રાક્ષસ પેખ્યા,

નજરે ભુલમ ભેનારા રે—અમેઠ ૧૩

ભેર ભુલમને તાણે ન થઈયે,

ઠરી સત્યાગ્રહ કયો સહીએ,

હુ ખેંચી નવ કરનારા રે—અમેઠ ૧૪

(૧૭૬)

સ્વામી, વચ્છલ.

(ભાવે બળે ભવિયો ભગવાન) એ ચાલ

દીન હુ ખી પર દયા કરો,

સ્વામી વચ્છલ એજ ખરો દીન.

અજાની અખળાઓ નિરખી,

અતરમા કઈ દાઝ ધરો સ્વામી ૦ ૧

અનાથ વિધવાઓની વિપદા,
 દુર કરીને ઉરમાં ઠરો. સ્વામી૦ ૨
 કીર્તિ કામના ધરી અંતરમાં,
 માન અરિથી હવે ન મરો. સ્વામી૦ ૩
 ભક્તિ, પ્રીતિ દયા ધરીને,
 ઉજમણું કરી કર્મ હરો. સ્વામી૦ ૪
 વનિતા વર્ગને વિદ્યા આપી,
 શિવ સુંદરીને સઘવરો. સ્વામી૦ ૫

(૧૭૭)

માનવ જીવનની મહત્તા

રાગ ભૈરવી, તાલ ત્રિતાલ

માનો માનવ દેવ સમાન,
 દેવને દુર્લભ માનવ ભવ આ,
 પ્રાપ્ત કરે પુન્યવાન. માનો ૧
 માનવ રામ, કાનને શંકર,
 બુદ્ધ, વીર, રહીમાન. માનો. ૨
 માનવ જ્ઞાની ધ્યાની માનવ,
 માનવ મુનિ ગુણવાન. માનો. ૩
 ચિંતામણિ સમ માનવ તન આ,
 એ વિશ્વ મુક્તિ ન માન. માનો. ૪
 માનવ સંતાનોની રક્ષા,
 જે કરે તે ભગવાન. માનો. ૫

(૧૭૮)

જૈનો જય કરનારા

રાગ ભૈરવી તાલ ત્રિતાલ

(પામ્યો પામ્યો પદમણી નાર કે) એ ચાલ

જિનવરને અનુસરનારાંરે અમે જૈનો જય કરનારા

હારે અમે જૈનો જય કરનારા-જિનવરને

છતનારને જિનવર કહીયે,

જિનના સુત અમે નિજ પદ લઇએ,

અરિ સગે લડનારાંરે-અમે ૧

શત્રુજય છે સુલભ અમને,

સિદ્ધ હસ્ત છે અમ અરિદમને,

અરિનુ બળ હરનાગરે-અમે ૨

ઋશભાદિક તિર્થ કર સ્મરીએ,

ગણધર મુનિવરને ન વિસરીયે

નવકારમત્ર જપનારાંરે-અમે ૩

વીર વચનને શિરપર ધરીયે,

આણ્ણાલગ કદિ નવ ઝરીયે,

અભયદાન દેનારાંરે-અમે ૪

ગજસુકુમારની સમતા નિરખી;

વદન કરીયે મનમા હરખી,

મહાવીર લજનારાંરે-અમે ૫

મેતારાજ પર નઝર અમારી,
 દેહની દૃષ્ટિ દઢએ નિવારી;
 આત્મિક સુખ લેનારાંરે-અમે. ૬

દેવને દુર્લભ નરભવ જાણી,
 માનવને નવ કરીએ હાની;
 વિપદા વિહારનારાંરે-અમે. ૭

રત્નખાણુ મહીલાઓ માની,
 આગમમાં શ્રી વીરે વખાણી;
 સતીઓને સ્તવનારાંરે-અમે ૮

કર્મ મર્મ સમજી સતસંગે,
 ભોગવીએ અમ ઉદય ઉમંગે,
 ઉદયાધિન રહેનારાંરે-અમે. ૯

લખ્યું લલારે મિથ્યા ન થાશે,
 એ શ્રદ્ધા બળ છે અમ પાસે
 મયણા સુદરી સ્મરનારાંરે-અમે. ૧૦

પરિષદને ઉપસર્ગો સહીયે,
 દુઃખ દે તેને દોષ ન દઢએ;
 દુઃખમાં સુખ ગણનારાંરે-અમે. ૧૧

દ્રવ્ય ગુણ પર્યાય પીછાણી,
 દેવ, ગુરુ સદ્ધર્મને જાણી;
 મોહથી મુક્ત થનારાંરે-અમે ૧૨

સમ લગી નય સમ સમજાએ,
 સ્યાદ્વાદે હઠવાદને તણાએ,
 અનુભવામૃત પીનારાંરે-અમે ૧૩
 જડ ચેતનના ધર્મ વિચારી,
 સમ્યક્દ્રષ્ટિ કરી મુખદારી;
 આત્મગુણે રમનાગરે-અમે ૧૪
 તપ, જપ, સયમ ભાવે-અમને;
 તિર્થની એવા કરી સુમને,
 શિવ પદને વરનારાંરે-અમે ૧૫

(૧૭૬)

હાસરકું

(કાળી કાળી વાદળીમાં વીજળી ઝંબુકે) એ ચાક
 જોલ ભાગ જાણુડા તુ જોલ મીકું મીકું
 જનની જોલાવે તુ જોલ,
 પ્રેમ ધરી હેકું તો જોલ જોલ
 મધુર નાદથી પ્રભાતે ઢોલિલા જગાડે,
 ચળીકાના ગાન મુળી રોલ. પ્રેમ ધરી ૧
 તણખવાને ખાઈ ગાય. દુધલકા આપે,
 પશુઓનુ કરી લે તુ તોલ. પ્રેમ ૨
 મીડી મીડી દેરી આપે, આબો પાણી પીને,
 હું તુ વૃક્ષોનો જોલ પ્રેમ ૩

પૃથ્વી કણ એકનાં સહસ્ર કણ આપે,
એમાં ન ગણજે તું પોલ. પ્રેમ ૪

“માનવીનાં ધર્મને હું” આચરીશ સ્નેહે
એવો માગે સહુ કોલ. પ્રેમ ૫

“મારો દેશ દેશનો હું” એવી દેવી ભાવનાને,
પ્રીતે અંતરમાં તું ચોલ. પ્રેમ ૬

કર્મ ધર્મ મર્મ યશુ યંજીડાં યતાવે;
હિલનાં વગાડીને ઢાલ. પ્રેમ ૭

(૧૮૦)

આણા ધર્મ

રાગ કાલિંગડો તાલ ત્રિતાલ,

(જે કોઈ પ્રેમ અંશ અવતરે) એ ચાલ.

વૃથા તું વીરનો જપ નિત્ય કરે,
વીરની આજ્ઞા હિલમાં ન ધરે;
દયા, પ્રેમ, શાંતિને સમતા,
વીર પ્રભુના સ્મરે;
તપ, સંયમ, વૈરાગ્ય વિલોકે,
મોહ મદમાં તોયે મરે—વીરની ૧
સંગમનાં ઉપસર્ગ સંભારે,
સ્વયં વિપદથી ડરે;
અંદન સમ શીતળ પ્રભુ પેખી,
અંતરમાં નવ ઠરે—વીરની ૨

દર્શન, પૂજન સેવન કરતા,
 રગ રગ ભાવ ન ભરે;
 તરવાની દેવળ વાતોથી,
 તાડ કાઢના તરે—વીરની ૩

(૧૮૧)

સદ્ગુણ શૃંગાર

ગગ ધનાશ્રી

શોભે સુગુણી નાર, જગમા શોભે સુગુણી નાર—
 મધુર વચન મુખમા છે જેનાં,
 જગ જન મન હરનાર. જગમા ૧

મુખ દુ ખમાં સમવૃત્તિ જેને,
 કારીને કરનાર. જગમાં ૨

દીન દુ ખી પર દયા અંતરમાં,
 દુષ્ટમા મહાય દેનાર જગમા ૩

દલહ-કંકાસ કરે નવ કોઠિ,
 મતોયે રહેનાર જગમા ૪

શીયળથી શોભાવે તનને,
 મને સદ્ગુણ શૃંગાર જગમા. ૫

(૧૮૨)

મહીલાઓને ચેતવણી

(વાકા વેગે આવો રે) એ ચાલ.

અવિદ્યા તિમીર વિદારો રે, મહિલા વર્ગ સુધારો રે;
ખડાદુર ખડેનો ! આજથી હોજી,
જ્ઞાન વિતા નવ જીવન સુખ મય થાય—અવિદ્યા
સાળીઓ.

પુરુષ અને નારી મળી, પૂરણ અંગ ગણાય,
સર્વ શાસ્ત્રનો સાર એ, વિવેકીઓને જણાય;
પણ નારી સત્તાં ળેળે, પુરુષ વર્ગથી હણાય,
સ્વપ્ને સુખ નવ ધારો રે—ખડાદુર. ૧
સાઠ વર્ષનો ડોસલો, ખાર વર્ષની નાર,
નજરે નિરખે છે છતાં, વદે ન વચન લંગાર;
વરઘોડો કાઢી કહે, “ જીઓ આ આર્ય સંસાર ”

વચન વિવેકે વિચારો રે—ખડાદુર. ૨
દયા વિનાના દાનવો, ભારતમાં જેખાય,
‘ આપ સુખીતો જગ સુખી, ’ કહેવતમાં લેખાય;
અખળાનાં શ્રાપો વડે, દેશ દુઃખી દેખાય,
સત્વર કરજો સુધારો રે—ખડાદુર. ૩
સમાજમાં મેઘ્ઘર થઈ, સમજે નારી ધર્મ,
સુસંગને સદ્ગ્રંથથી, દૂર કરો સૌ ભર્મ;
સારાસાર વિચારથી, આગમનો દ્યો મર્મ,
હિમત કદિ નવ હારો રે—ખડાદુર. ૪

(૧૮૩)

સુખી દંપતી

(ગયા મત કરના અભિમાન) એ ચાલ.

દંપતી સુખર્મા તે રહેનાર, જે સમજે છે ધર્મનો સાર-દ.
 પતી ધર્મ પતીઓ જાણીને, પત્નિને સુખ દેશે,
 મતી ધર્મ સતીઓ સમજીને, સ્વર્ગીય લહાવો લેશે-દ ૧
 પ્રાણુ રૂપ પત્નીને જે નર, દેવી રૂપે ગણશે,
 ભાગ્યવત્ તે દેવ પ્રમાણે, સકટ સહેજે હણશે-દ ૨
 બાળ આળ લગ્નો નવ માનો, ધર્મ મર્મને સમજે,
 લગ્ન ગાઠથી જોડાઈને, રનેહિ કષ્ટો ખમજો-દ ૩
 સુગુણીનારી સ્વામી સંગે, જીવન સાર્થક કરશે,
 સખી લવનો, લહાવો લઈને, હિન્દની વિપદા હરશે-દ ૪
 દેવળ યશ કિર્તિને કારણ, લગ્ન કદિ નવ કરજો,
 દેવ દેવી સમ બાળ રત્નના, હુલ્લે જીવન સ્મરજો-દ ૫
 સુખમય જીવન યાત્રા કરવા, મેનમા વૃત્તિ રાખો,
 મમજીને કરો લગ્ન સુતોના, અમૃત મમ રૂળ ચાખો-દ ૬

(૧૮૪)

અગ્રેસરોને અંરજ

(વાતા વેગે આવો રે) એ ચાલ

આગેવાનો આવો રે, ન્યાયી પદ શોભાવો રે
 શરણે સમજી બાળિકાઓજી,
 માત તાત તે લાલચમાં લપટાય-આગેવાનો

સાખીઓ—

બાર વર્ષનાં બાળને, સાઠ વર્ષની નાર,
 પરણાવો સહુ પ્રેમથી, કરી ઉત્સવ સુખકાર
 ડાસી દેખી બાળને, જો નવ ઉપજે ખ્યાર
 તો કાં કન્યા સતાવો રે-શરણે ૧

કુસુમ કળી સમ બાળકી, સાઠ વર્ષનો નાથ,
 લાલચમાં લોલાઈને સોંપો તેને હાથ;
 વિવેકથી વિચારજો, કેવો લાગે સાથ ?
 અબજાનો છે દાવો રે-શરણે ૨

સર નાઈટ, જે. પી. વંળી, કે. સી. આઈ. કહેવાય,
 વકીલ ખેરીષ્ટર અને, ડોક્ટર પદવી ધરાય;
 કવિ, લેખક, વક્તા તથા, પંડિતમાં લેખાય,
 ન્યાય કરીને જણાવો રે-શરણે ૩

(૧૮૫)

સુખકર શ્રી વર્દમાન

રાગ ધનાશ્રી : (ત્રિતાલ)

સુખકર શ્રી વર્દમાન સ્મરીયે—સુખકર
 ત્રિશલા સુતનો જન્મ સુણીને,
 ઈંદ્ર કરે ગુણગાન—સ્મરીયે ૦ ૧

અવિદ્યા તિમીર વિહારણ કરણ,
 પ્રભુજી સૂર્ય સમાન—સ્મરીયે ૦ ૨

પિતૃ ભક્ત પ્રભુ જનની ઉદરે,
 નવ ચુક્યા રે નિશાન—સ્મરીયે ૩
 પુત્ર ધર્મનો મર્મ જણાવે,
 લહી પ્રીતે પચ્ચખાણુ—સ્મરીયે ૪
 વડીલ બધુની શાંતિ અર્થે,
 રહ્યા ઘરે શુણ્ણવાન—સ્મરીયે ૫
 ભર યૌવનમા સયમ લેવા,
 સજ્જ થયા ભગવાન—સ્મરીયે ૬
 સર્ગમના પરિસહ સહી સ્નેહે,
 આપે ક્ષમાનુ દાન—સ્મરીયે ૭
 પ્રચંડ ચડ અહિને નિરખી,
 હરખી કરાવે ભાન—સ્મરીયે ૮
 જગલમા મગળ માનીને,
 કરતા નિશઢિન ધ્યાન—સ્મરીયે ૯
 કઠણુ કર્મનું ચુરણુ કરીને,
 પામ્યા પદ નિર્વાણુ—સ્મરીયે ૧૦

(૧૮૬)

સંપ

ગગ ધનાશ્રી ત્રિતાલ

સપજ મુખની ખાણુ સમજતુ સંપજ ૦

સપ દેવ જે ઘરમા વસતો,

તે ઘર સ્વર્ગ મમાન—સ ૧

કુસંપ વિષ વ્યાપક જે ઘરમાં;
 ગણીલે તે સ્મશાન-સં ૨
 સંપ વિના સુખમય નવ જીવન,
 એ શિક્ષા ધર ધ્યાન-સં ૩
 જ્ઞાતિ, કેમ કે દેશોન્નતિ,
 સંપ વિના નવ માન-સં ૪
 પિતા, પુત્ર કે બંધુ ધર્મનું,
 સંપ કરાવે બાન-સં ૫
 સંપવિના શાંતિ નવ જગમાં
 એમ વહે ભગવાન-સં ૬

(૧૮૭)

ઉદમ

રાગ કલ્યાણ તાલ ત્રિતાલ

“ ઉદમ વિણ નવ થાશે સુધારો ”

(એ) અનુભવિનાં ઉદ્ગારો—ઉદમ૦

દુર્બલતા દિલમાં નવ રાખો,

પ્રમાદ રીપુને વિદારો—ઉદમ૦ ૧

ઉત્સાહ, સાહસ અને વીરતા,

હિમ્મત ધીરજ ધારો—ઉદમ૦ ૨

કર્મ યોગનો મર્મ વિચારી;

કરો સત્કર્મ પ્રચારો—ઉદમ૦ ૩

ભાગ્ય ભરોસે રહો ન કોદિ,
 હુન્નર કળાને વધારો—ઉદ્યમ ૪
 શિવકારી વાણી સુખકારી,
 હિતકર બાણી સ્વીકારો—ઉદ્યમ ૫

(૧૮૮)

પરધન ન લેવા સદ્બોધ

રાગ ભૈરવી-ત્રિતાલ

વિવેકે વીર વચનતુ વિચાર
 'નાના મ્હોટા રક કે' રાણા,
 સહુના હિત કરનાર-વિવેકે ૧
 ચાર પોરના ચોસઠ પૈસા,
 પ્રાપ્ત કરે નિરધાર.
 એક પળમા તે લીધા તે,
 થયો પ્રાણ હરનાર-વિવેકે ૨
 દૂધ, દહીં, ધૂત, સાકર કરતા,
 સુખકર સમજી જીવાર,
 હળણુ હળવા દેહ ધરી છે,
 પાપ પયે ન જનાર-વિવેકે ૩
 પરધન લેતા પ્રાણજી લીધા,
 એ આગમનો સાર,
 પ્રાણજીતા પણ પાઈ ન લેવી,
 એ મત દિલમા ધાર-વિવેકે ૪

(૧૮૯)

જનુની

રાગ આશાવરી-ત્રિતાલ

જગમાં જનુનીની જોડી ન જોઈ,
 મા સમ ગુરૂ નવ કોઈ—જગમાં
 રોહિ સુગુણી માડી સુતને,
 સુખોધ આપી સુધારે;
 પુન્ય પાપનાં ફળ સમજવી,
 પાપી પથથી નિવારે—જ૦ ૧
 ધર્મી માતાનો સુત ધર્મી,
 નઝરો નઝરો નિરખું;
 ધન્ય ધન્ય જીવન મમ સંમળ,
 રોમ રોમમાં હરખું.—જ૦ ૨
 વચનામૃતરસ પાન કરીને,
 અચોરી વ્રતચિત્ત ધારું;
 સાદું સુખમંથ જીવન ગાળી,
 કુવાસનાને નિવારું—જ૦ ૩

(૧૯૦)

જુગારી સ્ત્રી

રાગ આશાવરી ત્રિતાલ.

હું તો અધમાધમ થઈ નારી,
 ઘુટે રતિ ધરનારી—હું ૦

માત તાત મમ દુત રમેવામા,
 પ્રીતિ અતરમા ધરતા,
 લોક લાજને-કેરે સુકી,
 પ્રભુથી દિલમા ન કરતા—હું ૦ ૧
 નિરખી રીતી માત સાંતની,
 — હું 'પણ' દુતજ રમતી,
 મુસગ રગ તણ ચિત્તમાથી,
 અધમ સગમા સેમતી—હું ૦
 દુત નાદી કરી 'જીવનને હું',
 મનમા અતિ હરખાતી,
 કડવા ફળ અવલોકી નહરે,
 પીટુ મસ્તક છાતી—હું ૦ ૩
 જુગારીઓને મરતા કહું છુ,
 દુત કદિ નવ રમજો,
 નરકેહ હલ્લ પુન્યે પામી,
 જમથી ભવમા ન ભમજો—હું ૦ ૪

(૧૬૧)

જુગારી પુરૂષ

રાગ ભૈરવી તાલ ખેમટો,

(ધરી પ્રીતિ વીર ગુણ ગાઓ, રે.) એ આલ
 જુગારીનુ જીવન જોવા આવો રે,
 જોય જુગારીઓને જણાવો—હારે જોય

જુગારમાં અતિ સ્નેહે જામ્યો,
 અધમ કાર્યનું કદુ ફળ પામ્યો;
 અંતે બની ખેઠા બાવો રે—જોઇ ૧
 લાવ્યો ન મનમાં ઉદ્યોગ ધંધો,
 ધનના દોલે થયો હું અંધો;
 ફળ જોઇ બી વાવો રે—જોઇ ૨
 ધર્મ કરે સહુ શ્રાવણ માસે,
 અધમ હુધા હું રહ્યો કુવાસે;
 મરતાં કરૂં પસ્તાવો રે—જોઇ ૩
 (૧૬૨)

ધનવાન જુગારી

રાગ કાંધી તાલ દ્વિપદી
 (જીઆ તોડું સમજ ન આઇ) એ ચાલ
 હું તો ઘુલ રમવાનો,
 પામ્યો કદુ ફળ આજ—હું તો
 પંદર-સાંખનું પાણી કરીને,
 ખોઈ બાપની લાજ;
 હર્લ લ દેહ માનવનો પામી,
 ન ધરી દીનની દાજ—હું તો ૧
 નીતિ ધર્મનો ત્યાગ કરીને,
 જે જન કરશે અકાજ;
 હુઝકર ફળ ભોગવશે તેતો,
 દેશે કોઇ ન સાજ—હું તો ૨

જુગાર પાચે પાંચે પાડવ, ૧
 હાર્યા નારીને રાજ, ૨
 દમયતિ પતિ નલ પણુ ધુતે, ૩
 ખોઈ બેઠા તાજ—હુતો. ૩ -
 પાપનુ મૂળ જુગારને જાણો, ૪
 સુજે ન, જેથી સુકાજ, ૫
 દુતરમનારા મમ સમ જગમા, ૬
 અતે કરશે અવાજ—હુતો. ૪

(૧૬૩)

હુન્નર કળા

રાજ ભેગવી તાલ ખેમટો - ૧
 (પામ્યો પામ્યો પદમણી નારી રે) એ ચાલ્યો
 નિરાધારની વિપદા વિદારો રે,
 કરો હુન્નર કળાનો પ્રચારો,
 હારે કરો હુન્નર કળાનો પ્રચારો—નિરાધાર
 જ્ઞાનદિપક પ્રગટાવો પ્રીતે,
 વિત્તનો વ્યય કરજો લલી રીતે,
 દુખી દિલોને હારો રે—કરો. ૧
 બૂખે મરતા માનવ પેખી,
 અધમાધમતા નજરે દેખી,
 દેશ-દાઝ દિલ ધારો રે—કરો. ૨

નાચ રંગમાં શું રાચો છો ?

ક્ષણિક કિર્તિને વાંછો છો ?

દુર્લાભ ભવ નવ હારો રે.—કરો. ૩

હિમ્મતથી કરો દૂર કુધારો,

કરો સંઘમાં સઘ સુધારો;

શિવકર વચન વિચારો રે—કરો. ૪

(૧૯૪)

સત્સંગ

રાગ ધનાશ્રી ત્રિતાલ

સત્સંગત સુખકાર—સમજો.

અવિદ્યા તિમીર વિહારણુ કારણુ,

સ્વી સમ જંગ હિતકાર—સમજો. ૧

મલીનતા મનની દૂર કરવા,

સુર સરીતા નિરધાર—સમજો. ૨

ન્યાય નીતિનાં પાઠ પઢાવે,

ભવજલ તારણુ હાર—સમજો. ૩

પ્રેમા મૃતનું પાન કરાવે,

હારીને ઠરનાર—સમજો. ૪

સેવાના મેવા ખવરાવે,

શિવકર સુખ દાતાર—સમજો. ૫

(૧૯૫)

ઉન્નમત્તને ઉપદેશ

(અવડા હજી જરાતો ચેત) એ ચાલ
 કરીલે સ્નેહે તુ સત્કાર,
 પ્રભુચુંત પ્રભુ સમગળીને રે—કરીલે
 મત્તાના મદમા તુ માતો,
 ક્ષણિક મુખોમા રંગે રાતો,
 ભૂલ્યો ભ્રમથી સત્ય સ્વરૂપ,
 કુસંગે વાસ કરીને રે ૬૦ ૧

ગરીબ ગળીને ગાળો આપે,
 વૃથા ક્રોધથી જે થર તાપે,
 માયા સાધી તેહજ માન,
 વિલોપી જ્ઞાન નેત્રથી રે ૬૦ ૨

કર્મ બાવથી ભિન્ન જણાયે,
 સ્વભાવ ગુણથી એક ગણાયે,
 શિવકર દર મેવા મુખકાર,
 માયો કર્મ ગળીને રે ૬૦ ૩

(૧૯૬)

સેવાધર્મ

(વાલા વેગે આવો રે) એ ચાલ.

પંથ મમત્વ નિવારો રે, સેવા ધર્મ સ્વીકારો રે;
ધર્મ મર્મ જાણીને હોજી,
કલેશ વિષે તો ધર્મની ગંધ ન હોય—પંથ૦

સાખી.

માનવ સુત ભુજે મરે, આપો સત્વર સાજ;
સાચા સ્નેહી સંમળને, ધારો દિલમાં દાઝ;
તપ-જપ-તિરથ સર્વમાં, ઉત્તમ સેવા જાજ;
ખાંધવ રત્ન સુધારો રે—ધર્મ૦ ૧

સાખી.

મથુરના પીંછા વડે, વાયસ મથુર ન થાય;
નર વસ્ત્રો પહેરે કપિ, સ્વભાવ તો નવ જાય;
નરવર પણુ ગુણુ ગણુવિના, ગુણી કદિ ન ગણાય;
જગ જીવોને ઠારો રે—ધર્મ૦ ૨

સાખી.

કેવળ કિરીયા કાંડથી, ન મળે મૂક્તિ ધામ;
જ્ઞાન સુધારસ પાનથી, પામે સહુ આરામ;
ક્રોધ, માન-માયા અને, મુકો લોભ તમામ;
શિવકર વચન વિચારો રે—ધર્મ૦ ૩

(૧૬૭)

ધનવાનનો પસ્તાવો.

(ચેતે તો ચેતાવુ, તુને રે) એ ચાલ

સેવા ધર્મનો હું મર્મ રે, સમજ્યો આજે,
 ભ્રમથી મારગ બૂલ્યો, ધનનાં મહમાં ફૂલ્યો,
 ફૂલણુ થઈને ફૂલ્યો રે—સમજ્યો. ૧

મોહ મહિરા મે પીધી, ગરીબોને ગાળો દીધી,
 આશીષો ન સ્નેહે લીધી રે—સમજ્યો. ૨

કયા દેવી કુર લાગી, કૂરતા તો કેડે લાગી,
 ઉરમાં ન જોયું જાગી રે—સમજ્યો. ૩

સાચો ધર્મ શીખ્યો આજે, સ્નેહે બેઠો સેવા જાળે,
 મસ્ત થઈ મન જાળે રે—સમજ્યો. ૪

(૧૬૮)

સંગીત

રાગ ધનાશ્રી ત્રિતાલ.

કર સંગીત રસ પાન—ઉમરે કર

કેઠિલ પ્રતિદિન આતઃકાલમા,

રહે ગાને શુદ્ધતાન. ઉં ૧

હેલ બાન બૂલે મૃગ ગાને,

પથુને પથુ છે સાન. ઉં ૨

લકતો નિસદ્દિન પ્રભુ ગુણ ગાઈ,
રહે તાને મસ્તાન. ઉં ૩

અમૃત સમ સુખકર સમજીને,
જાંસી બળવે કાન. ઉં ૪

સંગીત રસનું પાન કરે તે,
માન તું દેવ સમાન. ઉં ૫

પશુ, પંખી, નર, દેવ પ્રેમથી,
પ્રાણ કરે કુરબાન. ઉં ૬

(૧૯૯)

શિવાજીનો પસ્તાવો

(ખયા મત કરના અભિમાન) એ દેશી.

ધિઃક ધિઃક મારો આ અવતાર,
મુજને લાખો છે ફિટકાર. ધિઃકં

નાશવંત આ તનને કાળે,
પરને પીડા આયું;

ઉપવાસી બ્રાહ્મણનાં કબોટા,

નિરખી મનમાં ન તોયુ. ધિઃકં ૧

ધન્યવાદ આયું બ્રાહ્મણને,

દેવ સ્વરૂપે માની;

દેવી સમ માતા તસ સુગુણી,

કરૂણા મૂર્તિ બાણી. ધિઃકં ૨

ગૃહસ્થાશ્રમા રહીને જે નર,

સેવા ધર્મ ન પાળે,

શ્વાન સમાન જીવન કરી પૂરણ,

નર્ક-નિગોદ નિહાળે. ધિ ક૦ ૩

ઉપકારી પ્રાણીના કષ્ટો,

તન અર્પાને નિવાર,

ઉપકારો સવારી ઉરમા,

શિવકર પથ સ્વીકાર. ધિ ક૦ ૪

(૨૦૦)

ધન્યવાદ

(જીવડા હજી જન્મે તો ચેત) એ દેશી

ધન્ય ધન્ય શિવાજી શુરવીર,

પ્રબળ પ્રતાપી સમાજો રે—ધન્ય૦

રકની મંદુલી પાવન કરવા,

અનાયનો સ્નેહ કર ધરવા,

આવ્યો થમને યોગીરાજ

દાઝ અતરમા ધારી રે—ધન્ય૦ ૧

આય ધર્મના રક્ષણ કાળે,

હિમ્મતથી જે સિંહ સમ ગાળે,

યવનો સામે લીડી બાથ,

જગલ મંગલ માને રે—ધન્ય૦ ૨

દયા વૃત્તિ પ્રગટાવી દિલમાં,
 નિર્મમત્વી થઈ નિજ તનમાં
 મમ સમ પામર પ્રાણી કાજ;
 જીવન અપે પ્રીતે રે—ધન્ય૦ ૩

(૨૦૧)

ધર્મીઓને

રાગ ભૈરવી તાલ ખેમટા

(ધરી પ્રીતિ મહાવીર ગુણ ગાવોરે) એ ચાલ
 દયા ધર્મીનું નામ ધરાવોરે,
 કોઈ આવો બાળાને બચાવો હારે કોઈ—
 અબળા પર કોઈ દયા કરો રે,
 ઉપકાર વૃત્તિ હૃદય ધરો રે;
 રાક્ષસથી છોડાવોરે—કોઈ૦ ૧
 દયા ધર્મનાં મર્મને સમજો,
 ધર્મનાં કાજે કષ્ટો ખમજો;
 વિપદા વાહણ હઠાવો રે—કોઈ૦ ૨
 બુદ્ધિજીને દેખી ડરું છું;
 મૂઠ તાતનાં હાથે મરું છું;
 નિજુર સર્વે શું થાવો રે—કોઈ૦ ૩

(૨૦૨)

પાપી પિતાને પનારે પડેલી પુત્રીની પ્રાર્થના

ગગ દાશી-તાલ દીપવદી

(જીઆ તો કુ મમજ ન આઈ) એ ચાવ

અળખાની અરજી સ્વીકારો,

લક્ષ્મીની વિપદા વિદારો—અળખાં ૦

કૂર ટસાઈ પાપી પિતાની, નિર્દય વૃત્તિ નિહાળો,

લક્ષ્મીની લાલચ અવલોકી, દિલમા દયા ટર્ક ધારો,

હુલ્લ નરબવ શીદ હારો ?—અળખાં ૧

ગરીબડી આ ગાય બચાવી, બાધી લ્યો પુન્યનો ક્યારો,

દયા ધર્મના મર્મને સમજી, બગડી બાજી મુધારો,

વીરનો બોધ સભારો—અળખાં ૨

ભારતની ભાવી દેવીનું, સકટ સઘ સહારો,

દેશોદય કરવાને કાગળુ, કરજો હુર કુધારો,

વચન શિવકર આ વિચારો—અળખાં ૩

(૨૦૩)

પિતાનો પસ્તાવો

રાગ દેશ તાન ત્રિતાલ

(માઝી નાટ તમારે દાય)

મે તો બોલ્યું બાપનું નામ, અધર્મી હું થયો કે,

લોકો લીધા કન્યાદામ, કુપયે હું ગયો કે મે તો

પુત્રી પર નવ રાખી પ્રીતિ, તજી દીધી મેં ધર્મને નીતિ;
 ગ્રહી કુસંગે કુરીતી, અધમ પથ મેં લહ્યો રે-મેં ૧
 સૌની સાંખે નિયમ લહું છું, લીધેલા પૈસા હું દઉં છું,
 શુદ્ધ હૃદયથી કહું છું, પ્રથમનો નવ રહ્યો રે-મેં ૨

(૨૦૪)

વૃદ્ધને અસર

રાગ આશાવરી-ત્રિતાલ

હુંતો થયો અતિ અવિચારી, થઈ અધમાધમ વૃત્તિ મારી;
 વૃદ્ધ લગ્નમાં મગ્ન બનીને, ભુલ્યો પથ સુખકારી;
 પુત્રી વત્ લક્ષ્મી બાળાને, મનમાં ધારી નારી. હું ૦ ૧
 દાન ધર્મ; સત્કર્મ તજીને, વિષય રંગમાં રાતો;
 વૃદ્ધ છતાં પણ યુવક બનીને, મનમાં બહુ મલકાતો. હું ૦ ૨
 લક્ષ્મીને પુત્રી ગણી મનમાં, યોગ્ય પતિ પરણાવું;
 વિદ્યા અર્થે વિત્ત વાપરી, શિવકર સદન ગ્રાણાવું. હું ૦ ૩

(૨૦૫)

શ્રી રામનાં ઉદ્દગાર

રાગ આશાવરી-ત્રિતાલ

આજે ધન્ય જીવીતબડેં માડેં,
 પિતૃ આજ્ઞા શિરપર ધાડેં—આજે ૦
 માત તાતને પ્રભુ સમ ગણીને,
 જે સુત આજ્ઞા પાળે;

લાગ્યં ત જગમા ગણુવો તે,
 પિતૃ લક્ષ્મી આ કાળે—આજે ૧
 વચન પાળવા મજા થઈને,
 વનમા પ્રીતે જાઉં,
 તન-મન-ધન ૦ અર્પી આનંદે,
 દેકઈના ગુણ ગાઉ—આજે ૨
 જગલમા મગળ મમજીને,
 તાત વચનને પાળુ,
 ચોગી મમ નિસ્પૃહ જનીને,
 ઉપાધિ મધળી ટાળુ—આજે ૩

(૨૦૬)

લીખની લીખ પ્રતિજ્ઞા

(હવે મને હવે નામથી નેહ લાગ્યો) એ ચાવ.
 તાતની ચિંતા ચુરણ કરવાને ચાહું,
 એ-વિણુ અન્ન નવ ખાઉ કે—તાત
 ગજ ઋદ્ધિ નવ ઇચ્છુ અતરમા,
 માન પાન નવ ચાચુ,
 તાતના ચિત્તને શાંતિ મળે તો,
 હર્યોન્નમત્ત થઈ નાચુ કે—તાત ૧
 અગોપાગનુ કામ પડે તો,
 પ્રિતે ચપુથી કાપું,
 માંગો તો આ ચર્મ ઉતારી,
 સ્નેહ ધરીને આપુ કે—તાત ૨

દેવ ગુરૂને ધર્મ સ્મરીને
લહું નિયમ સુખકારી;
વિકાર વૃત્તિ તણ ચિત્તમાંથી,
રહું સદા બ્રહ્મચારી રે—તાત. ૩

(૨૦૭)

પિતૃ ભક્ત ધર્મવ્યાધની ઋષિ કુમારને પ્રાર્થના

રાગ ભૈરવી—તાલ જેમટા.

(ધરી પ્રીતિ મહાવીર ગુણ ગાવો રે) એ ચાલ.

કરી કૃપા કૃપાળુ ! પધારો રે,
આ રંકનો જન્મ સુધારો. કરી
મંદિરમાં મમ દેવ ણિરાજે,
નિવાસથી જસ પ્રાસાદ ગાજે;
વિદોક્ષી વિપદ વિદારો રે—આ રંકનો. ૧

સુવર્ણ ચાંદીનાં નવ માનો,
હીરા માણિકનાં નવ જાણો,
દેહ ધારી પ્રભુ ધારો રે—આ રંકનો. ૨

કષ્ટ સહ્યાં બહુ વિધ મમ કાજે,
પ્રાણજીવન મમ નિરખો આજે
દર્શને પાપ નિવારો રે—આ રંકનો. ૩

(૨૦૮)

પુત્રધર્મ

(વાલા વેગે આવો રે) એ યાવ

માત તાત ગુણુ ગાઉ રે, પૂજન કરવા ચાહું રે,
લક્ષિ ઉરમા ધારીને હોણુ,

દેવ ગણીને સેવા કરૂં દિન રાત—માત
સાખી

આગમ નિગમ વિદ્યોદીને, પામ્યો ધર્મનો સાગ,
વેદ પુરાન કુરાણુથી, જ્ઞમ લાગ્યો નિરધાર,
પ્રગટ દેવ મા ખાપ છે, ઇચ્છીત પૂરણુ હાર,
ખવરાવીને નાઉ રે—લક્ષિ ૧

સાખી

આણુ લગ કરૂં નહિ, એ રાખી મેં ટેક,
ધર્મ તત્ત્વ જાણુ નહિ, મૂરખ ગણુજે છેક,
પુન્ય પાપ સમજુ નહિ, ન મળે વિનય વિવેક,
ખવરાવીને ખાઉ રે—લક્ષિ ૨

(૨૦૯)

પિતૃ સેવામાં આનંદ

(માગે પાનન કીઓ પનલ) એ દેની

માત તાત ગણીને દેવ, અધમ કુલને તે શોભાવ્યો,
કી તન-મન ધનથી એવ, મહુના મનમા લાવ્યો,

સાખી

લક્ષિત નિહાળી અંતરે, પામ્યો હર્ષ અપાર;
ધન્યવાદ તુજને હઉં, લીધો જન્મનો સાર—અધમ ૧

સાખી

ટીલાં ટપકાં બહુ કરે, જગમાં મૂરખ લોક;
પિતૃ લક્ષ્મી તુજ સારીખો, મળશે વિરલો કોક—અધમ ૨

સાખી

માત તાત ભૂખે મરે, પોતે માણે મોજ;
એવા હુષ્કાંથી શ્રેષ્ઠ છે, જંગલમાંના રોજ—અધમ ૩

(૨૧૦)

ઋષિકુમારનાં ઉદ્દગાર.

રાગ સોરઠ ત્રિતાલ.

(મારી નાડ તમારે હાથ) એ ચાલ.

ચેખી પ્રગટ પંથે તવ લક્ષિત, સ્તુતિ શી કરું રે?
લક્ષિત વિણ નાવે કદિ શક્તિ, વચન શુરનાં સ્મરું રે. ચેખી.
સેવ કરે મા બાપની પ્રીતે, પ્રમોદ ભાવ ધરીને ચિત્તે;
આજ્ઞા પાળે નિત્યે, દેખી દિલે ઠરું રે—ચેખી૦ ૧
ધન્ય જીવીત સુખકરં તવ જાણું, સાચો પિતૃ લક્ષ્મી પીછાણું
શુદ્ધ હૃદયથી વખાણું, લક્ષિત ઉરેં ભરું રે—ચેખી૦ ૨
માત તાત સમ તિરથ ન મળે, ભવનાં પાપો એથી પ્રજળે;
મોહ માયા નવ છળે, કહું છું ખરેખરું રે—ચેખી૦ ૩

(૨૧૧)

કર્તવ્ય યોધ.

આવે છે રે આવે છે સ્વરાજ સવારી આવે છે—એ યાત્ર

સહુ હરજો રે સહુ હરજો રે,

કચ્છડાના કંથો હરજો રે,

સહુ કરજો રે સહુ કરજો રે,

કચ્છ દેશનો ઉદયજ ઠરજો રે—સહુ

ગણી પ્રાણુથી ખ્યારી ભૂમિએ,

હુ ખડાની સામે જળુમીએ,

એ માડી ને ઉદ્ધરજો રે—કચ્છડાનાં ૧

કુસપ વૈરી ને દૂર કરી,

રગ રગમા ભક્તિ લાવ ધરી,

માતાને માટે મરજો રે—કચ્છડાનાં ૨

જે અમલી મદથી મદમાતા,

રૈયતને હુ ખ દેવા ચહાતા,

તેથી નવ દિલમા ડરજો રે—કચ્છડાનાં ૩

મહોમદન હિન્દુ લાઈ છે,

એક માત તાતની સગાઈ છે,

એ યંધુલાવ ન વિસરજો રે—કચ્છડાનાં ૪

દિલમા સૌ બ્રાતૃલાવ ધરો,

મતભેદો સઘળા દૂર કડો,

કર્તવ્ય ધર્મ નીત સ્મરજો રે—કચ્છડાનાં ૫

એકજ વહાણે બેઠા સાથે,
 હલેસા લ્યો હાથો હાથે;
 તારીને સહુને તરજો રે—કચ્છડાનાં ૬
 ‘મહારાવ’ની મુલાકાત લેજો,
 વિણ સંકોચે કપો કહેજો;
 શાંતિથી શિવપદને વરજો રે—કચ્છડાનાં ૭

(૨૧૨)

જાગ્રત પ્રજા

રાગ—ભૈરવી લાવણી.

જાગ્યા જાગ્યા કચ્છી વીરો,
 કરવાને કચ્છ દેશ ઉદ્ધાર;
 પ્રજા જીવનને જાગ્રત કરવા,
 કમ્મર બાંધી થયા તૈયાર—જાગ્યા ૧
 અમલદારીનાં હુઝાર દૂર કરવા,
 સંગઠન છે એક ઉપાય;
 અમોઘ શસ્ત્ર સંપનો સાચો,
 સંપવિના સિદ્ધી નવ થાય—જાગ્યા ૨
 રામ, યુધિષ્ઠીર હજી સંભારે,
 પ્રજા પ્રેમથી વારંવાર;
 વિક્રમ, શ્રેણિક, અશોક ને વળી
 મનમાં સમરે ભોજ, કુમાર—જાગ્યા ૩
 સત્તાના મદમાં માચીને,
 જુલમ પ્રજાપર કરશે જેહ;

હજારો વર્ષ લગે ઇતિહાસે,
ગવાશે જગમા જુલમી તેહ—જાગ્યાં ૪
ગાડર સમ જે જુલમ સહેછે,
વચન ન બોલે મુખથી લગાર,
તે પણ ગુન્હેગારમા ગણાયે,
જુલમીનો છે સહાય દેનાર—જાગ્યાં ૫

બોલે તેના બોર વેચાયે,
માગે તેને મળે જરૂર,
માગ્યા વિષુ માતા નવ પીરસે,
એ કહેવત છે, જગ મશહૂર—જાગ્યાં ૬

પ્રભ પુકાર સુણી 'મહારાજ',
દયાળુ દિલથી દેશે ન્યાય,
અમલદાર પણ દિલમા ડરશે,
જાગ્રત પ્રભુ પેખી મનમાય—જાગ્યાં ૭

જરૂર નરેશ પ્રભનુ પાણી,
'નિરખી થાશે ખુશી અપાર,
હુ ખ ફર કચે પ્રભ જનોના,
દીર્ઘ દિલથી કરી વિચાર—જાગ્યાં ૮

પિતા પુત્ર સમ રાજા રૈયત,
વતે ન્યાયે મમલ મન,
નિજ નિજના ધર્મો જાણીને,
શિવ કહે માર્યક કચે તન—જાગ્યાં ૯

(૨૧૩)

પ્રજ્ઞને પ્રશ્નો

ક્વાલી.

કચ્છનાં ઢોડીલા વીરો ! ,
 હેશ ઉદ્ધારશો ક્યારે ? ,
 ઉમંગી સાહસી અમીરો ! ,
 વિપદ 'વિહારશો' ક્યારે ?—કચ્છનાં.
 ધીર, ગંભીર, ટેકી છો,
 વિચારી ને વિવેકી છો;
 અજાની બાંધવો બહેનો,
 સ્નેહથી સુધારશો ક્યારે ?—કચ્છનાં. ૧
 નફા ટોટાને જાણો છો,
 મન ગમતી મોજ માણો છો;
 હેશના વિકટ પ્રશ્નોનોને,
 એકાંતે વિચારશો ક્યારે ?—કચ્છનાં. ૨
 દિલાવર દિલનાં દાતા છો,
 વૈભવમાં રંગે રાતા છો;
 પીડીત માતાની પીડાઓ,
 પ્રેમથી નિવારશો ક્યારે ?—કચ્છનાં. ૩
 બતાવી બહાદૂરી પૂરી,
 કીધી છે નામના રૂડી;

હૂબે છે નાવ મધ દરીએ,

કાઠડે ઉતારશે ક્યારે ?—કચ્છના. ૪

પ્રયત્ને વિત્ત કમાવો છો,

જરૂરી જગ જમાવો છો,

“કચ્છડાનાં અમે કચ્છી”

કહે શિવ ઉચ્ચારશે ક્યારે ?—કચ્છના ૫

(૨૧૪)

અંજરનું આમંત્રણ

બેઠા શુ કે આહી—એ ચાલ

‘અંજર’મા ઝટ આવો રે,

જો કરો ‘કચ્છી’ નો દાવો રે,

વીરો રે—અંજરમા.

નલમ ડળમા વીણા વાગે,

શ્રવણ કરી જગ જનતા, જાગે,

સ્વાધિન સુખ સહુ માગે,

‘પુત્રક’મા નામ નોધાવો રે,

વીરો રે—અંજરમા ૧

દલિતો નિર્ભય થઈને જોલે,

અળખાઓ પલુ અતર જોલે,

મસ્તીમા મળુરો ઠાલે,

પ્રેરણામૃત પાવો રે,

વીરો રે—અંજરમા ૨

સકળ જગતનાં યુવકો જાગ્યા,
 વિલાસ વૈભવનાં સુખ ત્યાગ્યા;
 સેવા કરવા લાગ્યા;
 ક્રાંતિના ખીલે વાવો રે;
 વીરો રે—અંજારમાં ૩

નાત જાતનાં ભેદ ન રાખો,
 અભેદ અમૃત પ્રીતે ચાખો;
 કટુ વચનો નવ. ભાંખો,
 જનનીને શોભાવો રે;
 વીરો રે—અંજારમાં ૪

શુષ્કજનનાં શુણ કિર્તન કરવાં,
 સત્તાને સતીઓ સ્નેહે સ્મરવા;
 રગ રગ લલિત ભરવા,
 કોડીલાઓ ! ધાવો રે;
 વીરો રે—અંજારમાં ૫

ઉત્સાહ ધરને અંગે અંગે,
 સાધન સઘળાં લેને સંગે;
 રહેને નિત્ય ઉમંગે,
 'શિવ'કર જંગ જમાવો રે;
 વીરો રે—અંજારમાં ૬

૧૬લી પતિને સુધારવા પત્નીનો પ્રયોગ

મુણે ચલાજી—એ ચાલ

હે ચૂલાજી ! અબલાઓને, તારો એક આધાર છે,
હે સુખધારી ! મહીલાઓનો,

સાચો તુ સહાયકાર છે—હે ચૂલાજી

લલનાઓ તવ નિત શુભ ગાયે,

લેધ લેધને હરખાયે,

તવ કૃપાવિના ક્યાંથી ખાયે?—હે ચૂલાજી ૧

છે અનંત તારા ઉપકારો,

નિવાસ ઘરો ઘરમા તારો,

તવ સેવાનો માગ્ય ન્યારો—હે ચૂલાજી ૨

આવ્યો આજે મારો વારો,

ઉગ્યો છે દિવસ પણ સારો,

તાગ વિષ્ણુ મારો નવ આરો—હે ચૂલાજી ૩

ઘઉં ચોખાની શી વાત કહ્યું ?

નિરખી નિરખી હરખાઈ રહ્યું

માનવ જીવનનો લાવો લહુ—હે ચૂલાજી ૪

જીવાર જાગરી પણ લાવી,

ને દાલ તુવરની ઉર લાવી.

ચણાને મગની ગીદ્ર ખાવી?—હે ચૂલાજી ૫

હવે હીંગને હળદરને લાવું,
 મેથી રાઈનાં ગુણ ગાવું;
 ધાણા જીરું જોઈ હરખાવું—હે ચૂલાજી ૬
 હું દૂધ દેખી દિલમાં ફૂલી,
 પણ ઘૂત વિના ફેગટ ફૂલી
 ગોળ સાકરને ભ્રમમાં ભૂલી—હે ચૂલાજી ૭
 ખરો સ્વાદ તેલ વિણ નવ આવે,
 ભોજન ભક્તોને બહુ ભાવે;
 રસનામાં એ રૂચીને લાવે—હે ચૂલાજી ૮
 છે તાંદુલની ભાજી તાજી,
 કઠી કાજે છાસ છે જાજી;
 શિવકર પિયુજ થાશે રાજી—હે ચૂલાજી ૯

૧ ચુલો સળગાવ્યા વિના માત્ર ચૂલાની સ્તુતિ શ્રવણ કરી
 પ્રભુની આજ્ઞા નહિ પાળનાર પતિ પ્રતિજોધ પામ્યો.

(૨૧૬)

રાવસાહેબ શેઠ રવજી સોજપાળને
 અભિનંદન

રાગ ભૈરવી લાવણી.

રવિસમ રવજી શેઠ જગતમાં,
 બળ બુદ્ધિથી કરો પ્રકાશ;
 વધારવા જ્ઞાતિની શોભા,
 નિજ શક્તિનો કરો વિકાશ—૧

જીવનમા સેવાનો દેહારો,
 — લેજો કરવા સાર્થક દેહ,
 સોજપાલ સદ્ભાગ્યી તાતની,
 કીર્તિ વધારો 'ળની શુભ ગેહ—૨

જન્મ લહો છે કચ્છ દેશમા,
 ગામ લાયજા છે સુખકાર,
 પાવન કરજો પગ્ગમ ધગને,
 ઢેળવણીનો કરી પ્રચાર—૩

લજા રાખી જૈન કોમની,
 પરિપદ નાવ ઉતારી પાર,
 નીમંલ ઉજવલ આ શુભ માલા,
 કંઠે ધરજો જગ હિતકાર—૪

સંમળુને શાણા મંજન છે,
 સુમગનો છે દિલમા રગ,
 દામ—ધામને નશ્વર માની,
 ધર્મ કાર્યમાં ધરો ઉમગ—૫

જગાવજો જીવનની ન્યોતિ,
 પુન્યધર્મના કરી શુભ કામ,
 યશકીર્તિ વધશે સત્કર્મે,
 પુન્યવાનનુ લે મો નામ—૬

હોય પુન્યની ભરતી ન્યાયે,
 મદથી ન વદજો કંઠણ વચન,

મેઘ બાળ જગની જુડી,

‘શિવ’ પદ અર્થે કરો ચતન—૭

૧ આ કાવ્ય શ્રી કચ્છી વીસા ઓશવાળ દેરાવાસી જૈન જ્ઞાતિ તરફથી જ્ઞાતિ ભુષણ શેઠ રવજી સોજપાલને માનપત્ર આપવાનો મેળાવડો તા. ૨૯-૮-૨૬ ના શ્રી કચ્છી વીસા ઓશવાલ જૈન મહાજન વાડીમાં કરવામાં આવ્યો ત્યારે શિવજીભાઈએ ગાઈ સંભળાવ્યું હતું. અને છપાવીને વહેંચ્યું હતું.

(૨૧૭)

શ્રી કચ્છી પ્રજાકીય પરિષદના પ્રથમ અધિવેશનના

માનવંતા પ્રમુખ સાહેબ

શેઠ સુરજી વલ્લભદાસને અભિનંદન

રાગ ભીમપલાસ, તાલ લાવણી,

સુકાની સાચા શેઠ સુરજી,

પરિષદ નાવ ઉતારી પાર;

રક્ષા કરવા કચ્છી પ્રજાની,

કમ્મર બાંધી થયા તૈયાર—૧

જીવનનો લીધો આ લઢાવો,

પુન્યે સમય મળ્યો સુખકાર;

વલ્લભસુત શાળા સમજી છો,

બનાવો બહાદૂર નર ને નાર—૨

લક્ષ્મીને અવિચળ નવ ગણુને,
 ચચળ દેખી ; દેને દાન,
 ભજન કરો ભગવતનુ ભાવે,
 ભલાર્થ કર્ણે મુકી માન—૩

દાતારોની નામોવળીમાં,
 નામ લખાવો કરી શુભ કામ,
 સદા સભારો મનન મતો,
 દેખો દીન દુઃખીમા ગમ—૪

નીમળ શુષ્ક દૃષ્ટિ ઉર ધરીને,
 હસપરે મદ્દશુષ્ક નિરળો,
 જગમા છે પિતલ ને સોનુ,
 વિવેક દૃષ્ટિથી યજ્ઞો—૫

ચશ કિર્તિ વધશે ચહુ દિશમા,
 નીતિધર્મને આદરને,
 હોને સુખીયા ચિરંજીવને,
 'ગિવ' હો મુક્તિ વધુ વરને—૬

૧ ના ૨૦-૨૦-૭૨ ના મૂળક્રમા શ્રી કૃષ્ણ પ્રત્યક્ષ
 પગિષ્ઠના વિદ્યાળ મહાપદા ગિવજીભાઈએ આ કવિતા ગાઈ
 મળનાવી હતી અને તે જપાનીને વહેચી હતી

(૨૧૮)

શ્રી કચ્છી પ્રજાકીય પરિષદના દ્વિતીય
અધિવેશનના પ્રમુખ

શ્રીમાન્ શેઠ લખમીદાસ રવળ
તેરશીને અલીનંદન.

રાગ ભૈરવી તાલ લાવણી.

લખમીદાસ રવળ તેરસીની,
જય જય જોલે કચ્છી સમાજ;
ખરેખરા લાયક લેખીને,
પરિષદના માને શિરતાજ૦ ૧
મીઠાસ ને મહોળતથી કચ્છી,
વીરને કીધાં વશમાં;
દાઝ દેશની છે દિલડામાં,
સેવા વૃત્તિ નસનસમાં૦ ૨
સમય ઝોળખી કોમ દેશની;
પક્ષપાત વિણ કરતા સેવ;
રટન કરે નિત્ય જન્મ ભૂમિનું,
દીનો દિલમાં દેખે દેવ૦ ૩
વધારવા કચ્છડાની કીર્તિ,
નિશ દિન યતન કરે પ્રીતેં;
જીવન વિતાવ્યું સેવામાં,
મમતા નવ રાખી વિતેં૦ ૪

તેગી નામ હિન્દીને હેડે,
 લખાયેલું રહેશે ચિરકાળ,
 રણમેદાને ગહે મોખરે,
 ધરે અંતગ્રમાં ધીરજ ઢાલો ૫
 શિવાજી મમ ધર્મની રક્ષા,
 કરવા સજ્જ રહે દિનરાત,
 નીતિ, ધર્મ દયા દિલ ધારે,
 નિજ મમ સમજે હુ ખીયા ખાતો ૬
 જન્મ મિદ્ધ હક્ક પ્રજા પીછાણે,
 રાજા નવ ચૂકે નિજ ધર્મ,
 યમ સમ અધિકારી ન ગહે કો,
 એછે જેના જીવન મર્મો ૭

૧ તા ૨૮-૨૯-૩૦ ડિસેમ્બર મને ૧૯૨૭ માં કચ્છી પ્રજા-
 કીય પગિયનુ ખીજી અધિવેશન મળ્યુ તે વખતે નિવડબાપુએ
 આ કાવ્ય ગાઈ મળળાગ્યુ હતુ અને તે છપાતીને વહેચ્યુ હતું

(૨૧૯)

શ્રી ‘ કૃષ્ણાલી ’ ને અભિનંદન.

રાગ ભૈરવી લાગપી

પ્રથમ દિલી વિમાની ‘કૃષ્ણાલી’ ને,
 અભિનંદન અર્પે સહુ આજ,
 ધર્મ અદ્વિત ચતુરો નિજ ચિત્તમાં,
 ‘ધન્ય ધન્ય’ ના દરે અવાજ. ૧

' મરદ ખરો એ માનવ કુળમાં',
 એમ વદે ભારત નરનાર;
 હિંદ દેશની ઉજ્જવલ કીર્તિ,
 વિસ્તારે વિશ્વે ધરી પ્યાર. ૨
 દીપાવે જીવન જગ જનમાં,
 કરે સાર્થક 'પુરુષોત્તમ' નામ;
 વિમાનવાસી ગંધર્વો પણ,
 નિરખી પામે ઉરે આરામ. ૩
 માત તાત, કુળ, જ્ઞાતિ દેશને,
 પરાક્રમે શોભાવે વીર;
 નીશ્વય જળની અદ્ભૂત પ્રતિમા,
 ધીર, વીર, ગુણીયલ, ગંભીર. ૪
 કચ્છ દેશનો ' કીર્તિસ્તંભ ' એ,
 સર્વત્ર પામે સન્માન;
 બાળ, યુવક વૃદ્ધો સહુ આજે,
 પ્રેમ ધરી કરતા ગુણ ગાન. ૫
 લીલા જીવનની વિસ્તારી,
 જગાવો જગમાં જીવન જ્યોત;
 નેકી, ટેકી ' કળાલી ' વીરા !
 જ્ઞાન રવિનો કરો ઉદ્યોત. ૬

૧ આ કાવ્ય શિવસંદન [મઠડા કાઠીયાવાડ] માં
 તા. ૨૫-૭-૨૬ ના તૈયાર થયું છે, અને 'ગુજરાતી' 'કચ્છ
 સુદર્શન' અને 'સાંજ વર્તમાન' માં તે પ્રસિદ્ધ થયું છે.

(૨૨૦)

શ્રી કચ્છી પ્રજાકીય પરિપદના તૃતીય
અધિવેશનના પ્રમુખ

જનાબ યાકુબ હુસેનને અભિનંદન.

ગગ બૈરવી, તાવાતાનણી.

જનાબ યાકુબ હુસેન લાયક,

મળીયા પરિપદને સરદાર,

નાયકનાં ઉરથી શુભ ગાયે,

પ્રીતે, કચ્છ તણા નરનાર—જનાબ૦ ૧

બળ ને કળથી પરિપદ રચને,

ચલાવશે, એ બહાદુર વીર,

યાકુબ છે સમગ્ર ને શાણા,

સુવિચારક, શુણીયલ, ગભીર—જનાબ૦ ૨

કુસુમ કળી સમ કુમારે છે,

કચ્છી પ્રજાના તન મન આજ,

બહાદુર યાકુબ પોપણ કરશે,

તન મન ધનથી અર્પી સાજ—જનાબ૦ ૩

હુન્નર કળાને ઢેળવણીથી,

કચ્છડાનો કરશે ઉદ્ધાર,

સેવક થઈને ગામે ગામે,

કચ્છે સ્વદેશીનોજ પ્રચાર—જનાબ૦ ૪

નગ્ગર યાકુબ ? કચ્છ દેશની,

અતરગથી કરજો મેવ,

લાયકતા દેખાડી દેશને,

પ્રજના દિલનાં થાળે દેવ—જનાળ૦ ૫

યશ કિર્તિ વિસ્તરશે વિશ્વે,

અમર થશે ઇતિહાસે નામ;

કરશેા જો કલ્યાણ કચ્છનું,

તો લેશે નિશ્ચયે 'શિવ' ધામ—જનાળ૦ ૬

૧ તા. ૨૦-૨૧-૨૨ એપ્રિલ સને ૧૯૩૦ના કચ્છ અંગર ખાતે શ્રી કચ્છી પ્રજાકીય પરિપદનું તૃતીય અધીવેશન ભરવાનો નિર્ણય થયો છે તેના પ્રમુખ તરીકે યાકુબ હુસેનની ચુંટણી થઈ છે અને એ પદ તેમણે સ્વીકારવાની મંજૂરી પણ આપી છે. એથી તેમને અભિનંદન આપવા માટે આ પદ તૈયાર કરવામાં આવેલ છે.

(૨૨૧)

શ્રીમતી મગનબહેન જયંતી. ૧

શ્રીમતિ મગનબહેન ચિરંજીવો

રાગ ભૈરવી. તાલ લાવણી.

શ્રીમતિ મગન બહેન “ચિરંજીવો”,

અગણીત ગુણ રત્નોની ખાણ;

મહીલાઓની ઉન્નતિ અર્થે,

તન, મન, ધનનાં દીધાં દાન. શ્રીમતિ૦ ૧

તિરથ સમજ સકળ સઘની,

ફરજ ગણીને કરો છો સેવ,

મન, વચ, કાયા નિર્મલ કરવા,

લળે છો લાવે, જીનવર દેવ શ્રીમતિ ૨

ગમના ગમન નિવારણ કાળુ,

ધરો છો જ્ઞાન ધ્યાન પર પ્રેમ,

નરભવ દુર્લભ સાર્થક કરવા,

રાખો છો રકો પર રેમ શ્રીમતિ ૩

જહેન ! વિષમ આ કળિકાળ છે,

સુસગમા રહેજો દિનરાત,

નવ ધરજો દુધ્યાંન કઢાવિ,

‘જનતા’ માનેજો જગતાત. શ્રીમતિ ૪

ચિતકુ ચચલ અચપલ કરવા,

ભક્તિ મુધારમ કળે પાન,

રંક રાયમા સમચિત્ત રાખી,

સમ ગણુજો માનાપમાન શ્રીમતિ ૫

જીવનનો લઈ લેવા લ્હાવો,

સહાયક ગણુજો ત્યાગ વૈરાગ,

વોટરવારી (શાષ્ટિક) ઝઘડા ત્યાગી,

ધળે શિવપદ પર અનુરાગ શ્રીમતિ ૬

૧ મુખ્ય ગ્રંથ — આવિઝાત્રમ મ નત ૧૯૮૫
માગત વદ ૧૦ સનિવાર તા ૫-૧-૨૯

(૨૨૨)

શ્વેતાંબર મૂર્તિપૂજક જૈન કેન્દ્રસ્થાનાં
સુકાની શેઠ મેઘલ સોજપાર અમર રહેા.

(ભૈરવી-લાવની)

સોજપાર સુત મેગની જય હો,
એમ કહે ઉરથી સૌ આજ;
જનમ સફલ કરવાને રાખે,
જિન શાસનની ઉરમાં દાઝ. ૧
પાર ઉતારે નાવ ધૈર્યથી,
પરિષદની ઉરે આણી ખ્યાર,
રક્ષા કરવા જૈન પ્રજાની,
હિમ્મતથી એ થયા તૈયાર. ૨
સુખ દુઃખમાં સમ વૃત્તિ-રાખી,
કચ્છડાતું દેખાડયું નૂર;
'તત્પર' રહે નિત ધર્મ ક્રિયામાં,
છે શ્રદ્ધા-ભક્તિ ભરપૂર. ૩
મેઘલ શેઠની અમર નામના,
ચિરંકાલ રહેશે જગમાં;
ગણનાં થાશે ગુણી જનોમાં,
ગુણ પૂજક પડશે પગમાં. ૪
નીશ્ચય અદ્વલ નિહાળી સજ્જનો,
પ્રીતિથી આપે ધન્યવાદ;

જય હો જય હો મેઘજી તારી !

સભળાયે શ્રવણે એ નાદ. ૫

યંશસ્વી જીવન જીવી નાશ્યું,

ધર્મ નીતિ પર રાખી પ્રીતિ;

હો હો કરી ન કિતિ કાળે,

સમજનની છે એ જ સુ રીત ૬

(૨૨૩)

કચ્છી પરિપદના પ્રમુખનો - સત્કાર ગીત

ગગ ડાંગ તાલ ત્રિતાલ

ગુલાબને ગુલાબના ફુલડે વધાવો,

કચ્છની કિતિનો ઝળચ ઘડાવો—ગુલાબને

પરિપદ વેલ શેઠ શુરજીએ વાવી,

તેરશીને પુનશીએ ખૂબ ખીલાવી,,

ગુલાબના અતરમા લાવી—ગુલાબને ૧

યુવકો ખતનુ ખાતર લાવો,

પ્રીતિનુ પાણી ઉત્સાહથી પાવો,

હેડામા હેતે હરખાવો—ગુલાબને ૨

મ્હોમા ન મૂકો લાડવો આજો,

કટકે કટકે કોડે આજો,

ઢલેગ કકાંચ ન રાખો—ગુલાબને ૩

જવાબદાર તંત્રજ માગો,
 સમજીને મત લેદો ત્યાગો;
 કુસંપથી દૂર ભાગો—ગુલાબને ૪
 હિમ્મત-ધીરજ દિલમાં ધરજો,
 પાછું પગલું કદિ ન ભરજો;
 શિવકર કાર્યો કરજો—ગુલાબને ૫

તા. ૧૭-૭-૨૯

શ્રી ભાયખાલામાં જૈન દિક્ષા મહોત્સવ

(શ્રી વિધિપદ્મ ગચ્છના પંચાસજી શ્રી દાનસાગરજી મહારાજ અને તેમના શિષ્ય શ્રી નેમસાગરજી સમક્ષ તેમની સદ્ગુણી શિષ્યાઓ શ્રી કમળશ્રી અને કલ્યાણશ્રી કચ્છ રવાનાં નરસિંહની સુપુત્રી ગંગાસ્વરૂપ બાઈ જેતબાઈને, સંવત ૧૯૮૪ વૈશાખ શુદ્ધ પંચમીના દિવસે, શ્રી ભાયખલા ખાતે દિક્ષા આપવાનાં શુભ પ્રસંગને લઈ આ કાવ્યો રચવામાં આવેલ છે.)

(૨૨૪)

બ્રાતા ભગિની સંવાદ.

(સીદ્ધાચળ શીખરે દીવો રે) એ ચાલ.

ખંધુ ! સુણજો સુખકારી રે, ”
 જેતબાઈ કહે કરગરીને;
 ‘ કર ઇચ્છા પૂરણ મારી રે ’
 જેતબાઈ કહે કરગરીને,

“ બેનક ! હુ આજ્ઞા ધારી રે, ”

ચાંપસિંહ કહે કર ભેડી,

“ તુમ પર તન ધન દઉં વારી રે, ”

ચાંપસિંહ કહે કર ભેડી. ૧

“ ચારિત્ર ચિત્તમા ચાહુ રે, ” જે૦

“ આણા વિણુ સાધવી ન થાઉં રે ” જે૦

“ માતુ હુ તમને માડી રે, ” ચાં૦

“ હું કદે ન મુજથી ન્યારી રે, ” ચાં૦ ૨

“ મહે ઠરી મેવા બહુ તારી રે, ” જે૦

“ થા આજે તુ ઉપકારી રે, ” જે૦

“ ભગીની ! નવ મુજને ત્યાગો રે, ” ચાં૦

“ નવ કરભે મુજને આઘો રે. ” ચાં૦ ૩

“ મુયમ વિણુ કાંઈ ન માણુ રે, ” જે૦

“ જભાળ જગતની ત્યાણુ રે, ” જે૦

“ એ વિણુ ચાહે તે માગો રે, ” ચાં૦

“ શા માટે ? ભવથી ભાગો રે, ” ચાં૦ ૪

“ તુ વગર વિચાર્યું બોલે રે, ” જે૦

“ નધર મુખમા શુ ડાલે રે ? ” જે૦

“ શુ દુ.ખ છે ? બહેની ! તમને રે, ” ચાં૦

“ તુમ વિણુ નવ ગમશે અમને રે, ” ચાં૦ ૫

“ આ દેહ નથી રહેવાનો રે, ” જે૦

“ આગળ પાછળ ભવાનો રે, ” જે૦

“ એવાં વચનો નવ જોડો રે, ” ચાં૦

“ છું હું જાણો ને ભોણો રે, ” ચાં૦ ૬

“ સુત સમજી કીધો મહોટો રે ” જે૦

“ મમ કાળે થા નવ જોડો રે ” જે૦

“ મને મનમાં સ્વાર્થી ન માનો રે, ” ચાં૦

“ તુમ શુણુમાં ઘેલો જાણો રે, ” ચાં૦ ૭

“ નથી કોઈ કોઈનો ભાઈ રે ! ” જે૦

“ છે જોડી ભવની સંગાઈ રે ” જે૦

“ તુમ વિણુ ઘર ખાવા ધાશે રે ” ચાં૦

“ અધકાર અંતરમાં છવાશે રે ” ચાં૦ ૮

“ મોઢેં જીવ ભવમાં ભટકે રે ” જે૦

“ સ્નેહ બંધનથી તે અટકે રે ” જે૦

“ રક્ષા કોણુ કરશે તમારી રે ” ચાં૦

“ એ ઉરમાં ભીતી ભારી રે; ” ચાં૦ ૯

“ છે દાનસાગર ગુરૂ માથે રે, ” જે૦

“ વળી કમળ કદયાણુ છે સાથે રે, ” જે૦

“ સુખે સંયમ પ્રીતે પાળો રે, ” ચાં૦

“ જગમાં કુળને અજવાળો રે, ” ચાં૦ ૧૦

“ ચિત્તમાં નવ ચિંતા કર્કે રે, જે૦

“ ગુરૂદેવ અંતરમાં સ્મરે રે, ” જે૦

“ હિતકર વચનો શિર ધારૂં રે, ” ચાં૦

“ શિવ કર નિશઢિન સંભારૂં રે ” ચાં ૧૧

મહોત્સવ, જોવાની જિજ્ઞાસા

રાસડો—(નમીયે તે નેમ જિનરાજ, ગઠ ગિગનારે રે) 'એ થોલ

શ્રી ભાયખાલામાં આજ, જોવા જઈયે રે,

થાશે શુભ ધર્મનું કાજ, " ૧

કાનજીની સુતા સુખકાર, " ૨

થાશે આજે અણુગાર— " ૩

ભજશે ભાવે ભગવાન, " ૪

કરશે જિનવર ગુણગાન, " ૫

ધરશે ઉરમાં વર્ધમાન, " ૬

કરશે ભક્તિરસે પાન— " ૭

લઘુ વયમા થયેા વૈરાગ, " ૮

કયો વિતરાગ પર રાગ, " ૯

અરિ સગે જમાવશે જગ, " ૧૦

નિજ સ્વાધીન કરશે અનંગ— " ૧૧

ધન્ય ધન્ય કહેશે સહુ લોક, " ૧૨

ગહેશે નવ ક્યા પણ શોક, " ૧૩

થાશે જિન શાસન ઉત્કર્ષ, " ૧૪

ધર્મને થાશે હર્ષ— " ૧૫

છે દાન સાગર મહારાજ, લેવા જઈએ ર.

हे भविने धर्मने। साज; ,,

છે કમળ અને કલ્યાણ,

એ છે સાધ્વીઓ સુનાણુ—

ભવિયે. દેશે પરચખાણુ, ,

કરશે નિજ આત્મ કલ્યાણ;

ધરીને ઉરમાં ઉદ્ધાસ,

કરવા મોહ અરિને દાસ—

કરવા સાથેક નર દેહ,

ਖਰੀ ਫੇਵ ਗੁੜ ਪੰਨ ਨੇਛ;

કરવા નિજ કર્મ વિનાશ,

લેવા 'શિવ' કરે સુખવાસ— ૭

ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ବକ

કચ્છી વિભાગ

પરમાત્માને પ્રાર્થના

(૧)

ગગ બીમપયાસ તાવ ત્રિતાલ

(જાની ત્યાગ લગાઈ ધો)—એ ચાલ

કરપાર કૃપાળુ ! દીન દયાળુ !

સુખાણુ કરમે ધાર—કર૦

સુખાણુ કરમે ધાર વાલીડા !

કર સેવકજી માર—કર૦

વાટ અજાણી નાવ પુરાણી,

યવન લગેતો અપાર,

અજામે મેઘરાજ ચકી આયો,

વ્યાપ્યો અય અધકાર—કર ૧

ગનનન ગનનન ગજણ ગજેતી,

કરેતી વીજ ચમકાર,

દીપ્તિઉન દીસતે ઘોર અધારે,

સુતે મગરજા પુકાર—કર ૨

ચોવાળે નાવિક ! જગમે,

ચીંટજી ફરજ સભાર,

પાળી અપાળી પાર ઉતારે,

કર દી મુજે વિચાર—કર ૩

સાગર ગાગર સમ અય તોડે,
 ધૂં નીતલે વેપાર;
 વસમી વાટેંને અનુભવી તું,
 કેઈકેં કે કે પાર-કર. ૪
 મનજી મુંજણ મિટાય તું મુંજી,
 વલ્લા ! વિપતકે વિદાર;
 શિવપુર ઘાટ દિખાડ દયાળુ !
 ગગડેલી બાજી સુધાર-કર. ૫

(૨)

વતન

રામ ભૈરવી તાલ લાવણી...
 (રાણા અયો વતનતેં પાંજે) એ ચાલ.
 વલા ! તો પિઠંજે વતન કે વિસારે—વલા૦
 અવિનાશી સત સુખ જિત વિલસે,
 સંત સાધુજિન સુખલા તલસેં;
 તેંકે કહેં ન સંભારે વલા૦ ૧
 રાગ રોષ મદ મોહ નરેં જિત,
 દિવ્ય આત્મિક મસ્તી રે નિત;
 ઉનજે પથકે તો ટારે વલા૦ ૨
 શાંતિને સામ્રાજ્ય જેડાં અય,
 ઝગમગ જ્ઞાનજી જ્યોત ઝોડાં અય;
 (જિત) મન ચિત્ત બુદ્ધિ હારે..... વલા૦ ૩

નિત ચિદ્ધન પરબ્રહ્મ પ્રકાશે,
શિવ સુદગી કરે નૃત્ય ઉલ્લાસે,
તે દે ધિલમે' ન ધારે

વલ્લભ ૪

(૩)

મંદગુરુ શરણાં

ગગ ભૈરવી ત્રિતાલ

શુક્રવત્ ! અય આને આધાર,	
મોહને જો અપાર	શુક્રવત્ ૦
એટ વ્યો જનમાટે મુજો,	
ઉરમે ક્યો નવિચાર.	શુક્રવત્ ૦ ૧
ધ્યો ગણ ગીની કાચને દુકટે,	
દધ હીરેને હાર	શુક્રવત્ ૦ ૨
પાયો પ્રીતે પિંડને ઘરમે,	
મિહ સમજીને શીયાડ	શુક્રવત્ ૦ ૩
ગેટા ગઈલા ગજવત્ દધને,	
ખંદે ખડે કુંભાર	શુક્રવત્ ૦ ૪
ગિવક્ટ પથ દિખાટે રોહડે,	
ઉતાર્યો ભવધી પાર.	શુક્રવત્ ૦ ૫

(૪)

શોધમાં

રાગ ભીમપદ્માસ ત્રિતાલ

કરપાર કૃપાલુ —એ ચાલ

કયોં જીવન યાત્રા ચિદાનંદમય,

પ્રભુજી કેલા તપાસ;

પ્રભુજી કેલા તપાસ અસી કયોં,

અંતરંગમેં પ્રવાસ

—કયોં૦

પાર્થિવ સ્થુલ ભૂમિકે ન્યાર્યોં,

ભમી ભમીને ખાસ;

અજ્ઞાની જડવત્ જીવડેને,

અય ઉત્ અલ્પ વિકાશ.

—કયોં૦ ૧

પ્રાણ પ્રદેશજી સુક્ષ્મ રચના,

અય માયાવી વિલાસ;

વિકાર વશ વતેં જિત ચેતન,

ખની વાસના દાસ.

—કયોં૦ ૨

પ્રસન્ન થ્યાસીં ચિત્ત ભૂમિમેં,

અય જિત સ્નેહ સુવાસ;

જીવડો જિત હર્ષ પામે સંયોગે,

થીએ વિયોગે ઉદાસ

—કયોં૦ ૩

દિઠોં દૂરથી પ્રદેશ બુદ્ધિને;

શ્યો અસાંકે ઉદાસ;

ચિત્ર વિચિત્ર લીલા અય જે છ,
 રેં નિત તમને પ્રગલ —કથોં ૪
 પગમ લયોતિમય પ્રભુ ન દિઠો જિત,
 ય્યાસી અતિ નિરામ,
 તમામ સ્થળ તમોમય દિમી નહરે,
 ગઈ ન લિખ પછુ આશ. —કથોં ૫
 ભાગ્યે જેર લેઢ્યા શ્રી ગુરૂવર,
 ય્યો તેર તિમિર વિનાશ,
 સમન્થાર્મી વિજ્ઞાનકે શિવકર,
 લગી પ્રભુ પદછ ધ્યામ. —કથોં ૬

(૫)

પ્રવીણ પંખીડા

આવાનરી ત્રિતાત

અમાને નિવાસ અય ઉન વનમે,
 નિત રે નિત નેળન તનમે —અમાનેં
 છવતરછ મિઠી મોઝ માણેલા,
 ઉચે ઉડાતા ગગનમે,
 પ્રવીણ પંખીડા અર્સી ચોવાને,
 પરાધીન જગ જનમે — અમાનેં ૧
 પ્રાણને ચોપડ મુસગ અય નિત,
 સ્વાધીન મુખ પન પનમે,

ઉત સત સુખંજો જાતિ અનુભવ,
અચે ન ચોંધે વચનમે— અસાંજો ૨

રાગ રોષ મદ્દ મત્સર અરિ ઉત,
વિનાશ પામી ક્ષણમેં;
રખોંતા ચિત્તમે સમતા સર્વદા,
હડાપણુ દિસોં નમનમે— અસાંજો ૩

રોગ શોક વ્યાપે ન કદાપી,
રોં મિડે અમન ચમનમેં;
કડે ન પે પારાધિ નહરે,
મંજુઓ નતો મરણમે— અસાંજો ૪

નતો આથમે રવિ રાતંજો,
ભરે પ્રકાશ ભુવનમેં
અંધારો નાલે કે ન મિડે,
ભીતી ન કેંજે નયનમે— અસાંજો ૫

પાન કંઈયોંતા નિર્મલ જલજો,
સંતોષી રોં કણમેં;
વિશ્વપતિકે ક્ષણ ક્ષણ સમરે,
મસ્ત ભનોંતા મનમે— અસાંજો ૬

શુદ્ધ પવન પ્રેરે પ્રાણે કે,
થાક લગે ન ભ્રમણમેં;
શિવકર સુગાર શાશ્વત રે જીત,
રોં ઉત સદા મગનમે— અસાંજો ૭

(૬)

રાસ .

(તમે જો જો ન મમય આ વીતરાવજો)

ભવિ વેના જિનાનયમા આવજો) એ ચાલ .

પ્રભુ વીરજો શુંલોકે સભાગ્ન રે,
ભવસાગર તરીને જો કે તારણ પ્રભુ.

કામ, ક્રોધ, માન, મદ, મત્સર નિવારણ,
વૈભવ વિલાસજી, કુવામના કે તારણ,
હારે રાગ-દેશ મોહ વેરીએ કે મારણ રે ભવ ૧

વીતરાગ મથે રાગ, ધિલડેમે ધારણ,
દેવ ગુરૂને સુધર્મ, મર્મ કે વિચારણ,
હારે દુર્લભ નરભવકે મ હનારણ રે ભવ ૨

આગ જેડા વચન કુછી, દેડે મ ખારણ,
મંથ જેડા મિઠા વેણુ, વાણીએ ઉચારણ,
હારે મમતારસ પી ઠગીને હારણ રે ભવ ૩

હીન દુષ્ટી ભાવ ને લેનરૂ ઉદ્ધારણ,
જ્ઞાનદાન કરે જગ જીવે કે સુધારણ,
હારે શિષ્યકા હી વચન મ વિમારણ રે ભવ ૪

(૭)

જ્યોત જગાયો.

(ક્વાલી)

જીવન જંગ જમાયો જગતમેં,
 જીવનજી મીઠી મોઝકે માણ્યો;
 પક્ષવાદજી તાણા તાણુમેં,
 ટુટે તેસુધે તંધ મ તાણ્યો; જીવન ૧
 યુદ્ધ કરેલા જીવન રણમેં,
 અંગો અંગ ઉમંગ વધાર્યો;
 મુડસાઈસેં મરો મોઝસેં,
 વલે વતનકે પલ મ વિસાર્યો; જીવન ૨
 મહેલા ઘો મથા મુલકમેં,
 નામહેં જો મોં મ ન્યાર્યો;
 અમર ક્યો નાંકે અવનીમેં,
 વિપતામેં હિમ્મતકે મ હાર્યો; જીવન ૩
 સત્તા મધમેં મત્ત બનેલા,
 જૂદમીચેંજી જુદમ મિટાયો;
 પિંઠજે પગતેં અટ્ટલ ઉભીને,
 અરિદલકે સ્વ બલસેં હટાયો; જીવન ૪
 ક્યો અખાડા ગામો ગામમેં,
 'હનુમાન'જી શક્તિ સંભાર્યો;

સંતોષ, સેવા, ક્ષમા, નમ્રતા,
ત્યાગ, વૈરાગ્ય સુવાસ;

ઈ કારણ સુખજ સમજીને,
કર સત્સંગમેં પ્રાસ—જગ૦ ૩

ધર્મ મર્મ સમજી સત્સંગે,
સતતે રખ વિશ્વાસ,
તાત્ત્વિક જ્ઞાન ગીની ગુરૂગમથી,

કર જીવનજે વિકાસ—જગ૦ ૪

અંધ ગતિએંજે ઉત્પાદક તું,
હુંધ થીએંતો નિરાશ;

પન્નયઇ ગતિ પેઢાકર ચત્ને,
શિવજી શીખ હી ખાસ—જગ૦ ૫

(૬)

પ્રત્યક્ષનું અપમાન અને પરોક્ષનું સન્માન

ધીરાનાં પદની ચાલ.

જીવતેંલા જોડા રે, મોંએ પોઆ સ્તુતિ કરી;
એડા લોક અંધારે, અખીઉં મીચે વિઠાં કરી.

જીવતેંલા૦

અક્કલ વોણા ખેંજે સુણીને, ડીં જોંટા આરોપ;
પિંઢકે કુટરા ખેંકે અલરા, મન્નયેં કરીં ફટાટોપ;
જલ્યાં ઉંધા ધંધારે, દોષજી ઘડાં લરી.

જીવતેંલા૦ ૧

દષ્ટિ જેડી પિંઢણ હુધી, દિસધા બેઠે ડિય,
કુટરા બેઠે પુટરા દિસધા, અભરા દિસે કિય,
હુનંન નિંધા કધારે, રાત હીય વિકા સ્મરંી.

જીવતે લાં ૨

ચેસે કેજે થીએ ન કુટરા, હુધો જુઠો ગમાર,
પુટરા અભરા કહે નર્થોધા, ચિત્તમે ક્યો વિચાર,
સત ધ્ય ચેતારે, જુઠો નંગ પાપ હરી.

જીવતે લાં ૩

બાવરજો બીજ ચોખે પ્રીતે, આમુ સમજે મન,
કહે ન થોધો આમુ ઉતા, સુણુજા હધને કન,
શિવ સુખ માટે રે, સત સદા ધીરજ ધરી.

જીવતે લાં ૪

(૧૦)

કર્તવ્ય બોધ

વાલા વેગે આવોગ—એ દેશી

સુણુતુ મુજા વતારે, શિખડી જ્ઞાન કલારે,
નરદેહ તોજો એરે વિજેતોરે,
આલસમે વિજેતી તોજા રે 'હીઅ' સુણું
સાખી

વીર પ્રભુજી આણુકે, મનમે હાણે ધાર,
સદ્ગુરૂ શીખ સુણી કરે, ચિત્તમે કિક વિચાર,
સચો રૂપ તોજો લલા એકાતે 'તુ' ન્યાર,
વેધા મિંડે કલારે નરં ૧

સાખી

આશા રૂપી નદી વહી, તેંજો નાંજો પાર;
સંતે ભેરો વધ કરે, તેંજો રૂપ સંભાર;
ક્રોધ કરેને કેંકે પણ, કડેં મ તુંતા બાર;
કૂડેલા અંઈ ખલા રે. નર૦ ૨

સાખી

ભુલે ચુકે પણ કેંકેલી, કડેં મ હીજ તું ગાર;
તો જોડા સમજી મીડે, બોધ દધને ઠાર,
મૂરખ જીવેંકે હેયા, સંસાર સમુદ્રથી તાર;
શિવ કે જોડી સદા રે. નર૦ ૩

(૧૧)

કચ્છડેજી અદ્ભૂત કથા.

રાગ દેશ ગઝલ.

(ધિકાર એ અધિકારને) એ ચાલ.

અદ્ભૂત કચ્છડેજી કથા,
કેાચે કડેં મ વિસારજી;
ડિના માડીલા મુડસેં મથા,
મનમેં સદા સંભારજી : અદ્ભૂત—
જેં રાજીથીને રત ડિના,
ધિલમેં ન ધુસમણથી ધના;
ધન માલકે જે ક્યાં રૂના,
વીરતા ઉનીજી વિચારજી : અદ્ભૂત—૧

મન માનતા મુખડા' છંદે,
 સચ્ચી ગાલલા જુકે વ્યા લહે,
 ન ચડ્યા કહે કૂડને કહે,
 ઉત્સાહ, ઉનીને ન્યારનં. અદ્ભૂત—૨

વેરી જેનં ઘાં વખાણી,
 કયાં ન મીથ્યા વીર વાણી,
 કિ ન ન્યાર્યાં લાલ હાણી.

ધીરતા એડી ધારના અદ્ભૂત—૩
 'શિવ' એ ટેકી, વિવેકી પૂરા,
 ધીર, વીર, ગંભીર, શૂરા,
 કમે' ન ક્યા ચૂરે ચૂરા,
 યુક્ત, ઉનીના પારના : અદ્ભૂત—૪

.. (૧૨) ..

કેવલ પ્રભક્રિય ગીત

ગગ બેગવી, તાલ ત્રિતાલ—

(પામ્યો પામ્યો પદ્મણી નાગે) એ' ચાલ
 'દેર અયો' ? અસાદે 'પુછેતા તે' કે,
 'કન્હી અયો ઇય, ચોતા,
 હારે 'અર્ચી કન્હી અયો' ..
 ઇય, ચોતા—દેર

કન્હટેમે—હી ચગીર નધાલું,
 'ધન લોમીઅને નળી ગણાલું,

ઉપગાર અસીં ન ભૂલોંતા, રે—

અસીં કચ્છી૦ ૧

દેશ પ્રેમ ઘિલડેમે' ધરીઓં,

યથાશક્તિ સેવા અસીં કરીઓં;

કચ્છડેલાજ જીઓંતારે—

અસીં કચ્છી૦ ૨

ડેસ છડે પરદેસ વિગ્-નોંતા,

ઉત પશુ મુડસાધસે' રોંતા;

કેંલે પશુ ધા ન રળોંતા રે—

અસીં કચ્છી૦ ૩

મુંબઈ કરાંચી અસીં વસાયોં,

મુડસ અંધયોં' એડો-મિણીકે ઠસાયોં;

કિન કમમે' પાછા ન પોંતારે—

અસીં કચ્છી૦ ૪

ખાનદેશ ને વરાડ વ્યાસીં,

કરણાટકમે' વિગ્-નીં રેયાસીં;

નમધો કિત ન ડીઓંતારે—

અસીં કચ્છી૦ ૫

મુંબાસો મલબાર જમાયોં,

એડન ને રંગુન કમાયોં;

માલ ડીઓં ને ગીનોંતારે—

અસીં કચ્છી૦ ૬

મધરાસ, ખંગાલ, પળળ પોતલ,

ઉતપણ કે ન ચેયો 'અઈરોતલ',

લધા અસાળે મોંતારે—

અસી કચ્છી ૭

જગખાર ને જાપાન જોડયો,

વિલાતજી ગોંઠે પંજુ મેડયો,

ગોઢરે વટ ન ધ્રોતો રે—

અસી કચ્છી ૮

નીતિ, નેક, ટેક મન ધરીઓ,

'શિવ' ચે 'માલેક' નામ સમરીયો,

મધ્યો હથમે ખણી કિરોંતાયે—

અસી કચ્છી ૯

(૧૩)

કરે વતાયો

(ગગ ઉપરનો)

જીવનમેં જોત જગાયોરે,

કચ્છડેજો ખાણી દિપાયો—જીવનમે.

પ્રજાજી પીડા પ્રથમ વિચાયો,

જગડેલી જાણકે સુધાયો,

વિખમી લેજો લગાયોરે કચ્છડે ૧

કલેશ, કકાસ, કુસ પટે ટાયો,

સુલે, શાંતિ ને સપ વધાયો,

જગમેં કંઠે વળયોરે. કચ્છડે ૨

હુન્નર કંલા' ને વિદ્યા વિસ્તાર્યો,
રત પીઆણીઉં કુરીતીઉં નિવાર્યો;
માનજી ભરી કુઝાર્યોરે. કચ્છડે ૩

પ્રભ જીવનકે ખેડ્યો ખાંતે"
મેનતજો ફલ મિલ' ધો અંતે';
(સદ્) ગુણુભ ઝાડ ઉગાર્યોરે. કચ્છડે ૪

હેસપ્રેમકે ધિલમે' ધાર્યો,
સ્વાથ'વૃત્તિજે ણીજકે ણાર્યો;
'જુલમી' દોર હટાર્યોરે. કચ્છડે ૫

હિમ્મત, સાહસ, ધીરજ ધરજા,
માડીલા મરજીથી મરજા;
ગાહુરેમે ગણાર્યોરે. કચ્છડે ૬

સંપતમે' કુખીઓ'કે ગડજા,
વિપતામે' મુડસાઈ મ છડજા;
(મહા) વીરે' કે સંભાર્યોરે. કચ્છડે ૭

વલે વતનકે જગમે' મલાયો,
કુલા ફકે પણુ ટેક નિભાયો;
ભલે ભલે'કે બુલાર્યોરે. કચ્છડે ૮

જિજ્ઞે વજે સે મગન'ના ઠલ્લો,
વલ્લો કમ અય ચમ નાંચે વલ્લો;
'શિવ' ચે કરે વતાર્યોરે. કચ્છડે ૯

(૧૪)

અલિદાન

રાગ માઢ ત્રિતાન

કયો કાયા કુલભાન 'કચ્છ' લા,
 કયો કાયા કુલભાન,
 ઉમ ગે 'મુરે' કે સભારે કનેહ,
 'કયો કાયા' કુલભાન—કયો
 ભાખ કુટી ને બ્યો અધાગે,
 મને જગતમે થ્યો ઉભરો,
 પથાગીતે પોધલ હિનટાણે,
 ચોવાળે અજ્ઞાન—ઉમંગે ૧
 જગાયો ન્વાલા 'અગો અગે,
 વલ્લયો વિણા રગે ઉમ ગે,
 ભાવર બેનર એકતાનથી,
 'મા' ના કયો ગુણગાન—ઉમ ગે ૨
 કૃત્ય કદમન્ત વળે નગારા,
 રણ ખેલનલ્લ થીજો ધંસારા,
 મુકમેલો રત ઉછરે મુલ્કીને,
 નવયુગને પેગામ—ઉમ ગે ૩
 દેશ પ્રેમને ગગ લગાયો,
 ભુલ્મકે સામે જગ જગાયો,

જાતિ પંથજી લેદ ભૂલીને,
રખો દેશ અભિમાન—ઉમંગે ૪

નશ્વર જગમેં કોયે ન રાંધો,
ઠંલેં હથેસેં વિજાણું પોંધો;
ચતુર હોત ચેતે ચિત્તમેં,
ગીનો જીવનજી દહાણું—ઉમંગે ૫

રંક રાવ બ્યા હિકડી વાટેં,
મુડસ ગાવાળેં વાટેં ઘાટેં;
સાનમેં સમજી અર્પે તન ધન,
'કચ્છ' જો કયો કહ્યાણું—ઉમંગે ૬

સુંદરજી સોદાગર જખરો,
મેઘજી શેઠ મ ગણજી અભરો;
કેશર ને સોનલજી કિર્તન,
સુણજી થી સાવધાન—ઉમંગે ૭

જમાદાર મેહમદ કે સમરો,
લક્ષ્મીદાસ કામદાર મ વિસરો;
ઉની લગાયાં જીવન લેજો,
'કયો ઇ વચન પ્રમાણું—ઉમંગે ૮

હમીર, અખડો, મેં કણ કંથડ,
જગડુ, લાખો, કપૂરી-હોથલ;
પ્રગટાયો પાછા કચ્છડેમેં,
ખડાદુર ને ગળવાન—ઉમંગે ૯

નળજે જો જગમે નાંચ આગે,
 સળજે જો ગીનજા સથવારો,
 ઢમોટીતે ઢસેને તન મનકે,
 થીન્ન' ય્યા હનુમાન—ઉમંગે ૧૦
 પગખાચો ઢચ્છડેજો પાણી,
 વિગ નાયજાત મ વૃથા રે વાણી,
 પક્ષપાત કરે ને પિંઢ પિંઢમે,
 ઢજાત મ તાણાતાણુ—ઉમંગે ૧૧
 ગતા ને સતીઈ વાટ ત્યુ ન્યારી,
 આગીપ સાથે વચન ઉચારી,
 “દેદીલા થીન્ન' નરનારી
 રખજાત જગમે નિસાન”—ઉમંગે ૧૨
 હજાર મથે હી કોતરે ગીનજા,
 કીર્તિ કોટ અવનીમે ચણજા,
 ‘શિવ’જે જુગ જુગ હયરા રેલા,
 જાત હવન બલિદાન—ઉમંગે ૧૩

(૧૫)

દેશરીયા

ગગ, માગ ત્રિતાવ

દેશરીયા ઢખો દેશરીયા,
 જવાબદાર સુત્ર ગીનેલા,
 દોરે ઢખો અસી દેશરીયા દેગંડીયા

કચ્છડો અસાંને પ્રાણથી પ્યારો,
સળે મુલકથી અય ઇ ન્યારો;
પુઠ ન દિનેલે જેને ધારો. કેશરીયા૦ ૧

જીલ્મી તંત્રજી ઝાલ ત્રોડખો,
મગરૂરેં જો માન મોડખો;
દેશ પ્રેમજી રાખ ચોડખો. કેશરીયા૦ ૨

મંજખો મેલ જેલ કે મનમેં,
રખખો ન મમતા નશ્વર તનમેં;
લગાં ઇ ધર્મી લગની વતનમેં, કેશરીયા૦ ૩

કંધાશીં સાર્થક દુર્લભ તનકે,
ખર્ચીંધાશી દેશલા ધનકે,
મસ્તીમેં રખખો નિત મનકે. કેશરીયા૦ ૪

મુડસાઇસેં જગમેં રોખો,
“કચ્છી આંધખો” ઇય પ્રીતેં ચોખો;
મા લા સ્નેહેં સંકટ સોખો. કેશરીયા૦ ૫

હિન્દુ મુસલમાન હિકડા થીખો,
સ્નેહ સુધારસ પ્રીતે પીખો;
ધિલસેં તન મન ધન અસીં દીખો. કેશરીયા. ૬

મોવડીઆ થીખો સળે જગમેં,
પ્રગટાંધધાશીં અડગતા પગમેં.
શિવ ચે માડી વસી રગ રગમેં. કેશરીયા. ૭

તારક ત્રિપદી

યાને

વ્યાધિ વિનાશક ઐગ્યુભિક્ષયર

ગગ ઝીઝીટી તાલ ત્રિતાલ

તમુ ચુસળ મ વધુ કુછળ મ,
 કહે લુછળ મ ત્રિપદી સ્મરણ—તમુ ૦
 ચુસણ કુછણ ને લુછણજી ત્રિપદી,
 ધારે ધિલમે વિચરણ,
 અટલ ન્યાય નીતિતે રહીને,
 થીળ માલેડ નિજ ધરણ—તમુ ૧
 છપન રણમે વિજય વરેલા,
 હિમ્મત ને ધીંગલ ધગલ,
 સ્વર્ગ નિસરણી 'સુગ્રી' સમણ,
 ધર્મલા મરણથી મગ્ન—તમુ ૨
 દુખળ દુગર ત્રુટે મથેતે,
 (તેપણ) પ્રતિજ્ઞા પૂરી કરણ,
 ધર્મમર્મ સમણ સત્મગે,
 ભાવ ભક્તિ ઉરમે ભરણ—તમુ ૩

ખદકળ ખલ કરી નિધા જોડી,
 સુણીને ધિલમેં મ ધરના;
 હેકલા રોળ લલેં જગતમેં,
 (તેપણ) કહેં મ સત્ય થકી સરના—તસુ ૪

આણુસમજે આખીઉં મીચેને,
 લોરા થીને મ ડરના;
 સત્તામધમેં ઉન્નમત્ત થીને,
 કુલણુજીથી મ ફિરના—તસુ ૫

ખોલ ખોલના તોલ કરેને,
 પરકે ઠારે ને ઠરના;
 સત્ય, પથ્ય, પ્રિય વચનકે વદના,
 દોષ મ ચોળા કહેં પરના—તસુ ૬

ગમારેં જેડયું ગાર્યું મ ડીના,
 પરના મર્મ મ ઉચરના;
 મધ જેડા મિઠા-વેણુ ઉચારે,
 લવ સાગર સહેજેં તરના—તસુ ૭

લીમાળુનું હનુમાનકે સમરે,
 ગૃહી ટેકથી મ ટરના;
 મન, વચ, કાયાકે કરે નિર્મલ,
 'શિવ' સુંદરી સત્વર વરના—તસુ ૮

(૧૭)

નવયુગ સર્જક સહીદાનું પૂજન

ગગ-ભેગવી તાલ-લાવણી

પૂજન ક્યો પ્રિતે 'શહીદે' જો,
તન મન ધન કરે ને કુલભાન,
લિખીને રતમે દ્યો અલિનદન,
કરે વદન ગિનો છવન લહાણુ—પૂજન૦ ૧

'શહીદે' જા પૂજક પૃથ્વીમે,
ખને ખડાદુર ને ગૂરવીર,
જ્ઞર કરી ન બુઢો 'શહીદે' છ,
ન અચે ઉનીમે ખરો ખમીર—પૂજન૦ ૨

અમર આતમા અય 'શહીદે' જો,
અણુ અણુ મે જેલ નિશાન,
જગે જગે જે જ્યોતિ જગાયા,
ક્યો ઉનીલ નિત શુણુ ગાન—પૂજન૦ ૩

અજન આજી બુદ્ધિ-તેજલ,
'શહીદ' કરી સ્વર્ગીય સસાર,
દિવ્ય જ્યોતિજી ગફિમ પ્રસારી,
પ્રતિષ્ઠા — પ્રભુતાલ લહાર—પૂજન૦ ૪

(સુ) સરકારે જો મીર્ચી પાણી,
જાન રવિને કરી પ્રદાય,

વાઈ વાયરો પુરૂષારથને,
 જીવન તરુને કરીં વિકાશ—પૂજન૦ ૫
 સમાજ—રાજ—ધર્મના બંધન,
 ત્રોડેલા ડીં પિંઢળ પ્રાણ;
 પ્રગટાઈ જવાલા જગ જનમેં,
 ઉ નવયુગ સર્જક લગવાન—પૂજન૦ ૬
 મુકધેં જેડા જડેંને જીવન,
 જીયણ પણ ઉ મરણ સમાન;
 પ્રગટે 'શહીદ' જડેં અવનિમેં,
 તડેં કરાઈ આતમ લાન—પૂજન૦ ૭
 પ્રકાશ જીલેલા 'શહીદેં' ને,
 રખો ઉઘાડા ધિલજ દ્વાર;
 જીલેને જીલાર્યો જગડેં,
 પ્રચંડ વેગેં ક્યો પ્રચાર—પૂજન૦ ૮
 જ્યોતિ જગાર્યો 'શહીદ' બનેલા,
 ઘો જગમેં જીવનના દાન;
 સ્વતંત્રતાલા મરો મોઝસેં,
 ધિલમેં ધર્યો દેશ અભિમાન—પૂજન૦ ૯
 પ્રેરણામૃત પીયોને પાયો,
 રખો જીવનમેં જાગ્રત જોમ;
 ચતન ક્યો અવીરત ઉત્સાથી,
 ભર્યો ભાવડે રોમે રોમ—પૂજન૦ ૧૦

પિંદકે પામર મગ્ને ને મનમે,
 કુટે મ થીજા રૂઝધલ રાંક,
 શિખો શિખાયો લિખો લીખાયો,
 'શિવ' કર સ્વાધિનતાજી આક-પૂજન ૧૧

(૧૮)

પ્રેમ

ડવાતી

પ્રેમજી સાગર નાવ પ્રેમજી,
 નાવિક પ્રેમને પધિક પ્રેમ અય,
 પ્રેમ પ્રભુને પ્રેમજ પૂજક,
 પ્રેમ નેમને પ્રેમ રેમ અય —૧

જલમે થલમે નલ મડલમે,
 પ્રેમજી જ્યોતિ ઝગ મગેતી,
 ઉચે કે નીચે છત ન્યાર્યો તિત,
 વ્યાપક રૂપે ઈજ લગેતી —૨

મા, પે, ભા લેણુને સુત દારા,
 સગા સખધી લગેતા ખ્યારા,
 ઈ મીઠે પ્રેમ તરૂવરજ પન,
 પ્રેમજી રસથી ઢાય ન ન્યારા —૩

દેવ ને દાનવ નરને નારી,
 પશુ પખીડા અઈ સુખઝારી,

નિઠેં વડેં જગજે જીવેમેં,

પ્રેમ પ્રભુજી લીલા ન્યારી — ૪

(૧૯)

કુચ્છીએંજે કર્તવ્ય

(મનમોહન યલિહાર ગાંધીજી) એ ચાલ,

વંદે માતરમ્ મિલીને યોલો,

કુચ્છડેજે નાંતે અંધ ડોલો;

દુર્લાભ નરભવ મિલ્યો અમોલો,

સાર્થક ક્યો ન રોંધો હી ચાલો. વંદે—૧

જનતામેં જગનાથ કે ન્યાર્યો,

સેવામૃત પી ઠરો ને ઠાર્યો

મલીનતા મનડેજી નિવાર્યો,

ભવસાગરથી તરો ને તાર્યો. વંદે—૨

જાતી પંથજી ઝગડા મિટાયો,

ઐક્ય લાવજી આંકે ગુંટાયો,

જનમ લોમિઅજે નાંકે રટાયો,

દુર્જલતાજી ડાસ હટાયો. વંદે—૩

માડીજી મસ્તીમેં મચજી,

માડીજી નાં સુણીને નચજી,

માડીજી સુખમેં અંધ રચજી,

માડીજી પીડામેં પચજી. વંદે—૪

ડેસમેમજી લગની લગાયો,
 જીવન જોત જગતમે જગાયો
 ઠોકર ખાધા ન હાણે ઠગાયો,
 મિથ્યા માનજી ભરીકે કુગાયો વહે—૫

“પાંજેકુરો” “થિઓકુરો” મચોળ,
 માડીલા સ ઠટે કે મોળ,
 પાપને પથમે ફડે મ પોળ,
 હંસ પ્રમોણે સારકે લોળ વહે—૬

રાજા પ્રજામે પ્રીતિ જમાયો,
 સ્વાસ્થ્યસે ઠેઠે મ ભમાયો,
 ઠેર મેવા સુકૃતકે ઠમાયો,
 પ્રભુપદમે અર્ધરમો રમાયો વહે—૭

કિમ્બી શુણીકે પ્રીતે નમળ,
 ભલોઠરેને જગડે ગમળ,
 ડેમ, સેવાલા ઘર ઘર ભમળ,
 વિદ્યા કલાથી થીનું કમળ વહે—૮

સુખીકે ન્યારે થીનું રાજ,
 ઠડે મ બતળ નિષક પાજ,
 ‘શિવ’જી શીખ હી સુણન તાજ,
 “તાણા તાણ અય હા ને નાજ” વહે—૯

(૨૦)

જીવનખાગ

રાગ ભૈરવી-તાલ ખેમટો,

(અમે સોંપ્યા જીવનના નાવ રે કાંઠે ઉતારજો) એ ચાલ,

હારે મંઝરોં માલી મહાવીર લગવાનકે,

જીવનજે ખાગજો—હારે

માલીજે કમ્મમેં, વીર પ્રસિદ્ધ અય;

ખાગ ખનાયેમેં, જે જો હથ સિદ્ધ અય;

હારે પિંઠ પામ્યો અય, પદ વીતરાગજો—જીવનજે ૦

સાખી.

જંગલ જેડો અય જીવનહી, કરે ચતન સુધારજો,

વડજેડેં અવગુણ તરૂં વૃંદેં કે, ન્યારે હિમ્મત ન હારજો,

શબ્દ સ્પર્શોદિં વિષયેં કે; કખ-કંઠા ગણે ટારજો;

રસ કસ ગટાંધલ ઘા ગણેને, કષાયેં કે નિવારજો;

હારે ખરી ખેડ કેલા, રખજો હરવૈરાગ્યજો. જીવનજે ૦ ૧

વિકારેં રૂપી, ઢેંકેં કે ફેડજો,

કરણી કોડારસેં, કુકર્મ સુર તોડજો;

હારે પાણી પાખો; પ્રભુપદ રાગજો. જીવનજે ૦

સાખી.

જાંબુ પેર દાન શીયલ, આસુ પ્રભુજો પ્રેમ અય;

તપ સીતાફલ ભાવ ચીકુ; અનાસરૂપી નેમ અય,

સંતરે શમ દમ અય, દાડમ, દ્રાક્ષ રૂપી રેમ અય,
 પોખેલા અય સુમન ખેતર, ચિત્તમે નકિં વેમ અય,
 હારે ખરે ખાતરદીખો, ખતે ત્યાગને જીવનજે ૦ ૨

સુગુણ પુષ્પ વાટિકા, દીંધી સુગંધી,

કુવાસનાજી, વેધી દુર્ગંધી,

હારે વાય વાયજે, સુસંગ અતુરાગને જીવનજે ૦

સાખી

ભાઈ મૈત્રી જીર્ઠ કરૂણા, ને શુભાખ સુકાળ અય,
 ચપો પ્રમોદને ભાવને વરી, મોગરો રક સાજ અય,
 ખલિદાન વૃત્તિ રૂપી ડોલર, ચમેલી દેશજી દાઝઅય,
 શિવકર વિનયજી વાડ અય, અરિહ તને સામ્રાજ્ય અય,
 હારે ઉગ ધો જ્ઞાન, સુરજ સૌભાગ્યને જીવનજે ૦ ૩

(૨૧)

વિવેકી વડલો.

રાગ ભૈરવી-તાલ દીપ્ય

હારે વડલે જીવનકે દિવ્ય નયણે ન્યારત,

ધડી ધડી સંભારત

વિવેકી વડલો તા, ભેગી જીવ રે જગે,

પ્રસંગ સુખ ને દુખજી, સમાન વડલેકે લગે,

હારે વસ્તુતત્ત્વકે વિવેકમે વિચારત,

ધડી ધડી સંભાગત—વડલે.

સાળી.

શુભને ઉદય વડકેથીયે તેર, ઋતુ વસંત પિંઢઈ અચે;
સુંદર મનોહર પન દિસી ઉ ન ગર્વ કાદવમેં ગચે;
કુંગે ન લિખ વૈભવકે ન્યારે, વસંત મેં પણ ન તો નચે;
દઈ પુઠ પિંઢણ પર ભાવકે, નિજ ભાવમેં રંગે રચે.
હારે વડણ ઇન દશાકે કહેં મ વિસારના,

ઘડી ઘડી સંભારના—વડને. ૧

વિપતામેં વડલો તાં બેંઠાં દિસે ન દોષ,
ગણે ઉદય અશુભને, કેંતે રંગે ન રોષ;
હારે સચી સમજણ ઇં ધિલકેમેં ધારના,

ઘડી ઘડી સંભારના—વડને. ૨

સાળી.

અશુભને ટાચે ન રે પન, હિકડો પણ વડલેકને;
થીયેં લમા રનેહી-સંબંધી, જેણ દષ્ટિ રે પને.
અચે ન વટ કોયે કહેં, ન્યારે અતિ નબલો તને,
લીલા દિસી પાનખર ઋતુણ, દીન ન ભને વડલો મને,
હારે વિપતને પ્રસંગે હિમ્મત મેં હારના,

ઘડી ઘડી સંભારના—વડને, ૩

અમીરી ફકીરી ને, વડકે અભ્યાસ અચ;
કમેં મથે જેકે, પૂરો વિશ્વાસ અચ;
હારે ઇન શ્રદ્ધાકે ઉની ઉરમેં ઉતારના,

ઘડી ઘડી સંભારના—વડને. ૪

સાખી

ભરતી ઓટ દિસી સિંધુ મે, વડ ન'છડે ધીરજ કડે
ગિને પાણી પિંઠ પાતાલને, જડે જાગ્તે ન મીલે તડે,
ગળે નીગ પિંઠના મૂઝીયાં, મિડેપન મીલીને લડી જડે,
'શિવકર' વમ તન સુખ મ ભારે, વિરે-ન પોક વડેસડે,
હારે વડને અનુભવ ઈ વિશ્વમે વિસ્તાગ્ન,
ઘડી ઘડી સભારના—વડજે. ૫

(૨૨)

પ્રગતિ પ્રિયગોટલી.

રાગ-ભૈરવી-તાલ ખેમટા

હારે ગોટી આમેજી અનલુ વિરે આગમે,
સુનલુ પોખી જાગમે ગોટી
ચોગ્યતા અય ગોટલીમે, પૂજલુ વિકામજી,
ખંપતી અય પૃથ્વી પાણી, પવનને પ્રકાશજી,
હરિ સુજન લજેડો અય, ગોટલી ને સાગ્યમે—સુનલુ
સાખી

“ ભને આત્મા પરમાત્મા, ડોરે કરે કરણી જડે,
થીજે આમૃતકવ ગોટલી, પોખાને પૃથ્વીમે તડે,
જપે દાખલીમે ગોટલી, ત હિકડો પન ન અચે કડે,”
ઉત્કાતિને મિદ્ધાત ઈ, અનુભવ ગીની ચ્યા વડે વડે,
હારે “ગોટી શેઠે દે મા!” જયલાચે આગમે-સુનલુ ૧

સોન અને ચાંદીજી કિમ્મતમેં ફેર આવ્ય,
સમજીજી નજરેંતિય, આમુને ઘેર આવ્ય;
હારે મુરી મોગરીજી ગણુ નાથીએ સાગમેં-સુનાણુ.

સાખી

વિવેકી ગોટલીને જીવનમેં, અતિ ઉંચો નિશાન આવ્ય;
પિંઢકે સહાયક કેર થીંધા, તેંને જેંકે ભાન આવ્ય;
વિકાસમેં અંતરાય લનધલ, પદાર્થેંજી પિછાન આવ્ય;
કહેં હિકકી પલ નવિશેં વૃથાક્રિત, તેમેં પિંઢ સાવધાન આવ્ય;
હારે ગોંટી બજે નતી કેંજે, ભી રાગમેં-સુનાણુ. ૨

ચૈત્ર ને વૈશાખ બા, તિડકા તનડેતેં ગીને,
પરકે દે છાંયડો, ન પિંઢ કીં બદલેમેં મંગે;
હારે ગોંટી-બરેબરો મંગે, સુખત્યાગમેં-સુનાણુ.

સાખી

કાનૂન કુદરતજી મિડે અંધ, ગોટલી જે ધ્યાનમેં.
સંકલ્પ શક્તિ ભેગીજેડી, પ્રગટી જેંજે પ્રાણમેં.
સમજે સફલતા જીંદગીજી, પુરેપુરી 'બલીદાન' મેં.
કરે પ્રગટ પિંઢકે તરૂં રૂપેં, શિવકર ઉદ્યાન મેં.
હારે સમદષ્ટિ રખે કોયલેં, ને કાગમેં-સુનાણુ. ૩

(૨૩)

વિજયી વનરાજ

રાગ ભૈરવી-માવ ખેમટો

હાટે ગુણી જને ક્યા ગણના, મિહલ મુનલુમે,

સુર મમળે શાનમે—ગુણી.

પિંદળે પગક્રમમે, નૃપતિ પદટે મિહ ગીને,

પિંદમેજ મગ્ને મુખ, પરમે નિરુપક બને,

હાટે સ્વાવલગી ગુણુમે, ગણના થઈ ગણવાનમે—સુર

માળી

‘તાદ્રાત દેહ દિસા નતો દોયે, મુ દે મામે અચી ગગે,’

એડી અટલ શ્રદ્ધા હમેશા, મિહળે રે ગગે ગગે,

“દેને ભગમેન ગ દટે, ગેધો મદા પિંદળે પગે,”

વિશ્વામ એટા દેસગીને, વીરેકે આતિ પ્રિય હગે,

હાટે સિંહ શક્તિ દિમે, પિંદળેજ પ્રાણુમે—મુર ૧

જભરેને ભેગ જગે, અભરાજ આયટે,

ધ્રુમે ગીને, ઉદગાર ઈ દ્રઢયા વટે,

હાટે મિહ ગતર્જિયા, દિમે ઈ ઉદ્યાનમે—મુન.

માળી

વાધ, ચિતગ, ચેટા, ગદગ, વનમે ભુક, ભગાડ રે

ધોડા, ગટોલા, ઉઠ ને હાથી, મસલા ને ગીયાળ રે

શામર, કપિ, મૃગ, ગીંછ નેટા, પ્રાણી અપગ પાગ રે

નિહળે પ્રતાપ દિગીને નકટે, મિટગીવી મગદાર રે

હાટે વનગે પ્રાણીએ દેરખે પિંદળ આણુમે મુન ૨

ધગધગતે ટાંઢે મથે, ભૂલેચૂકે ન પગ દો દે
ધ્રજે ન કો લભુતથી, ઇ સમજ કેસરી રજો
હારે શક્તિજ્ઞ સિદ્ધાંત અંધ સિંહજે ધ્યાનમેં-સુજ
સાખી.

સમજપૂર્વક પિંઢકે પિંઢજી, પૂરેપૂરી પિછાન અય;
નિંદેવડે મિણી પ્રાણીએ જે, સ્વભાવજે જેંકે જ્ઞાન અય;
અય મુંમેં શક્તિ અનંત; જોડો પૂર્ણ જેંકે ભાન અય;
‘શિવ’કર મને પિંઢ કે મગ્ન, પિંઢજ સચો સુલતાન અય;
હારે સિંહજી દષ્ટિ રેતી વીરતાજી ખાણુમેં-સુજ ૩

(૨૪)

સત્સંગ પ્રભાવ.

રાગ-ભૈરવી તાલ ખેમટો.

૧

હારે દિઠોં જીવન વિકાસ જે સુપંથ કે,

સહજ સત્સંગમેં-દિઠોં

વિપુલ પુન્ય યોગથી, સુસંગ જો મિલ્યો સંયોગ

રાગ રોષ મોહ જન્ય દિલમેં દિસાણું રોગ

હારે સમજ્યા શીં ચિત્ત કેા તે રચ્યો અનંગમેં-સહજ

સાખી

ભવિ જીવેં કે ભવથી ઉદ્ધરેલા, સંતે જો અવતાર અય
પિંઢ તરીને જોંકે તારે જો, જે જે ઉરે નિરધાર અય
મુસંકુ ને જિજ્ઞાસુજોં કે, જે જો પૂર્ણ આધાર અય

અપગ સમ અજાનીએ તે, કૃપા જે છ અપાર અય
હારે લેદ દિસે નતા અજાની કે અપંગ મે-સહજ

૨

મતે ને હસેછ, હિકડી જે રીત અય
ગુણે મથે જે કે, સ્વભાવે પ્રીતઅય
હારે જે ને ચોટો ચિત, ભક્તિ ડપી ભગમે-મહજ
સાખી

“વિવિધ વિષય મુખે મે મનકે, નેડીધલ અજાન અય
ઉત્ક્રાંતિ જે પથમે પ્રણલ, અતંગાય મહા અભિમાન અય
ભવસિંધુથી તારક ઉદ્ધારક, નાવમમદિવ્ય જાન અય”
સુમતેને, ઈ કથન અક્ષરગ અસાકે પ્રમાણ અય
હારે કરે મંત સેવા રોંતા સદા રંગમે સહજ-૨

૩

મુજ સત સાધુ મહા, જાનીએ છ ગહેરથી
મુક્ત કરો કરણે કે મક્તીન ઝેરવેરથી
હારે વિજયી થીધારી છવન રણ જગમે-મહજ
માખી

“જહ અને ચેતન પદાગ્ય, ભિન્નઅઈ” ઇંય વીરએ
મગલ સ્વરૂપ મુસગમે સમ્યક્ત્વી નિજ રૂપે ગમે
મતાસહસ્રે અધા ગની, ગિર્યાત્વી શ્રમાણ કર્મિશમે
ઈન કથન અમા જે વિમુખ મનકે ‘ગિવ’ પદ મન્મુખ કે
હારે મહાવીર સ્મરંધિ ઉર અચે ઉમંગમે-મહજ ૩

(૨૫)

શક્તિની ભક્તિ

રાગ ભૈરવી—તાલ દ્વિત્ર

હાંરે સજી સષ્ટિ કરે શક્તિજી સેવના

શક્તિ કે સંભારણો—

જ્ઞાની અજ્ઞાની અપંગને અળલા

શક્તિ કે વાંચીએ સળલાને નળલા

હાંરે 'શક્તિદેવી જો, જય' વડે, સડે' પોકારણો—શક્તિ

સાખી

શક્તિજી અયુ ભક્તિ ભુવને શક્તિ પિઠ ભગવાન અયુ

માનવ પશુ દેવ દાનવેજો શક્તિ જો જ નિશાન અયુ

અશક્ત જીવે જો જગતમે પગ પગ અપમાન અયુ

પને પને ઇતિહાસ ચેતો "જળરે જો સન્માન અયુ"

હાંરે ઇ સુખોધ સમરે વીર્ય કે વધારણો—શક્તિ ૧

વાદળે ઘેરાયલો રવી દઢતાથી ઇચિ ચે

"કષ્ટ પ્રદ સંકટે કે ધીરતા સે વીર સે"

હાંરે મહામંત્ર ઇ ઉમંગ સે ઉચારણો—શક્તિ કે

સાખી

સત્યલા શ્રી હરિશ્ચંદ્રે રાજ કે તૃણ સમ ગણે

ધર્મજો પાલન કરેલા રામચંદ્ર ભમ્યા વને

ટેકલા સેવક ભની ક્યાં ત્રાકરી ભીમાળીને

કર્તાવ્ય જ્ઞાતા વીરજન કહે સુખકે હું ખ ન ગણે મને
હારે સચી વીરતા કે ધિલકે મે ધારખો-શકિત કે ર
સુરજ જે તેજ સામે નજર કેર કરે સગે,
ચરાચર વિશ્વ ને પ્રતાપી દિનકર લગે,
હારે શકિત ને, સિદ્ધાન્ત પૃથ્વી તે પ્રચારખો-શા
સાખી।

માલીને ખેડુત એ નળલે તરૂં ને' નાશ અય
મિત્ર-ને રવી જગ કે દિખારી "પ્રતાપ મે જ પ્રકાશ અય"
લીખને અર્જુન જેડે 'સળલે જીવ સુવામ અય
શિવકર મહાશકિત રે ચેતી "નળલે મિણી ને દાસ અય
હારે દેહા ધ્યાનકે મિથ્યાત્વ મજે ટારખો-શકિત કે

(૨૬)

વસંતનાં વધામણા

દયી-મળે।

અજ અણુ અણુમે આંખેા અય ઉદાસ
સુજેતા વસંતના વધામણા
ઉપવનમે ને વનમે દિમજેતી મીઠાશ સુજેતા
સાખી—

આવર્ષ વસંત વહાલજી, ડેલા કુલેજી બહાર,
આમા મોયાં મલપતા, સજી ડાર્યું, રાણગાર
કુળા કુળથી અચેતી અજ, મુદ્દર સુવાસ. સુજેતા
પૃથ્વી તે ડીસાજેતો સ્વર્ગને આભાસ સુજેતા ૧

સાખી—

વનમેં જોલેં કોયલું, મસ્તીથી મંગરૂર;
જીવાની ઝબકે કંઠમેં, કરી ચિતા ચક્રૂર.
અપો નેચમેલી ફરીએ, પીઠને પ્રકાશ. સુનેતાં ૧
ગુલાબમેં સુગંધ કરે, નિશ્ચલ નિવાસ. સુનેતાં ૨

સાખી—

હોરી જેલી હેતથી, રંગે નર ને નાર;
પીચકાર્યું રંગજયું ભરી, ઉડાઈ ગુલાલ અપાર.
જમાયેલા રંગકે કે ચાંદીની ઉભાસ. સુનેતાં ૩
પુષ્પેને પ્રરાગે નકલ મીઠેતી ખ્યાસ. સુનેતાં ૪

સાખી—

રાસ રમેત્યું રમણીકું, ગુગર્યું કરી ગમકાર
કનેકે મીઠડાતા લગેં ઝાંઝરના ઝમકાર.
ઢાલ ઢમકે ને ઝાંડીએ રમાએ તો રાસ. સુનેતાં ૫
શિવકર શીશુ ખતેથી ખીલેંતા ખાસ. સુનેતાં ૬

(૨૬)

સમકિતનો ઉદ્યોત

કચ્છીગરબો-તાલ હીંચ.

મહા ભોગ્યેં લેલ્યાં વીર રે.
એા ઉદ્યોત અય સમકિતને;
હાણે લેખે લગધો શરીર રે. એા ૧
પહેરબો ચતુરાઈના ચીર રે. એા ૨

દિખાડખો ખરો ખમીર રે	અયો ૩
વિપતામે ધરખો ધીર રે.	અયો ૪
કંઠે રખખો ન મનમે પીડ રે.	અયો ૫
દિમજે તા દુખી અમીર રે.	અયો ૬
શિવકર ગમે ધિલમે ફકીર રે.	અયો ૭

(૨૮)

જીવન જંગ

કચ્છી ગગ્ગો

જીવન જગમે રોધાર્થી અર્થી, રગમે,
 ઉમગઢે વધાર્ધાર્થી અગો અગમે જીવન
 (સુ) સસ્કારેજી ખીજ, પોખખો પરીવારમે,
 વિવેક કે જાગ્રત રખખો વેવારમે,
 તપખો ન ઉરમે ન ફેજે બી વગમે જીવન ૧
 મજીધાર્થી મનમે સચો મુખ ત્યાગમે,
 દિસધાર્થી દૂખડેકે તનડે જે રાગમે,
 જીદગી વીતાર્ધધાર્થી સર્વદા મુમગમે જીવન. ૨
 દુલ્હન દેહકે લેખે લગાયખો
 નાનજી ન્યોત ઢે જીગગમે જગાયખો,
 પ્રીતિ ન રખખો. ઠડેખી કુમગમે. જીવન. ૩
 વધાર્ધાર્થી લક્ષિ કે પ્રભુ ગુણ ગાનમે,
 સાચું જીદગી ધધાર્થી પ્રભુ ધ્યાનમે,
 શિવજી કમ્મ દિમી અચખો ઉછરગમે. જીવન ૪

(૨૯)

રસાળ જીવન

કચ્છી-ગરબો.

હુંલંભ નેર ભવ લેખે લગાયબો,
ખણુબો ભક્તિને થાલ;

જીવન ખનાયબો રસાલ. હુંલંભ૦
નિઠેં વડેં જગલે જીવેં તેં,

રખબો અંતરમેં વહાલ. જીવન૦ ૧
ભવમેં ભમાઈધલ મોહુ અરિભ.

કંધાશી હાલ હવાલ. જીવન૦ ૨
પલને ભરોસો ન રખધાંશી ઉરમેં,

મથે દિસોંતા કાલ. જીવન૦ ૩
નિદાળે કચરેકે ખણુબો ન ખંતથી,

રખધાંશી મૌલિક માલ. જીવન૦ ૪
જ્ઞાન દિપક પ્રગટાયે શિવકર,

છડબો જગત જંનાલ. જીવન૦ ૫

(૩૦)

સંતોષી સુખી

કચ્છી-ગરબો હીય

સંતોષી અંતે જગમે સુખીયા,

લોભી દિસલે હુખીયા રે.

સંતોષી૦

સ્વર્ગ ધામ કુળો પિંઢજે ઘરકે,
 ઘટમે દેવકે દિસળો રે,
 ખલકે ખલેકે ખીલધે દિસીને,
 સન્મારગથી ન ખીમળો રે સતોષી ૧

વીતગગ પ્રભુ વીરકે ન્યારે,
 ઉરમે લક્ષ્મિ લરળો રે,
 કલેશ કકાશ કે દૂર કરેને,
 પરકે ઠારે ઠરળો રે સતોષી ૨

અધર્મીએકે દિસીને મુખીયા,
 પાપજે પથમે ન પાળો રે,
 હમં મમં સમજી મત્મજે,
 શાંતિમે નિત રાળો રે સતોષી ૩

ચ દન વટ શીખળો ગીતલતા,
 વિશાલ અલ મમ થીળો રે,
 તન મન ધનથી કરે લલાઈ,
 શિવ મુખલા અર્થી લુળો રે મતોષી ૪

(૩૧)

વસંતની મીઠી મઝા

કચ્છી-ગરળો, દિવ્ય

વસ તજી મિઠી મોઝ માણેલા,
 ઉમગથી અજ નયળો રે વસ તજી ૧

પહેરે પ્રીતે સુંદર કપડા,	
ગાંધી :ચોકમેં અચળો રે.	વસંતજી ૦ ૨
મોહ મદીરા પી લાન બૂટીને,	
કહેં ગટરમેં ન ગચળો રે.	વસંતજી ૦ ૩
લક્ષિત અમૃત પાન કરે ને,	
પચાચે મનમેં મચળો રે.	વસંતજી ૦ ૪
નાશવંત વૈભવ જે સુખમેં,	
ઉલ્લાસથી ન રચળો રે.	વસંતજી ૦ ૫
પેટ ખારીંધલ સુણી ગાલીઉં,	
ઉરમેં કહેં ન પચળો રે.	વસંતજી ૦ ૬
નર દેહ દુર્લાલ શિવકર સમજે,	
પ્રભુ લક્ષિતલા લચળો રે.	વસંતજી ૦ ૭

(૩૨)

ખલિદાન

કચ્છ ભૂમિ મંગેતી ખલીદાન રે,	
કોડેં કળ કાયા કુલ લાન—કચ્છ ૦	
રખળ ન લેદ લાવ, ગીનળ સેવાજી નાવ;	
ડીળ વડેંકે સન્માન રે.	કોડેં ૦ ૧
ઉઘાડેલા ભૂમિળ લાગ, ઘિલમેં લગાયો આગ;	
મીલી કયો ગુણ ગાન રે.	કોડેં ૦ ૨
ચૂકળ ન કહેં નેમ, રખળ રાંકેં તેં રેમ;	
ધરણીને ધરળ નિત ધ્યાન રે.	કોડેં ૦ ૩

ધિલમે ન રખળ રોપ, બેળ ન દિસળ દોપ,
મદમે ન ભૂલળ કડે, ભાનુ રે કોડે ૦ ૪
શિવજી મગેતો લીખ, સુણળ ધં સચી શીખ,
ડીળ ભૂમિઠે પ્રીતિ પ્રાણુ રે, કોડે ૦ ૫

(૩૩)

વેલ્કમ્ ભસ્મ

રાગ-ગાંધી ત્રિતાલ

હારે વેલ્કમ્ હરદમ્ સ્મરળ—હારે

વેલ્કમ્ ભસ્મ ખાઈને ખતે, વીરે ઠે અનુસરળ,
અમરનામના ઠેલા જગમે, મરજીવાથી મરળ
હારે ૦ ૧

જવાખડાગ મુતત્ર ગીનેલા પેલા પિંઠમુધરળ,
જુલ્મીતત્રજી નલકે ત્રોડે, માળા હુ ખૂડા હરળ
હારે ૦ ૨

લઠીઠે જે ઘે, પીડા મોઘે, ધીરજ ધિલમે ધરળ,
મુખકર શાંતિ મુધારસ પીળ, કે તે કડે મ ખરળ
હારે ૦ ૩

લીન હુ ખી કે મુખી ઠરેલા, લબ્ય લાવના લરળ,
બહુકે લાલા તોપળગોળા, દિમી ટેકથી મં ટરળ
હારે ૦ ૪

ભસ્મેજી ગણી અયે વેલ્કમ્ મેવન કરેને કરળ,
પચાચે પુદ્ર કરે અતરઠે, શિવ ચે જગકે ઉદ્ધરળ
હારે ૦ ૫

(૩૪)

સખરસ—સંગ્રામ

કળાલી

સખરસને સંગ્રામ ન્યારેલા,
 દેવ-દેવીઉં ઉભા અંઈ અભમેં;
 લિટી સગેં કિંચ વીર લિકાયા,
 ઉગાંધે શક્તિ દિસાને ધર્મમેં. સખરસને ૦ ૧
 મદ મત્ત થેલી નોકરશાહી,
 શાંત પ્રજાતેં જુદમ ગુજારે;
 શાંતિ શસ્ત્રે સજ્જ ખનીને,
 'અમરકાંતિ' પ્રજા પુકારે. સખરસ ૦ ૨
 હિકડે ડીં જુકે અખિલ હિન્દમેં,
 ગાંડી ગુજારે ભૂમિ ગણાણી;
 ઉજા મોખરે રેતી રણમેં,
 મુલકમથે મુજત્યાર મનાણી. સખરસ ૦ ૩
 ખાલ, ખાલિકા, યુવક, યુવતીઉં,
 અભણ, ભણેલા સજ્જ થેઆ અંઈ;
 કેસરીયા કરે મુડસાઈસેં,
 અમુરેં સામેં, ઉભા રેઆ અંઈ. સખરસ ૦ ૪
 પ્રીટીશ ન્યાય અજ પોત પ્રકાશે,
 વિનીત પણ અમકયા અંઈ ચિત્તમેં;
 દીઠાં વિદેશી વસ્તુ રૂપેં,
 ભારતને રત વિજેતો વિત્તમેં. સખરસ ૦ ૫

સ્વરાત્યમેજ સુખ સમણ સમત્યા, ॥
 ગુલામીમેજ વિનાશ વિચારી,
 શિવ ચે માધન સચો સ્વદેશી,
 મચે પ્રેમસે દિલમે ધારી મળરસ ૬

(૩૫)

વેલકમ્ ભસ્મ મહીમા

ગગ ભૈગી ખેમટા

વેલકમ્ કે કટે મ વિસાર્યો રે,
 ઇંધ ભસ્મ અતરમે ઉતાર્યો વેલકમ્
 દષ્ટિ સામે વેલકમ્ ગળન,
 મુક્યાઈજ મળકે ગળન,
 જનમ ભોભિચકે ઉદાર્યો રે. ઇંધ ૧
 ભસ્મેમે વેલકમ્ શુણકાગી,
 ખેધલ ધીંધા જગ ઉપકારી,
 અશ્રદ્ધા ધિલમે ન ધાર્યો રે. ઇંધ ૨
 ઇંધકે જે જે ખાધા ખતે,
 'શ્યા અવતારી' શ્યા મિણી મતે,
 શૂરે કે સંભાર્યો રે. ઇંધ ૩
 ખેંધલ ઇંધલ જ્યોત જગાઈ,
 દેશ પ્રેમજ લગની લગાઈ,
 પૂણ પ્રતિ પચાયો રે. ઇંધ ૪
 ખેધામે જગે અમર ગેધા,

લક્ષ્મણે મહીમા શુભીજન ચાંધા;

શિવજી વચન વિચાર્યો રે. ઇચ્છા ૫

(૩૬)

પાંજે કુરો ?

(રાગ ઉપરતો)

“પાંજે કુરો !” ઇચ્છા ચાંધે ન વિચાર્યો રે,

પાણુ પિંઢજી ફરજ વિચાર્યો—પાંજે

ભાવર લેનડું ડિઠોરે કુળીયા,

પિંઢજી સમજી ન કેયોં સુખીયા;

ખરંધી આગ ન ઠાયોં રે, પાણુ ૧

જુકો સત્તાજે મધમેં મત્તા અંધ,

કુળાજ ખાધેમેંજ રત્તા અંધ;

(તેંકે) જુલમેં મિલત ન વાયોં રે, પાણુ ૨

ઠીંગલોંજ લાલંચમેં જેઆસીં,

ઢારેથી પણુ પાણુ વેઆસીં;

(વલે) વતનકે ઘિલમેં ન ધાયોં રે, પાણુ ૩

હિકડો જે ને હિકડી જ મા અય,

મિણીજો માલેક જગજો રા’ અય;

(ઇ) મરમ-કડેં ન સંભાયોં રે, પાણુ ૪

પિંઢજે ભાવરેકેજ લનાયોં,

ગોટા લિખત કરે ઉનીકે કનાયો;

મથે રેઇને માર્યોં રે. પાણુ ૫

જુદીઓ દે યોણુ ટિકાયોં, ૧
 ગુના ઉનીન 'પાણુ' લિકાયોં, ૨
 અલરે કમેથી ન 'ટાર્યો' રે ' પાણુ ૦ ૬
 "શિવ" ચે હેકલ પેટા થેઆસી, ૩
 મચે ધરમતે પાણુ ન રેઆસી,
 ન તર્યામી ડેકે ન તાર્યો રે પાણુ ૦ ૭

(૩૭)

થીઓ કુરો ?

(ગગ ઉપરનો)

જુદો ભુછડાઈ દેલા લમે તારે,
 ઉ 'થિયો કુરો ? થિયો કુરો ? ચે તા જુદો
 પગેપકાર કરે કો પ્રિતે,
 (તેને) આદર ન કરો મારી રીતે,
 ઢાંચે જીવ જીવેતા રે ૧ ઉ ૧
 ભાગ્યવતઠો ખાગ્યે ખતે,
 ખાધને ખલ્લા ડી અતે,
 'મોમી' ડોમ ડીવેતા રે ૨ ઉ ૨
 દેને ભલો ન ભાઈ થિલમે,
 ખુદલ ઉડાઈ જોડે ખીલમે,
 જોડો દલ જોડે ૩ ઉ ૩
 ધા ખાઈ 'જો' મુખમે રેતી,
 ખલ્લેમે મીઠે દુધડે દેતી,
 જોધ ન 'જો' ને ગીર્ને તારે ૪ ઉ ૪

શીત તાપકે 'આમુ' સેતો,

પાણી પીને અમૃત દેતો,

અંધા સે ન ડીસેંતા રે.

ઉ૦ ૫

કણ્ણે ગદલે હનર કણ્ણે,

પૃથ્વી પિંઠે પથકે ન છડે;

તેંને પગલે ન હલેંતારે.

ઉ૦ ૬

મંગનીચેં મનમેં પીંઠકે કુટરા,

સમળેં જગમેં જોંકે અભરા;

કરીં ગાલીઉં જોંતારે.

ઉ૦ ૭

ફરજ ને હક્કકે સમાન ગણીચો,

હક્કલા કૃતજ ગુણકે હણીચો;

ધર્મના મર્મ ભુલેંતારે.

ઉ૦ ૮

હુલ્લ ભ નરભવ લેજો ન લગાઈ,

અણુ સમળે વૃથા જંગ જગાઈ;

'શિવ' ચે ફેગટ કુલેંતારે.

ઉ૦ ૯

(૩૮)

કુરો ચોંધા ? ને કુરો ભાંધધા ?

[રાગ ઉપરનો]

લોક દષ્ટિકે ધિલડમેં ધારીં રે,

કુરો ચોંધા કુરો ભાંધધા વિચારીં. લોક.

પુદ્ગલમેં સુખ સમળેં મનમેં,

મુક્તિજી કરીં સ્તુતી વચનમેં;

વિષયેંમે સુખ ન્યારીંરે.

કુરો ૧૦, ૧

પમેદે પ્રભુ અમ ગણી જાપીએ,
 વિશ્વામે એ તે દે કપીએ,
 મોહ, મદ, માન ન મારી-રે કુરો ૨

દેવ શુકતે ન રજે પ્રીતિ,
 અતરમે લોટેજી ભીતિ,
 દુષીન્ત દુષ ન ટારી રે, કુરો ૩

સ્વધર્મીએ દે ન ગણી વડલા,
 ભાવઁ મોએ એતા ઠલ્લા,
 વિપતાદે ન વિદારી એ કુરો ૪

ગમે ન મનમે સ્વદેશ એવા,
 પ્રિય દુઃ મંગનીએ મિષ્ટાન એવા,
 વૃથા વીરેદે અભારી એ કુરો ૫

દોષ દ્રષ્ટિદે ધિલમે ધગીએ,
 અળીઉ મીએ વિઠાજ દુગીએ,
 જાએ ને બેદે બારી એ કુરો ૬

કીર્તિદામના ગ્જેતા ચિત્તમે,
 પ્રીતિ જેજી નશ્વર વિત્તમે,
 ઠકે ન દેદે ન ઠારી એ કુરો ૭

દલેતા પામર જનજે પનલે,
 ઠાકે જેતા દગલે દગલે,
 જીવનકે ન મુધારી એ કુરો ૮

રળેં ન ઉરમેં ભાવ ને લકિત,
 વૃથા વિગ્નાઈં સાધન શકિત;
 ‘શિવ’ચે ભવકે હારીં રે. દુરો ૯

(૩૬)

પાંજી પોચ નાંચ.

[રાગ ઉપરનો]

શુભ ભાવકે ધિલડમેં ધરનરે,
 ‘પોચ નાંચે’ કહેં મ ઉચરન,
 ‘પાંજી પોચ નાંચે’ કહેંમ ઉચરન. શુભ

દેવકે દુર્લાભ નરભવ ગણુન,
 સ્વાર્થ સાધેલા કેંકે મ હણુન;
 ખારે ખેંકે મ ખરનરે. પોચ ૧

ધર્મ કર્મ શીખન સત્સંગે,
 ભલાઈમેં રોન નીત રંગે;
 પરકે ઠારે ઠરનરે. પોચ ૨

અભરેં ક્રમેંથી અલગા રોન,
 ભલાઈલા સંકટેકે સોન;
 સ્વદેશકે ઉદ્ધરન રે. પોચ ૩

પર નિંદ્યામેં ભાગ મ ગીનન,
 રંકેલા પ્રીતિથી પીનન;
 જગત્ તાતકે સ્મરન રે. પોચ ૪

ભલો કરેને મોસે મ ચોન્ત,
 પાપને પથમે કહે મ ચોન્ત,
 ભક્તિ નાવે તરણ રે , ચોત્ર ૦ ૫
 ડામ રેસેમે થીન્ત અધા,
 પર નિધાન્ત કન્ત મ ધધા,
 ચેલા પિઠ સુધગ્ત રે ચોત્ર ૦ ૬
 પિઠ જેડા બેકે પણ ન્યાર્યો,
 પગે દુખ દીધલકે વાર્યો,
 પગ્ગ પીડા હરણ રે ચોત્ર ૦ ૭
 પ્રભુ સુત ગણુણ પ્રભુ મમ પ્રીતે,
 કૃત સુમેવા માગી રીતે,
 મોહ, મદ, માને મ મગ્ત રે ચોત્ર ૦ ૮
 લેખે લગાયો સાધન ગઠિત,
 ધગ્ત ગગ રગ ભાવ ને ભક્તિ,
 'શિવ' સુદગીકે વરણ રે ચોત્ર ૦ ૯

(૪૦)

કચ્છમાં જળ પ્રલય

અને

કચ્છીઓનું કર્તવ્ય

(ગગ ઉપરનો)

જહો કચ્છી, ત કચ્છ દે મ ભાર્યોરે,
 મીઠા ભાવર ને ભેનડ ઉગાર્યો,
 હારે મીઠા ભાવ ને ભેનડ ઉગાર્યો—જહો

કચ્છ મુલકને જગમેં ન નેટે,
 ડુંકારેંને ઉત ન મીડ ત્રોટે;
 (પણ) હિન ફેરે મીં ખાર્યો રે—મીઠા. ૧

કુદરતનો જિત કોપ થીઓ અય,
 ચોંધા કેર 'કે' વંગ ફેઓ અય;
 અખીઉં ઉગારે ન્યાર્યો રે—મીઠા. ૨

કુખળ કુંગર ત્રુટી પેઆ અંધ,
 ઘરેં વગરળ કેધક થેયા અંધ;
 ઉનીજી પીડા ટાર્યો રે—મીઠા. ૩

અન્ન કપડેંલા ફાંફા મારીં,
 સુખી ભાવરેં કે ઉ ન્યારી;
 ભર ધરીએથી તાર્યો રે—મીઠા. ૪

ધનળ ઢિગલા હિતેજ રોંધા,
 'ખણો ખણો' ઇચ કોચે ન ચોંધા;
 સંતેળ વચન વિચાર્યો રે—મીઠા. ૫

હીરા મોતી લેજે લગાયો,
 મોટર વિકણી અન્ન મંગાયો;
 રૈણથી પાર ઉતાર્યો રે—મીઠા. ૬

ભરતી ટાણે ભરે ગીનોરે,
 હઃખીયા ચોંધા 'ટાણે ડીનો રે';
 વિલાસેથી મન વાર્યો રે—મીઠા. ૭

સોનેરી તક આવઈ હથમે,
 હુ ખી બાલુડા ગીનોરે બથમે,
 દયાદે ધિલમે ધાયોં રે—મીઠા. ૮
 ‘પુનછ પેરભ’ બધો અજ સારી,
 ‘શિવ’ એ આશિપ ગીનધા ભારી,
 નર દેઅડે વૃથા મ હાયોં રે—મીઠા. ૯

(૪૧)

શ્રી કચ્છ પ્રજાકીય પરિપદનું, ખાસ અધિવેશન.
 દેશોદયની પ્રતિજ્ઞા. . .

(કવાલી)

નવિન યુગજો દિવ્ય સંદેશો,
 ધિલડેમે અવધારજો,
 નવજીવનજો જોત જગાયે,
 કચ્છડેકે ઉદ્ધારજો—નવિન ટેક
 આણુ આણુ ને રોમ રોમ એ,
 “અનત અઈ માળા ઉપકાર,”
 પોપે અથ તનકે અન્ન જળસે,
 અહોનિશ સભારજો—નવિન ૧
 સોજો મુખસે સઢટે ઢે,
 ભુલો ન માડીજો આભાર,
 હુખળા હુંગર તુટી મથે પે,
 તે ન હિમ્મત હારજો—નવિન ૨

જેડા તેડા તે અસાંને,
 કચ્છડો તાં મિઠડો લગે;
 “કચ્છડેના અસીં કચ્છ અસાંને,”
 ગર્વસેં ઉચારણો—નવિન ૩

કીડેંને ખાધલ હુંધો તે,
 કચ્છી અસાંને ભા ખરો;
 સચ્ચે પ્રેમસેં ગલે લગાયે,
 વિપતા ઉનજી ટારણો—નવિન ૪

સાંને સડેલો રાજતંત્ર અય,
 સુધારીધાસીં યત્નસેં;
 ભાન ભુલેલેં અમલદારેંકે,
 જીલ્મી પથથી વારણો—નવિન ૫

હુન્નર કળા ને કેલવણીકે,
 પ્રસારીધાસીં દેશમેં;
 સંપ સુધારસ પાન કરેને,
 ઠરંધાસીં ને ઠારણો—નવિન ૬

તન મન ધન અર્પેં માડીકે,
 કબો સાર્થક ફુલ્લ નરદેહ,
 શિવચે ઉદય કબો માડીને,
 ઈ પ્રતિજ્ઞા પારણો—નવિન ૭

(૪૨)

વસંત

ઝવાળી

દિસી વસ તણ મસ્તાની,
 થેઈ ધુનિયા સણ ધીવાની,
 મને ઋતુએણ મહારાણી,
 મોજલા મોજુ માણી૦ ૧

ગાયલ જુલ જુલ ને કલાપી,
 મસ્તી જે ગાન આલાપી,
 મુળી નિઠા વડા મીઠે પ્રાણી,
 પોર્ણી રસવૃત્તિ છાની૦ ૨

નિરખી સઘાણ લાલી,
 પિંઢ પીએ પ્રીતિણ ખ્યાલી,
 આશક માશુક મનમાની,
 કર્શી તન મનણ કુરખાની૦ ૩

ન્યારે ઉધાણ મસ્તી,
 જેઠે દિસને રસમય સૃષ્ટિ,
 થીએ સાગર જેડા તોફાની,
 કર્શી 'સાર્યંક ઉ જીદગાની૦ ૪

(૪૩)

જડચેતનના ધર્મ

(રાગ ભીમપલાસ ત્રિતાલ.)

દેખો સંતો અજળ તમાસા-એ ચાલ.

બુરી બાજર કે ન્યારે ઉરમેં, ઉના ઉતરી કળ વિચાર;

બુરી જે બદલે બાજર દિંધલ,

ચોવાળે સુરખ સરદાર. બુરી૦ ૧

બાજરજી રક્ષાલા બુરી અય,

ગીને સુખલા બાજર અવતાર;

ઢાણે ઢાણે મેં શક્તિ અય,

ખેડુ સમજે સારાસાર. બુરી. ૨

બુરીલા જેતર પોખે ન ખેડુ,

બાજરલા કરે ચત્ત અપાર;

બુરી રે વાડે કે કલેમેં,

બાજર રે ધરમેં સુખકાર. બુરી. ૩

સારા સાર ન સમજે મૂરખ,

કરે હુઁખકર સુખકર સંસાર;

બુરીલા જીવન વ્યર્થ વિંનયે,

નતો ઉઘાડે ધિલજી દાર. બુરી૦ ૪

ઇનજો મર્મ વિચારે મંજળ,

બાજર સાર ને બુરી અસાર;

શિવ ચે જડ ચેતનના ધર્મ,

સમજીને કયો જગે પ્રચાર. બુરી૦ ૫

(૪૪)

શ્રી 'ત્રિશક્તિ' નંદનને

રાગ-ભીમપૂર્વસ, તાલ-ત્રિતાલ

(બની પાડે લગાઈવે) જો, ચાલુ, પાડે

૧ મુકે સ્વલો, લગે તો ત્રિશક્તિ નંદન,

વર્ધમાન લગવાન,

વર્ધમાન લગવાન વલો તુ,

કઈયા કાયા કુલભાન. ૧ મુકે

૨ તોજે ગુણમે ન થેલો બનેલો,

મીઠા લગે ગુણ ગાન,

દેહ નો ભાન, બૂલો ભક્તિમે,

આઉ ગોપી તુ કાન. ૨ મુકે ૧

ભક્તિ સુધારસ પાન કરેને,

રા મનમે મસ્તાન,

બેઠરઠાર કે પરવા કેણ,

ગીના લવન લાણ મુકે ૨

આશને માશુક જયુ ગાલીઉ

મમળે જગમે સુભણ,

આરથન ક્રીડા કુરો સમળે,

કિય દીજે બલીદાન મુકે ૩

લીપડ પ્રેમ પતળ પીછાણે,

નાદમે મૃગ શુક્તાન,

મોજ કમલજી માણે મધુકર,
ડીં જીવનજી દાન. મુંકે૦ ૪

હીદાર તો જો ન્યારે મુંકે,
રેહ ન શુદ્ધ કે શાન;

વિનાશી વિષય સુખેમેં રચેલા,
હિસેં ન અજ સુખ જાણુ. મુંકે૦ ૫

જલમેં થલમેં ઘરમેં નગરમેં,
પગ પગે તોજાં નિશાન;

અણુ અણુ મેં હીસાં દયાળુ !
ધરીયાં ઘિલમેં ધ્યાન. મુંકે૦ ૬

ઘાયલજી ગત જાણે ઘાયલ,
(જિયે) ગાયક તાન પિછાન;

શિવ સુખદાયક સહાયક સ્વામી,
તોજી આણુ પ્રમાણુ મુંકે૦ ૭

(૪૫)

પ્રભુ વીરને વિનંતિ

રાગ-ભીમપલાસ તાલ ત્રિતાલ

(જની પાર લગાઈધો) એ આલ

કર સાર તું સ્વામી ત્રિલોક તારક,

વિપત વિહારક વીર;

વિપત વિહારક વીર વાલીડા,

મીટાય મુંજી પીડ. કર૦

ખટક મે ખ તે ખૂળ દીઠામુ,
 પેગબર ને ખીર,
 હરિ હર પ્રદ્ધા કે પલુ-ન્યાયોં,
 પોતાન ભવ જળ તીર. કર૦ ૧

‘ હુ ખ થીંધા માડી કે ’ સમજી,
 ઓડર મે રે થીર,
 જનની પીડા પામછ તેથી,
 હરે હલાયે-શરીર. કર૦ ૨

અગમ અગોચર રૂપે અથ તોળે,
 મમજે સચા ફકીર,
 કુમળી કળી સમ કાયા કોમળ,
 રધાણી પગ તે ખીર કર૦ ૩

પરિપહને ઉપસર્ગ મઠેમે,
 પર્વત મમ તુ ધીર,
 શિવ સુખદાયક કલ્પતરુ તુ,
 માગર જેઠા ગભીર કર૦ ૪

(૪૬)

કચ્છ રાજગીત.

“ હુ એ રા’ પાંતે. ધણી કચ્છડેલે ”

(ગગ ઉપરનો)

“ હુ એ રા’ પાંતે ધણી કચ્છડેલે, ”

એ કચ્છન નરનાર,

ચે' કચ્છળ નરનાર "અસાંને,
 ખાવિદ રા' ખે'ગાર" ॥ ૭ ॥ ચે રા'
 "ગો આક્ષણ પ્રતિપાળ" ચોવાળે,
 બુદ્ધિને લંડાર;
 'સવાઈ બહાદુર સર' જ્યુ' પ્રધવીઉં
 કે જે'કે સરકાર ॥ ૭ ॥ ચે રા' ૦ ૧
 કચ્છડેળ વાડીને માલી,
 નાંચે ગાશીલ ગમાર;
 અયં સાવધ ચિત્તમે' નિત રક્ષક,
 હિકમતમે' હૂશીયાર ॥ ૭ ॥ ચે રા' ૦ ૨
 પ્રાચિનતાને પૂજક ઈ નર,
 સમજે સારાસાર;
 કૃત્રિમ જીવન કિસી હીન જીગળ,
 ખોટને ન કરે વેપાર ॥ ૭ ॥ ચે રા' ૦ ૩
 ચોવાળે ચે પંગ-ને લખેંને,
 ધિલમે' ન ધરે એંકાર;
 સુખમય સમજે સાધો જીવન,
 જે'નાં અંધ પુષ્પ વિચાર ॥ ૭ ॥ ચે રા' ૦ ૪
 સિંહ સંમાન સંતાન અંધ જે'ના,
 ધીર, વીર ને ઉદાર;
 અવનીમે' જે' નાંકે અમર ક્યાં;
 કરે વેપાર વિસ્તાર ॥ ૭ ॥ ચે રા' ૦ ૫

પરિપદ સ્થાપે પ્રભ કચ્છડેજી,
 કરે ચર્ચા સુખકાર,
 અગ્રેસરે મિલી અરજીએ ગ્યા,
 “બાવા ! હું ખડા નિવાર” જીએ રા’૦ ૬
 “આડે પ્રભને મુજ પ્રભ અયે,
 હું ખ ન ડીએ અમલદાર;
 મુથી બનધો સે કરે છુટ ધો”
 ઇ જેના ઉદ્દગાર, જીએ રા’૦ ૭
 પે પુતરે જેડાં અયે નાતો,
 રખે પરસ્પર પ્યાર,
 પિંઠ પિંઠનયુ ‘કુળુ’ સભારી,
 અર્ધ નીતિનાં બાણકાર જીએ રા’૦ ૮
 “જુગ જુગ જીએ રાના પ્રેમ ઇ,
 ઠરી સ્વર્ગીય મમાર,”
 ‘શિવ’ એ “દોષ હિસે નકો કેના,
 સુખભથીએ મુગાર” જીએ રા’૦ ૯

(૪૭)

કવિ-કાવ્ય સંવાદ

ભીમપનામ-ત્રિતાલ

કવિકાવ્ય મવાદ સુણીને,
 તાલને મુરજી કલ પિછાન,
 પ્રભુ પદમે તટ્લીન બનેલા,
 સંગીત માધન ગાત્ર પ્રમાણ કવિ

કાવ્ય એ કવિએ “કો ભનાયે મુંડે,”

અંધ વિરલા જગેં રાગળ નાણ;

જાયો પનારે લેસુરેંને,

ત મુંજો થીંધો પગ પગ અપમાન. કવિ. ૧

મધજેડેં મિઠેં વચને એ કવિ,

“અવનીમેં અંધ રત્ન મહાન;

સુસ્વરસેં ગાઈંધા સુર જ્ઞાતા,

કહર તોજી કંધા ધીમાન” કવિ. ૨

કુછયો કાવ્ય તેર ગળગળો થીને;

“દિસાંતો તોજો ઉંચો નિશાન,

મુંડે લય અય લેતાલેંજો,

જેંડે લયજો લેસ ન ભાન.” કવિ. ૩

કોમલતાથી એ કવિ પ્રિતેં,

“મથી નિરાશ તું લિળ ધિલમેં;

સુજ દિલીપસમ ગાયક ગાયે,

કંધા પ્રસિદ્ધ પૃથ્વીતલમેં” કવિ. ૪

“તાલ-સુર અભિનયજા જ્ઞાતા,

દિહા મું પિંઠ નઝરો નઝરેં;”

શ્રી અરવિંદ-મીરા જે ચરણે,

શિવપદ ભક્તિ સુધા પી ઠરેં. કવિ. ૫

(૪૮)

દિવ્ય દર્શન

(ગગ ભેરવી તાવ ત્રિતાલ)

દીઠી દિવ્ય મૂર્તિ મનોહારી રે,
જાણે તને, મને, ધન, દીયા વારી,
હારે જાણે તને, મને, ધન દીયા વારી-દીઠી.

પ્રેમજનક 'શ્રી અગવિદ્' હૃદયન
નયન કરી પ્રેમામૃત વરમન,
દીઠા પ્રભુ દેહધારી રે-જાણે. ૧

" શ્લેષ-ભક્તિ રમ્ય સુમને "

ઈ મન્દેશો વાગ્યે નયને,
પ્રસન્ન થયે સ્વીકારી રે-જાણે. ૨

કૃતાર્થ જીવન મન્યો સુ મનમે,
ન તો સમાજે ઉત્સાહ તનમે,
ઈન ક્ષણજી જાણિકારી રે-જાણે. ૩

ધન્ય ધન્ય ઈ પલ ઉપગારી,
વિપુલ પુન્યજી નીતી ક્યારી,
જન્મ-મરણ ભય હારી રે-જાણે. ૪

કરુણામૂર્તિ ત્રિભુવન ત્રાતા,
વાગ્યે બેટ્યા જીવનઘાતા,
ન્યાયો ધારી ધારી રે-જાણે. ૫

રામ, કાન, બુધ વીર પ્રમાણે,

‘ અયૂ અવતારી ’ ઉર ઇંચ જાણે;

(અલ) મસ્ત બન્યો મન ભારી રે-જાણે ૬

પ્રગટે રગ રગ નિર્મલ ભકિત,

શુદ્ધ સમર્પણતાળ શકિત;

ઈ ઇચ્છા શિવકારી રે-જાણે. ૭

(૪૬)

પૂર્ણ યોગી

(કવાલી)

સત જીગળ દરિસન કયો કલિમેં

પૂર્ણ યોગી દીઠો નઝરેનઝરે;

દિવ્ય જીવનના દાન દંધને,

સજે વિશ્વકે આનન્દે ઉદ્ધરે. સત. ૧

ઉપજે મલમેં રે નિત જલમેં,

કમલ જીંચ ઉનસેં રે ન્યારે;

તિય ઇ જોગી વસે વસ્તીમેં

‘ અરવિંદ સમ અય ઇન જો ધારે સત. ૨

હિમાલય સમ અય અવિચલ ઇ,

સાગર સમ ગંભીર ગણાયે;

વિશાલ-નિરમલ અય અલ સમ ઇ

કોમલ કુસુમ સમાન જણાયે. સત. ૩

આદેશ ઇશ્વરને ' અવનીમે .

‘ દેવલ મૌન રહીને પ્રચારે,

તન—મન—પ્રાણાદિ કરણેકે,

‘ દિવ્ય રૂપાતર પૂર્ણ પમાડે મત ૪

ધન્ય ધન્ય ઇ જનની જગમે

જગન્નાથ જે ઉરમે ઝીલ્યા,

લાગ્યવત ઇ ભૂમિ જેમે,

દિવ્ય અનુપમ અરવિંદ ખીલ્યા મત ૫

પરમ પુન્યથી પામ્યો દગ્ગિમન,

ચિત્તવીચા ચિત્તમે ક્ષણક્ષણમે,

કલિકાલ ટે નિઆલ મુઠે,

મગ્ન્યા ઇનઠે શિવકર મનમે મત ૬

(૫૦)

અમારી ભાવના

(વ્યાખ્યા)

દિવ્ય રૂપાતર દેલા વિશ્વને,

અરવિંદ રૂપે પ્રભુ પધાર્યા,

તન, મન, ધન, અર્પણ કંઠે પ્રિતે,

આણા ઉમગે પાર્શ્વધાર્યા—દિવ્ય ૧

નાત, જાત ને ધર્મ પથને,

મગત્વ લિખ પાતુ ગ્ળજો ન ઉગમે,

પૂર્ણ જોગ જ્યુ' મિઠ્યુ' મિઠાયુ',
જેંધાશીંને જોંકે ખારાઈધાશીં-દિવ્ય૦ ૨

જ્ઞાન, શક્તિ, સંવાદ ને સિદ્ધિ,
ચંઈ રૂપે' પ્રગટઈ મા મીરા;
ઈન માને સ્નેહામૃત પ્રતિદિન,
પીંધાશીં ને જોંકે પીયારીંધાશીં-દિવ્ય૦ ૩

સંન્યાસી, યોગી, મુનિ થેલા,
ત્યાગ જગતને કંઈયોં કુરેલા ?
કરણેમે' કરે દિવ્ય રૂપાંતર,
મુક્ત જીવનકે ધારીંધાશીં-દિવ્ય૦ ૪

ઉત્કાંતિ સજે વિશ્વજી કેલા,
પ્રેરે પિંઠ પ્રભુ પરાશક્તિ કે;
અપૂર્વ ઇન કમમે' અસીં સાધન,
થીંધાશીં ને જોંકે થીયારીંધાશીં-દિવ્ય૦ ૫

ધગસજી ધિલમે' આગ લગાયે,
ભસ્મ કળેા કરણેજે મલકે,
અંતરમે' અતિશય અસીં ઉંડા,
ઉતરંધાંશીં ને ઉતારીંધાશીં-દિવ્ય૦ ૬

ઉગો અસાંને ભાગ્યરવિ અજ,
સચી સમજ આવઈ અંતરમે';
શિવપદ લક્ષિત-સમર્પણ નાવે',
તરંધાશીં-ને જોંકે તારીંધાશીં-દિવ્ય૦ ૭

(૫૧)

. . દિવ્ય માતા .

(ગગ બૈરવી ત્રિતાન)

(ગાળા, અચો, વતનને પાને-એ, ગગ)

માડી ! તોજી મૂર્તિ અય મોહનગાગી,
 એની આલુએજી ગચના ન્યારી-માડી
 મીરા રૂપે પ્રગટી જગમે, ,
 ત્રિલોકતારિણી રેખા પગમે,
 લગેતી પ્રાણુથી પ્યાગી-માડી. ૧
 વિશાલ દિલ અય સાગરજેડા,
 ઉત્તમ ઉદાત્ત મન પણુ તેડા,
 ડિય વિમરે મા ! તુ વિસાગી ?-માડી ૨
 દર્શન માત્રે પાપ નિવારે,
 અધમાધમડે પણુ તુ ઉદ્ધારે,
 શરણે શ્યા સુવિચાગી-માડી ૩
 કૃપતડ સમ ધૃષ્ટિત દાતા,
 દિવ્ય જીવનજી મા ! તુ વિધાતા,
 ભક્તે જી જલિહાગી-માડી, ૪
 જે ધે-પંધિ-હલ ધે-ચલ ધે,
 મ્મગીયા તોદે મુમ ધે વેવે,
 આશિષ દે ગિવનાગી-માડી ૫

(૫૨)

વિરાટ શક્તિનું દર્શન

(રાગ ઉપરનો)

માડી ! તોજી શક્તિ અય વિસ્મયકારી
અતિ ઉચ્છતાં મૃદુ ભારી.—માડી.

જ્ઞાન શક્તિ સંવાદ ને સિદ્ધિ,
અંધ રૂપે તોજી દીઠી સમૃદ્ધિ;
તેથી આંતો પોકારી.—માડી. ૧

માહેશ્વરી માયાળુ માતા,
ઝગમગ જ્ઞાનજી જ્યોતિ પ્રદાતા;
કે અચ્ વડી તૈયારી.—માડી. ૨

અસુરે સામે તું મહાકાળી
ભીષણ શક્તિથી રખવાળી;
ખલે કે દિસજે ખારી.—માડી. ૩

મહાલક્ષ્મીજી લીલા દિખાડે,
વૈભવ સુખમે વિશ્વ રમાડે;
નિરખ્યો ધારી ધારી.—માડી. ૪

મહાસરસ્વતિ તું વિદ્યાતા,
કલા કુશલતાદાયક ત્રાતા;
શરણાગત શિવકારી.—માડી. ૫

(૫૩)

મા-મીરા

(ગગ-ભૈરવી લાવણી)

વિશ્વવંદ્ય મીરા મા ! પ્રતિદિન,
 દીએતી દગીઅન તુ પ્રિતે,
 મનહર મૂર્તિ ન્યારે તોણ,
 અચે ઉદ્ધાસ ઉરે નિત્યે ૧
 દિસાજે માહેશ્વરી નયનમે,
 લગે મહાલક્ષ્મી તનતે,
 હલક ન્યારીધિ તુ મહાકાળી
 (મહા) સરસ્વતી દિગજે મ્હો તે ૨
 ઝગમગ જ્યોતિર્મય મા ! તોણ,
 ભવ્ય મૂર્તિઠે ન્યારેલા,
 દેશોદેશથી અચે મુસાધક,
 તમ દુહયઠે ઠાગેલા ૩
 દીઠો જે હિંદી વાગ મા ! તોઠે,
 ચોટે ન ચિત્ત ઉનજો પરમે,
 જલગમલવત્ રે ઇ ન્યારો,
 દિતે વચ્ચે ઠે નિજ ધરમે ૪
 અમમી ઉનઠે જીય ઠો દેરી
 મયાથી મા ! તુ તિય ઉતરે

કેલા તન-મનકે અતિ નિર્મલ
 અખીઉં પ્રેમામૃત નીતરેં; ૫
 પ્રણામ ટાણે મિઠી નઝરસેં
 શીશુએંજા મનહરીએંતી;
 આશીર્વાદેં મિણીજે મનમેં,
 ભાવને ભકિત ભરીએંતી. ૬
 ચરણકમલતેં રખેં મસ્તક નિત,
 સાધકગણુ બાલક ભાવેં;
 સહજ તરેંતા ભવસાગરકે,
 સુદૃઢ શ્રદ્ધાજી નાવેં. ૭
 આશીર્વાદેં મસ્ત બનીને,
 ઉમંગથી ડાલેં ધિલમેં;
 સજી પૃથ્વીજો રાજ મિલે તિંચ,
 હૃષ્ દિખાડીંતા બિલમેં. ૮
 જન્મોજન્મજો પાપપુનકે,
 બારે ભસ્મ કંઈએં પલમેં;
 શિવકર દિવ્યજીવનજી દાતા,
 હિકડીં તું પૃથ્વીતલમેં. ૯

(૫૪)

શિશુ વત્સલા માતાને

રાગ ભૈરવી-ત્રિતાલ

(કાંઈ ઢંઢેને યોગીડાને) એ ચાન

- મુ શુવન ધન દાતા માતાશુ મીન ।
 ગીનો ઝૂટ પટ શિશુશુ સભાર,
 રૂંધ રૂંધ અખચુ કે ગચુ અપાર-ગીનો ૦
- હરે હરે પ્રણ પ્રણ પગલા ભરે,
 આળે ટેકે તે મુશ્કીલમે મડતો કરે,
 દો આગર હૈયા મ લગાયો એ વાગ-ગીનો ૧
- તોતડી વાણીસે કાલાવાલા ઢંઢે,
 હાયો હિમ્મત નતો હાણે ધૈર્ય ધરે,
 વડે સડે કરે રૂંધે રૂંધે પોદાર-ગીનો ૨
- પલ પલ પ્રિતે ઉરે આકે રમરે,
 સેર્ગ જતુ રણે શિશુ પ્રાણુ હરે,
 મિત્રી હમ્મે કે છટે ને થીઓ તૈયાર-ગીનો ૩
- ‘છત્ર જેડી અય માડી કેટા મુકે લે,’
 ઇંધ મનમે મગ્ને ઈ મા-મા તો ચે,
 અય અવનીમે ઇનકે આને આધાર-ગીનો ૪
- ઉગ્ગ બૂખકે આળે ભરોમેમે મે,
 અશક્તિ થકી ગમે પટને ઈ ચે,
 શિવ મુખ દેનેલા ગેડા અવનાર-ગીનો ૫

(૫૫)

માડીની કુલવાડી

(ચાદર ઝીણી રામ) એ ચાલ.

માડી ! રચના તોજી ન્યારી,
 વિશ્વમેં વિસ્મયકારી-માડી.
 સ્થળેં સ્થળેં કે તો કુલવાડી,
 યોધક અતિ મનોહારી રે,
 ઠારીં તન મન નયન કુસુમસંગ,
 સાધક ગણ સુવિચારી-માડી૦ ૧
 મૃદુતા, નિર્મલતા, સુંદરતા,
 સુવાસ કુલડાં ધારી રે;
 કઠોરતા ને કુરૂપતા કે,
 મૂર મીનથી ટારી-માડી૦ ૨
 આત્મસમર્પણ, પવિત્રતા, તપ
 દઢતા ને વફાદારી રે;
 શ્રદ્ધા, શક્તિ, શાંતિ, સચ્ચાઈ,
 શીખાઈ તાબેદારી-માડી૦ ૩
 સુલગ વ્યવસ્થા-પ્રશાંત મનને;
 પ્રભુજી લીલા દિખાડીં રે;
 ધીરજ, અંતાદિ સુગુણેમેં,
 પ્રબલ લગની લગાડીં-માડી૦ ૪

ઈશ્વરી પ્રકાશ 'પ્રગટાએલા,
 લલિત ધંસી વગારી રે;
 ગગ ગગ આત્મિક ભાવ ભરેલા,
 અલિપ્તમાકે જગારી-માડી૦ ૫
 પુસ્તક ને પ્રવચનને ફલ દી,
 પિંઢધ પુષ્પ શિવકારી રે
 પથદર્શન મીરા માં ! તોણ,
 બુદ્ધિજી બલિહારી-માડી૦ ૬

(૫૬)

કરસ્પર્શની અઝળ અસર

(ગગ સોરઠ-ત્રિતાલ)

મા મીરાને કોમલ ડગ્ગે, નેહો ન્યારળ રે,
 નેહો ન્યારળ રે, જનમ સુધાગળ રે-મા૦
 મખમલજી અય કુમાશ જેમે,
 શુભાળજી ગગત અય તેમે,
 તરબોળ રે નિત રેમે,
 તન મન ઠાગળ રે-મા૦ ૧
 ઇ હય મિઠડો લગધો જેડે,
 મુહિત મુઠમે દિમળી તેડે,
 પુછેને ગેર્ધા ન ડેડે,
 માડે મલાગળ રે-મા૦ ૨

મથેતે જેને ઈ હથ રાંધો;
મહિમા તેને ઉપાય ચાંધો;
પાપને પથમે ન ચાંધો;

વચન વિચારન રે-મા૦ ૩

જે કેઈ હુંધી પૂવે કમાણી,
તેં કે કરમે મિલ'ધી એંધાણી;
અનુભવજી અય વાણી,

શંકા ટા રન રે-મા૦ ૪

ઠરણા અણુ અણુએ ભરેલી,
ખારને મિજ અય માડી ઠરેલી;
શિવકે સહેજે વરેલી,

મા મ વિસારન રે-મા૦ ૫

(૫૭)

પ્રભાવિક પાદારવિદ

રાગ કાશી, તાલ-દ્વિપચંદી

(જ્યા તોડુ સમજ ન આપ) એંચાલ.

ઈ પગ જગકે ઉગારી,

પ્રેમ પિયુષ પિયારી-ઈ૦

ચરણકમલ મીરા માડીન,

ભ વ સા ગ ર થી તારી;

ઈની ચરણેતેં સ્નેહેં સાધક

તન મન ધનકે વારી;

હરહમ હેતેં સંભારી-ઈ પગ. ૧

મધુર મનોહર ડોમલ ઈ પગ,
 નિર્મલ રક્તિ પ્રસારી,
 દિવ્ય જીવન ચાહક સાધક ગણ,
 પદરજ મસ્તક ધારી,
 લક્ષિત ભાવ વધાગી—ઈ પગ. ૨
 પાદારવિદ્ ઈ પરમ પ્રભાવિક,
 અધમાધમ કે ઉદ્ધારી,
 વિપદ વિહારી ભીતિ નિવારી,
 તપ હૃદયકે ઠારી,
 આધિ વ્યાધિ ટારી—ઈ પગ ૩
 શિવપદ અર્થી ધર્મી સુસાધક,
 જગ જનલ વિસારી,
 માડીને ચરણેકે પ્રીતે,
 અનિમિષ નયણે ન્યારી,
 માકે ઉરમે ઉતારી—ઈ પગ ૪

(૫૮)

દિવ્ય મુખારવિદ્

(ભીમપલાસ ત્રિતાન)

(ભારતકા ૩૬૧ આલમમે એ ચાત)

મા મીંગળે મોતે મુ દિઠો,
 પ્રભુતાને પ્રકાગ પ્રભાવ ભયો,
 કુવાસના વાગીત તપ અ તર અજ,
 ઈન માડીકે ન્યાગે ઠયો—મા૦

સમતા, સ્થિરતા, દૃઢતા મામેં;
 ન્યારે રગ રગ ભક્તિ ભભકી;
 દિવ્યતા દાતા દિસી ઉર અભમેં,
 આશા વિજળી વેગેં ઝળકી—મા. ૧

જિય ગોટલીમેં અય આમ્રતરૂ,
 ને પંખી અય જિંય ધનેમેં;
 તિય વિશ્વ સળેકે ઉદ્ધારેણ;
 શક્તિ અય માળે નયણેમેં—મા. ૨

અય શાંતિ સંતેણ મામેં,
 વીરતા અય બહાદુર વીરેંણ;
 મસ્તી અય મા મેં ફકીરેંણ,
 દિસજે અમીરાઈ અમીરેંણ—મા. ૩

ધ્વિરી શક્તિ પ્રગટી મામેં,
 નિજ સમ નિરખે બેંકે પ્રેમેં;
 પતીતેંકે પાણુ કેલા પાવન,
 તરખોળ રેં અંગોઅંગ રેમેં—મા. ૪

મા કે દિસંધે શાંતિ પ્રગટે,
 સુવિચાર, વિવેક, સુસંગ ગમે;
 પિઠ જેડા દિસજેં જીવ જગેં,
 સહેજેં મનડો પ્રભુ ગુણમેં રમેં—મા. ૫

અય મીરાનાં જેજે મોમેં,
 રસના ઉનજ પાવન થીંધી,

વટ રોધી ન કટુતા કે કૂરતા,
 ચદન સમ ગીતલતા ઇંધી—મા ૬
 ઉગધો મદ્દલાગ્ય ગવિ ઉનજો,
 જે કે ગમધી મીગ માડી,
 ન અર્ચીધા વટ લવળા વેગી,
 ગિવ મય થીંધી જીવનવાડી—મા. ૭

(૫૯)

મીરાં માની ચરણસ્પર્શની ભાવના
 (સૈયા તોગી ગોદી મે) એ ચાલ
 મા મીગ જે ચગ્લુકમલમે મસ્તક નેહે નમાયજો
 મસ્તક નેહે નમાયજો, ઉરદે ગમાયજો માં
 દિવ્યતા ને લવ્યતા અય, ઇની ચરણે મે,
 મિથ્યા શ્રમમે ન મનડે ભગમાયજો—માં ૧
 અષ્ટ સિદ્ધિ, નવનિધિ અય ચગ્લે,
 દેવે કે દુર્લભ, ઋદ્ધિ કમાયજો—માં ૨
 મિથગતા અડગતા, અય ચગ્લે મે,
 ચપલતા ચિત્તડેજી, ચિતમે શમાયજો—માં ૩
 ગાતિનિ અગ્નિ, ઇની ચગ્લે મે,
 વિગેધીએ કે, ખતે ખમાયજો—માં ૪
 શિવ પદ દાયક ચાવી અય ચગ્લે,
 માડી જે ધ્યાને મનડે, મનાયજો—માં ૫

(૬૦)

મીરા માડીનાં નામનું રટન

(કવાલી)

રટીયાં નાં માડી મીરા જો મને,
 અચે ઉત્સાહને સ્ફુર્તિજી ભરતી તને
 સુશ્રા સર્વદા માજી દ્વનિકે કને,
 દિસાંમા જગધે સુમધે સ્વપને-રટીયાં૦

મીરા નાં ગીનધે ભજે ભૂત-લમા,
 ઇન નાંથી અચેન પીસાય સમા,
 ઇન નાંકે રોમે રોમે પ્રેમે નમા,
 ભવ વનમે હાણે ન ભ્રમસે ભમા-રટીયાં. ૧

મીરા નાંથી તનહેમે તેજ અચે,
 ઇન નાંમે ધિલડો રંગે રચે;
 માડી કે સ્મરીધે મનડો તો મચે,
 અંગો અંગે ઉમંગે સુપ્રેમે નચે-રટીયાં. ૨

મીડી માડીજે સ્મરણે કુતર્ક શમે,
 મનહેજા તરંગ માડીમે રમે;
 નાં મીરા જો સુણધે કનેકે ગમે,
 ઇન નાલેકે સંત મહંત નમે-રટીયાં. ૩
 જોધે પીઅધે ધિલડો માકે સ્મરે,
 હલધે ચલધે ભકિત ભાવ ભરે;

માડીઠે સ્મર્યે યિત્તડો તો ઠરે,
 કુવિકલ્પ કથે પગ પગ ડરે-રટીયા ૪
 માડીને ચરણે અય મુજી મતિ,
 માડી ને કરણીમે રેતી રતી,
 નાયે માડી વિના શીશુએજી ગતિ,
 શિવપ્રદ માડીજી રેતી સ્મરતિ-રટીયાં ૫

(૬૧)

ભુવનેશ્વરી મા

(કવાલી)

(એ કોણ છે ને જાણે) એ ચાલ

વમી ઉગ્મે મીરા માડી, અવતારી જગ હિતકારી,
 સ્મર્યે મુખ ઉપને ભારી, માણ મૂર્તિ મનોહારી
 વસી૦

ને જી કચન વરણી કાયા, ને કે નાયે મમતા માયા,
 હિમ્મત ને ધીરજ ધારી, કણી કરે કલ્યાણકારી
 વસી૦ ૧

અણુઅણુએ કૃપા ભરેલી, શાંતિ સુધા પી ઠરેલી,
 ચદન સમ ગીતલ માડી, કે સુખમય જીવનવાડી
 વસી૦ ૨

શક્તિરૂપે મહાકાલી, જીવનવાડી રખવાલી,
 ને જી ગત જગથી ન્યાગી, અયે કડચારસજી ક્યારી.
 વસી૦ ૩

નાંચે જે કે લય કે બ્રાંતિ, મુળહેતે નિરમલ કાંતિ;
ગુણમૂર્તિ મા ગુણકારી, શિશુએ કે પ્રાણથી ખ્યારી.

વસી૦ ૪

જે યૌગિક ભસ્મ લનાયે, ભાવિક ભક્તે કે મનાયે,
ભુવનેશ્વરી સુવિચારી, શિવકારી જગ ઉપકારી.

વસી૦ ૫

(૬૨)

વિભૂતિ

(રાગ પટ્ટદીપ ત્રિતાલ)

(કુડે વાજવી બંસી) એ ચાલ

મીરાં માડી કે સ્મરીંધારીં મનમેં,

કેલા ભગત જોમ ભુવનમેં,—મીરાં

મીરા નાંકે અમર કરેલા,

શક્તિ રૂપે પ્રગટી જનમેં.—માડીકે ૧

અઝળ વિભૂતિ અય કલબુગળ

રોખો સર્વદા માજે રતનમેં,—માડીકે ૨

ગઝળ સાધના અય માડીજી,

પ્રગટેતી શાંતિ સંમરણમેં.—માડીકે ૩

પ્રભુતાકે પ્રગટાયે પિંઠમેં,

ઝળકે નિર્મલ જ્યોતિ નયનમેં.—માડીકે ૪

મીઠંડો નાલો લગેતો માજે,

ગીનધે મસ્તી અચેતી તનમેં.—માડીકે ૫

કમલ મધે જીય લમેતો લમરો,
તિય ના માલે ગુઝેતો કનમે.—માડીકે ૬
શિવપ્રદ શક્તિ પ્રગટે સ્મરણે,
ઉમગે ઉડ્યો ઉગ્ગે ગગનમે.—માડીકે ૭

(૬૩)

હુટારો

(ગગ-મોડીની ત્રિતાન)

(જોનો જોનો જોયોના) એ ચાલ

ઝટ અચો મીરા મા ! નિકટમે—ઝટ,
લૂટેલા આયો લોલ હુટારો,
પ્રવેશ દે અય ઘટ કપી હટ મે—ઝટ૦
મહાકાલી કપે ક્યો મા ! ગ્લા,
મીલકત મુજ અય મન મટ મે—ઝટ૦ ૧
શગ્નાગનજી માગ ક્યો મા !
અય પાવધો રીપુ ખટપટમે—ઝટ૦ ૨
આડિ દુર્ણલ-ને મુળત્વ અરિ અય,
માડી ! ધન-ગે આયો અપટમે—ઝટ૦ ૩
લૂટાયેલો દિની મુદે માડી !
ખટકજ ખલ ખીલધા પ્રગટમે—ઝટ૦ ૪
અચો હેયા પોદાર મુળી મા !
શિવ દુ સપન ગાધી ન વટમે—ઝટ૦ ૫

અઝળ અછેરો

(રાગ—ભીમપલાસ ત્રિતાલ)

ખેલો ખેલો ખેલોના—એ ચાલ

ન્યાર્યો ન્યાર્યો મીરા માકે સુપ્રેમેં
 નયણા જેન નેહેં ભરેલા;
 તન ને મનન આણુ ઠરેલા.—ન્યાર્યો.
 મા કે દિસંધે ઉગડધ દૃષ્ટિ,
 થેઈ અમૃતજી ઉરમેં વૃષ્ટિ;
 દિસાણી આનંદમય સજી સૃષ્ટિ—ન્યાર્યો. ૧
 દિઠો મું નઝરેં અઝળ અછેરો,
 અમૃતજી વેતો નિત નરો;
 ટારીંધલ ચોરાશીજી ફેરો—ન્યાર્યો. ૨
 ધર્મ પંથજી ઝગડા મીટીવ્યા,
 મતાગ્રહજી કલેશ હટીવ્યા;
 રાગ, રોષ ને મોહ ગટીવ્યા—ન્યાર્યો. ૩
 જે જે ઈન માડીકે ન્યાર્યો,
 તે તે તમ હૃદયકે ઠાર્યો;
 હૃલંભ જીવન ધનકે સુધાર્યો—ન્યાર્યો. ૪
 માકે ન્યારે પાવન થીજી,
 દાન જીવનજી દિલથી દીજી;
 સમજીને શિવ સુખલા જીજી—ન્યાર્યો. ૫

(૬૫)

વિવેક વહાણ

(ગગ-પીયુ ત્રિતલ)

(કમલ વદ કાણા મોહીના—એ ચાત્ર)

મીરા મા ! જેણે આણુમે—મીરા

વહનકમલોતે લમે મન લમરો,

પોતા પ્રાણુમે —મીરા

લવમાગરકે તરેલા વેળા,

વિવેક વહાણુમે —મીરા ૧

સદ્ગુણ હીરેલા કળા, દષ્ટિ,

ઉરજી ખાણુમે —મીરા ૨

માડી ! મનડો મોઝ મળેતો,

જીવન દાનમે —મીરા ૩

ચયલ ચિત્તકે અચયલ કેલા,

જેતા ધ્યાનમે —મીરા ૪

લાયક કેલા ગિવ મુખલા મા !

રણજી લાનમે —મીરા ૫

(૬૬)

સરિતા

(તુમહીને મુઝકો પ્રેમ શીખાયા—એ ચાત્ર)

પ્રેમજી જ્યોત જગાયે જિગરમે,

રતન ઢોળો મીરા માડીને મનમે,

પ્રગટાઈધારી પ્રીતિ પૂજનમેં,
 પ્રસારીધારી કીર્તિ સ્વજનમેં;
 નિરમલ પ્રેમજી સરિતા માડી,
 અનોડ અય ત્રિભુવનમેં.—પ્રેમજી ૦

પ્રબલ ગણાણી પ્રેમજી શક્તિ,
 પ્રેમી છડે જગજી આસક્તિ;
 પ્રેમીકે પ્રગટે પ્રભુ લક્ષિત,
 પ્રેમી થીએ પ્રિય જનમેં.—પ્રેમજી ૦ ૧

પ્રેમજી પ્રભુતા પ્રેમી પીછાણે,
 પ્રભુ પ્રેમજી મોઝ ઉ માણે;
 પ્રેમજી શક્તિ માડી જાણે,
 પ્રગટાયેં જીવનમેં.—પ્રેમજી ૦ ૨

માડીકે ધિલડમેં ધાર્યોં,
 તપેલે અંતરકે અસીં ઠાર્યોં;
 જગ જંજલથી મનકે વાર્યોં,
 નશ્વરતા દિઠોં ધનમેં.—પ્રેમજી ૦ ૩

સમજાણી જીવતરજી કમાણી,
 ક્રિય કંઈયેં હાણે ધુળધાણી;
 કોડેં કબો શિવ સુખજી લહાણી,
 રોખો માજે રટનમેં.—પ્રેમજી ૦ ૪

(૬૭)

કરુણામૂર્તિ

(ભેગવી ત્રિતાલ)

(બોલત નમુ—એ ચાલ)

- કરુણામૂર્તિ મીરા માડી,
 દિવ્ય છવન દીધલ મુખકારી—કરુણા ૦
- ત્રિવિધ તાપથી તપેલે જગમે,
 અર્ધએ ચાતિછ ક્યારી—કરુણા ૦ ૧
- મુસાધકેકે સહાય કરેલા,
 તૈયારી કે મા ! ભારી—કરુણા ૦ ૨
- પરખીધા પ્રભુતા જુકે-તોછ,
 ચોવાબો મુવિચારી—કરુણા ૦ ૩
- કૃપામૃતને બીંદુ માવડી !
 થીંધા ભવ ભય હારી—કરુણા ૦ ૪
- અગણિત ભક્ત અર્ધમા ! તોળ,
 મુછ તું હિઠી માડી—કરુણા ૦ ૫
- શ્રીશિવકારીમાયાજી માડી !
 અરછ ઉરમે ધારી—કરુણા ૦ ૬

(૬૮)

હલેસા

(રાગ પીલુ-કરખો)

(ઝળકે કલંદર—એ ચાલ)

અરવિંદ મીરા રૂપી હલેસા,
 હલાયે ભવજલ તરંધાશી;
 પ્રબલ વિરોધી મગર દિસીને,
 લિખ પણ ઉરમેં ન ડરંધાશી.—અરવિંદ
 સુદૃઢ શ્રદ્ધાળ નાવ અસાંજ,
 તરેતી સહેજે સાગરમેં;
 અનુકુળ વા અય ઉત્સાહજે,
 સુખાણુ વિવેકજે કરમેં.—અરવિંદ ૧
 અણુગમતા આક્ષેપ સુણીને,
 ગૃહી ટેકથી ન ટરંધાશી;
 લોકેંજે ભય દૂર કરેને,
 નિરભય થીને ફિરંધાશી.—અરવિંદ ૨
 કઠણ વચન સુણી કનોકને અસીં,
 અંતરંગમેં ન ધરંધાશી;
 અરવિંદ મીરા માકે સમરે,
 શાંતિ સુધા પી ઠરંધાશી.—અરવિંદ ૩

મહ મત્સર મોહ માન કરેને,
 અશાતતાથી ન મરધારી,
 મૈત્રી કરૂણા પ્રમોદ આદિ,
 સારી લાવના ભરીધારી —અરવિંદ ૪
 ઉમગ ને ઉદ્ધાસથી ઉરમે,
 અરવિંદ મીરા સ્મરીધારી,
 ધર્મ ધ્યાનને શુકલ ધ્યાનથી,
 શિવકર નિજપદ વરીધારી —અરવિંદ ૫

(૬૬)

શ્રી અરવિંદ પ્રભાવ

(કાલીગડા ત્રિતાલ)

(પ્રેમગ્ન તેના ઉરમા ઠરે—એ ચાલ)

મિથ્યો મુકે મોહને વાટમે લતો,
 આઉ ખૂળ આધને મતો—મિથ્યો ૦
 લવવનજે અતિ વિડટ પથમે,
 અધવથમે આઉ મુતો,
 અખ ઉગડી તેર દિડી મુદરી,
 તેજે રૂપે રતો—મિથ્યો ૧
 મોહિની રૂપે હોઈ ઈ માયા,
 લગો ન લિખપણ પતો,
 કરે કામણ મુકે બેલ જનાયે,
 (આઈ) પિંડગટમે જુતો—મિથ્યો ૨

મહ-મત્સર-લોભ-લાલચ રૂપી,
 ચીખલમેં આંઉં ખુતો;
 એતરેમેં વિડગો અચી પગમેં,
 વ્યસન રૂપી કુતો—મિલ્યો ૦ ૩
 પાંડીચેરી ચાતો તેર પુન્યે,
 માયા બંધન ત્રુટો;
 શિવપ્રદ શ્રી અરવિંદ જે ચરણે,
 ચિત્તડો મુંજો ચોટો—મિલ્યો ૦ ૪

(૭૦)

શ્રી મહેરઅલી

(ભારતકા ડંકા આલમમેં બજવાયા)—એ ચાલ.

કચ્છડેમં જ્યોત જગાયેલા,
 જાગ્યો અય્ જોધો મહેરઅલી;
 દેશપ્રેમજો રંગ લગાયેલા,
 ગુમે ગામોગામમેં મહેરઅલી—કચ્છડે ૦
 ગણે જન્મભોમી પ્રાણુથી ખ્યારી,
 અય્ ઉત્સાહી હિંમત ધારી;
 જેજી કમ કેજી અય્ ગત ન્યારી,
 જખરો જોધો અય્ મહેરઅલી—કચ્છડે ૧
 મુડસાઇસેં મેદાને ચે,
 રાખાવે કે હિંમતસેં ચે;

'સુખકારી રાજત્રય ઝટ ડે',
 એડા મુડસ અયુ ચોધલ મહેરઅલી-કચ્છડે ૨
 'નાયે પથારીતે પેળે ટાણુ,
 છુદ્ગાનીને ગિનળ લાણુ;
 કે લેરા નાય વેધલ નાણુ,'
 ધય ચેતો નેધો મહેરઅલી-કચ્છડે ૩
 'પરિપદને હુકમ પ્રીતે પાયો,
 નતિ પથમ ઝગડા ટાયો,
 મદ માન મોહ મત્સર માર્યો,'
 ધય ચેતાયે તો મહેરઅલી-કચ્છડે ૪
 'મિડે ભાવ લેનર લેરા રો,
 અસીં કચ્છી અ ધયો ધય મિલીને ચો,
 માડીલા સકટ કનેહે સો,'
 એડી ચેતવણી ડે મહેરઅલી-કચ્છડે ૫
 'સુખરાજ મુરથી અધ પેલા,
 સુરછ શેઠ ઉથી ખ્યા અધ વેલા,
 ન ઉર્થીધા સેરોધા છેલ્લા'
 ધય ચોક્કરે ચે મહેરઅલી-કચ્છડે ૬
 પરખાયો કચ્છડેને પાણી,
 ને લેખે લગાયો છુદ્ગાની,
 મુણીને શિવછ સુખકર વાણી,
 'મોવડીઓ મગાળ મહેરઅલી'-કચ્છડે ૭

(૭૧)

અંજરને અંલીનંદન.

રાગ માઠ તાલ લાવણી.

નગ્યા 'અંજર' ના લડવીર,
મીટાયેલા 'માડી'જી પીડ—નગ્યા.

જમન, ઇંગ્લંડ, ક્રાન્સ, ઇટાલી,
રૂસીયા ને જાપાન;

બેલ્જીયમ ને અમેરિકાકે,
ન્યારે પ્રગતિવાન—નગ્યા. ૧

પ્રતાપી સુરેકે સંભારે,
ખીડો જડપે અંજર;

પરિષદ દેવીકે આમંત્રે,
(જેજે) અંચ યાકુળ સરધાર—નગ્યા. ૨

જાગ્રત કેલા કચ્છી પ્રજાકે,

ભરીયે સલા સુનાણુ

વિસ્તારીધા વિદ્યા કલાકે,

ટારેલા અજ્ઞાન—નગ્યા ૩

કન્યા વિક્રયકે દૂર કેલા,

રખાધા ઉરમે અંત;

ખાલ લગ્ન ને વૃદ્ધ લગ્નને,

આણીધારે અંત—નગ્યા ૪

જુડેા જુડેા અઈ કૂર કાયદા,
 'તેજે' કધા વિચાર,
 ભાવર લેનર હિલી મીલીને,
 કધા ખરો નિરધાર—જાગ્યા ૫
 કાતિ થીંધી સજે વિશ્વમે,
 દિસાજે તા રે નિશાન,
 મુજાજે પગલા નૂતન યુગન,
 (આયો) સમય મહા બળવાન—જાગ્યા. ૬
 સદેશો મુણીને નવયુગંજો,
 સમજુ નર ને નાર,
 મુણાઈધા ઘરોઘર પ્રીતે,
 દેલા સફલ અવતાર—જાગ્યા. ૭
 મુદ્દ મથુર પ્રજા કચ્છડેઈ
 ધીર, વીર ને ઉદાર,
 તન, મન, ધન અર્પીધી પ્રીતે,
 દેલા દેશોદ્ધાર—જાગ્યા. ૮
 સપ કરેને મુડમ કચ્છળ,
 બધીને બગ્સે લેઠ,
 'રા'બાવે વટ વિઝ્ની ને ચાંધા,
 "ક્રો ન હાજે વેઠ"—જાગ્યા ૯
 નર મડળ દે દિપાયે,
 ખાવિદ શ્રી ખેગાઈ,

સમય ધર્મ સમજીને ચોંધા,

“કચ્છમે ન રે ભેગાર”—જાગ્યા. ૧૦

ન્યારે નાતો પે પુતરેજો,

અનુસરંધા ખ્યા લોક;

‘મુલે સંપમે’ અય મુખ શાંતિ’

‘શિવ’ એ સમજે કોક—જાગ્યા. ૧૧

(૭૨)

વીરોને ચેતવણી

(વારે લાલા મોહન ખંસીવાલા) એ ચાલ

કચ્છી વીરા ! ન્યાર્યો માડીજી પીડા,

મલાયો પાણી કચ્છજો;

અરે હારે વીરા ! મલાયો પાણી કચ્છજો

જનનીકે મ જગમે લળયો,

મુલે શાંતિજો ડંકો વળયો;

ગળયો ગેઈ ગુણુ ઘેલા,

પૃથ્વીમેં થીજા પેલા,

નેમીલા, ટેકીલા, નેકીલા,—કચ્છી. ૧

ગુણુકે ન્યારે પ્રમોદ ધારે,

ગુણુકે વખાણ્યો રે;

અરે હારે વલ્લા ! ગુણુકે વખાણ્યો રે,

પિંઢકે મઝનળ મ કુટરા,
 બેકે મ ગણુળ અભરા,
 જંગમેવા, મઝને મેવા, રખો હેવા—કવ્છી ૨

મિથ્યા મનમે મ રખળ,
 ખોટી ખુમારી રે;
 અરે હારે વલ્લા ! ખોટી ખુમારી રે,
 અભિમાની ને અવિચારી,

પિંઢ બરે ને બેકે ખારી !
 અધુરા, મર્ગદરા, મઝનીપુરા—કવ્છી ૩
 એકાતે વેઢને વલ્લા ! બુલે કે સંભાયો રે,
 અરે હારે વલ્લા ! બુલે કે સંભાયો રે,
 બાધી ને બાકે માર્યા

કાનેલા કાલર ખાર્યા;
 પસ્તાયો, શુણુગાયો, ને ચાહ્યો—કવ્છી ૪
 મીલી હીલીને પિંઢળ, કલેશ મિટાયો રે
 અરે હારે વલ્લા ! કલેશ મિટાયો રે,
 ‘પાળે કુરો ? મ ચોળ હાણે,
 કમ અચળ અરે ટાણે;
 ‘શિવ’ મુખલા’ શિખોકલા, થીનલલા—કવ્છી ૫

(૭૩)

સનજન હુજર્નન સ્વભાવ

રાગ-કાશી તાલ દીપચંદી

(જીઆ તોડુ સમજ ન આપ) એ ચાલ

સંત સદા ઈચે ચેંતા,

ગુણી જન ગુણકે ગીનેંતા—સંત ૦

આમા લીમા ઘેર ને બાવર,

પૃથ્વી ભથે ઉગેંતા;

તિય સનજન ને હુજર્ન જગમેં;

સદા કાલ જનમેંતા;

લિકાયા કિત ન લિકેંતા—સંત ૧

કાગ ને કોયલ ઘોડા ગડોડા,

હિન સૃષ્ટિમેં વસેંતા;

પાપી, અપાપી, સાધુ, અસાધુ,

કરણી પ્રમાણે થીએંતા;

સુખ દુઃખ કરમેં લેંતા—સંત ૨

તન મન ધન અર્પે સેવામેં,

સનજન લેખે લેગેંતા;

હુજર્નન હુર્ગણીથીજ ભરેલાં,

કેંકે કમ ન અચેંતા,

ભુછડાઈ કેલા ભમેંતા—સંત ૩

ધરમ અધરમજા, મર્મ આગમથી,
 સજ્જન સમજીને રેતા,
 હજન શાસ્ત્ર સુણે ન કીં સમજે,
 ઢોરે જીય જીએતા,
 પાપજે પથમે ચેતા—સત ૪

ગુણજા ગીનધણ ડિમી ગુણીકે,
 પ્રસન્ન મનથી નમેતા,
 ગુણજોર બુલીને ભલાઈ,
 ચઈ ગતિએમે રહેતા,
 શિવ સુખકે ન હીસેતા—સત ૫

(૭૪)

કૃતદ્વની

(રાગ-ઉપરનો)

“ યિઓ કુરો ? યિઓ કુરો ? ” ચેતા,
 સારો કેળે ડેસી ન સજેતા—યિઓ

વિવેક વોણા જ્ઞાન વગરજા,
 જમથી જ્ઞાન બુલેતા,

હસી ને પાખડી પુરા,
 ખુદજા ખીલેતા જેતા,
 ખલકમે ખલ્લા જેતા—યિઓ—૧

દુકરી માની ખારાઈધલને
 કુતા પગમેં પેંતા,
 દુનનથી કુતા પણ સારા,
 ફરજ સચી સમજેંતા;
 માલેકલા મોત મંગેંતા—થિઓ—૨
 સનનકે દુનનીયા કલ્પીત,
 ખોટાં દોસ દિએંતા;
 કાગળ અળ જીંય પેતી ચીઠતે,
 તીંચ ડોસેંકે દિસેંતા;
 ઉનીન પાપ ધુએંતા—થિઓ—૩
 મથો વઢે સે કઢે માલકે,
 ઈ કહેવત વિસરેંતા;
 અદેખાઈળ આગ લગાયે,
 જોંકે ખારે જરેંતા;
 ભુછડેં હાલેં મરેંતા—થિઓ—૪
 પ્રાણ સમાન પૈસેં કે જરોં,
 ધર્મી સુજસ ગીનેંતા;
 અધર્મી નિધક નિધા કરેને,
 કુલણ થી ને કુલેંતા;
 'શિવ' ચેં લવમેં લમેંતા—થિઓ—૫

हिन्दी विभाग

(૧)

ભૈરવી ગઝલ

મયાઈ ધુન પ્રભુ પદદી, ખુમારી દિલમે આઈ હે,
 હૃદયપટ જોલકે દેખા, પ્રભુતાઈ લુટાઈ હે. ૧
 જગત્ હુ ખડપ દેખાયા, સુખ દરવો સુનાઈ હે,
 કીમમતકે જોલ જળ જાના, અનુભવ લાડી પાઈ હે ૨
 સ્વપ્ન સમ સૃષ્ટિ સુનતેથે, વિપયલુપ્ધ અતિહી જનતેથે,
 અગમદામકર્મજળ આયા, શિવાનદ રૂપ તળ પાયા ૩

(૨)

ભૈરવી ત્રિતાલ

અણહમ અગમ નિગમ પદપાયા, નિજ ઘટમે જળ આયા
 (ટેક)

એક ભૂલકે દારણ હમને, મહમ્મ ભૂલ જઠાયા,
 અતર ચશ્તુ જોલકે દેખા, તળ નિજરૂપ દિખાયા. અળ ૧
 એતે દાલ હમ જાહિર જોલ, પામડી મત જનાયા,
 તિન દાગ્ન શુરૂ મત હમારે, ખુટત નહિ શુનગાયા
 અળ ૨

મહમ્મ ભવે ભો નજર ન આવે, છીનમે મત જનાયા,
 મત શુરૂ હે જળ ટપગારી, ગમે પ્રભુ દરગાયા
 અળ ૩

નિન લોડી સપત્તિ મળવી, હૃદયખીનર પ્રગટાયા,
 શિવાનદ પ્રભુ મળ જગદીશન, આનંદ રૂપ જનાયા
 અળ ૪

(૩)

રાગ ઝીંજોટી હુમરી

અખમોચે પાર ઉતારો પ્રભુજી,	
નરભવ દુર્લભ પાચોરે.	અખ (ટેક)
નિશદિન પ્રેમે રટન કરૂં તુમ,	
અનહદ ધૂન મચાચો રે.	અખ. ૧
યમનિયમ આસન નહિ જાન્યો,	
પ્રાણાયામ ન ધાચો રે.	અખ. ૨
પ્રત્યાહાર ધારણા ધ્યાને,	
સમાધિ ચિત ન લગાચો રે.	અખ. ૩
હઠ યોગાદિ કષ્ટ ક્રિયા કર,	
આયુ વૃથા ન ગમાચો રે.	અખ. ૪
ભક્તિ એકહી ચિત્તમે ધરકે;	
નિજગુણ અનુભવ લાચો રે.	અખ. ૫
સંત ચરણ રજ બનકે પ્રભુજી;	
શિવસુખ ઘટમે લાચો રે.	અખ. ૬

(૪)

આશાવરી ત્રિતાલ

અખધુ સંત સમાગમ કીજે, જીનવાણી રસપીજે,	
	અખધુ. (ટેક)
સંત સમાગમ ચિંતામણિ સમ, પુન્ય ધિના નવીંપાવે;	
સંત કૃપા જળ પ્રાણી પાવે, તખ નિજ રૂપ લખાવે.	
	અખધુ. ૧

અનતકાલકી વ્યથા મીટાવે, આતમરૂપ દીખાવે,
મિથ્યા ભ્રમ જાલ મળકાટે, સન્મારગ દર્શાવે

અખધુ ૨

ધન દોલત ગૃહદારા સખડો, ક્ષણિક માન દુખદાઈ,
અધ્યાતમ રમ મગન બની ચિત્ત, તૃણગણવિષય સદાઈ

અખધુ. ૩

પુદ્ગલ સગ રૂપ નિજ ખોયા, સ્વપ્નગજ સુખપાયા,
નયનખુલા જળકાઈ ન દેખા, જગ સખ મોહકી છાયા

અખધુ. ૪

શત્રુ બન્યાનીજ સુત રૂપેડા, પુત્ર બની નીજ નારી,
પિતા ખરી બન ઠર આયા, માતા બન ગઈ ન્યારી

અખધુ ૫

મેરા મેરા કરકે ખેઠા, તેરાતો કચ્છ નાહી,
શિવાનંદ સુમતા સગ રહેવે, કુમતા સગ દુખદાઈ

અખધુ ૬

(૫)

આગાવગી દાદરો

અખ ખુમારી આઈ ઘટમે, નિત્ય સદા સુખદાઈ

અખ (ટેક)

રૂપ રગ પ્રેમ ગયો, સ્વાદમે ચિત્ત નાહિ,
પ્રાણ શ્રવણ સ્પર્શ સુખમે, મનડો છુડાઈ અખ ૧

જનક જનની નાગીકીહે, 'દો દીનોકી સગાઈ,
તામે મોહવશ હો ચેતન, પ્રભુ લક્ષ્મિ વિમ્બગઈ અખ ૨

કોધ માન માયા લોભ, ઇનસેં ભયો ચિત્તમેં શ્વેભ;
જ્ઞાન ધ્યાન મસ્ત બની, સુરતાકો પ્રગટાઈ.

અખ. ૩

લોક દષ્ટિ દૂર ભઈ, કીર્તિ અભિલાષ ગઈ;
શિવાનંદ સુખકે આગે, વિષય સુખ ન કાંઈ. અખ. ૪

(૬)

ભૈરવી ગઝલ

કહે કયા મેરા મેરાતું, નહિં તિલ ભાર તેરા હૈં;
આયા થા નગ્ન ભૂમિપે, કહે કીર કયા તું મેરા હય. ૧
અજકે સાથ રહ્યાથા સિંહ, અજરૂપે બના જૈસા;
માયાકે સંગ રહે કે તું, ચિદાનંદ આપ બના તૈસા. ૨
દિખાજબ સિંહકું વનમેં, પિછાના રૂપ નિજ વૈસા;
દેખ જનરાજકો ખ્યારે, લખો નીજ રૂપ હય કૈસા. ૩
પુદ્ગલકે સંગ અનાદિસેં, સમ્યા નિજરૂપ ભુલાયા;
બતાયા સંતને ખ્યારે, શિવાનંદ રૂપ જૈસા થા. ૪

(૭)

દરબારી કાનરો ત્રિતાલ.

તેરી કુટિલ ગતિ અબજાની,
કાયા તેરી કુટિલ ગતિ અબજાની,
તેરી ખાતર જન્મ ગમાયા, તું હો બડી હરામી;
સુંદર સાબુ લગાકે ઘોઈ, પવિત્ર તુજકો માની.
તેરી કુટિલ. ૧

મુખકર ભૂપણસેં ચોલાયા, હો ગઈ તુ તો નકામી,
વિવિધસ્વાદકા ભોગ ધરાયા, આખીરભઈ બેઈમાની.

તેરી કુટિલ. ૨

અત્તર ગુલાબ સુવાસ મુગાયા બન ગઈ તુ મસ્તાની,
રૂપ દેખકે ભાન બુલાઈ, હમે બને અજાની

તેરી કુટિલ. ૩

મદન વિલાસી શબ્દ સુનાતે, હમે હુએ બદનામી,
શિવાનદ મુખ તજકર બેઠે, વિષયમુખ અભિમાની

તેરી કુટિલ. ૪

(૮)

રાગ દેશ ત્રિતાલ

રે જીવકાલ રિયુ અબ આયો,

દેખતમન ગભરાયો.

રે જીવ

શ્રી ધન માતા પિતા પુત્ર સખ,

બેઠત તુજકો ઉઠાયો

રે જીવ ૧

તન ધન મુખસે તુજે છુડાકે,

અન્ય ગતિમે લે નયો

રે જીવ ૨

ચિંતામણિ સમ મનુજદેહ તે,

તુજકો બલસે છુડાયો

રે જીવ ૩

મનકી વ્યથા મનહી મન નાનત,

આયુ અમૂલ્ય તુજ ખાયો

રે જીવ ૪

ગુરુભક્તિ તજ બેઠો તું મૂરખ,

વિષય મુખ લપટાયો.

રે જીવ ૫

પ્રભુભક્તિ મેં પ્રમાદ કરકે,
શિવ પદકો ણિસરાયો, રે છવઃ ૬

(૬)

રાગ ખમાય હુમરી.

સુરતા પ્રભુપદમેં લાગી રહી,
લાગી રહીરે લગાઈ રહી. સુરતા (એ ટેક)
દેહ બાનતજ પ્રભુગુનમેં સમજ,
આતમકલિકા જાગી રહી. સુ. ૧
આરોપિત સુખદુઃખકર દીસત,
અનહદ ધ્વનિ અળવાગી રહી. સુ. ૨
મદન વિલાસ નીરસ સળ લાગત,
આશા તૃણશા ત્યાગી રહી. સુ. ૩
અધ્યાત્મરસ સુખ નિત્ય એહીસત્ય,
શિવપદમેં રઠ લાગી રહી. સુ. ૪

(૧૦)

રાગ ખમાય હુમરી.

નિશદિન પ્રભુ ચિત્તમેં આવત હે,
આવત હે ચિત્ત ધ્યાવત હે. નિશ.
દેહ ગેહ સળ દુઃખરૂપ દીસત;
પ્રભુ પદમેં ચિત્ત રાચત હે. નિશ. ૧
સુખ સંપત સળ નીરસ ભાસત,
પ્રભુ ગુણ તોલ બબવત હે. નિશ. ૨

ગીત તાપ આદિ સળ કાગ્ન,
શિવ સુખડો વો બઢાવત હે. નિશ. ૩

(૧૧)

રાગ હિંડોલ ત્રિનાદ .

પ્રભુ ભક્તિ જળ આવે, વીતરાગતા રગરગ પ્રગટે
સત સમાગમ ભાવે— પ્રભુ ૧
હૃદય સળળ બને, સત વચન ગમે
ચિત્ત સમાધિ લગાવે— પ્રભુ ૨
જગ જગલ સે મન વિગમે,
વિપય રાગ ચિત્ત નાવે,— પ્રભુ ૩
વિપય વાશના વિપસમ ભાસે,
ગિવસુખ સમીપ આવે,— પ્રભુ ૪

(૧૨)

યોગિરાજ શ્રી આનંદધનજી

(બધા મત દરના અભિમાન) એ રાગ

સતો આનંદધન મહારાજ,
જગમે પ્રગટ હુવા મહાભાગ
મોહગજદ્રી રાજધાનીમે,
કષ્ટ પાવે બહુ લોહ,
આનંદધનકા લગા અપાટા,
લગા મોહકુ શોહ સતો ૧

બાહ્યક્રિયાકા લેહ પાય કે,

સત્યરુપ બીશરાયા;

આનંદધનકી બાની સુનકે,

તત્વલેહ અળ પાયા.

સંતો ૦ ૨

ગચ્છ કહાચહ ત્યાગી ચિતમેં,

આનંદધનકો ગાયા;

અધ્યાત્મરસ મગ્ન લયા ચિત,

શિવપદ ધુન લગાયા.

સંતો ૦ ૩

(૧૩)

રાગ સારંગ-ત્રિતાલ.

અળ હમ કમો સાથ લહેંગે.

મોહ રિપુ હેરાન કરત હય,

ઉનકા નાશ કરેંગે;

નિશિ બાસર રહી મસ્ત અંતરમેં,

જિનવર ગુન સમરેંગે.

અળ ૦ ૧

માત પિતા અરૂ નારી ખ્યારી,

ઉનકો હમ બીસરેંગે;

ધર્મ ફકીરી ચિતમેં ધરકે,

તજકે આશ ફીરેંગે.

અળ ૦ ૨

કામ ક્રોધ અરૂ મત્સર માયા,

ધનસેં હમ ઉગરેંગે;

સસ ધાતસેં બની બે કાયા,

વો દિલમેં ન ધરેંગે.

અળ ૦ ૩

જડ ચેતનકા લેદ પાયદે,
લવ ઉદ્ધિ ઉતરેગે,
શિવાનદ પદ ઘટમે પ્રગટે,
તો કીર ક્યુરે મરેગે.

અખાં ૪

(૧૪)

ગગ સાગ ગ-ત્રિનાદ

અખ મે તેરી ગતિ પ્રભુ જાની,
રહા ન બેઠી જગમે દોષ,
આ ગઈ અખ મસ્તાની,

અખાં ૧

અતર દષ્ટિ પ્રગટી જળસે,
રહી ન ખેચાતાની
ખીના નેત્ર છમ અધ કીસ્ત હે,
ભટકે તીમ જગપ્રાની,
પુન્ય ઉદયમે સત મીલે તણ,
ગતલાદે વો નિશાની.

અખાં ૨

મધ બિંદુ સમ વિપય મુખમે,
મૂઠમતિ લોલાની,
મદ્રશુરૂ સગ ભયો જળ ચિત્તમે,
અપની ગતિ પહિચાની

અખાં ૩

ધનદે કાજ બહોત હુ ખ પાયા,
મથન કરત છમ પાની,
શિવાનદ પદ દિસત ઘટમે,
જિનજાની પગમાની

અખાં ૪

(૧૫)

રાગ ભૈરવી તાલ ઝાવણી

સડણુ પડણુ પુદ્ગલ ગુન જાનો,
 ચેતન ગુન તો હમારા હૈ;
 જલમેં પ્રગટ રહે લિપ્ત પંકજ,
 તિમ જગમેં હમ ન્યારા હૈ. ૧

સંત ગડે હય જગ ઉપગારી,
 મોહ જલ હરનારા હૈ;
 ચેતન શક્તિ પ્રગટ લઈ તળ,
 તત્વ સ્વરૂપ પુકારા હૈ. ૨

ગુન ખીન સાધુ ગનકર બેઠે,
 જાની લો વો ઠગારા હૈ;
 દંભ સહિત જો કિરીયા કરતે,
 ભવજલધિ ભમનારા હૈ. ૩

ગુનકા લેશ ધરે નહિ નિજમેં,
 પરનિદા કરનારા હૈ;
 આપસમેં લડ મરે રાત દિન,
 આખીરકું રોનારા હૈ. ૪

અપના રૂપ ન જાને દિલમેં,
 શિવાનંદ નહિ ખ્યારા હૈ;
 મૂઢ લોકકો વૃથા બ્રમાકર,
 ફીર ફીર વો મરનારા હૈ. ૫

(૧૬)

રાગ 'ભૈરવી ત્રિતાલ

ચેતન કર અનુભવ રસપાન,
ગાઈ જિનશુન ગાન—ચેતન.

સત શિજનકર મગન રહેત હૈ,
ધગત નહિ તુ કાન,
આખ ષાધકર ચેત ચિત્તમે,
નિજ પદકો પહિયાન ચેતન૦ ૧

અશુભ ધ્યાન હૈ હુ ખડે 'કારન,
સુખકર હૈ શુભ ધ્યાન,
અશુભ ગતિ ફલ અશુભ ધ્યાન' હૈ,
શુભકો શુભ ગતિ જાન. ચેતન. ૨

સત ચરનકી સેવા કરડે,
કર 'જિન વચન પ્રમાન,
અનાદિ હુ ખકર જો 'વૈગી હૈ,
'વો તુ તજરે અજાન ચેતન ૩

જગ રચના અવલોકી ચિત્તમે,
લે ઉનકા કુછ જાન,
ખીના પ્રેમ પ્રભુ ગીજત નાહિ,
ભક્તિવશ ભગવાન. ચેતન૦ ૪

મન મર્કટ બગ તણહી પાવે,
આવે જળ નિજ ભાન,

શિવાનંદ પદ પ્રગટે ઘટમેં,
સંત ગતાવે નિશાન.

ચેતન૦ ૫

(૧૭)

રાગ માઝ ત્રિતાલ.

સંતો જિનસેં પ્રીતિ ધરો, કાયકું જગસેં લરોરે. સંતો૦
મૂઠ ન જાને પ્રીતકોરે, પ્રીત રીત કછુ ચોર;
એક પ્રીતકે કારન ખ્યારે, પ્રાન પતાંગ ણિછોર. સં. ૧
જગ જાને યહ મૂઠ હૈરે, સુને નહિ કછુ કાન;
મેં જાનું જગ મૂઠ હૈ ખ્યારે, લગા ન પ્રેમકા ધાન. સં. ૨
જીવ જાને પ્રભુ દૂર હૈ રે, રંચ નહિ પ્રભુ દૂર;
પ્રેમ ણિના પાવે નહિ ખ્યારે, ભૂલ ગયા મગરૂર. સં. ૩
પ્રાન તજે પ્રીતિ ણસેં રે, ભુલે જિમ મૃગ ભાન;
પ્રીત ન જાકે ચિત્તમેં ખ્યારે, નહિ પાવે નિરવાન. સં. ૪
જિસ ઘટમેં પ્રીતિ નહિરે, વો ઘટ ધુલ સમાન;
જિનશાસન કે કારન ખ્યારે, તજું પ્રેમસેં પ્રાન. સં. ૫
પ્રેમ ણીના કરની કરેરે, ગાવે જિન શુન ગાન;
ણીના પ્રેમ રીજે નહિ ખ્યારે, શિવાનંદ ભગવાન. સં. ૬

(૧૮)

રાગ આશાવરી ત્રિતાલ

સંતો નિરપજતા મુજ ભાઈ, પક્ષપાત દુઃખદાઈ સંતો.
જશકે કારન આપ ફીરત હૈ, મૂઠ જીવ ભરમાવે;
ખૂડે ભવજલ તિન કારનસેં, સન્મારગ ન ગતાવે. સંતો. ૧

પુન્ય દે કારન જલમે નાવે, કેઈકે કાન ફરાવે,
 કઠ ધરે લકરકી માલા, તઉપર મન બશ નાવે. સતો. ૨
 વન્દિસેં દોઉ તન તપાવે, બહુ વિધ મત્ર જપાવે,
 અશ્વ અન્તદિયગન કરાવે, મુજકો સો નહિ ભાવે. સતો ૩
 નેતી, ઘોતી બહુ વિધ કરકે, દેહ કષ્ટ ઉપજાવે,
 મન મારનકા ભેદ ન પાયા, આશાસે શુન ગાવે. સતો. ૪
 મન પછી અહુ દિશમે ભટકે, ઈસ બિધ બશમે નાવે,
 બીતરાગકા ધ્યાન કરેજળ, તબજીવશિવસુખપાવે. સતો ૫

(૧૯)

અચ્ચા મત કરના અભિમાન એ દેશી

સતો ભક્તિ બશ ભગવાન, કરો તુમ જિનવર શુનકા ગાન
 અષ્ટાપદ પર રાવણ નૃપને, બીતગગ શુન ગાયા,
 તીર્થ કરપદ પ્રાપ્ત ક્રિયા જળ, દેહભાન બીમગયા. સતો ૧
 નમિણિનમિ દોઉ પુત્ર પ્રભુકે, રાજકાજ શુન ગાવે,
 દેહ ભક્તિસે સેવા કરકે, રાજ પ્રભુ મુખ પાવે સતો ૨
 ગણધર ગૌતમ વીર પ્રભુકા, ઉત્તમ ભક્ત કહાવે,
 મનવચ દ્રાયા અર્પન કરકે, શિવપદકો નિપજાવે સતો ૩

(૨૦)

ચાદર હળિ રામ-એ દેવી

મસ્તાની આઈ ઘટમે રે, નીશા પાનકી નીશાનીરે
 મસ્તાની

પ્રભુ ભજનકી ભાંગ બનાઈ, સદ્ગુણ મીરચી ઢાલીરે;
સમતા રસકે જલમેં ઘુંટી, જો હૈ ધર્મકી નાલીરે.

મસ્તાની. ૧

પ્રેમકી કુંડી નામકા સોટા, શ્રદ્ધા ઘુંટન વાલીરે;
ગુણ દૃષ્ટિકી સાક્ષી બનાઈ, આઈઆંખમેં ઢાલીરે.

મસ્તાની. ૨

સન્મારગકી કુંચી સંતો, સદ્ગુણસેં હમ બનીરે;
સમભાવી શિવસુખકો પાવે, જિનવરકી એ બાનીરે.

મસ્તાની. ૩

(૨૧)

રાગ સારંગે ડેર્યો.

કળતુમ પ્રભુકા ભજન કરોગે,

ભજન કરોગે જિનજી સમરોગે— કળ.

ભવજલ સાગર તરેન કહીન હૈ,

પ્રભુ ભજન બીન નહીંરે તરોગે— કળ. ૧

કષ્ટ કંટકકા કરકે બિછાના,

ઘેર્યઃ ધરે જગસેં ઉગરોગે— કળ. ૨

ક્રોધાદિ ભીમ ભુજંગ બંડે હૈ,

ઉનકુ કળ તુમ ધર પકરોગે— કળ. ૩

રાગ દેષાદિ નિશાચર જગકે,

હિમતસેં કળ ઉનશેં લરોગે— કળ. ૪

ગજવર મહન બશમેં કરોગે,

તળ તુમ શિવ સુંદરીકો વરોગે— કળ. ૫

(૨૨)

રાગ ખમાય હુમરી

દિનગત મહાવીર ગુનગાતે હૈ,
 અરે ગાતે હૈરે ગવાતે હૈ- દિનગત ૧
 મન મઈંટ પ્રભુ ગુનમે ણાધડે,
 ધ્યાનમે તાન લગાતે હૈ- દિનરાત ૨
 સોના આદિ, હીંગ મોતી,
 દેખકે અળ ન લુભાતે હૈ- દિનગત ૩
 ધુલ સમાન જાન કે ચિત્તમે,
 નાથ લજનમે રાતે હૈ- દિનરાત ૪
 આશક હોકર લાન ભુલ દે,
 આનંદ રસકો ઉડાતે હૈ- દિનરાત ૫
 જિન ગુન ખ્યામા લોનર આવત,
 તાકુ અમીગમ પાતે હૈ- દિનગત ૬
 ભક્તિરમકા અમૃત પી કે,
 ગુન મિદાનકુ પાતે હૈ- દિનરાત ૭
 જગ જલલ છાડ દે ચિત્તમે,
 સન્મારગ ખતલાતે હૈ- દિનરાત ૮
 દિવાના બને મળ હમકુ,
 હમે તો ગ્સમે માતે હૈ- દિનરાત ૯
 રાગદેશકા પાશ કાટકે,
 શિવપદમે રે મમાતે હૈ- દિનગત ૧૦

(૨૩)

ભીમપદ્માસ

બીતરાગ નામકીરે નાવ અથ ગનાઈએ. બીતરાગ.
કરૂણા જલસેં ચિત્તકો ઘોઈ, જનજીકે શુન ગાઈએ.
બીતરાગ ૦

નીચ નરકા જન સંગ, પ્રાન હરનકો ભુજંગ;
તાકે સંગ ગહોતકાલ, જિન ખચન ન પાઈએ.
બીતરાગ ૧

લક્ષિત કો જળ લાગે રંગ, રહે ન પાસમે અનંગ;
જગદયાલ શુરૂ કૃપાસેં, ધ્યાનમેં ચિત્ત લાઈએ.
બીતરાગ. ૨

લક્ષિત રસકો જન ગંગ, સ્નાન કરકે શુદ્ધ અંગ;
સંત દાસ તજકે આશ, શિવાનંદ પાઈએ.
બીતરાગ. ૩

(૨૪)

ઝીઝોટી ત્રિતાલ

નાથ કૃપાબીન તત્વ ન પાવે,	
સંત બીના ઘટ નાથ ન આવે.	નાથ. ટેક ૦
સંત ચરનકા ફલ તો નિકટ હે,	
જનમ મરનકી પીર મીટાવે.	નાથ ૦. ૧
પ્રભુ પદકી શુદ્ધ બુટી પીલાવે,	
શિવાનંદ સુમતા સુ, મિલાવે.	નાથ ૦ ૨

(૨૫)

ઝીઝીટી ત્રિતાલ

અહોનિશ ચિત્તમે ધીર ગુન ગાઉં,
 પ્રભુ વલ્લભકુ જાહે સુનાઉં. અહો ૧
 જિનગુનકા મહામત્ર અમુલ્ય,
 સત એવા કૃ પ્રેમસે પાઉં. અહો ૧
 ભક્તન દે સગ ભેઠ સદામે,
 હાથ ધરી કરતાલ જાળઉં અહો ૨
 પ્રભુ વિમુખનકુ મે ના મનાઉં,
 શિવાનદ સુખ દેમે જાતાઉં અહો ૩

(૨૬)

ઝીઝીટી ત્રિતાલ

જિનમુદ્રા મુજ લાગત ખ્યારી,
 ભવોભવ થીંઝી મીટાવન હારી જિન ૧
 જિમ દર્પન મુજ દોષ દીખાવે,
 તેમે પ્રભુ મુદ્રા ગુનકારી. જિન ૧
 નિદ્રા ભવી પ્રભુ પ્રીત ધગન હે,
 શિવાનદ પદ સુખકારી જિન ૨

(૨૭)

ઝીઝોટી ત્રિતાલ

અળમેં વર્દમાન જિન પાયા,
 પ્રેમસેં પ્રભુકે ગુનકુ મેં ગાયા. અળમેં.
 સિદ્ધારથસુત જગ ઉપગારી,
 વલ્લભ લાગત ત્રિશલા જાયા. અળમેં. ૧
 ક્ષત્રિય કુંડમેં જન્મ ધરાયા,
 નિજપદ કારન ધ્યાન લગાયા. અળમેં. ૨
 દૃષ્ટિ વિષ મહા ઝેરી ભુજંગકે,
 તારનકુ સન્માર્ગ ખતાયા. અળમેં. ૩
 સંગમપર પ્રભુ કંડના ધરકે,
 નેત્રસેં અશ્રુ ધાર ચલાયા. અળમેં. ૪
 યોગિનાથ પ્રભુ જગ સુખકારી,
 શિવપદ કારન તબ જગમાયા. અળમેં. ૫

(૨૮)

ઝીઝોટી ત્રિતાલ

ગુનખીન ભવજલ કૈસે તરોગે,
 માયા કે જલમે લીપટ મરોગે. ગુનખીન. ૧
 નિર્ગુન જગ વલ્લભ નહીં લાગત,
 સંત ખીના કીસ બિધ ઉગરોગે. ગુનખીન. ૨
 શિવ કારન દુર્ગુનકુ તબોગે,
 તબ તુમ જમકુ બશમેં કરોગે. ગુનખીન. ૩

(૨૯)

મગ દેતે હય ત્યા યાર તેજે જાત ધુધર વાલે એ-દેશી
હમ જગસેં' ણને ઉદાસ, જિન શુનકો ગાને વાલે,
કટા મોહ' રાજકા પાશ, ત્રિશલા સુત કે ભયે દાસ,
ભયા કર્મ અરિકા નાશ, ભવરોગ મીટાને વાલે હમ. ૧
જગ છવનડા 'હિતકાર,' શુની સત ઉપગ બલિહાર,
ખતાયા સન્મારગ સુખકાર, સદ્ગુનકે ગઢાને વાલે હમ. ૨
જો મિથ્યા' વેશ ધરાય, મૂરખ જનકુ ભરમાય,
નિજ મનકુ નહિ મુકાય, ણને ઉનકે મુંહતો કાલે હમ ૩
ઘટ અતર નહિ ઊરાગ, કચુકી સર્પ સમ ત્યાગ,
નહિ શિવપદ પર અનુરાગ, જગ બાહ્ય નથાનેવાલે હમ ૪

(૩૦)

મગ દેતે હય ક્યા યાર તેજે જાન ધુધર વાલે એ-દેશી
હમ ભકિતરસ કર પાન, ભજનકી ધૂન મચાને વાલે,
લગાયા જિનવરમે અળ ધ્યાન, ણને અતરમે મસ્તાન,
જળ પ્રગટ ભયા પ્રહ્લ જ્ઞાન, મોહ પાશ છુડાને વાલે હમ ૧
કીયા ખીર વચન પરમાન, સદ્ગુરુ જતાયા નિશાન,
ઘટમે પાયા નિજ જ્ઞાન, કરતાલ જાતમે વાલે હમ ૨
ચદા ગગ રગમે અખગ, લાગે દિન સમાન અનગ,
નહિ ગમે અન્યકોમગ, શિવપદકુ લુભાનેવાલે હમ ૩

(૩૧)

મળ્યું હોતે હય કયા યાર તેરે ખાલ ધુંધર વાલે એ-દેશી.
 કર સમતા રસમેં પ્રીત, પીયે હમ અનુલવ રસકે ખ્યાલે;
 લગાયા સન્મારગમેં ચિત્ત, અળ ગમે સંતકી રીત;
 રૂચે ચિત્તમેં પ્રભુગુન ગીત, સદ્ગુનકો ખાને વાલે. કર. ૧
 સમતામેં રંગ લગાય, વિવેક દીપક પ્રગટાય;
 મમતાસેં નહિ ઠગાય, મોહ વૈરી હટાને વાલે. કર. ૨
 કર કામ લોગકા ત્યાગ, પ્રભુ વીર વચનમેં લાગ;
 સદા અંતરમેં રહ જાગ, શિવસુખકો લુટાને વાલે. કર. ૩

(૩૨)

કવાલી

ક્ષત્રિય કુંડમેં લીયા જન્મ તુમ,
 જગ સુખકારી તુમહીતો હે;
 વર્દમાન ધર નામ દેહકા,
 જગ દુઃખકારી તુમહીતો હે. ૧
 ત્રિશલાજીકે ગોઠ બેઠકે,
 શોકકે હારી તુમહીતો હે;
 સિદ્ધારથ કે નેત્ર મણિ સમ,
 હર્ષ કે કારી તુમહીતો હે. ૨
 સાહે ખાર ખરસ તપ તપકે,
 મૌન કે ધારી તુમહીતો હે;

વિપધર કૌપિક મહા ભુજગકે,
ભવ કે ટારી તુમ્હીતો હે. ૩

સહન કીયે સગમ કે પરિષહ,
કર્મ સહારી તુમ્હીતો હે;
મોલ પહોરતક દીયે દેશના,
તીરથકારી તુમ્હીતો હે. ૪

કેવલ કમલા ઘટમે ધારકે,
સુક્તિ સિધારી તુમ્હીતો હે,
ગૌતમ ગણધર આદિ સબકે,
શિવસુખકારી તુમ્હીતો હે ૫

(૩૩)

જ્વાલી

ખને મરગુલ દુનિયામે, પ્રભુ દિલમે ન લાતે હો,
સુદર નરદેહ પાકર તુમ પ્રથા જોજા ઉઠાતે હો ૧
હરગીઝ યહ સમય તુમઠો, ફીર ફીર કે નામીલીયેગા,
કરકે તુમ મઝેદારી, મીટીમે ક્યુ મીલાતે હો ૨
છગરમે નેદી કે તજકે. ખને ગુલતાન બદીમે તુમ,
ન લાતે યાદ માલીક ઠો, ઠાલા સુદ બતાતે હો ૩
ખજરદી ધાર લેસા હે, અગમ ગમતા યહ સતોદા,
દિલમે છોડ દતબાની, શિવસુખકો ગુમાને હો ૪

(૩૪)

કવાલી.

બને મસ્તાન અળ હમતો, પ્રભુકે પાસ જાયેંગે;
 બદીકા રાસતા તજકે, નેકીકો દિલમેં લાયેંગે. ૧
 કિસ્મતકી મુસીબતકો. આનંદસેં ઉઠાયેંગે;
 જૂઠા ચહ મોહ દુનિયાકો, જિગરમેં હમ ન આહેંગે ૨
 દગાબાજ તજેંગે હમ, બદમાસી ખીસારેંગે;
 દીવાના બનકે ભક્તિમેં, અનુભવ રંગ ઉઠાયેંગે. ૩
 ઘોકેકી ચહ જગજંગલ, ઘડીભર ચેન નાહિ હૈ;
 બને પ્રભુ નામપે આશક, હમેશાં ગુનકો ગાયેંગે. ૪
 ઉમીદોં જુદી દુનિયાકી, રખેંગે નહિ જિગરમેં હમ;
 બને મસ્તાન ભક્તિસેં, સન્મારગ બતાયેંગે. ૫
 સિદ્ધારથ નંદકે ફરમાન. ઉઠાકે પ્રેમસેં શિરપર;
 સંતોકી મદદસેં હમ, શિવપદકો મિલાયેંગે. ૬

(૩૫)

કવાલી.

બને આશક હમેં અબતો, કછુ નહિ દિલમેં ચહાતે હૈ;
 રખે ઇંતબાર પ્રભુજીપર, ફિદા દિલસેં હો જાતે હૈ. ૧
 ભલે હો જાય સળ બરબાદ, તજેંગે નાથકી નહિયાદ;
 કરકે રહેમ સળપર હમ, મજા નિશદિન પાતે હૈ. ૨
 પ્રભુકે ઇશ્કમેં પાગલ, બને હમતો અબી મશહૂર;
 ખુલી તગદીર હમારી હૈ, પ્રભુકે ગુનકો ગાતે હૈ. ૩

મહોળત સતકી રખતે, હમારી હે થોડી મઝીલ,
 આફતકે અપાટેમેં, હિમતકે બતાતે હે. ૪
 રહે નહિ દિલમે બેનર, સફલ નર દેહ હમારા હે;
 અછી તદખીરસે પરકી, હરદમ જાન બચાતે હે. ૫
 બદમાસી દગાબાજી, કરેગે ના કીસીકે સાચ,
 ગમગીનીકુ છોડકે હમ, ખુશીકા ઢંગ ઉડાતે હે ૬
 કરકે ગહોર દેખેતો, બદીકાયહ જમાના હે,
 ખુરા ખ્યાલો ધરે ઇન્સાન, અખીરમે પીછતાતે હે ૭
 નાપાકી રખે જો દિલ, અજલમે વોહી ડરતા હે,
 લગા લક્ષિતકે ગમકા તાન, શિવાનહ ધુન મચાતે હે ૮

(૩૬)

જ્વાલી

દરદ દિલકા નહિ ધોયા, લીયા નહિ-સતકી છાયા;
 જમાના કોર ગયા અબતો, માલીકનામ બુલાયા હે. ૧
 રખે દિલમે નહી ઇમાન, બને હેવાન અબી ઇન્સાન;
 યહ ઘોઠેકા નતીજ હે, મતોને બતાયા હે. ૨
 જુદમી કામ કરતે હે, બે અદખી બતાતે હે,
 બને આફીન દુન્નોપે, જુદી જગદી યહ માયા હે. ૩
 વફાદારી ન રખતે હે, ગરીબોકે સતાતે હે,
 બેશરમી કે દામોઠો, હમેશા ખુબ બઢાયા હે ૪
 મુઝાફર બનકે દુનિયામે ચકર ખાલી શુમાતે હે;
 મમય અફનોમકા આયા, રહેમ દિલમે ન લાયા હે ૫

અપની જાન જૈસી હૈ, સખીકુ ખ્યારી વૈસી હૈ;
 ચક્ષ્મો ખોલ દેખે તો, સજાકા બખત આયા હૈ. ૬
 હય તગદીરકી તાસીર, કબલસેં હૈ સજા જગમેં;
 ગફલતમેં પ્રથા સોતે, જુઠી ચહ મોહ છાયા હૈ. ૭
 નાદાની બતાતે હૈ, પ્રથા ઇજતકો ખોતે હૈ;
 સંતોકે કહમકે બીચમેં, શિવસુખ સમાયા હૈ. ૮

(૩૭)

ક્યાલી.

અરે ઘોકેકી બાજી હૈ, મગન દિલમેં ક્યા હોતા હૈં;
 જીગરમેં હૈ ખુરી આદત, સફાઈસેં ક્યા હોતા હૈ. ૧
 ઇરાદા જુઠ હૈ તેરા, દગા બાજી તુ કરતા હૈ;
 ખૂરી હાલત તેરી હોગી, શીકર તજકે ક્યા સોતા હૈ. ૨
 વફાદારી ન રખતા હૈ, મતલબસેં તુ લડતા હૈ;
 નહિ રહેગા તેરા જોબન, ખૂરી દાનતસેં ખોતા હૈ. ૩
 ખૂરા ખ્યાલોસેં રે નાદાન, ખુશીકા રંગ લાતા હૈ;
 નહિ અંધેર દુનિયામેં, ગુન્હેગારોહી રોતા હૈ. ૪
 પ્રથા તકલીફ ઉઠાતા હૈ, ઇલમ જુઠો ચલાતા હૈ;
 શિવસુખ કે લીચે મૂરખ, દિલકો કયોં ન ઘોતા હૈ. ૫

(૩૮)

રાગ પીલુ ખરવા.

ગુરને મોચે અપૂર્વ ગહેના પહેનાયા,

જુઠ જગત અખ લાયા.

ગુરને. ૧

કુટે ન કુટે કોઈ ન લૂટે,	શુરને. ૨
અતર ધુન લગાયા,	
હીરા મોતી જડા ન તામે,	શુરને ૩
દેખત મન લોભાયા	
રહે ન ઘરમે નહિ પીટારે,	શુરને ૪
અતરમે તો મઢાયા	
શુન રત્નોસે એહ ભૂષિત હે,	શુરને ૫
દિન દિન તેજ બઢાયા	
અગમ ગહેના પહેના અળતો,	શુરને. ૬
શિવાનદ પદ પાયા	

(૩૮)

રામ કાર્કોગડ ત્રિતાવ

તુમ જાનો જગ હે જૂઠારે,	
મોહ અરિને લુટારે	તુમ૦
મલમલ ચીર ધરો ક્યા પ્રોતે,	
ભક્ષિતરસ નહિ ધુટારે	તુમ૦ ૧
સાથ ન આવે શાલ દુશાલા,	
ઉનસે જનો અળ પૂઠારે	તુમ૦ ૨
ચાર દિનોકા જોખન જાનો,	
ક્યો જનતો હો રૂઠારે	તુમ૦ ૩
ફટા ચોલના અળ નરદેહકા,	
આયુ આખીર ખૂટારે.	તુમ૦ ૪

પ્રભુ ભજનસેં નિમંત્ર હોકર,
 બનો કમંસેં છૂટારે. તુમં ૫
 સંતકે ચરન ધરો જળ શિરપર,
 શિવાનંદ તખ તૂઠારે. તુમં ૬

(૪૦)

ગઝલ.

ક્યા કરતા હે શુમાન તું જાના જરૂર હે.
 રખ દિલમેં તેરે લાન, જાના જરૂર હે. ટેક૦
 ચાર દિનકી ચાંદનીમેં, ક્યા બને મગરૂર;
 દોલત દુનિયા છોડકે, જાના જરૂર હે. ક્યાં ૧
 ફરમાન તું પ્રભુકા, પ્રેમસેં ઉઠાવે શિર;
 કર રહેમ તું ગરીબોંપર, જાના જરૂર હે. ક્યાં ૨
 અમીરીકે ફકીરીમેં દિલ રાખ તું સમાન;
 છપીલી બેર છોડકે, જાના જરૂર હે. ક્યાં ૩
 લછમન રહા ન રામન, રાવન રહા ન ભીમ;
 કાલ લે ગયા સખી, જાના જરૂર હે. ક્યાં ૪
 નિરધન અરૂ ધનવાંત, શુનવાંત કે ગમાર;
 જમકે સાથ ચલે ગયે, જાના જરૂર હે. ક્યાં ૫
 રહા ન કોઈ મંત્રસેં, ન કોઈ તંત્રસેં;
 સખ હાથ પસારે ચલે, જાના જરૂર હે. ક્યાં ૬
 ભલા ભલાઈ કર ગયે, બેઠે પ્રભુકે પાસ;
 તુલી કર ભલાઈકો, જાના જરૂર હે. ક્યાં ૭

કર તેરે દિલકો સદા, મોકા આછા મીલા,
જિનબહિતસે, શિવ પાયગા, જાના જરૂર હૈ, કયાં ૮

(૪૧)

સ્વામી

મીલા હમકો પ્રભુ પ્યારા, બને જગસે હમે ન્યારા,
સદા ઉપકારકો કરતે, ખીરકો ચિત્તમે ધરતે,
હુ ખકર કર્મકો હગ્તે, હમે જમમે નહિ કરતે
મીલા. ૧

મુશીબતસે પ્રભુ પાયા, ગુરુજી કે ચરન આયા,
લગત હય જુઠી જગ માયા, ન ચાહતે હૈ મુદર કાયા.
મીલા. ૨

દીયા મોહ મૈન્યકુ પટકે, પ્રયા જગમે નહીં ભટકે
અતર કે ખેરિસે છટકે, શિવાનદમે, રહે અટકે.
મીલા. ૩

(૪૨)

સ્વામી

હુનિયામે તેરે વાન્તે, કિતાબો જુઠી સસ્તી હૈ
અમીરીકે દમામોમે, દિલમે બહોત હસતી હૈ,
પેનાકે હાથમે જણગ, બલમે દર ખીચતી હૈ
હુનિયામે. ૧

પ્રભુકા નામ લેનેસેં, જલાં કયા તેરી ઘીસતી હૈ;
લીયાં જીસને ફકીરીકો, ઉસીકે દિલમેં મસ્તી હૈ.
હુનિયામેં. ૨

અરે ઈસ ફાની હુનિયામેં, બધી ઘર ઘર ઘુસતી હૈ;
શિવપદમેં ધરે જો દિલ, ઉસીકુ હી દુરસ્તી હૈ.
હુનિયામેં. ૩

(૪૩)

યમન દાદરા

ધર જિનવરકા ધ્યાનરે ચેતન તુ.

ચાર દિનોકી જીંઠગી તેરી,

મોહ સંપત લીએ ચોરરે.

ચેતન. ૧

કાગલ પુતલી ગીર ગઈ જલમેં,

દેખત અબ કયા ખોલ રે;

ચેતન. ૨

પાની વીચ બતાસા જૈસા,

તૈસા જગ સબ ખોલરે.

ચેતન. ૩

વથા નિંદમેં કયા સોવત હે,

એહ નર દેહ અનમોલ રે;

ચેતન. ૪

પરલવકા ભય રાખ ચિત્તમેં,

મુખસેં જૂઠ ન ખોલરે.

ચેતન. ૫

ઈસ જગમે કહ્યું તેગ નાંહી,

કહ્યું બલકે ઢાલરે

ચેતન ૬

ચોચકે દેખ અતરમે અણતો,

શિવપદકુ લે મોલરે.

ચેતન. ૭

(૪૪)

ગગ સોરઠ ત્રિનાથ

હે ચેતન સુખકર જિનવર, ચિત્તમે' ધારનારે.

બડે ભાગમે' નર દેહ પાયા, મોહ જલમે તું ભરમાયા,

વ્રથા શ્વાસ મત જોના, મોહકુ મારનારે—હે ચેતન. ૧

નાનરૂપ પાનીસે મનકી, શુદ્ધિ કર તજ મમતા તનકી,

નિર્મલ બનકર જગજીવો દો, તારનારે—હે ચેતન. ૨

મુશ્નનગીમે ચોખમત હૈ, હ્રદયમ હુંટનકો વો ધમ્મત હૈ,

માવધ હોકર જગ જ લલલ, બિમારનારે—હે ચેતન ૩

ક્યો નહિ સજતા ખીર નામ દો, સુદૃઢ તન કીરદોન દામ દો,

ભકિત ઝરકે અતર વેગી, ટાગનારે—હે ચેતન ૪.

બુરે દામમે તું નહિ ડરતા, પુન્ય દામ ચિત્તમે નહિ ધરતા,

હુ બકર આધાસે મનદો તુ, નિવારનારે—હે ચેતન ૫

ઉત્તમ અવસ્થા ખીન લતલ હૈ, આયુ તેગી દાલ ખાત હૈ,

શિવપદ કારન અતર માયા, કારનારે—હે ચેતન. ૬

પ્રભુકા નામ લેનેસેં, જલાં કયા તેરી ઘીસતી હૈ;
લીયાં જીસને ફકીરીકો, ઉચીકે દિલમેં મસ્તી હૈ.
દુનિયામેં. ૨

અરે ઈસ કાની દુનિયામેં, બહી ઘર ઘર ધુસતી હૈ;
શિવપદમેં ધરે ને દિલ, ઉસીકુ હી દુરસ્તી હૈ.
દુનિયામેં. ૩

(૪૩)

યમન દાદરા

ધર જિનવરકા ધ્યાનરે ચેતન તુ.

ચાર દિનોકી જાંઘગી તેરી,
મોહ સંપત લીએ ચોરરે. ચેતન. ૧

કાગલ પુતલી ગીર ગઈ જલમેં,
દેખત અળ કયા ખોલ રે; ચેતન. ૨

પાની વીચ બતાસા જૈસા,
તેસા જગ સળ ખોલરે. ચેતન. ૩

ત્રથા નિંદમેં કયા સોવત હે,
એહ નર દેહ અનમોલ રે; ચેતન. ૪

પરલવકા ભય રાખ ચિત્તમેં,
મુખસેં જૂઠ ન ખોલરે. ચેતન. ૫

ધંસ જગમે કહુ તેરા નાહી,

કહુ બનકે ઢાલરે

ચેતન. ૬

શોચકે દેખ અતરમે અળતો,

શિવપદકુ લે મોલરે

ચેતન. ૭

(૪૪)

રાગ સૌરઠ ત્રિનાથ

હે ચેતન સુખકર જિનવર, ચિત્તમે ધારનારે.

બડે ભાગમે નર દેહ પાયા, મોહ જલમેં તું ભરમાયા,

મથા શ્વાસ મત ઝોના, મોહકુ મારનારે—હે ચેતન ૧

જ્ઞાનરૂપ પાનીમે મનકી, શુદ્ધિ કર તજ મમતા તનકી,

નિર્મલ બનકુ જગજીવો કો, તારનારે—હે ચેતન ૨

ધમ નગરીમે ચોખમત હે, હરદમ લુટનકો વો ધમત હે,

માવધ હોકર જગ જ જલ, ધિમારનારે—હે ચેતન ૩

ક્યો નહિ ભજતા પીરનામ કો, સુદરતન કીરકોન કામકો,

ભવિત ડરકે અતર વૈરી, ટાળનારે—હે ચેતન ૪.

ભુરે કામમે તું નહિ કરતા, પુન્ય કામ ચિત્તમે નહિ ધરતા,

હુ બાકર આશાસે મનકો તુ, નિવારનારે—હે ચેતન. ૫

હિતમ અવસર ખીત જાત હે, આયુ તેરી કાલ ખાત હે,

શિવપદ કારન અતર માયા, ડારનારે—હે ચેતન ૬

(૪૫)

ભૈરવી લાવણી

કાલ ક્રીરે નિશદિન શીર તેરે, અનંત ધાર જિસને મારા;
 લવસાગરકી ધાર કઠિન હૈ, પથ્થરકુ કયા કર ધારા. ૧
 છુટન ચાહે કર્મ અરિસેં, તો તું તજ મમતા ખ્યારા;
 સદ્ગુણકી કર સેવા પ્રીતે, જગસેં ધનકર તું ન્યારા. ૨
 તજ દે લોભ જિગરસેં તેરે, અંતરસેં તજ તું દારા;
 તરૂવર પાન સમાન શ્વાસતો, સમય સમયમેં ઠગનારા. ૩
 બોલત ધારે ચાલત સોલે, શ્વાસ આયુકો હરનારા;
 કીડામેં છતીસ જાત હૈ, અંતસમેં તું રોનારા. ૪
 સંત મહદસેં પાર ઉતરજ, હુંઠત ક્રીર હુઃખ હરનારા;
 શિવપદ કારન સંત ચરન હૈ, ભિન્ન કર્મસેં કરનારા. ૫

(૪૬)

કુમરી

તેરે માથે પ્રીરત હૈ કાલ,
 ધન્ય જીનોને કર્મકો મારા;
 તજ જેઠે સળ જગ જંજાલ—તેરે. ૧
 જિનકા લડંસા ધાર ચિતમેં,
 સંત કૃપાસેં કર્મ ટાલ—તેરે. ૨
 ઔરકે દિલકુ હુઃખ નહિ દેના,
 જપ નિશદિન જિનનામ માલ—તેરે. ૩

ઘરકું જાન શરાં સમ ચિત્તમે,
 મમત ધરત તું કાયા બે હાલ—તેરે. ૪
 તન મન ધન સળ વાર પ્રભુ પર,
 ત્રિશલાસુતહે દીન ફ્યાલ—તેરે. ૫
 મારે મોહકું વિવેક અસિમે,
 ધર શિવ કારન લાકિત હાલ—તેરે. ૬

(૪૭)

ગગ દેશ ગજન

નહિ કર શુમાન દિલમે તેરે. રાવન સુરીએ મર ગયે;
 શુમાનસે જો હુકમ ચલાતે, વોલી આખીર મર ગયે ૧
 આહત ખુરી નાદાન જાનકે, ક્યો રજો દિલમે તેરે,
 કીરતેથે મગરૂર જાનકે, વોલી આખીર મર ગયે ૨
 પાદ કર માલીક નિશદિન, આફ રજા દિલકો સદા,
 મતલબકી મસલત કરતેથે, વોલી આખીર મર ગયે ૩
 ઉલટી સમજ તજ દિલમે તેરે, જો કીકર મત મો કલી,
 જો જડી તકલીફ ઉઠાતે, વોલી આખીર મર ગયે ૪
 અધેર નહિ ઇસ જગતમે, શિવપર જરૂર જીમવાસ કર,
 ખુશીમે જો જાદ કામ કરતે, વોલી આખીર મર ગયે. ૫

(૪૮)

પીતુ ગજન

લીયા કદીરી તો ડરના ક્યા રે,
 આશા તણ તણ કરના ક્યા રે,

પડા રહેગા સખ ઝોડી જગમેં,
તો ફીર દ્રવ્યકું હરના કયા રે. ૧

કર્માધીન મૂઢ લોકસેં,
મૂરખતાસેં લરના કયા રે;
મોહ ગયા જળ અંતરમેંસેં,
તળ જીના કે મરના કયા રે. ૨

ખીતરાગ ત્રિશલાસુત તજકે,
ઝૈરકે સરનકું ધરના કયા રે;
શિવાનંદપદ પૂરણ ઘટમેં,
પુદ્ગલસેં ફીર લરના કયા રે. ૩

(૪૯)

રાગ ખીહાગ ત્રિતાલ.

મૂરખ પ્રથા જપે મુખ માલા—
મન ભટકે ચહું દિશ આશામેં,
અંતર તેરા કાલા. મૂરખ. ૧

સુત વિત્ત દારામેં સુખ માને,
અહોનિશ ચિત્તમેં ધારે;
મનખોધક સદ્ગુરૂકી સેવા,
હિલમેં તું ન ખિચારે. મૂરખ. ૨

ગુરૂપદ પંકજ ધ્યાન ધરે ખીન,
સન્મારગ નર્થ પાવે;

ચિંતામણિ સમ સદ્ગુરુ સેવા,
 સત સદા ઈમ ગાવે મૂરખ, ૩
 ભક્તિ તજ જિનવરકી ચિત્તસે,
 જનની કુખ લગાયા,
 શિવાનંદ પદ પ્રીત ન ભકુ,
 આખીર વેળા પીછતાયા. મૂરખ, ૪

(૫૦)

રાગ ખંભાય ત્રિનાન
 અળતો ભજનેકી ધુન મચાઈ,
 નિરખખ જગ વહલ સુખકારી,
 સદ્ગુરુ શિખ સોહાઈ અળતો ૧
 વ્યાકુલતા ભવમે અળ લાગત,
 પુદ્ગલ સગ ન ભાવે,
 જ્ઞાનકી ખાત ગમે એક ચિત્તમે,
 મોહ અરિ ભટકાવે અળતો ૨
 તન ખનકી મન કુજ ગલીમે,
 ચિદાનંદ ગ્સ પાવે,
 ભક્તિ કૌયલ કુકુ કરત હે,
 મશય મેધ ન આવે અળતો ૩
 ધન મદિર નારી નવ ચાહુ,
 ખાલક સમ ગુન ગાઉં,
 વિવિધ વિષય નવ ચાહુ ચિત્તમે,
 શિવાનંદ પદ પાઉં અળતો. ૪

(૫૧)

રાગ કલ્યાણ ત્રિતાલ.

જગમે' મેરા નહિ અળ કોઈ—

માત તાત દારા સુત ન્યારે, સંત પ્રભુ મુજ દોઈ. જ. ૧
 સુરનર મુનિવર બંદત જાકો, બીતરાગ સુખકારી;
 રાગ દ્રેષ જયકારી પ્રભુજી, વર્દ્ધમાન ગુનકારી. જ. ૨
 હીનમતિ કપટીમે' વિષઈ, ગુન ગણસેં લલચાયો;
 સંત કૃપાસેં મારગ પાયો, આશ તજી ગુન ગાયો. જ. ૩
 કામ ક્રોધ મદ મોહ લોભ ગસ, સ્વારથમે' બહુ ધાયો;
 શિવાનંદ પ્રભુ નાથ કૃપાલુ, તેરે દારયે આયો. જ. ૪

(૫૨)

રાગ ધનાશ્રી ત્રિતાલ.

ચેતન કર જિનવર ગુન ગાન;
 રાવન સમ બલવાન રહા નહિ,
 તું કયા ધરતા ગુમાન. ચેતન. ૧
 તરુવર પર પક્ષી ગણુ બેઠત,
 તૈસે જગકુ જાન,
 આનંદ પ્રાત સમય જો ધરતે હૈ,
 સંધ્યા રહત અચાન. ચેતન. ૨
 પ્રભુ નામકી ધુન લગાદે,
 લે લક્ષિત રસ તાન;
 વર્દ્ધમાન જિન ઘટમે' ધર નિત,
 કર સમતા રસ પાન. ચેતન. ૩

નિશદિન નિરખ સિદ્ધારથ નદન,
 ધર ચિત્તમે કંઠુ શાન;
 શિવાનંદ પદ કારન નિશ્ચે,
 ધર શિક્ષા તુ કાન ચેતન. ૪

(૫૩)

રાગ ત્રિનાલ.

ચેતન માથે ફીરત કાલ—
 ભગ હૃદયમે, બોલનિહસે,
 તજ અર્પણ બાલક ચાલ ચેતન. ૧

સ્વાભાવિક પૂરન પદ તેરો,
 અથા બશે કયોં બાલ,
 ચાચિત ભૂષણ સર્મે પર મુખ હે,
 હેય સમજ જાણેલ ચેતન. ૨

તન મન ધન અર્પન કર ગુરુકો,
 કર તું હૃદય વિશાલ,
 પ્રેમ જિના પાવે નહિ ભારગ,
 કમ બડે વિકરાલ ચેતન. ૩

તિન ભુવનમે ચરન નહિકો,
 જિના કૃપા જગપાલ,
 શિવાનંદ ત્રિશલા મુતસ્વામી,
 જપ નિશદિશ ગુનમાલ ચેતન ૪

(૫૪)

તાલ સારંગ ત્રિતાલ.

ચેતન ધરતું ધીરજ હાલ—

જાગ્યત જ્ઞાન દશા જિનકે ઉર,

તિનકું ખાત ન કાલ;

મોહ સર્પકું જાંશુલિ સમ હે,

કાપત માયા જાલ.

ચેતન. ૧

સરલ ચિત્ત અરુ સુખકર ભક્તિ,

ગ્રાસ કરે તતકાલ;

જ્ઞાન અરુ વૈરાગ ધરે ચિત્ત;

શુદ્ધ વૃત્તિ સ્થિર માલ.

ચેતન. ૨

સુર અસુર નર નાગ ઇંદ્રસખ;

ખંદત હે જગપાલ;

શિવાનંદ ત્રિશલા સુત સ્વામી,

પલ પલ જપ ગુનમાલ.

ચેતન. ૩

(૫૫)

રાગ રામકલી ત્રિતાલ.

જિનવર તેરે પદ અર્પણાય;

તનકે દયાકર ખાલક પરતું,

નિત નિત દર્શન ધાય.

જિનવર. ૧

મન મોહન ગુન સુખકર તેરે,

સંત સદા જશ ગાય;

પ્રાન જીવન લક્ષ્મીનકે સ્વામી,
 અતરમે અળ આય જિનવર. ૨
 પૂણ્ણાનંદ સુધાકર નાયક,
 દર્શન, ણીન અકુલાય,
 કૃપણુ ચહે જિમ ધન રાશિકો,
 તિમ ચિત્તવૃત્તિ ચહાય. જિનવર. ૩
 પરમારથકુ સ્વારથ જાને,
 સત ચરન ચિત્ત લાય,
 શિવાનંદ ત્રિશલા સુત સ્વામી,
 તુમ પર બલિ બલિભય જિનવર. ૪

(૫૬)

રામ રામજીલી ત્રિતાલ
 અળધુ જિન દરસનકો ચાવ,
 બાઢી પ્રીતિ જિનવરસે મુજ,
 ચાહે લોગ રિસાવ અળધુ ૧
 અગ અગમે વ્યાપક નાયક,
 પલ પલ વૃદ્ધિ ભાવ,
 લોચન કમલ સમાન મુશોભિત,
 શુદ્ધ વૃત્તિ ચિત્ત લાવ અળધુ ૨
 અદ્રશ્યુતકારી શક્તિ પ્રભુકી,
 નાયકો દાસ કહાવ,
 શિવાનંદ ત્રિશલા સુત સ્વામી,
 લાજ રહો કે જાવ અળધુ ૩

(૫૭)

રાગ બીહાગ ત્રિતાલ.

અબધુ ભળે સદા જગપાલ—

દાવાશિ સમ કાલ દશોદિશ,

ફીરત હે બિકરાલ.

અબધુ. ૧

પટકે ખીર બડે ને છિનમેં,

જપટ કરત બેહાલ;

વદન કમલ જિનવર કે નિરખો;

સુખકર ત્રિશલા બાલ.

અબધુ. ૨

નિજ સુખમેં પુરનતા સમળે,

નશ્વર ગોરે ગાલ;

પર વસ્તુસેં ઉન્મત હોકર,

કાઠત કોધકી જવાલ.

અબધુ. ૩

તીન જગતકા જીતન હારા,

વીર સુભટ હે કાલ;

શિવાનંદ પ્રભુદાસ ખીરકો,

શુનકી બળવે તાલ.

અબધુ. ૪

(૫૮)

રાગ-દેશ ત્રિતાલ.

જિનવર બંદત હોંકર જોર,

દર્શન કારન તલપત જીયરો;

રોકત મોહ બરજોર.

જિનવર. ૧

મહ ગજવર પર બેઠો ગુમાને,
 મૃગનયની ચિત્તચોર;
 પુરુષોત્તમ પ્રભુ ત્રિશલાનંદન,
 એકલી નાથ ન ચોર. જિનવર. ૨
 હલાહલ સમ લાગત જગ અળ,
 વિષય સગ બિછોર,
 શિવાનંદ પ્રભુ સુખકર નાયક,
 તેરે દાસ કરોર. જિનવર. ૩

(૫૬)

રાગ દરબારી ઢાન્હરા ત્રિતાલ
 જિનવર સુખકર નામ આધાર,
 નાવ સમાન કહે બુદ્ધ જન સખ;
 સુમિરત વારવાર. જિનવર. ૧
 મંત્ર યત્ર અરૂં વિવિધ તત્રમે,
 જનત સારકો સારક,
 દોટિન રૂપ ધરે જગમેં જિય,
 નામ બિના નિરધાર. જિનવર. ૨
 નિજ સુખમે જો મગન બયે નિત,
 પરકુ સમજે સાર;
 તત્ત્વ બિલોઠે જગકા ચિતમેં,
 ત્રિશલા સુત પર ચ્યોર. જિનવર. ૩
 વ્યાપક વિષધર કાલ જગતમેં,
 તાસે હોત બે જાર,

શિવાનંદ પ્રભુ ભવસાગરસેં,

ઉતારો અથ પાર.

જિનવર. ૪

(૬૦)

રાગ દેશ ત્રિતાલ.

ખીર પ્રભુ લિયો મેરો ચિત્ત ચોર;

મન બચ કાય કીચે અપને બશ,

પ્રીત જગતસેં તોર;

અનુભવ રસ નિત લેત અંતરમેં,

પુદ્ગલ સુખકું છોર.

વીર૦ ૧

તુમ ખીન છિન ઇક યુગ સમ લાગત,

ચાહું ન ચિત્તમેં ચોર;

મોહની મુરતિ અથ દરશાવો,

હૃદય કરત બર જોર.

ખીર. ૨

મગન ભયે નિજ સુખમેં પ્રભુજી,

દાસકું ફર બિછોર;

શિવાનંદ પ્રભુ તરસત નિશદિન,

જેસે મેઘ ચિત્તમોર.

ખીર. ૩

(૬૧)

રાગ બિહાગ ત્રિતાલ.

ખીર જિનં ભયે નિપટ કઠોર,

ચિત્તવત ચિત્તપદ પદ પ્રભુ સુમકો,

જેસે ચંદ ચકોર.

વીર૦ ૧

નિશદિન દરસન આહત-ચિત્તમે,
 આતક કન્યો ધનધોર,
 મગન લયે તુજ ગુનમે અબતો,
 લાગત હૈ મોહ ચોર ખીર૦ ૨
 ખાલ વૃદ્ધ ધનખત સલીકો,
 કાલ અસત ખંરનેર,
 શિવાનદ ત્રિશલા સુત-સ્વામી,
 લયો અતરમે-લોર ખીર૦ ૩

(૬૨)

રાગ જિહાગ ત્રિતાલ

અતરમે ત્રિશલા માત કિચોર,
 મનમોહન સુખકર પ્રભુ મુરત,
 મેરો લીયો ચિત્તચોર અતરમે ૧
 દોરપેકાડો અરજ કરત હું,
 કર્મનલ મુજ-તોર,
 શિવાનદ જગ વલ્લભ સ્વામી,
 જગસે મોયે જિછોર અતરમે ૨

(૬૩)

રાગ દેશ ત્રિતાલ

મૂરખ મલકત દેખત અગ,
 રકત માસકા-ળના પુતેલા,
 તામે માને રગ—મૂરખ૦ ૧

ઝલક ભૂષણમે શોભા માનત,
 સદા ધિષયકો સંગ;
 અતિ તરંગ મોહકે માનો,
 સુખકર લાગે અનંગ.—મૂરખ ૦ ૨
 આરોપિત સુખ અદ્ય સમયકો,
 સત્વર જાકો ભંગ;
 શિવાનંદ સુખસહજ વિલાસી,
 જામે સમતાગંગ.—મૂરખ ૦ ૩

(૬૪)

રાગ વિહાગ ત્રિતાલ.

મૂરખ માનવે ભવ દિનચાર,
 મોહ સુતા સંગ શુદ્ધ ખુદ્ધ જોઈ,
 અંબતો સ્વરૂપ સંસાર. મૂરખ. ૧
 અભયદાન દાતા ત્રિશલા સુત,
 નિરખત કયોં ન દિદાર;
 શિવાનંદ ભગવાન સમર લે,
 સંતનાથ દિલદાર મૂરખ. ૨

(૬૫)

રાગ સોરઠ ત્રિતાલ

જિનવર પ્રિતમ વિશલાનંદ; જગ જીવન પૂરણ પરમેશ્વર,
 પ્રગટે જગમે ચંદ. જિનવર. ૧

મોહ સંગસે મૂઢ ભયોમે, રહ્યો વિષયકે દેંદ;
શિવાનદ જગદીશ્વર સ્વામી, યાચત પરમાનંદ.

જિનવર. ૨

(૬૬)

રામ વિહાગ ત્રિતાલ

જિનવર મોહ અરિસેં ણિછોર

વિવિધ રૂપ દશોકે નટખટ,

લીયો આતમ ધન ચોર.

જિનવર. ૧

આરજાદિત જ્ઞાનાદિ શુન મળ, પીરા કરત કરોર,

વિકલ્પ રૂપ મધયાન કરાકે, દીયો કુગતિમે જોર.

જિનવર. ૨

નિર્મલ સ્ફટિક સમાનરૂપ નિજ, ભ્રમમેં મનાવત ઝોર,

શિવાનદા ત્રિશલા સુત અધહર, ભવળધન અખતોર.

જિનવર. ૩

(૬૭)

રાગ વિહાગ ત્રિતાલ

વીર જિન પુરૂષોત્તમ જગ બ્રાત,

તુમ દર્શન ણિન કલ ન પરતકે,

ભઈ યુગ સમગતરાત.

વીર. ૧

વિકલ્પ ભયો ચિત યુખ નહિ લાગત,

આયુ છિનછિન જાત,

શિવાનદ હુ ખાલ જન સ્વામી, તુંદિ મેરો તાત. વીર. ૨

(૬૬)

રાગ ખમાય હુમરી

અંતરમેં વર્દમાન શુભ નામ;
 પ્રભુ બીન પલ એક કઠિન લાગત હૈ,
 ભુલ ગયો ધનધામ;
 શિવાનંદ ત્રિશલાનંદ જિનવર,
 લયોદય અણકામ. અંતરમેં: ૧

(૬૬)

રાગ ગિહાગ ત્રિતાલ

મૂરખ સન પ્રભુસેં પ્રીતિ જોર;
 ભક્ત વધલ જગજીવનં સ્વામી;
 ત્રિશલા માત કિશોર. મૂરખ. ૧
 દરશ ગિન મોયે કલ ન પરત હૈ,
 હૈ નયનોકી કોર;
 શિવાનંદ પુરુષોત્તમ જિનવર,
 એકહી દેવ ન જોર. મૂરખ. ૨

(૭૦)

રાગ ધનાશ્રી ત્રિતાલ.

હમારે સિદ્ધાચલ ઉર જોર,
 માયા મત્સર તહાં ન વ્યાપે;
 જહાં એઠે નાભિકિશોર. હમારે. ૧

(૩૯૯)

મલિન વાસના મનકી છૂટે,
રહે ન દૌરા દોર,
શિવાનંદ જગદીશ્વર સ્વામી,
ભયો ચિત્ત ઇંક ઠોર, હંમેરે. ૨

(૭૧)

રાગ મીઠાનો રાંગે ત્રિતાલ
ધન ધન શ્રી સિદ્ધાચલ ધામ,
આગમ લાકી મહિમો ગાવે,
ઇચ્છિત પૂરણ કામ ધન. ૧
લાકી રજકો મુનિવર ચાહે,
યોગી જન, વિશ્રામ,
ભક્ત પ્રભુકે નિશદિન વિહરત
રહે આઠો ચામ ધન ૨
મતનકો છવન ધન લાનો,
મગલકર અભિરામ,
શિવાનંદ વિમલાચલ સ્વામી,
કૃપે ચિત્ત ઇંકામ. ધન. ૩

(૭૨)

બજન,
પ્રભુકા ભજન કરગા રે,
અળ મે નહિ મરૂંગા રે,

સદ્ગુરૂ ચિત્તમેં ધરૂંગા રે,
કર્મસેં નહિ કરૂંગા રે. પ્રભુકા. ૧

ધંદ્રજલસમ જગ જાનુંગા,
કરૂં ન તામેં મમતા;
અધમ લોકકા ગયન જાનસેં,
નહિ તજુંગા સમતા. પ્રભુકા. ૨

ગગન નગર સમ જગડી રચના,
જલદ પટલ સમ જોળન;
વિદ્યુત સમ હૈ ચંચલ સંગમ,
સમજે ન કાજી ગમન. પ્રભુકા. ૩

જ્ઞાન ધનુષ્યકુ ધરકે ચિત્તમેં,
કર્મ અરિકુ મારૂં;
શિવાનંદ પદ પ્રાપ્તિ કારન,
જગકુ અજમેં તારૂં. પ્રભુકા. ૪

(૭૩)

ભજન.

જિનકા બેશ લજાયા બે,
જિનવર રૂપે ન પાયા બે. જિનકા.

ધરકુ છોડ કર શિર મુંડાયા,
બેઠા બનકે ચોગી;

યોગ માર્ગિકા મર્મ ન જ્ઞાના,
અતરમે હય ભોગી જિનકા. ૧

માત તાત અરૂ બધવ નારી,
ધન કુટુબ પરિવાગ,
હુ બ કર જાનકે તજકર બેઠા,
નહિ મોહકુ માગ જિનકા ૨

કર્મ બધકા હેતુ પરિશ્રદ,
જાનકે જાહીર ત્યાગે,
મૂર્છા મૂલ ગઈ નહિ ચિતસે,
અતરમે નહિ જાગે જિનકા. ૩

મોહકે કારન સુતકુ માને,
ચેલા ચિતમે ધારે,
અનાદિ હુ બ કર લવ વૈગીકુ,
ભક્તિમે નહિ મારે જિનકા ૪

સાસારિક સળ કલેશ છોડકે,
ગરુડ મમતા ધર બેઠા,
જાદ જિજ્ઞાસે મસ્ત રહે નિત,
લડના નૈસા ઘેટા જિનકા ૫

કપડે રંગે વિવિધ જાતકે,
મનકુ તો નહિ રગા,
જિવાનદ પ્રભુ કૈમે પાવે,
નહાવે ન ભક્તિ ગગા જિનકા ૬

ભજન

ચેતરે ચેતન જગસેં ચોકદિન હાથ પસારે જાના;
આખીર મટીમેં મીલ જાના. ચેતરે.

નર દેહ દુર્લભ ણિષય સુખમેં.

પ્રથા ગુમાવે મૂઠ;

કાલ રિપુકે સુખમેં જોડા,

સમજે મર્મ ન ગૂઢ.

આખીર. ૧

દુઃખ જવાલાસેં વ્યાપ જગત હૈ,

મર્મ ન જાને ચિત્તમેં;

મૃગતૃષ્ણા સમ ભ્રમસેં ભટકે,

ધરતા મમતા વિત્તમેં.

આખીર. ૨

લોક સંગમેં જોદ ન માને,

જાને ન નશ્વર દેહ.

કાલ અરિકુ દૂરજ દેખે,

ધરે નારીમેં નેહ.

આખીર. ૩

સંપત્તિમેં હર્ષ ધરત હૈ,

વિપદામેં ચિત્ત શોક;

ણિષય સુખોં કે કારન નિશદિન,

યતન કરે સહુ ફોક.

આખીર. ૪

સ્વપ્ન મમાન હય દૌલત દુનિયા,
 કયા ગાહે ચિત્ત ભોગ,
 શિવાનદ પ્રભુ ટેમે પાવે,
 વિપરીત હય મયોગ આખીર ૫

(૭૫)

ભગ્ન

જગતમે મોહકા હયડે પમારા,
 તામે મમતા ભલારે તામે મમતા,
 ધરત કયા ખ્યાગ— જગતમે
 બાળા માર્ક ભેરુ બાઈ,
 જૂઠા હય પરિવાગ,
 અપના જાનકે મોહ ધરત હય,
 મર્મ ન જાને ગવાગ જગતમે ૧

ત્રણ ભુવનમે કાલ અગ્નિ,
 હે તુ કીમકુ ન માગ,
 સુર અસુર નર ઈંદ્ર મણિકો,
 નરક નિગોદમે હાગ જગતમે. ૨

ભીમ મમાન જલિષ્ટ જગતમે,
 કાલ જલીમે હાગ,
 રાવન સમ ગર્વિષ્ટ જત્રીખી,
 તામે બયા નહિ ન્યાગ જગતમે ૩

ગાડી, ઘોડા, ધન, હવેલી,
 સેવક ને સરદારા;
 કાલ ભુજંગ ભયંકર આગે,
 નહિ કોઈ રક્ષણ હારા. જગતમેં. ૪
 કાલ સિંહ સેવિત જમ ણનમેં,
 સાતનંદન આધારા;
 શિવાનંદ પદ દાયક જિનવર,
 ભવિજન તારનહારા. જગતમેં. ૫

(૭૬)

ભજન.

સંતો જગ ભૂલા જગભૂલા,
 મમતામેં રહે જૂલા— સંતો.
 બકા શરન ધરત હય ચિત્તમેં,
 વોતો કાલકે મુખમેં;
 સહસ્ર યતનસેં નહિરે છુટત હય,
 રહતા નિશદિન દુઃખમેં. સંતો. ૧
 એસા કોઈ બલી નહિ ભસને,
 કાલ રિપુકૂ મારા;
 કાલ વન્હિસેં ભરમ ભયે સખ,
 હુવા ન કોઈ આધારા. સંતો. ૨

ખાલ યુવાન કે વૃદ્ધ જગતમે,

કાલ નજગસે ન દૂરા,

શૂરવીર અરુ ધીર મળીકુ.

કાલ કહે અક્યૂગ

સતો ૩

હુચ્ચી ઘોડા માલ ખળના,

વિધ વિધ ઔપધ મત્રો,

કાલ અરિસે છુડાવે ન ઢોઈ,

સમર્થ બને નહિ તત્રો

સતો ૪

વિક્રમતાકા મદ તળતઠ હય,

જખતક કાલ ન આયા,

જલચર થલચર ખેચર મળઠો,

કાલ બલિને ખાયા

સતો ૫

નિનઠે નેત્ર કટાક્ષસે જગસળ,

ભયભીત ચિત્તમે હોખલવે,

ચરનકે બલમે ગિરિકુ દખાવે,

કાલ શરન વોળી આવે

મતો ૬

દેવ દૈત્ય વિદ્યાધર વ્યતર,

કાલ રિયુને મારા,

શિવાનદપદ દાયઠ જિનચર,

કાલ અગ્નિકુ સહારા

મતો. ૭

(૭૭)

ભજન.

ગુરૂને જ્ઞાન સુનાયા બે,
 મુજકું ભવસેં છુડાયા બે—ગુરૂં
 જડ ચેતનકા ભેદ બતાકે,
 આતમરૂપ દિખાયા;
 કર્મ અરિ સંહારન કુંચી,
 કરૂનાસેં દરશાયા—ગુરૂં ૧
 પીવત હય અનુભવ રસ નિશદિન,
 લીયા કટોરા ભક્તિ;
 તત્વ જ્ઞાનકા ડાલ મશાલા,
 પ્રગટ ભઈ નિજ શક્તિ—ગુરૂં ૨
 નરકાદિક યોનિકા ભય અબ,
 અતરમેં નહિ હોવે;
 શિવાનંદ પ્રભુ ઘટમેં બિલોકે,
 ભ્રમસેં ક્યોં અબ રોવે—ગુરૂં ૩

(૭૮)

ભજન.

પ્રભુકી ભક્તિ કરનારે,
 કાલસેં કાયકું ડરનારે.—પ્રભુકીં

મહા મોહમે વ્યાપક જગ હય,
 હુ ખ વન્હિમે જલતા,
 રાગ દેવકી જવાલા પ્રગટે,
 મૂંખતામે ઢલતા.—પ્રભુકી૦ ૧

સથહ કરતા માલ ખનના,
 માનત મેગ મેગ,
 શ્વાસ ગયા તો પડા રહેગા,
 સાથ ન આવે તેરા —પ્રભુકી૦ ૨

સ્વારથ કે બશ જગ કે જન સખ,
 ખીન સ્વારથ નહીં કોઈ,
 સુખ કે દાતા માનત તાકુ,
 હુ ખ કારન સખ હોઈ —પ્રભુકી૦ ૩

આયા અઢેલા પાસ નહિ જી,
 ન ગા હોકર જાવે,
 શિવાનદ પદ દર્ગાંડ ગુરુવર,
 પુન્ય ણિના નહિ પાવે—પ્રભુકી૦ ૪

(૭૬)

બનન

મતસગ ઢરના, હુ ખડાર ડર્મસે લરના—સત
 એક દિન સુદગ ઘરમે ગહે,
 કબહીં પર્ણું ઝું પડી ગહે,

સંતોષે જો આવે સો લહે,
મમત નહિ ધરના. દુઃખકાર. ૧

એક દિન હૃથી ઘોઢે ચડે,
કળહું ખરકું ચલાના પડે;
એક દિન વિવિધ કુંભકું ઘડે,
મોહકું હરના. દુઃખકાર. ૨

અળ કર ગુરૂવરકી શોધ,
લે તાસેં તત્વકા બોધ;
નહિ હોવેગા તળ કાંધ,
ભવસેં તરના. દુઃખકાર, ૩

પલ પલ પ્રભુ ભક્તિ કરજે,
અંતરમેં વીરકો ધરજે;
સદ્ગુનકો ચિત્તમેં ભરજે,
અળ નહિ મરના. દુઃખકાર. ૪

ગરીબાંકો સહાય નિત દેના,
સન્મારગ સળકું કહેના;
સદ્ગુરૂસેં જ્ઞાનકું લેના,
લે શિવ શરના. દુઃખકાર. ૫

(૮૦)

ગગ ઝોનેટી કુમરી

રામકો નામ લહુ જળ પ્રેમસે,
 રામરૂપે પ્રભુ તુહિજ આવે. રામ૦
 કાનકો નામ કહુ સુખસે તળ,
 કૃષ્ણરૂપે પ્રભુ તુહિ દિખાવે. ગમ૦ ૧
 શંકર નામમે સ્તુતિ કરૂ જળ,
 શિવરૂપે પ્રભુ તુહિ લખાવે. રામ૦ ૨
 શિવાન દપદદાયક જિનવગ,
 ખીરકો નામ મુજે બહુ લાવે. રામ૦ ૩

(૮૧)

આવી

હમ નિજરૂપ રાતે હય,
 જિન લલિતસે માતે હય,
 સદા ખીર ગુન ગાતે હય,
 ગુન મિથાન ખાતે હય હમ. ૧
 નહિ હમ શેવ, ન વૈષ્ણવ હય,
 નહિ સ્મારત પુરાની હય,
 નહિ સાખ્ય નહિ બૌદ્ધ
 ન મંસાઈ કુરાની હય હમ ૨

નહિ હમ આર્ય સમાજ હય,
 નહિ આર્ષોક વેદાંતી હય,
 નહિ હમ ગ્રહ સમાજ હય,
 નહિ હમકો કો બ્રાંતિ હય. હમ. ૩
 ન વૈશેષિક નૈયાયિક હય,
 દ્વિગંબર કે ત્રવેતાંબર હય;
 નહિ સ્થાનકવાસી હય,
 અંચલ તપકે ન ખરતર હય. હમ. ૪
 નહિ મત પંથકો ધરતે,
 નહિ મત આગ્રહ કો કરતે;
 નહિ જગમેં બૃથા લડતે,
 સદા ખીર નામકો સ્મરતે. હમ. ૫
 નહિ આશાસેં હમ કીરતે,
 નહિ ધન રાશિકો ભરતે;
 નહિ યમસેં કબી કરતે
 અધમ ભવ વૈરીકો હરતે. હમ. ૬
 નહિ બિષયોમેં હમ કરતે,
 કષાયોસેં નહિ મરતે;
 શિવપદકો અંતર ધરતે,
 ભવસાગરકો તરતે. હમ. ૭

(૮૨)

૧

ઝાલી

અગોચર રૂપ હમારા હય, ,
 જડ પુદ્ગલસે ન્યારા હય,
 નહિ કાલા ઢે ધોલા હય,
 નહિ ખીલા ઢે લીલા હય અગોચર. ૧
 નહિ ચોગી ઢે લોગી હય,
 ન સન્યાસી ન વાસી હય,
 નહિ ગુરૂ હય ન ચેલા હય,
 સદા હમતો અઢેલા હય અગોચર. ૨
 નહિ સાધુ ગૃહસ્થી હય,
 હમારે દિલમે મસ્તી હય,
 મુનિ નહિ હય યતિ નહિ હય,
 ન હમઠો ઠેા રતિણી હય અગોચર. ૩
 નહિ વક્તા કલાધર હય,
 નહિ લેખક વિદ્યાધર હય,
 ન ગાયક હય ન સહાયક હય,
 હમ સુખઢે ન દાયક હય. અગોચર ૪
 કવિ પડિત ન જ્ઞાની હય,
 નહિ અતરમે માની હય,

ન દેતે હય ન લેતે હય,
 કીસીકુ હમ ન કહેતે હય. અગોચર. ૫
 ન ઘરમેં કે નગરમેં હય,
 ન વનમેં હય ન તનમેં હય;
 ન દ્રષ્ટા હય ન દ્રષ્ટિ હય,
 ન સૃષ્ટા કે ન સૃષ્ટિ હય. અગોચર. ૬
 ન જીતે હય ન મરતે હય,
 ન ડરતે હય ન લરતે હય;
 ન કરતે હય ન ફીરતે હય,
 ન ઠરતે હય ન તરતે હય. અગોચર. ૭
 ન આશી કે નિરાશી હય,
 પ્રવાસી ન અભ્યાસી હય;
 નહિ હમકો કો મૂર્છા હય,
 ન શિવપદકીલી ઈચ્છા હય. અગોચર. ૮

(૮૩)

ક્યાલી

હુનિયા જ્ઞાનશાલા હય,
 તાકા રંગ નિરાલા હય;
 ઉસીકે હમ અભ્યાસી હય,
 હુર્ગુનકે ન આશી હય, હુનિયા. ૧

વૈશેષિક હૃદય ધરતે,
 નૈયાયિક મદા સ્મરતે,
 તત્ત્વ વેદાતકે કહેતે,
 બૌદ્ધકે તત્ત્વકે લેતે દુનિયા, ૨

અંતરમે દ્વિગળર હય,
 ણાહીગ હમ પ્રવેતાળર હય,
 નહિ જગદી હમે પરવા,
 ન જોઈ હય જગે લગ્વા. દુનિયા, ૩

હમ મળી મતમે ગાતે,
 મળીકે ગુનકે ગાતે,
 હમારે વાસ્તે મળ મત હય,
 મળીમે હમ સદા ગત હય દુનિયા ૪

મમુદગ મમ લિંગર રખતે,
 ને આવે મો મળી ચખતે,
 નહિ જોઈ પકડ મતકે,
 સ્મરતે હય પ્રભુ ગતકે દુનિયા ૫

મુદગ સદગુનકે ચાહતે,
 ગુનીકે ગુન સદા ગાતે,
 બીગ નિનગાગદી ભક્તિ,
 હમે દેની અગમ શક્તિ દુનિયા ૬

સખી અંથોમેં જિનયાની,
હમેં અંતરમેં માની;
ન ઐસાં કોઈ ગ્યાની હય,
જો ખીરકા ન ધ્યાની હય. દુનિયા. ૭

ભલોંકો રામકો જપતા,
કાનકે વાસ્તે તપ તપતા;
નહિ રામ નહિ કાન,
ખીરકાહિ કરે ગાન દુનિયા. ૮

હમારી ઐસી દૃષ્ટિ હય,
ખીરમય સર્વ સૃષ્ટિ હય;
જંગલ પર્વત અરુનીર,
જહાં દેખે વહાં વીર. દુનિયા. ૯

હરદમ વીરકો ધ્યાતે,
ખાતે જાતે કે આતે;
નહિ પલછીનૂ ખીસરતે હય,
ભવસાગર તરતે હય. દુનિયા. ૧૦

નહિ અધિકારકી ઇચ્છા,
નહિ જગમેં રહી મૂર્છા;
નગીનતે ઈંદ્ર કે પદકો,
આહાતે એક શિવપદકો. દુનિયા. ૧૧

(૮૪)

સાવની

ઉત્તમ અવગર ખીત જાત હય, શોચ જરા મનમે,
ખાનપાનમે મસ્ત હુવા હય, મગન હુવા ધનમે,
હીરા મોતી મોના ચાદિ, ભગ્તા હય તનમે ઉત્તમ. ૧

લલના રૂપ ગિલોડી ચિત્તમે, કયા હોવે કામી,
સુદર નારી છોડ ચલે ગયે, જાડે જાડે નામી ઉત્તમ ૨

મખમલ મલમલ અરૂ રેશમજે, પહેને અ ગે ચીર,
શુભાખ ડેવડા અત્તમે, ન જાને સુગંધી શરીર ઉત્તમ ૩

ગાન તાનમે ભાન ભૂલડે, જાના તુ તો મગરૂર,
ભૂલ ગયા નિજ શુદ્ધ રૂપજો, ચિત્તમે જાન કરૂ કરૂ
ઉત્તમ ૪

માત તાત અરૂ જાધવ નારી, મગા સન્મન પગિવાર,
સ્વારથ ધાગકે સ્નેહ કરત હય, તાપર ધગ્તા ખ્યાર
ઉત્તમ ૫

પગેપકાગ પ્રભુ ભક્તિમે, નહિ ધગ્તા પ્રીતી,
ગિવાનદ પદ કાગ્ન ચેતન, ઉત્તમ નહિ ગીતિ

ઉત્તમ ૬

(૮૫)

રાગ જલ્લા હુમરી ત્રિતાલ

આજ વીર પ્રભુ ધ્યાને આપે—આજ.

ધ્યેયમે' ધ્યાન લગાડે પ્રેમસેં,

દેહ ભાન ભુલડે શુદ્ધરૂપ પાવે.

આજ. ૧

ચંચલ વૃત્તિ સ્થિર કર ચિત્તમેં;

નિર્મલ ગનકર પ્રભુ અવલોકત.

આનંદમય પ્રભુ ઘટમેં ભાવે.

આજ. ૨

આસન દઢ કર ધ્યાન લગાવે;

શાંત સુધારસ પોત કરનડે;

શિવાનંદ પદ ચિત્ત લાવે.

આજ. ૩

સ મા સ

